

T.C.

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR' IN HAKKA SİĞİNDİK ADLI ROMANININ
SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EŞREF DENİZ

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. OKTAY SELİM KARACA

BİLECİK, 2026

10809513

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR' IN HAKKA SİĞİNDİK ADLI ROMANININ
SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EŞREF DENİZ

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. OKTAY SELİM KARACA

BİLECİK, 2026

10809513

BEYAN

“Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Hakka Sığındık Adlı Romanının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi” yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazım aşamasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehberine uygun olarak tez/dönem projemi hazırladığımı, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel etik kurallarına uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, çalışmamın herhangi bir kısmının başka bir tez/dönem projesi olarak sunulmadığını, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Eşref DENİZ

../../2026

İmza:

	YAPAY ZEKÂ KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ BEYAN FORMU	BŞEÜ-KAYSİS Belge	DFR-516
		İlk Yayın Tarihi/Sayısı	30.04.2026/16
		Revizyon Tarihi	00
		Revizyon No.su	00
		Toplam Sayfa	1

Bölüm I. Yapay Zekâ Kullanım Durumu
☒ Bu tezin/projenin yazım süreçlerinde yapay zekâ tabanlı araçlardan faýdalandım .
☐ Bu tezin/projenin yazım süreçlerinde yapay zekâ tabanlı herhangi bir araçtan faýdalanmadım .

Bölüm II. Yapay Zekâ Kullanım Detayları
<i>*Bu bölüm yalnızca yapay zekâ kullanımı beyan edilmiş ise doldurulacaktır. Aksi durumda boş bırakılmalıdır.</i>
Tezinizde/projenizde kullandığınız <u>yapay zekâ araçlarını</u> ve <u>şürümünü</u> listeleyiniz:
- Google. (2026). Gemini Yapay zekâ modeli. Gemini 3.6 Flash - OpenAI. (2026). ChatGPT Yapay zekâ modeli. GPT-4o
Yapay zekâ araçlarını tezin/projenin aşağıdaki aşamalarında ilgili amaçlar için kullandım. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir):
☒ Cümle oluşturma
☒ Literatür tarama
☒ Çeviri
☒ Düzenleme/dil kontrolü
☐ Veri işleme ve analizi
☐ Veri görselleştirme
☐ Görüntü üretme
☒ Kaynakça düzenleme
☐ Diğer (Belirtiniz):.....
Bu çalışmada yapay zekâ kullanımı Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber'e ve akademik dürüstlük ilkelerine uygun şekilde gerçekleştirilmiş olup yapay zekâ araçlarından alınan destek, etik kurallar ve kaynak gösterme esaslarına uygun biçimde belirtilmiştir. Yapay zekâ kullanımı, çalışmanın özgünlüğüne, bilimsel etik kurallarına ve ilgili mevzuata aykırı olmayacak biçimde gerçekleştirilmiştir. Usulsüz yapay zekâ kullanımı (örneğin: kaynak göstermeksizin metin üretimi, otomatik içerik üretiminin özgün eser gibi sunulması, yanıltıcı kaynak gösterimi vb.) tarafımdan kesinlikle yapılmamıştır. Yapay zekâ araçlarının sağladığı bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğimi, yanlış veya eksik bilgi bulunması halinde tüm sorumluluğun tarafıma ait olduğunu; ayrıca çalışmamla ilgili bu beyana aykırı bir durumun herhangi bir zamanda tespit edilmesi durumunda ortaya çıkabilecek akademik ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi beyan ederim.

Eşref DENİZ

.././2026

İmza:

ÖN SÖZ

Söz varlığı veya diğer bir tabirle kelime hazinesi, bir milletin varoluş nedenlerinden biri olan ve kendini ifade etmesini sağlayan dili zenginleştiren, milletin kültürel unsurlarıyla bütünleşmiş dil özelliklerini yansıtan, bir toplumun örf ve adetlerini ifade eden, geçmişten günümüze hayat tecrübelerini aktaran söz dizgesidir. Bir milletin, geçmişi ve bugünkü hafızası söz varlığına bağlıdır. Söz varlığının temeli de gelişmiş bir dil yapısıyla ölçülmektedir.

Her milletin kendine has bir dil özelliği vardır. Bu dil özelliklerinin belirleyicilerinden biri de yine söz varlığıdır. Dilin söz varlığı, düzenli bir yapıda olup sürekli gelişen ve değişen bir sisteme sahiptir. Bir dildeki bütün kelimeler, deyimler, atasözleri, terimler, ikilemeler, kalıp (ilişki) sözler, övgü ve yergi sözleri, ünlemler ve diğer ifadelerden oluşmaktadır.

Dilin söz varlığı zenginliği, ulusun bağımsızlığı ve kimliği hakkında da bilgi vermektedir. Bir milleti asimile etmek veya sömürmek istenildiğinde yapılacak ilk işlerden biri de dilini, değerlerini ve kültürünü yok etmek olacaktır. Söz varlığı yalnızca bir dilin temelleri üzerinde kurulabilmektedir. Bu yüzden dil yoksa söz varlığı da yok demektir. Ayrıca bilimde, sanatta, kültürde, teknolojiye, eğitimde, felsefede ve diğer alanlarda gelişme, dilin söz varlığının gelişimine ve zenginliğine bağlıdır.

Literatür taraması sonucu, söz varlığı üzerine yapılan akademik çalışmalar incelenmiş, Türkçenin söz varlığı ve Türk edebiyatındaki edebi eserlere yönelik söz varlığı çalışmalarının sınırlı olduğu görülmüştür. Söz varlığı öğeleri hakkında farkındalık yaratmak, bu gibi çalışmalara gerekli ve yeteri kadar önem verilmesine önayak olmak, söz varlığı ile ilgili çalışmaların sayısını artırarak söz varlığı unsurlarının disiplinlerarası kullanımını yaygınlaştırmak ve Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerindeki söz varlığı zenginliğini, Hakka Sığındık adlı eserinin söz varlığı üzerinden göz önüne sermek amacıyla bu çalışma hazırlanmıştır.

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Hakka Sığındık adlı romanının söz varlığı üzerine yapılan bu çalışmada; beni destekleyen, yardımlarını esirgemeyen ve yol gösteren tez danışmanım **Prof. Dr. Sayın Oktay Selim KARACA**'ya, süreç boyunca yardım ve katkılarıyla daima yanımda olan **Doç. Dr. Sayın Halilibrahim ERTÜRK**'e, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda görevli tüm hocalarıma, manevî yardımlarını devamlı hissettiğim, arkadaşlarıma ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Bu çalışma Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Hakka Sığındık adlı romanının söz varlığı ile sınırlı tutulmuştur. Çalışma; ön söz, giriş, değerlendirme ve sonuç bölümleri hariç iki bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde söz varlığının tanımı, kapsamı, toplumsal açıdan önemi; çalışmanın amacı, yöntemi ve tez hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

Birinci bölüm, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın hayatı, edebi kişiliği, eserleri ve Hakka Sığındık adlı romanın özetinden oluşmaktadır. İkinci bölümde ise eserin söz varlığı öğelerinin tanımı yapılarak söz varlığı öğeleri hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Eserden alınan cümlelerdeki söz varlığı öğeleri kategorilere ayrılmış, alfabetik olarak sıralanmış ve sayfa numaraları ile birlikte listelenmiştir. Sonuç ve değerlendirme bölümünde ise, çalışmada ortaya konulan veriler analiz edilerek nitel ve nicel birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca eserin söz varlığına yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur. Son olarak kaynakça bölümüne yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Söz Varlığı, Hüseyin Rahmi, Hakka Sığındık, Deyimler, Atasözleri.

ABSTRACT

This study is limited to the vocabulary of Hüseyin Rahmi Gürpınar's novel titled *Hakka Sığındık*. The study consists of two main chapters, excluding the preface, introduction, evaluation, and conclusion sections. In the introduction section, the definition, scope, and social importance of vocabulary, as well as the purpose, method of the study, and explanations regarding the thesis are included.

The first chapter consists of the life, literary personality, and works of Hüseyin Rahmi Gürpınar, alongside a summary of the novel *Hakka Sığındık*. In the second chapter, the vocabulary elements of the work are defined, and explanations regarding these vocabulary elements are provided. The vocabulary elements in the sentences taken from the work are divided into categories, arranged alphabetically, and listed with their page numbers. In the conclusion and evaluation section, the data presented in the study are analyzed, reaching a number of qualitative and quantitative conclusions. Additionally, evaluations regarding the vocabulary of the work are made. Finally, the bibliography section is included.

Keywords: Vocabulary, Hüseyin Rahmi, *Hakka Sığındık*, Idioms, Proverbs.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ	vi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Söz Varlığının Tanımı ve Kapsamı	1
1.2. Söz Varlığının Toplumsal Açıdan Önemi	3
1.3. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	4
1.4. Çalışmanın Yöntemi	5

BİRİNCİ BÖLÜM

HÜSEYİN RAHMI'NİN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

1. Hüseyin Rahmi Gürpınar	7
1.1. Hayatı	7
1.2. Sanat Anlayışı.....	8
1.3. Eserleri.....	10
1.3.1. Romanları	10
1.3.2. Hikâye Kitapları	10
1.3.3. Tiyatro Eserleri.....	10
1.3.4. Tenkit Eserleri	10
1.4. Hakka Sığındık Adlı Eserin Özeti	10

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZ VARLIĞININ İÇERDİĞİ ÖGELER

1. Dil ve Söz Varlığı.....	13
1.1. Temel Söz Varlığı.....	14
1.2. Yabancı Sözcükler.....	16
1.3. Deyimler	133
1.4. Atasözleri.....	142
1.5. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri).....	145
1.6. Terimler	150

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	160
KAYNAKÇA	165

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

Alm. : Almanca

Ar. : Arapça

Ar.+Far. : Arapça-Farsça

Ar.+Fr. : Arapça-Fransızca

Ar.+Tr. : Arapça-Türkçe

Erm. : Ermenice

Far. : Farsça

Far.+Ar. : Farsça-Arapça

Far.+Tr. : Farsça-Türkçe

Fr. : Fransızca

Fr.+Ar. : Fransızca-Arapça

Fr.+Tr. : Fransızca-Türkçe

Haz. : Hazırlayan

İbr. : İbranice

İng. : İngilizce

İsp. : İspanyolca

İt. : İtalyanca

İt.+Far. : İtalyanca-Farsça

Lat. : Latince

Mac. : Macarca

Moğ. : Moğolca

Rus. : Rusça

Slav. : Slavca

Soğd. : Soğdça

Tr.+Ar. : Arapça

Tr.+Far. : Türkçe-Farsça

Vb. : Ve benzeri

Yun. : Yunanca

1. GİRİŞ

Yapılan bu çalışmada Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın, Hakka Sığındık adlı romanında yer alan söz varlığı ögeleri ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca Prof. Dr. Doğan Aksan'ın *Türkçenin Sözvarlığı* adlı eserinde sınıflandırdığı söz varlığı ögeleri dikkate alınmıştır. Bu ögeler incelenerek; yazarın edebi kişiliği, eserlerindeki söz varlığı zenginliği hakkında birtakım tespitler yapılmıştır. Türk edebiyatında önemli bir yer edinen yazarın, bu eserinde söz varlığının analiz edilmesi vesilesiyle milli kimliğimizin en önemli ve ana unsurlarından biri olan dilimizin söz varlığı zenginliği gün ışığına çıkarılmaya çalışılmıştır.

1.1. Söz Varlığının Tanımı ve Kapsamı

Bireyler, doğumla birlikte biyolojik olgunlaşma ve çevresel uyaranlar sayesinde zihinsel gelişim ve dil becerileri yönünde bazı yetiler kazanmaktadır. Birey doğumla birlikte önce çevresini gözlemler, analiz eder, nesnelere anlamlar yüklemeye çalışır ve kendini tanıma sürecini deneyimler. Kendini tanıma ve çevreyi tanıma, birlikte yürütülen iki önemli kazanım olarak karşımıza çıkmaktadır. Ahioğlu konuyla ilgili olarak: “Doğumla birlikte başlayan bir süreç olarak bilişsel gelişim, bir anlamda organizmanın çevreye yönelik bir tür uyumdur. Bu uyum sürecinde organizma çevresinden gelen uyarıcıları alır, işler, değiştirir ya da olduğu gibi kabul eder, bunları birbiriyle uyumlu bir bütün oluşturacak şekilde bir araya getirir.” (Ahioğlu Lindberg, 2011) görüşünü savunmaktadır. Bu süreçte zihinsel gelişimin yanında dil gelişimi de kademe kademe ilerlemektedir. Birey doğumdan itibaren hayatta kalabilmek için öncelikle çeşitli refleksler ve dürtüler sergilemektedir. Bunun dışında, olgunlaşma ve gelişim dönemleri gereği dil becerileri de gelişmektedir. Bu gelişim sürecinde çevrenin de etkisi büyüktür. Gelişim ödevlerinin zamanında gerçekleşmesi için bireyin farklı bireylerle ve çevreyle etkileşim kurması gereklidir. Bu etkileşimin ana aracı ise dildir. Dil olmadan etkileşim ya yetersiz kalmakta ya da kurulamamaktadır.

Banguoğlu: “Dil insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir.” (Banguoğlu, 1974) ifadesini kullanmaktadır. Bireylerin birbiriyle anlaşmasını sağlayan dil, ortak kodlarla anlamlandırılmış sembollerden ve simgelerden oluşmuştur. İletişim aracı olan bu dilin her millete has bazı özellikleri vardır. Sürekli gelişen ve değişen dil sayesinde söz varlığı zengin bir toplum meydana gelmektedir. Bu vesileyle bir milleti diğer milletlerden ayrılan temel unsurlardan biri olan dil ortaya çıkmaktadır. Ergin, dile dair: “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir.” (Ergin, 2009) ifadesini kullanmaktadır.

Banguoğlu ise: “Her dilde anadilden gelen bir temel kelime (mot primitif) varlığı bulunur. Daha yeni zamanlarda üretim ve birleşim yolları ile yapılmış veya yabancı dillerden gelmiş kelimelerle birlikte bu varlık dilin kelime dağarcığını meydana getirir. Deyimler, atasözleri (pro-verbe), fıkralar (anecdote) vb. de dilin varlıklarındandır.” (Banguoğlu, 1974) görüşünü savunmaktadır. Toplumun yüzyıllar boyunca yaşadığı etkileşim, değişim, gelişim, dönüşüm, yaşam biçimleri ve benzerleri, kültürel öğelerle bir sentez yaratarak topluma ait söz varlığı unsurlarını oluşturmaktadır. Toplumda ifade edilen temel kelimeler, üretilen sözcükler, türetme yoluyla ortaya çıkan sözler, yabancı sözcükler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri, kalıplaşmış sözler, terimler, çeviri yolu ile giren sözcükler, ikilemeler, kelime grupları vb. söz varlığını oluşturmaktadır. Banguoğlu dilin özellikleri ile ilgili olarak: “Dil yaşayan bir organizma gibi zamanın ihtiyacına göre durmadan kendi yapısından kelimeler yaratarak ve yabancı dillerden kelimeler alarak dağarcığını zenginleştirir. Bir yandan da bazı kelimeleri eskitir ve düşürür. Buna göre kelime dağarcığı artan, bir yandan da değişen, yenilenen bir hazinedir.” (Banguoğlu, 1974) vurgusunu yapmaktadır. Bu durum dilin ne kadar canlı ne kadar dinamik bir yapıya sahip olduğunun göstergesidir.

Dünyada sürekli bir gelişim, değişim, farklılaşma meydana gelmektedir. Toplamlar çeşitli nedenlerle her an yeni bir kavramla, nesnelerle, düşüncelerle, anlayışlarla karşı karşıya kalmaktadır. Toplum kelime üretmek veya kendi bünyesinde bulunan kelimelerle türetme yoluna giderek günün ihtiyaçlarına göre dilini ve söz varlığını şekillendirmektedir. Toplamlar bazen yeni bir anlam veya kavram alanı oluşturur bazen de farklı bir toplumdaki aldığı sözcükleri, kavramları, kendi toplumunun kabul süzgeçlerinden geçirerek içselleştirir ve millileştirir. Türkçe, biçimsel ve söz dizimsel açıdan değerlendirildiğinde kendine has kuralları olan bitişken yani eklemeli bir dil olarak sınıflandırılmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak Johanson: “Türkçenin tipik yapısının ileri derecede bitişken olduğu kabul edilir.” (Johanson, 2007) görüşünü savunur. Türkçede düşünce biçimi ve öğelerin sıralanışı belirli bir mantıksal düzen ve birtakım hiyerarşik yapıya göre şekillenmektedir. Karahan konu ile ilgili olarak: “Türkçede söz diziminin en belirgin özelliği, kelime gruplarında ve cümlede ana unsurun genellikle sonda bulunmasıdır. Bu özellik Türkçeyi diğer birçok dilden, meselâ Hint-Avrupa dillerinden ve Arapçadan ayırır, Moğolca, Mançu-Tunguzca gibi bugün köken birliği tartışılan bazı dillere yaklaştırır.” (Karahan, 2010) tespitini yaparak dilin yapısal özelliklerini vurgular. Türkçenin yapısal özelliği, ses ve biçim bilgisi ile de desteklenmektedir. Türkçe farklı dillerden aldığı kelimeleri çoğu zaman yalın halde bir kök olarak kabul etmektedir. Yabancı kelimelere kendi bünyesinde barındırdığı yapım ve çekim eklerini getirerek kendi dil yapısına uygun

şekilde uyarlamaktadır. Yabancı kökenli kelimeler Türkçenin kendine has ekleri vasıtasıyla yerleştirilerek bir yandan dilin özgün yapısı korunurken diğer yandan ise söz varlığının zenginleştirilmesi sağlanmaktadır.

Söz varlığı; toplumun kültürel, sosyal, ekonomik, siyasal, tarihsel, düşünsel vb. özelliklerinden mütevellit, süreç içerisinde birtakım gelişim, değişim ve farklılıklar göstermektedir. Dilin canlı ve yaşayan yapısı, sürekliliği, değişime ve gelişime açık yapısı bu durumun en önemli belirleyicisidir. Söz varlığı üzerine yapılan çalışmalar bu değişim, gelişim ve farklılıkları belirlemek, analiz etmek, karşılaştırmak ve bir sentez oluşturmak amacıyla yapılmalıdır.

1.2. Söz Varlığının Toplumsal Açıdan Önemi

Söz varlığı toplumun bir nevi belleğidir. Toplumun yüzyıllar boyunca elde ettiği yaşam tecrübelerini, geçmişten bu güne edindiği inançlarını, hayatta kalma mücadelelerini ve dünyaya bakış açısını yansıtmaktadır. Toplumun kültürel birikimleri, toplumun aldığı hayat dersleri ve bunları gelecek kuşaklara aktarma gücü söz varlığına bağlıdır. Söz varlığı bu sebeplerden ötürü toplumsal açıdan önem arz etmektedir. Bir ortak kimliğin oluşması ve toplumun aidiyet geliştirmesi için söz varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumlar bu vesile ile benzer bakış açılarıyla düşünerek maddi ve manevi anlamda düşünce kalıpları geliştirmektedir. Yine toplumsal dayanışma ruhu gelişerek bir duygusal toplum bağı oluşmaktadır. Toplumun iletişim ve etkileşim kurabilmesinin en önemli yolu da söz varlığı unsurlarının gücüne bağlıdır. Toplumun düşünen, üreten bireyler yetiştirmesi söz varlığının zenginliği ile doğrudan ilişkilidir. Söz varlığı toplumu oluşturan bireylerin kendisini ifade etme gücünü artırarak toplumsal diyalogun gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu da toplumun huzurlu ve uyum içerisinde yaşamasına vesile olmaktadır.

Bir milletin sınırları çizilmiş bir toprak parçası üzerinde hatta ıssız bir adada diğer milletlerle etkileşime girmeden yaşaması mümkündür. Ancak diğer toplumlarla etkileşime girmeyen bir toplum belli bir seviyeye kadar gelişim gösterebilmektedir. Gelişim için diğer toplumlarla etkileşim büyük paya sahiptir. Toplumlar arası ilişki neticesinde bilgi, kültür, teknoloji vb. alışverişi olmaktadır. Etkileşime kapalı bir yaşam tarzı ve bakış açısı toplumun çağın gerisinde kalmasına neden olmaktadır. Çağın gerisinde kalan toplumların kelime hazineleri gelişmemekte, düşünce dünyaları daralmakta, sorgulama yetenekleri ise körelmektedir. Toplum kendi içinde veya diğer toplumlarla etkileşim halinde değilse o toplumun çoğu alanda ilkel şartlarda yaşaması kaçınılmaz olacaktır. Kısaca her toplum

ihtiyaçlarına göre kendini düzenleyerek dönüştürecektir. Bir toplumun gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi almak istenildiğinde dilinin gelişmişlik düzeyine de bakmak gerekmektedir. Bu hususla ilgili olarak Aksan: “Bir toplumun pek çok özellikleri, yaşayışı, gelenekleri, dünya görüşü, yaşam felsefesi, inançları, bilim, teknik ve sanata katkıları o toplumun diline yansır; o toplumun dilinden izlenebilir.” (Aksan, 1979) görüşünü ifade etmektedir.

Söz varlığı gelişmemiş bir toplumun dilinde sınırlılıklar vardır. Bu nedenle söz dağarcığı zayıf kalmaktadır. Böyle bir toplumda duygu, düşünce, felsefe, ahlak, adalet, düzen kavramları eksik, yetersiz veya göreceli olmaktadır. Sadece geçmiş yaşam tecrübeleriyle sentezlenmiş, kelime türetme vasıtasıyla kavram dünyasını genişletmiş bir kelime hazinesi ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden bir toplumun; zihin, dil, duygu, düşünce, felsefe, ahlak, adalet, düzen vb. kavramlarının gelişebilmesi için diğer toplumlarla etkileşime ihtiyacı vardır. Etkileşim sayesinde toplum gelişir ve bu gelişme neticesinde dil de zenginleşmektedir. Toplumdaki rf, adet, gelenek, görenek vb. birçok kavram toplumlar arası etkileşimin bir sonucudur. Toplumlar; birbirini tanıyarak birbirinden etkilenmektedir. Bu vesileyle bilgi ve beceri alışverişi çeşitlenmektedir. Sosyal roller oluşarak zengin bir sözlü ve yazılı kültür açığa çıkmaktadır. Hatta toplumlar arası olumlu veya olumsuz bir çatışma ortamı doğmaktadır. Farklı toplumların etkileşimi sonucunda ortaya çıkan çatışmalar yine toplumlar arası etkileşim sayesinde uzlaşı kültürünün oluşmasına vesile olmaktadır.

1.3. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Çalışmanın temel amacı, Hüseyin Rahmi Grınar’ın Hakka Sığındık adlı eserinin söz varlığı unsurlarının belirlenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda eserde hangi söz varlığı ögeleri kullanılmış, söz varlığı unsurlarının sınıflandırılması sonucunda ne gibi sonuçlar ortaya çıkmış buna yönelik bir değerlendirme yapılmıştır. Eserde yazarın söz varlığı kullanımı ve edebi kişiliği arasında ne gibi bağlantılar mevcut bunların tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Bunun dışında söz varlığı ögeleri hangi alanlarda veya disiplinlerarası ne amaçla kullanılabilir bu soruya cevap aranılmıştır. Türk edebiyatının çeşitli dönemlerinde yazılan eserlerin söz varlığı zenginliği ile ilgili çalışmalar yapılması konusunda farkındalık yaratmak, kalıp sözler üzerine bir bakış açısı oluşturarak bu konuda disiplinlerarası çalışmaları teşvik etmek, yabancılara Türkçe ğretiminde kalıp sözlerin kullanımını teorik ve uygulamalı bir biçimde teşvik etmek alt amaçlar olarak belirlenmiştir.

Ayrıca literatür taraması sonucunda söz varlığı konusunda yapılan akademik çalışmalar incelenmiş, yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Türk dili ve edebi eserlere yönelik söz varlığı çalışmalarına dair bir farkındalık yaratılması amalanılmıştır.

Eserin seçiminde ve söz varlığı analizinin yapılmasında birçok önemli husus dikkate alınmıştır. İlk olarak yazarın diğer eserlerinde daha çok yanlış Batılaşma olgusu, batıl inançlar, gündelik konular dikkat geçerken bu eserde mütareke dönemi Osmanlı halkının içinde bulunduğu yoksulluk, devlet kurumlarında görev yapan bazı ailelerin yozlaşması ve devlet kaynaklarının şahsi çıkarlar doğrultusunda kullanması, halkın psikolojik, sosyal ve ekonomik çöküşü ve ahlaki bozulma farklı bir üslupla göz önüne serilmiştir. Ayrıca yazarın halka ve halk sorunlarına eğilmesi bunu yaparken de halkın her kesiminin dilini kullanması önem arz etmektedir. Eserde yalın bir dil ve üslupla birlikte yerel halk diline, kültürel unsurlara, manevi değerlere, inançlara, hurafelere, dinî öğelere, geleneklere ve dönemin sosyal yapısına yer verilmesi eserin söz varlığı açısından zengin bir içeriğe sahip olmasını sağlamıştır. Yazarın sokakta konuşulan dili daha baskın ve belirgin bir şekilde bu edebi eserinde yansıtması da eserin seçiminde büyük bir rol oynamıştır.

Çalışma *Hakka Sığındık* adlı roman ile sınırlı tutulmuştur. Söz varlığı incelemesinde Prof. Dr. Doğan Aksan'ın alanyazında kabul edilen bir otorite olması sebebiyle *Türkçenin Sözvarlığı* adlı eseri esas alınmıştır. Çalışmanın yabancılara Türkçe öğretimi açısından kullanımı müfredat ve materyal geliştirmeye yönelik teorik tavsiyelere dönüştürülmesi ile sınırlandırılmıştır. Çalışma Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romanlarındaki kurgu içinde sözcüklere verdiği bağlamsal ve dönemsel manalar ile sınırlı tutulmuştur.

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Hakka Sığındık* adlı romanının, yazıldığı dönemdeki Türkçeyi, halkın dilini ve o dönemdeki zengin söz varlığını nitelikli ve doğal bir biçimde yansıttığı düşünülmüştür. Doğan Aksan'ın *Türkçenin Sözvarlığı* adlı yapıtının, söz varlığı unsurlarını sınıflandırmada yeterli, güvenilir ve geçerli bir öncü ve otorite eser olduğu kabul edilmiştir. Eserin Arap harfli bağlamsal yapısıyla ilişkili yazımı ile latin harfli bağlamsal yazımı arasında doğrusal bir bağ olduğu, orijinal üslubuyla ve dilin yapısıyla uyumlu bir biçimde yazıldığı, eserin latin alfabesine dönüştürülmesinde anlatının bağlama uygunluğunun korunduğu varsayılmıştır. Kalıp sözlerin toplumun kültürel yapısı ile değerleri üzerinde önemli bir rol oynadığı, yabancılara Türkçe öğretiminde toplumun kültürünü, değerlerini yansıtmada nitelikli bir veri kaynağı ve materyal olduğu kabul edilmiştir.

1.4. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada Karma Araştırma Yöntemleri ve Betimsel Tarama Modeli kullanılmıştır. Çalışmada bilgileri toplama ve sınıflandırma sürecinde Doküman Analizi Tekniği'nden faydalanılmıştır. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Hakka Sığındık* adlı eserinin söz varlığı öğelerini belirlerken Doğan Aksan'ın *Türkçenin Sözvarlığı* adlı kitabından yararlanılmış ve tasnif kitapta

yer alan söz varlığı ögelerinden: Temel söz varlığı, yabancı sözcükler, deyimler, atasözleri, kalıp sözler (ilişki sözleri) ve terimlerin sınıflandırılması ve tespit edilmesi üzerine kurulmuştur. Fişleme yoluyla söz varlığı ögeleri kendi içinde alfabetik bir şekilde madde madde sıralanmıştır. Her madde başından sonra ögenin geçtiği cümleler yazılmış sayfa numaraları cümle sonunda parantez içinde verilmiştir.

Araştırma Sözlükbilim ve Uygulamalı Dil Bilim alanlarının birleştiği bir noktada tasarlanmış kuramsal çerçeveye dayanmaktadır. Bu vesileyle geleneksel sözlük çalışmalarından ayrılarak toplum ve birey odaklı ve işlevsel bir yapıda sözlük çalışmasıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

HÜSEYİN RAHMI'NİN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

1. Hüseyin Rahmi Gürpınar

1.1. Hayatı

Hüseyin Rahmi Gürpınar, 1864 yılında İstanbul'da Ayaspaşa semtinde dünyaya gelmiştir. Babası Mehmet Sait Paşa'dır. Annesi ise Ayşe Sıdika Hanım'dır. Hüseyin Rahmi, 3-4 yaşlarındayken annesini kaybetmiştir. Annesinin ölümü üzerine Girit'e babasının yanına giderek orada yaşamaya başlamıştır. Eğitim-öğretim hayatına da bu şehirde başlayan Hüseyin Rahmi, babasının evlilik yapması üzerine 6 yaşında İstanbul'a dönmüştür. Çocukluğu Aksaray'da anneannesi ile teyzesinin yanında geçmiştir. İlk olarak Aksaray'daki Yakup Ağa Mahalle Mektebi'nde akabinde Mahmudiye Rüştiyesi'nin sıbyan bölümünde okumuştur. Hüseyin Rahmi ikinci sınıfta öğrenim görmekteyken resmi dairelere kâtip yetiştiren Mahrec-i Aklâm'a sınavla geçmiş bir yandan da özel olarak Fransızca dersleri almıştır. Mahrec-i Aklâm'ın idadiyeye dönüştürülmesinden dolayı Mekteb-i Mülkiye geçiş yapmıştır. Burada 2. sınıfta öğrenim gördüğü dönemde rahatsızlanmış, bir yıl tedavi görmüştür. Sağlık sorunlarından mütevellit öğrenimine devam edememiştir. Hüseyin Rahmi bu gelişmeler sonrası Adliye Nezareti Umur-ı Cezaiye Kalemî'nde çalışmaya başlamıştır. İlerleyen dönemde 2. Ticaret Mahkemesi'nde aza mülazımlığı yapmıştır. Ardından Nafia Nezareti Tercüme Kalemî'nde çalışmıştır. 1908 yılında ilan edilen 2. Meşrutiyet Dönemi sonrası memurluğu bırakmıştır. Altıntop, Hüseyin Rahmi hakkında: "1886 yılında Ahmet Mithat Efendi'nin Tercüman-ı Hakikat gazetesine maaşlı olarak girdi. Bu tarihten sonra bu gazetede üst üste yazdıklarını çıkarmaya başladı. 1887'de Ahmet Mithat Efendi'nin Tercüman-ı Hakikat gazetesinde yazmaya başlayan Hüseyin Rahmi, ardından 1894 yılında İkdâm gazetesinde çalıştı." (Altıntop, 2019) ifadelerini kullanmıştır. Meşrutiyet Dönemi'nde 36 sayı basılan Boşboğaz ile Güllabi adlı mizah ve hiciv ağırlıklı bir gazete çıkarmıştır. Ayrıca İbrahim Hilmi Bey ile birlikte Millet gazetesini çıkarmıştır. Bir süre çeşitli gazetelerde yazarlık yapmış ayrıca yazılar yayınlamıştır. 1936-1943 yılları arasında milletvekili görevi ifa etmiştir. Levend, Hüseyin Rahmi'nin adadaki yılları ile ilgili eserinde: "Hüseyin Rahmi 1912'de Heybeliada'ya taşınmış bir süre sonra burada yaptırdığı bir köşke yerleşerek hayatını ihtiyar yengesi Aliye Hanım, yengesinin kızı Safter ve çok sevdiği çocukluk arkadaşı Miralay Sadık'la birlikte geçirmiş ve evlenmemiştir." (Levend, 1964) ifadesini dile getirmiştir. 8 Mart 1944 tarihinde Heybeliada'da vefat etmiştir. Mezarı yine aynı yerde bulunan Abbas Paşa mezarlığındadır.

1.2. Sanat Anlayışı

Hüseyin Rahmi'nin sanat anlayışı ile ilgili olarak Özbacı: "Türk edebiyatının en verimli kalemlerinden biri olan Hüseyin Rahmi (1864-1944), seksen yılı bulan ömründe hikâye, roman, tiyatro, tenkit, fıkra ve makale gibi çok çeşitli türlerde sayıları yüzü bulan esere imza atmış, az sayıda olmakla beraber, tercümeler de yapmış bir yazarımızdır." (Özbacı, 2014) ifadelerini kullanır. Tanzimat Dönemi olarak nitelendirilen devirde yazı hayatına başlayan Hüseyin Rahmi, en nitelikli eserlerini Servet-i Fünun döneminde bağımsız bir yazar olarak vermiştir. Ayrıca 2. Meşrutiyet ve Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında da eserler vermeye devam etmiştir. Roman, hikâye, tiyatro, makale, eleştiri ve mektup türünde eserleri öne çıkar. Eserlerinin ana konusu ve üslubu çoğu eserinde benzer özellikler göstermiştir. İlk eserlerinde belirgin bir şekilde Ahmet Mithat etkisi göze çarpar. Bu konu ile ilgili olarak Nemutlu: "Hüseyin Rahmi Gürpınar, ilk edebî faaliyetlerini verdiği gazetelerden biri olan Tercüman-ı Hakikat'in yetiştirdiği yazarlardan biri olarak, Ahmet Mithat Efendi'nin ve Beşir Fuad'ın izlerinden giderek modern hikâye ve romanını gelenekten hareket ederek oluşturmanın yolunu tercih etmiştir." (Nemutlu, 2022) görüşünü dile getirir. Eserlerinde özellikle öğreticilik ön plandadır. Konu akışı kesilir okuyucuya doğrudan veya dolaylı yolla mesajlar iletilir. Konuyu, güçlü gözlem yeteneğiyle ele almış, keskin zekâsı sayesinde, gözlemlediği kişilerde başkalarının kolaylıkla göremeyeceği yönleri bulup, bunları eserlerine ustaca yansıtmıştır. Toplumun; sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal sorunlarını yakından takip etmiştir. Gözlemleri ve analizleri neticesinde mizah unsurlarıyla örülü bir anlatım ortaya koymuştur. Halkın ahlaki yapısını analiz etmiş ve halkın çoğunun evrensel bir ahlaktan ziyade bireysel ve bencil bir ahlak yapısına sahip olduğunu eserlerindeki karakterlerle göz önüne sermiştir. Eserlerinde daha çok doğu ve batı çekişmesi, yanlış batılılaşma, alafrangalık, batıl inançlar, ataerkil aile yapısı, kadınların sorunları, geçim zorluğu, görücü usulüyle evlilik, gelin kaynana çatışması, ihanet, evlatlık, besleme, açlık, ahlaki değerlerdeki yozlaşma, haram yiyiciler, devletin imkânlarını gayrimeşru kullanan aileler, büyü, tılsım, hurafe, aşk, para, ihtiras, dinî değerlerin şahsi çıkarlarda kullanılması vb. temalar eserlerinin başlıca konusunu oluşturmuştur. Kısaca toplumun yaşamında ve günlük hayatta karşılaştığı sorunlarını eserlerine yansıtmıştır. Anadolu'ya yer vermemiş daha çok İstanbul ve çevresi eserlerinin konu alanını oluşturmuştur. Mekân seçiminde terk edilmiş yapılar, ıssız mahalleler, viran yapılar, dar sokaklar, ahşaptan evler, konaklar, yalılar, mesire alanları, düğünler, vapurlar, tramvaylar, pazarlar, dükkânlar, çarşılar seçilmiştir. Eserlerindeki başlıca tipler: Baba, hanımefendi, genç kız, evlat, evlatlık, besleme, hala, teyze, içgüveysi, damat, komşu kadınlar, efendi, paşa, kâhya, seyis, halayık,

cariye, esir, memur, kalem efendisi, polis, bekçi, esnaf, manav, hacı, hoca, şeyh, mürit, üfürükçü, muhafazakâr, yobaz, ihtiyar, bilgiçlik taslayan, pinti, züppe, özentî, görgüsüz, mirasyedi, çapkın, kumarcı, zevk düşkün, fırsat düşkün, kabadayı, kaçık, hasta tipler, sapık ve delilerden oluşmuştur. Gözlem gücü ve analiz yeteneği güçlü olan yazarın, Naturalist bir anlayış güttüğü ifade edilse de eserlerinin içeriğine bakıldığında tam olarak bir naturalist anlayış göze çarpmamaktadır. Bu konu ile ilgili olarak Levend: “Gerçekten Hüseyin Rahmi naturalist değildir. Emile Zola’yı ancak fikir bakımından benimsemiştir. O romanlarının konularını hayattan almış kahramanlarını ve tiplerini çevreden seçmekle yetinmiş, normal insanlara az yer vermek, sahneye çıkardığı tipleri mübalağalı şekilde tasvir etmekle çok kere gerçeğin sınırlarını aşmıştır.” (Levend, 1964) şeklinde belirtmektedir. Seçtiği konular günlük hayattan, sıradan insan manzaralarından, her ailede yaşanabilecek tipte olaylardan seçilmiştir. Tercih ettiği karakterlere yabancı kalmamış kimi zaman desteklemiş kimi zaman kınamış kimi zaman da şahsi görüşlerini ifade etmiştir. Sanatçı eserlerini toplum için sanat anlayışını uygun şekilde oluşturmuştur. Bunu yaparken de sade anlaşılır bir dil kullanmıştır. Levend: “Bu karakterde olan ve yazı hayatına bu amaçla atılan yazar elbet halkın anlayacağı açık bir dil kullanacak. Herkesin severek beğenerek okuyacağı ve bol bol güleceği kıvrak ve oynak bir deyişe başvuracaktır.” (Levend, 1964) görüşünü savunmaktadır. Hüseyin Rahmi eserlerinde kişilerin eğitim durumları ve toplumsal statüleri göre karakterleri konuşturmuştur. Eserlerinde bu duruma uygun bir dil ve üslup belirlemiştir. Kendine has bir üslubu bulunan Hüseyin Rahmi’nin genel bir olay akışı vardır. Bu konuda Levend: “Özentisiz tabii bir başlangıç Hüseyin Rahmi’nin romanlarının ilk vasfıdır. Romancı kısa bir konuşma ile ya da canlı bir levha, heyecanlı bir hareket, zaman ve yer tasvirlerinden biriyle hikâyeye girer, olaylar başlayınca tipler belirir, hikâyeye ilerledikçe kahramanlar anlaşılır.” (Levend, 1964) diyerek Hüseyin Rahmi’nin üslup özelliklerine yer vermiştir. Bu tiplerin işlevsel olmalarında ve konuların gelişiminde yardımcı karakterlerin büyük bir katkısı bulunur. Okur, tiplerin ve yardımcı karakterlerin vasıtasıyla konuya ısınarak anlam dünyalarında bir karşılık yaratan eserin yani kurmaca dünyanın içinde kendine yer edinmektedir. Oluşturulan düzen ve birbiri ardınca süregelen beklenmedik olaylar okuyucunun karşısına bir bir çıkmaktadır. Çoğu zaman çıkmaza giren olaylar merak uyandırmaktadır. Tam kurgu kilitlendi, olaylar içinden çıkılmaz bir hal aldı derken tesadüfler, mucizeler, muhbirler, vicdanlar devreye girerek olaylar bir anda çözülmektedir. Görevini yapmış yardımcı karakterler sessizleşerek bir bir ortadan kaybolmaktadır. Başkarakterler olay örgüsü içinde bir iç muhasebeyle karşı karşıya kalmaktadır. Sonuç bazen mutlu bazen üzücü çoğu kez de düşündürücü olmaktadır.

1.3. Eserleri

1.3.1. Romanları

Şık, İffet, Mutallaka (Tamamlanmamış), Mürebbiye, Tesadüf, Bir Muadele-i Sevda, Metres, Nimetşinas, Şıpsevdi, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Cadı, Gulyabani, Sevda Peşinde, Son Arzu, Hakka Sığındık, Toraman, Hayattan Sayfalar, Muhabbet Tılsımı, Tebessüm-i Elem, Cehennemlik, Efsuncu Baba, Ben Deli miyim?, Billur Kalp, Evlere Şenlik Kaynanam Nasıl Kudurdu? Tutuşmuş Gönüller, Kokotlar Mektebi, Şeytan İşi, Utanmaz Adam, Eşkîya İninde, Kesik Baş, Gönül Bir Yeldeğirmenidir Sevda Öğütür, Ölüm Bir Kurtuluş mudur?, Dirilen İskelet, Dünyanın Mihveri Para mı Kadın mı?, Deli Filozof, Kaderin Cilvesi, Can Pazarı, Ölüler Yaşıyor mu?, Namuslu Kokotlar, Mezarından Kalkan Şehit, İnsanlar Maymun muydu?

1.3.2. Hikâye Kitapları

Kadınlar Vaizi, Namusla Açlık Meselesi, Katil Buse, İki Hödügün Seyahati, Tünelden İlk Çıkış, Gönül Ticareti, Melek Sanmıştım Şeytanı, Eti Senin Kemiği Benim, Meyhanede Hanımlar

1.3.3. Tiyatro Eserleri

Hazan Bülbülü, Kadın Erkekleşince, İki Damla Yaş, Tokuşan Kafalar

1.3.4. Tenkit Eserleri

Şekâvet-i Edebiyye, Cadı Çarpıyor

Bunların dışında çeşitli konularda derlemeleri, çeviri romanları ve hikâyeleri bulunmaktadır.

1.4. Hakka Sığındık Adlı Eserin Özeti

İstanbul Hoşkadem semtinde İspanyol Nezlesi etkisini artırarak, zengin fakir demeden her evden bir insanın ölümüne sebep olmaktadır. Hoşkadem ahalisini bu durum olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Sultan Abdülhamit Dönemi'nin zenginlerinden Hacı Ferhat Efendi konak benzeri, güzel, büyükçe bir evin sahibidir. Yaşı altmışın üzerinde olan Hacı Ferhat Efendi itikat sahibi ayrıca hayata da muhabbeti olan bir kişiliğe sahiptir. İspanyol Nezlesi hastalığının kendi efradına bulaşmaması için birtakım önlemler alarak evine misafir kabul etmemektedir. Hacı Ferhat Efendi, iki kızını da birer zabite vermiştir. Damatlarından biri levazıma, diğeri mühim bir komisyonda mevki tutmaktadır. Hacı Ferhat Efendi'nin servet ve rahatlıkta

kendisine denk, Hacı İshak Efendi isimli bir komşusu vardır. Hacı İshak Efendi oğlunu ve yakınlarını önemli noktalara, mevkilere yerleştiren buralardan nemalanan bir karakterdir. Hafız İshak Efendi'ye bir gün Abdal Veli hazretleri adlı kişiden bir mektup içerisinde tehditname gelir. Bu tehditnamede 300 lira göndermemesi durumunda hastalıktan mütevellit dört yaşındaki torunu Hadiye, gelini Sadiye ve oğlu Enver'in öleceği bildirilir. Hafız İshak Efendi bu tehditnameyi önemsemez fakat daha 24 saat geçmeden sırasıyla Hadiye, Sadiye ve Enver hastalanarak ölür. Hafız İshak Efendi bu yaşanan elim hadiselerle çok üzülür. Bir gün Hacı Ferhat Efendi ile hasbihal ederken Hacı Ferhat Efendi'ye de bir zarfta mektup gelir. Mektupta beş yüz lirayı Macuncu Abdal Hazretleri'nin makamı olan ve Çınar semtinde bulunan Viran Cami taraflarına götürmesi eğer götürmezse kızları Narin ve Nermin'in ayrıca aile efratlarının İspanyol Nezlesi'nden öleceği bildirilir. Komşusuyla aynı kaderi yaşamak istemeyen Hacı Ferhat Efendi, talimatlara harfiyen uyma ihtiyacı hisseder. Parayı kimin götüreceğinin tayininde ise Hac arkadaşı Hacı Hurşit Efendi'de karar kılar. 500 lirayı Macuncu Abdal Hazretleri'ne ulaştırması için Hac arkadaşı Hacı Hurşit Efendi, Fettah ve Arabacı Osman yola çıkar. Hacı Hurşit Efendi tekbir getirerek, salat ü selam çekerek, yol üstündeki her mezarda Fatihalar okuyarak sallana sallana gider. Adrese vardıklarında bu üç kişi gecenin karanlığında 5 kişi tarafından soyulur. Araba, beygirler, elbiseler gider, bir don bir gömlek konağın yolunu tutarlar. Konağa vardıklarında Hacı Ferhat ve komşusu Hafız İshak Efendi ve ev ahalisi gördüklerine çok şaşırır ve bu duruma bir anlam veremeye çalışırlar. Damat Bey, Fettah'tan durumu öğrenir. Vakit kaybetmeden karakola müracaat ederek vakayı Komiser Şinasi'ye anlatır. Komiser Şinasi'nin aracın çalındığı yakın merkezleri araması neticesinde Silivrikapısı Merkez Karakolu'nun, aracı ve soyulan kişilere ait malzemeleri bulduğu öğrenilir. Methi Bey ve Komiser Şinasi mektupların kim tarafından gönderildiğini bulmak için harekete geçerler. Mektubun Samatya'dan gönderildiğini öğrenen Komiser Şinasi araştırmaya devam eder. Mektup üzerindeki mührün, Sarı Yakup adlı şahıs tarafından oluşturulduğunu öğrenir. Sarı Yakup mührü sipariş verenin fiziki özelliklerini Komiser Şinasi'ye aktarır fakat bir sonuç alamazlar. Bunun üzerine Komiser Şinasi, araştırmaya devam eder fakat şahısla ilgili bir sonuca yine ulaşamaz. Olayın esrarının çözülmesi sürecinde Hacı Ferhat Efendi'nin kızı Narin ve hizmetçi de hastalıktan vefat eder. Hacı Ferhat Efendi'nin küçük kızı Nermin ise kocasını çok kıskanan ve aldatıldığından şüphe eden bir kişiliğe sahiptir. Abdal Veli'ye fal bakması ve eşiyle ilgili haberler vermesi için bir mektup gönderir. Buna karşılık gelen cevabi mektupta kocasının Şişli'de, Beşiktaş'ta, Kadıköy'nde üç ayrı sevgilisi olduğu bildirilir. Nermin kıskançlık krizine girer, ortalığı ayağa kaldırır ve eşi ile tartışır. Yazılanların gerçek olduğunu gayet iyi bilen ve karısının gazabından kurtulmaya çalışan Damat Bey, Komiser Şinasi'nin yanına giderek

durumu anlatır ve bu mektupların sahibini bulmasını ister. Komiser Şinasi Bey olayı çözmek amaçlı mektupta geçen Macuncu Abdal Hazretleri'ni bulmaya girişir ve araştırmalar sonrası Macuncu Abdal Hazretleri kanaatiyle bir şahsı bulurlar. Sorguladıkları şahsın akli dengesinin pek de yerinde olmadığını anlayarak bir delinin bu işi yapamayacağı sonucuna varırlar. Ayrıca birilerinin delinin adını kullandıklarını düşünürler. Basit görünen bu olayı ne yapsa da çözüme kavuşturamayan Komiser Şinasi artık meseleyi çözemeyeceğini, olayın manevi boyutlarının güçlü olduğunu düşünmeye başlar. Bir gün genç bir kişi Komiser Şinasi ile görüşmek ister. Adı Nüzhet Ulvi'dir. Gelişen karşılıklı diyaloglar neticesinde Nüzhet Ulvi'nin ikrarıyla sis perdesi aralanır ve olay aydınlığa kavuşur. Nüzhet Ulvi itirafında: Komşusu olan Safer Efendi ve karısının ölümü sonrası yetim kalan 3 çocuğun sokaklara düştüğünü, bu çocukların sokakta hayatta kalma mücadelesi verdiğini, en küçük çocuk olan Mustafa'nın hastalanarak öldüğünü, geride kalan 2 kızıdan Nuriye ile sokakta karşılaştığını, beraber ablası Huriye'yi bulduklarını, kendi ailesini zor geçindirdiğini, bu çocukların haline acıyarak bunları evine aldığını, geçimlerini sağlamak için de salgın bahanesiyle ve tehditlerle zenginlerden aldığı parayla kendi çocukları ile bu iki yetim çocuğa bakmak zorunda kaldığını anlatır. Ayrıca Hafız İshak Efendi'nin hizmetçisi Elini ve Postacı Ali Rıza Bey'den yardım alarak birtakım kehanetlerde bulunduğunu Komiser Şinasi'ye anlatır. Kanun gereği Nüzhet Ulvi'yi tutuklaması gereken Komiser Şinasi, merhamet ve vicdanının etkisiyle bu durumu kabullenemeyerek görevinden istifa eder.

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZ VARLIĞININ İÇERDİĞİ ÖGELER

1. Dil ve Söz Varlığı

Aksan, dille ilgili olarak: “Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlıktır.” (Aksan, 1979) yorumunu yapar. Başka bir tanımda Banguoğlu: “Dil insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir. Elle başla, gözle kaşla işaretler yaparak da bazı duygularımızı, düşünce ve dileklerimizi anlatırız. Fakat en mükemmel anlatma (expression) vasıtamız dilimizdir.” (Banguoğlu, 1974) görüşünü dile getirmektedir. Gencan ise dile yönelik: “Duygu, düşünce ve dileklerimizi anlatmaya yarayan imlerin daha çok, ses imlerinin hepsine birden dil denir. Dil, temeli yaradılıştan bulunan bir yeti ile toplumsal uyulaşmalardan doğmuştur.” (Gencan, 1979) ifadelerini kullanmaktadır.

Bazı işaretler, semboller veya beden diliyle; duygu, düşünce ve meramlar ifade edilebilmektedir. Fakat yine de seslerle örülmüş bir dile ihtiyaç olacaktır. Çünkü her nesneyi, duyguyu, düşünceyi, meramı işaretler veya vücut diliyle ifade etmek mümkün değildir. Bunun için toplumlar, kendi aralarında anlaşabilmek, birtakım konularda uzlaşmaya varmak, fikir üretmek, yargıda bulunmak amacıyla dili kullanmışlardır. Kavramları anlamlandırmak, duyguları açığa çıkarmak, diğer bireylerle iletişim ve etkileşim kurabilmek için dile ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumlar bu maksadla seslerden örülmüş bir yapısı olan ayrıca görsel işaretler ve semboller sistemi dili üretmiştir.

Her dil kendi toplumunun yansımasıdır. Toplum; dili, kendi kültürüyle, milli ve manevi değerleriyle beslemektedir. Bunun yanı sıra; nesneleri, kavramları, görülenleri, duyulanları sözcük olarak ifade edilen seslerle örülü sembollerle somutlaştırmaktadır. Bu bakımdan her bir sözcük toplumun ortak uzlaşımı sonucunda dilin yapısal özelliğine uygun şekilde, zihinsel ve somut bir koda dönüşmektedir. Toplum geçmişten bu güne iletişim ve etkileşim yoluyla biriktirdiği bütün tecrübeleri, kelimeler vasıtasıyla ortak dil konuşan nesillere miras bırakmaktadır.

Dilin kendi yapısal özellikleri, toplumun başından geçen olaylar, toplumun yüzyıllar boyunca edindikleri tecrübeler dilin şekillenmesini sağlamıştır. Bunun yanında milli ve manevi değerler, gelenek ve görenekler, siyasal ve askeri gelişmeler, göçler dilin gelişimine katkıda bulunmuştur. Yeni kişiler, toplumlar, icatlar vb. ile iletişim ve etkileşimler, o toplumda söz

varlığı denilen ve zamanla gelişen, değişen aynı zamanda yerleşen canlı ve zengin bir yapının oluşmasına vesile olmuştur.

TDK'nin güncel sözlüğünde söz varlığı ile ilgili olarak: “Bir dildeki sözlerin bütünü; söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler.” (TDK EVDS, 2026) tanımı yapılır. Korkmaz, Gramer Terimleri Sözlüğü'nde kelime hazinesini: “Kelime hazinesi, Bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı: İngilizce'nin kelime hazinesi, üniversite öğrencilerinin kelime hazinesi, aydınlar kesiminin kelime hazinesi vb.” (Korkmaz, 1992) olarak açıklar. Ünalın, söz varlığının işlevi ile ilgili olarak: “Bir toplumun hayat tarzıyla birlikte dini inançları, hangi milletlerle ne ölçüde ilişki kurmuş olduğu, nelere değer verdiği, hatta nükteye olan eğilimi hep söz varlığının incelenmesiyle ortaya çıkar.” (Ünalın, 2012) görüşünü savunur. Toplum nasıl bir hayat tarzına sahipse o yönde birtakım özellikler yansıtmaktadır. Örneğin göçebe bir toplumda sözlü kültür öğeleri, avcılık, toplayıcılık, hayvancılık vb. gibi özellikler; yerleşik hayata geçmiş bir toplumda ise daha çok tarım, yazılı kültür, mimari öğeler, yazılı kanunlar vb. gibi kavramlara yönelik kelime dağarcığı geniş yer tutmaktadır. Toplumların bulunduğu coğrafyanın denize yakınlığı, karasallığı, ticaret yollarına olan mesafesi vb. de söz varlığını zenginleştiren ve çeşitlendiren bir unsurdur. Örneğin denizcilikle uğraşan toplumlarda denizcilikle ilgili kavramların çokluğu dikkat çekecektir. Yine tarımla uğraşan toplumlarda daha çok tarımsal söz varlığı çeşitlilik gösterecektir. Ticaretle uğraşan toplumlarda; kıvrak, işlevsel ve ikna edici bir söz varlığı ortaya çıkacaktır. Kısaca belirtmek gerekirse insan ve insan toplulukları; evreni, doğayı, hayatı, çevreyi anlamlandırabilmek için bir arayış içerisinde. Bu sebeple de her türlü ekonomik, sosyal, kültürel, coğrafi faktörden etkilenmektedir. Bu etkileşim süreci söz varlığını zenginleştirerek kelime hazinesini çeşitlendirmektedir.

Literatürde söz varlığı konusunda bazı çalışmalar bulunmaktadır. Prof. Dr. Doğan AKSAN da bu konuda nitelikli, seçkin ve kapsamlı çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmada; Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Hakka Sığındık* adlı eseri, Doğan Aksan'ın *Türkçenin Sözvarlığı* isimli kitabında yer alan; temel söz varlığı, yabancı sözcükler, deyimler, atasözleri, ilişki sözleri (kalıp sözler) ve terimler olacak şekilde sınıflandırılmıştır.

1.1. Temel Söz Varlığı

Temel söz varlığı, dilin merkezinde yer alan ve kelime hazinesinin ana omurgası olarak değerlendirilen bir kavramdır. Konuşulan dilin başlangıcından bugüne kadar varlığını devam ettiren temel söz varlığı, toplumun hafızasını ve düşünce dünyasını yansıtmaktadır. Bir nevi temel söz varlığı toplumun kimliğidir. Yabancı dillerden çeşitli nedenlerle dile giren kelimelere

en fazla direnç gösteren ayrıca dilin kendi iç yapısıyla uyumlu, vazgeçilmesi düşünülemez en önemli katmanıdır. Bir toplumun başlangıcından bugüne kadar varlığını sürdürebilmesi için ihtiyaç duyduğu kelimeler ve kelime gruplarının bütünüdür. Aksan, temel söz varlığı ile ilgili: “Bir dilin söz varlığının hangi öğelerden oluştuğu üzerinde durulurken ilk anılması gereken temel söz varlığı ya da çekirdek sözcükler adını verdiğimiz öğelerdir.” (Aksan, 2021) yorumunu yapar. Temel söz varlığını oluşturan kelimeler tarihin en eski dönemlerinden bu güne değişmeden veya küçük ses ve söyleyiş değişikliklerine uğrayarak gelmiştir. Toplumun bu kelimeleri sık sık tercih etmesi, kelimeyi içselleştirmesi, günlük hayattaki rutin uğraşlarında kullanması temel söz varlığının sağlam temellere oturmasını sağlamıştır. Toplumun somut nesneleri isimlendirmeleri, kelimenin anlam dünyasında kalıcı olmasına katkı sağlamıştır. Bu temel kelimeler, toplumlar birbiriyle her ne kadar güçlü bir ilişki içinde olsalar da kelime alışverişinde bulunsalar da değişime direnç göstermiştir. Yine bu kelimelerin türetilmeye açıklığı da varlığının devamına vesile olmuştur. Ayrıca bu kelimelerin özellikle nesnelere, kavramlara karşılık gelmesi veya bireylerin anlam dünyalarında kalıcı yer edinmeleri de kelimelerin varlığının devamı noktasında katkı sunmuştur. Toplumun geçim kaynakları, bulunduğu coğrafya, yeryüzü şekilleri, iklim vb. koşullar yine temel söz varlığını etkileyen, şekillendiren, devamını sağlayan etkenlerdir. Bu konuda Aksan: “İnsanın organları başta olmak üzere, onun en doğal gereksinimlerini karşılayan; yemek, içmek, uyumak, gitmek, gelmek, almak, vermek gibi kavramlar ona en yakın kişileri gösteren akrabalık adları, sayılar ve insanın maddi ve manevi kültürü içine giren kavramlar sayılabilir.” (Aksan, 2021) şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Temel söz varlığı sadece köken bakımından yüzde yüz Türkçe kökenli kelimelerden oluşmamaktadır. Buradaki önemli nokta dilde uzun süredir var olması, toplumun bunu benimsemesi, dilin yapısına ve bağlamına uygun düşmesidir. Ayrıca mevcut kelimenin dilde kullanım sıklığı ve işlevi de önemlidir. Örneğin “*sayende*” kelimesi Türk toplumunda “*birinin vesilesiyle*” anlamına gelen bir kelimedir. “*Saye*” Farsça gölge anlamına gelir ancak Türk toplumu bu kelimeyi “*Senin gölgede bu işi başardım.*” gibi bir tümce ile kullanmamaktadır. Bu tümce dil konuşurlarına bağlamsız gelmektedir. *Sayende* kelimesi Farsça konuşan bir toplumda da Türk toplumunda kullanıldığı anlamda ve işlevde kullanılmamaktadır. O halde temel söz varlığına ait kelime Türkçe kökenli veya farklı bir dilde olabilmektedir. Burada önemli olan bu kelimeyi toplumun nasıl aldığı, ne anlam yüklediği, hangi bağlamda kullandığı, sıklığı ve kendi diline nasıl uyarlayarak yerleştirdiğidir.

Temel söz varlığının unsurları ile ilgili olarak Şenyıldız, *Temel Söz Varlığı ve Deyimler Açısından Okuma Kavramı* adlı çalışmasında, Aksan'ın, Peter Kühn'den aktardığı temel söz varlığının unsurlarını: “Birinci derecede önemli kavramları yansıtmaya, bileşik sözcükleri türetme değeri, yeni sözcükleri türetme gücü, genel anlaşılabilirliği ve genel kullanılabilirliği, anlam aktarmaları ile kullanım alanını genişletme gücüyle anlamlarının sayısının çok ve sözcüğün konuşmadaki sıklığı, çeşitli deyimler arasında bu deyimlere temel olarak kullanılıyor olmalıdır.” (Şenyıldız, 2022) şeklinde sınıflandırmıştır. Açıklamadan hareketle dilin temel söz varlığının özellikle; işlev, işleyiş ve üretim bakımından değerlendirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu vesile ile edebi eser incelemelerinde ve metin tahlillerinde temel söz varlığı unsurlarının doğru bir şekilde sınıflandırılması gerekmektedir.

1.2. Yabancı Sözcükler

Aynı toprak parçası üzerinde yaşama arzusuyla bir araya gelen, ortak kültürel değerler oluşturmuş, iş birliği içindeki örgütlü yapıya toplum denilmektedir. Toplum hem kendi içinde hem de başka toplumlarla her an iletişim ve etkileşim halindedir. Bu iletişim ve etkileşim hali toplumların birbirlerinden etkilenmelerine, yeni kavramları öğrenip kendi toplumlarına entegre etmelerine aracı olmaktadır. Bu etkileşimde en büyük rol toplumların kullandığı dil vesilesiyle gerçekleşmektedir. Özellikle ticaret, göç, savaş, doğal afetler, salgın hastalıklar, kuraklık ve çeşitli sebeplerden kaynaklı toplumlar arası etkileşim; kelime alışverişine, duygu düşünce aktarımına, varlıkların isimlerinin konmasına, yeni kelimelerin dile girerek dilin içerisine nüfuz etmesine sebebiyet vermektedir.

Bir toplumun içinde birden fazla dil konuşulabilir fakat toplumun kabul gördüğü ortak, baskın bir anlaşma dili vardır. Toplumda kabul gören bu ortak dil hem kendi içindeki baskın veya çekinik unsurlardan hem de yakın veya uzak toplumlardan kelime alışverişinde bulunmaktadır. Bu vesile ile her topluma seviyeleri belirsiz olmakla birlikte az veya çok sayıda yabancı kelime girmektedir. Farklı toplumlardan söz varlığına kelime alan dillerde, alınan kelimenin anlamında, işlevinde, bağlamında hatta biçiminde değişiklikler meydana gelebilmektedir. Bu durumla ilgili olarak Aksan: “Başka bir dilden alınan yabancı sözcüklerde biçim değişikliğinin yanı sıra anlamca değişikliklere de uğrar.” (Aksan, 2021) şeklinde görüşünü ifade etmektedir.

Bir dile yabancı kelimeler çeşitli yollarla girebilmektedir. Bazı kelimeler toplumun geneli tarafından kabul görürken bazı yabancı kelimeler ise yalnızca bir zümre tarafından kullanılmaktadır. Bazen de popüler kültürün yaydığı yabancı kelimeler saman alevi gibi önce parlamakta sonra bir anda sönüp kaybolmaktadır. Bir kelimenin ait olduğu toplumdan farklı bir

topluma geçip bu toplumda kalıcı olması için öncelikle alıcı toplumun genelinde bu kelimenin kabul edilmesi yani içselleştirilmesi gereklidir. Bunun yanı sıra; zaman, kelimenin ses uyumu, ek alabilirliği ve dilin yapısına uygunluğu da önem arz etmektedir. Bu sayılan özellikler bir kelimenin toplumda kabulünün ön koşullarıdır. Bir diğer husus ise alınan kelimenin kavram karşılığının olup olmadığıdır. Bir toplumda bulunmayan bir nesne, kavram, durum vb. farklı bir toplumdan alındığında, alan toplumda bu nesne, kavram, durum vb. bir kelime yoksa kabul eden toplumun isimlendirmesiyle dile aktarılmaktadır. Bu gibi durumlarda toplumdan kelimeyi ya millileştirerek farklı bir isim vermesi ya da olduğu gibi kabul etmesi beklenmektedir. Aksan yabancı dilden alınan kelimeleri sınıflandırmada şu ifadeleri kullanır: “Bir yabancı dilden alınan ögeleri iki bölümde incelemek doğru olur: 1.Sözcükbilimde alışılmış terimleriyle yerleşmiş yabancı sözcükler. 2.Yerleşmemiş yabancı sözcükler” (Aksan, 2021). Yerleşmiş kelimelere: kitap (Ar.), kalem (Ar.), defter (Ar.), sınıf (Ar.), tahta örnek verilebilmektedir. Yerleşmemiş kelimelere ise: Date (İng.), Update (İng.), lanse (Fr.), Spagetti (İt.), Arketip (Yun.) örnek verilebilmektedir. Bu sınıflamadan hareketle özetlemek gerekirse bir kelimenin bir toplumda yerleşebilmesi için kelimenin toplum tarafından kabul edilmesi, ne zamandır kullanıldığı, toplumun ihtiyaç durumu ve dilin yapısına uygunluğu önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aşağıda Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın *Hakka Sığındık* adlı romanında geçen yabancı kökenli kelimelere yer verilmiştir. Kelimeler alfabetik olarak sıralanmış olup birden fazla kez geçen kelimeler yalnızca bir defa gösterilmiştir. Kelimenin geçtiği cümle tamamen alınmamış olup bağlamdan yararlanılarak bir kısmı gösterilmiştir. Söz varlığı ögesi olarak nitelendirilen kelime koyu ve kalın (bold) biçiminde yazılmıştır.

-A-

Abdal (Ar.): ...Abdal Veli hazretleri... (s.52)

Abdallık (Ar.+Tr.): ...abdallıkta ondan pek aşağı kalmaz... (s.68)

Abdest (Far.): ...abdest alır... (s.68)

Abdestli (Far.+Tr.): ...abdestli abit ve müsinc... (s.48)

Abidane (Ar.): ...kıbleye doğru abidane kaldırarak... (s.89)

Abit (Ar.): ...en abitlerin hırsız, mürtekip oldukları... (s.65)

Acaba (Ar.): ...acaba biraz uzakta... (s.78)

Acayip (Ar.): ...bu **acayip** adam... (s.124)

Aceze (Ar.): ...**aceze** melceleri... (s.74)

Acil (Ar.): ...şifayı **acil** temin eder... (s.50)

Acilen (Ar.): ...**acilen** biz bu zat-ı şerifi... (s.67)

Âciz (Ar.): ...**âciz** birer gölge... (s.37)

Acul (Ar.): ...**acul** ve biraz da itikatsızdırlar... (s.61)

Adab u teşrifat-ı tevdiyye (Ar.): ...**adab u teşrifat-ı tevdiyye**... (s.70)

Adab-ı tevdiyye (Ar.): ... **adab-ı tevdiyyeyi** telkin eyle... (s.60)

Adale (Ar.): ...**adale**, damar ve sinirlerinin... (s.85)

Adalet (Ar.): ...derdestiyle **adalete** teslimini... (s.119)

Adalet-i hakikiyye (Ar.): ...**adalet-i hakikiyye** namına... (s.141)

Adam (Ar.): ...namuskâr, afif **adamları**... (s.39)

Adap (Ar.): ...**adap** ve merasimi... (s.73)

Addetmek (Ar.+Tr.): ...uzun bir seyahat **addettiğinden**... (s.68)

Adem-i malumat (Ar.): ...**Adem-i malumat** beyan ettiler... (s.113)

Adem-i tenezzül (Ar.): ...bir **adem-i tenezzül**... (s.123)

Âdet (Ar.): ...türlü sofuluk **âdetlerinden**... (s.88)

Âdeta (Ar.): ...**âdeta** terliyordu... (s.80)

Adi (Ar.): ...ne **adi**, ne sefil bir mahlûk... (s.118)

Adilik (Ar.+Tr.): ...**adiliklerimiz**, fena fiillerimiz vardır... (s.144)

Adli (Ar.): ...bu **adli** hayatınızda... (s.140)

Adliye (Ar.): ...bir **adliye** memuru... (s.140)

Adres (Fr.): ...arzu edilen **adrese**... (s.52)

Af (Ar.): ...Allah taksiratını **af** ve Münkereyn... (s.101)

Af buyurmak (Ar.+Tr.): ...sualimi **af buyurunuz**... (s.107)

Afet (Ar.): ...bu **afeti** memleketimizin... (s.53)

Affetmek (Ar.+Tr.): ...onları bugün **affettik**... (s.36)

Afif (Ar.): ...namuskâr, **afif** adamları... (s.39)

Afiyet (Ar.): ...**afiyetle** yesinler... (s.37)

Ağleb-i ihtimal (Ar.): ...**ağleb-i ihtimal** yanındaki... (s.110)

Ah (Far.): ...bir teessüf **ahı** çekerek... (s.86)

Ahali (Ar.): ...geçen **ahali** gibi... (s.81)

Ahar (Ar.): ...**aharı** mıdır... (s.53)

Ahenk (Far.): ...**ahenk** seslerine bedel... (s.55)

Ahır (Far.): ...bir **ahırda** iki inekle... (s.86)

Ahiret (Ar.): ...**ahirette** medyun yatmak... (s.88)

Ahkâm (Ar.): ...kanunun **ahkâmını** harfiyen... (s.166)

Ahlak (Ar.): ...afif adamları **ahlak** uçurumlarına... (s.39)

Ahlaksız (Ar.+Tr.): ...daha **ahlaksız**, arsız... (s.160)

Ahmak (Ar.): ...behey **ahmak** İshak... (s.56)

Ahval (Ar.): ...**ahvalini** tetkike... (s.131)

Ahval-i hususiye (Ar.): ...**ahval-i hususiyemden** bahsetmek... (s.120)

Ahval-i meşkûk (Ar.): ...bir **ahval-i meşkûk**... (s.141)

Ahval-i ruhiye (Ar.): ...birbirini **ahval-i ruhiye**... (s.139)

Ahzi (Ar.): ...mualece **ahzi** yani... (s.50)

Aidiyet (Ar.): ...**aidiyet** ispatı muamelesini... (s.92)

Aile (Ar.): ...savletle **aile** efradından... (s.33)

Ait (Ar.): ...kendine **ait** kısmını... (s.103)

Ajur (Fr.): ...**ajurlu** ipek çoraplar... (s.37)

Akabinde (Ar.): ...bu ihtarın **akabinde**... (s.101)

Akdem (Ar.): ...vicdanımı dinlemekten **akdemdir**... (s.166)

Akıbet (Ar.): ...müthiş **akıbetleri** tahatturla... (s.71)

Akıbet-i maraz (Ar.): ...kerimesinin **akıbet-i marazından**... (s.96)

Akıl (Ar.): ...akıl ermez şeyler... (s.143)

Akide (Ar.): ...akidenizi rencide etmek... (s.106)

Akilü'n nebat (Ar.): ...akilü'n-nebat bir hâkim... (s.131)

Akim (Ar.): ...akim tepeler gibi... (s.81)

Akis (Ar.): ...etrafta **akisler** yaparak... (s.80)

Akraba (Ar.): ...hısıım **akraba** derecesinde... (s.146)

Akrep (Ar.): ...hengâmede **akrep** yanından... (s.51)

Aksam (Ar.): ...aksama ayrılmamış olduğundan... (s.130)

Aksetmek (Ar.+Tr.): ...akseden kınından çekilmiş... (s.78)

Akşam (Soğd.): ...akşama yiyeceğimiz kalmadı... (s.45)

Aktar (Ar.): ...aktardan ilaç aldık... (s.148)

Âlâ (Ar.): ...şamlı'da **âlâsı** varmış... (s.43)

Alaka (Ar.): ...isticvaplarıyla sıkı **alakası** olduğundan... (s.93)

Alaküllihâl (Ar.): ... **Alaküllihâl** geçiniyordum... (s.146)

Âlâm (Ar.): ...nihayetsiz **âlâmı** düşününüz... (s.61)

Alamet (Ar.): ...haşır neşir **alametleriydi**... (s.116)

Alay (Ar.): ...bir **alay** süprüntüden... (s.134)

Alelacayip (Ar.): ...suratına doğru **alelacayip**... (s.65)

Âlem (Ar.): ...nam-ı velayetine **âlemi**... (s.134)

Âlem-i hususiyyet (Ar.): ...üç zat **âlem-i hususiyyetlerinde**... (s.69)

Âlem-i mana (Ar.): ...âlem-i manada bana... (s.95)

Alenen (Ar.): ...sizi **alenen** korkutmak... (s.59)

Alet edinmek (Ar.+Tr.): ...dolandırıcılığa **alet edinerek**... (s.109)

Alet-i katia (Ar.): ...bir **alet-i katia** olmaksızın... (s.82)

Aleyh (Ar.): ...aleyhimde hüküm vermeyiniz... (s.143)

Aleyhillane (Ar.): ...şeytan **aleyhillane** musallat oldu... (s.60)

Aleyhinde (Ar.): ...**aleyhinde** maazallah şek ve şüpheyeye... (s.60)

Alimallah (Ar.): ...Arap'ı beyaz ediyor **Alimallah**... (s.45)

Allah (Ar.): ...**Allah** saklasın, hastalanan olsa... (s.62)

Ama (Ar.): ...tutulacaksınız **ama** ben... (s.65)

Aman vermek (Ar.+Tr.): ...ölümün **aman vermez** pençelerinden... (s.40)

Âmâ-yı daimî (Ar.): ...bir **âmâ-yı daimî** hâlinde... (s.99)

Amel (Ar.): ...veçhile **amel** oluna... (s.96)

Ameliye (Ar.): ...sevda **ameliyesine** mütevakkıftır... (s.130)

Amenna ve saddakna (Ar.): ...**Amenna ve saddakna**... (s.60)

Amir (Ar.): ...din nezafeti **amirdir**... (s.125)

Anadolu (Yun.): ...**Anadolu**'da sığırlar... (s.78)

Anahtar (Far.): ...**anahtar** uydurarak ihtarname-yi... (s.116)

Analiz etmek (Fr.+Tr.): ...müstekrehat **analiz eden**... (s.132)

An-ı tenvir (Ar.): ...kasir **an-ı tenvirinde**... (s.99)

An-ı vahit (Ar.): ...hemen **an-ı vahitte**... (s.79)

Ankarip (Ar.): ...**an-karib** bu afeti... (s.53)

Antika (Lat.): ...sofadaki **antika** yerli saat... (s.70)

Aptal (Ar.): ...**aptala** çıkan bir oyuncumuzun... (s.127)

Ar (Ar.): bir **ar** teşkil edebilirdi... (s.99)

Araba (Ar.): ...manda **arabalarıyla** taşıyor... (s.40)

Arabi (Ar.): ...ne **Arabiye** benzerdi ne... (s.69)

Ârâm (Far.): ...bir yerde **ârâm** edemez... (s.57)

Arap (Ar.): ...**Arap**'ı beyaz ediyor... (s.45)

Arapça (Ar.+Tr.): ...pek az bildiği **Arapçasıyla**... (s.65)

Araz (Ar.): ...aynı **araz** ile... (s.54)

Arız (Ar.): ...birbiri üzerine **arız** olan... (s.74)

Arifan (Ar.): ...**arifanı** anlamaya irfan... (s.51)

Arifane (Ar.+Far.): ...bu **arifane** ihamdan... (s.59)

Aristokratik (Fr.): ...en **aristokratik** sınıfına... (s.132)

Arsa (Ar.): ...**arsalarda** ağızları açık... (s.149)

Arşın (Ar.): ...yirmi **arşın** kadar... (s.77)

Arz-ı endam (Ar.+Far.): ...paltosuyla **arz-ı endam** eder... (s.69)

Arz-ı şükran (Ar.): ...**arz-ı şükrandan** sonra... (s.85)

Arzu (Ar.): ...kendi **arzumla** değildir... (s.146)

Asabi (Ar.): ...bu **asabi**, hırçın... (s.62)

Asalet (Ar.): ...belki **asaletlerini** kaybederek... (s.110)

Âsân (Far.): ...**âsân** ve seni... (s.101)

Asar (Ar.): ...polise ait **asarın**... (s.105)

Asıl (Ar.): ...sonra **aslını** yerine... (s.116)

Asır (Ar.): ...yirminci **asırda** pek sefil... (s.74)

Asırlık (Ar.+Tr.): ...o **asırlık** mezar taşları... (s.122)

Asker (Ar.): ...bir **asker** gibi vazifemle... (s.166)

Âşıkane (Ar.+Far.): ...bu **âşıkane** savletleri... (s.149)

Aşikâr (Far.): ...hükmü **aşikâr** oluyordu... (s.35)

Aşina (Far.): ...Fransızcaya **aşina**, Avrupa'da münteşir... (s.105)

Aşıyan (Far.): ... simurg nisbet **aşıyan**... (s.66)

Aşk (Ar.): ...aşk ile şevk ile... (s.58)

Aşk-ı ilahi (Ar.): ...**aşk-ı ilahi** vardır... (s.136)

Ateş (Far.): ...**ateş** gibi yanıyorsun... (s.64)

Atfen (Ar.): ...felekiyata **atfen** şaşaa... (s.50)

Ati (Ar.): ...**atideki** satırları... (s.47)

- Atik (Ar.):** ...tarz-ı **atikte** de... (s.110)
- Atlas (Ar.):** ...al **atlas** fistanlı... (s.73)
- Avdet (Ar.):** ...murahhasanın **avdetini** dört gözle... (s.90)
- Avdet etmek (Ar.+Tr.):** ...dört çocukla **avdet etti**... (s.153)
- Avlu (Yun.):** ...cami **avlusu** ve haricinin... (s.148)
- Avrupa (İt.):** ...avrupalının hakk-ı zekâsına... (s.88)
- Avrupakâri (İt.+Far.):** ...Avrupakâri, mükemmel, geniş... (s.91)
- Ayan olmak (Ar.+Tr.):** ...satinında **ayan oldu**... (s.50)
- Ayet-i Kerime (Ar.):** ...Ayet-i Kerimesini birlikte... (s.98)
- Ayıp (Ar.):** ...bu ne **ayıptır**... (s.120)
- Ayine (Far.):** ...döner **ayine** kim... (s.67)
- Ayna (Far.):** ...aynalar, karyolalar, döşemeler... (s.158)
- Aynaroz (Yun.):** ...Aynaroz'da azizliğe ermeye... (s.125)
- Aynen (Ar.):** ...hatta **aynen** onların... (s.53)
- Aynı (Ar.):** ...müracaata **aynı** suretle... (s.114)
- Azade (Far.):** ...endişe-i ferdadan **azade**... (s.36)
- Azap (Ar.):** ...cehennem **azabından** kurtarınız... (s.117)
- Aza-yı aile (Ar.):** ...efendilerin **aza-yı ailelerinden**... (s.138)
- Azim (Ar.):** ...bu **azim** küfür... (s.56)
- Azimet (Ar.):** ...uşağın **azimetinden** henüz... (s.69)
- Aziz (Ar.):** ...bir **aziz** bigâneliğiyle... (s.123)
- Azizlik (Ar.+Tr.):** ...Aynaroz'da **azizliğe** ermeye... (s.125)

-B-

- Baca (Far.):** ...soba **bacaları** daima tüter... (s.40)
- Badem (Far.):** ...ne helva, **bademli**... (s.43)
- Badi-i felaket (Ar.):** ...hareket **badi-i felakettir**... (s.50)

Bahçe (Far.): ...**bahçe** duvarları muttasıl... (s.38)

Bahir (Ar.): ...pek **bahir** haydutluk... (s.106)

Bahis (Ar.): ...**bahse** rücu edelim... (s.110)

Bahriye (Ar.): ...birinin **bahriye** tayinatından... (s.36)

Bahsetmek (Ar.+Tr.): ...böyle şeyden **bahsetmeye** gelmez... (s.62)

Bahsolunmak (Ar.+Tr.): ...inayetlerinden **bahsolundu**... (s.70)

Bahtiyarlık (Far.+Tr.): ...öyle bir **bahtiyarlık**... (s.133)

Bahtsız (Far.+Tr.): ...miktar çalıp **bahtsızlara**... (s.141)

Bahusus (Ar.): ...**bahusus** bundan uzun... (s.67)

Bakiye (Ar.): ...teessüründen **bakiye** bir ses... (s.53)

Bakkal (Ar.): ...bursa **bakkala**, kasaba... (s.88)

Baliğ (Ar.): ...irili ufaklı, **baliğ**... (s.152)

Balya (İt.): ...pirinçler, **balya** balya yünler... (s.37)

Bap (Ar.): ...bu **baptaki** son kararımızın... (s.59)

Bari (Far.): ...**bari** kalbimize şüphe... (s.61)

Bariz (Ar.): ...en **bariz** mealı... (s.123)

Basiret (Ar.): ...vicdanları, **basiretleri** bağlardı... (s.39)

Basiretkâr (Ar.+Far.): ...diyecek kadar **basiretkâr** olanlara... (s.34)

Basit (Ar.): ...pek **basit** gördüğü... (s.139)

Baston (Fr.): ...müttekası, **bastonu** idi... (s.37)

Başımam (Tr.+Ar.): ...mezarlığa **başımam** eyleye... (s.101)

Batıl (Ar.): ...yalan **batıl** olduğundan... (s.117)

Bâtını (Ar.): ...haricinde **bâtını**, kudsi... (s.57)

Bazen (Ar.): ...**bazen** şöyle halleşirlerdi... (s.42)

Bazı (Ar.): ...**bazı** şiddetli sağanak... (s.81)

Bedbaht (Far.): ...çocuk gibi **bedbaht** Fettah... (s.79)

Beddua (Far.): ...beddualarıyla tan ve telinleri... (s.35)

Bedel-i nakdî (Ar.): ...bedel-i nakdî gönderildi... (s.116)

Beis (Ar.): ...bir beis yoktu... (s.107)

Bekâret (Ar.): ...cebir görmüş, bekâreti kalmamış... (s.151)

Bela (Ar.): ...sefahat yüzünden belasını vermiş... (s.118)

Belahet-i musanna (Ar.): ...belahet-i musannaasını andırır... (s.127)

Belde (Ar.): ...bir beldenin kucağında... (s.74)

Belediye (Ar.): ...belediyeye teslim edelim... (s.157)

Belki (Far.): ...belki mahzuz olacaktı... (s.38)

Benam (Far.): ...en benam ressamların... (s.131)

Benatü'n-naş-ı kübra (Ar.): ...yani benat-ı naş-ı kübra... (s.52)

Bende (Far.): ...bendelerini, gözdelerini... (s.38)

Bendehane (Far.): ...bendehanenize tenezzülen... (s.141)

Bendeniz (Far.): ...bendeniz de size tekerrür ederse... (s.59)

Bendezade (Far.): ...bendezadeniz Melek... (s.153)

Beniâdem (Ar.): ...karşı beniâdem kuvveti... (s.77)

Beni-nevin (Ar.): ...beni-nevine havale ediyor... (s.140)

Beraber (Far.): ...beraber firara muvaffak olmuşlar... (s.92)

Beray-ı ticaret (Ar.): ...beray-ı ticaret devam ettiğini... (s.152)

Berbat etmek (Far.+Tr.): ...ırkları berbat ediyor... (s.149)

Berbat olmak (Far.+Tr.): ...sarsılmadan berbat oluyor... (s.84)

Berhudar olmak (Far.+Tr.): ...berhudar olunuz komşum... (s.57)

Beriyü'z-zimme (Ar.): ...ahirette beriyü'z-zimme kalmak... (s.88)

Berk (Ar.): ...sanki berk ile rad vuku buldu... (s.99)

Berrak (Ar.): ...ceyyit berrak bir kış... (s.122)

Bertafsil (Ar.): ...vakayı bertafsil hikâye... (s.93)

Bertaraf (Far.): ...şaka **bertaraf**... (s.132)

Bes (Far.): ...gıda **besdir** bana... (s.66)

Besmele (Ar.): ...**besmeleyle** nukudu zenbile... (s.49)

Beşeriyet (Ar.): ...**beşeriyetin** ilk mezarı... (s.130)

Beter olmak (Far.+Tr.): ...daha **beter olan** çirkef... (s.163)

Beyaban (Far.): ...sanki **beyabanda** tehlikeli... (s.77)

Beyan etmek (Ar.+Tr.): ...malumat **beyan ettiler**... (s.113)

Beyanat-ı samimiye (Ar.): ...**beyanat-ı samimiyemizden** şek... (s.48)

Beyaz (Ar.): ...ikisi de **beyaz** birer iş... (s.81)

Beygir (Far.): ...her menzilde **beygir** değiştiren... (s.87)

Beyin (Ar.): ...**beynimi** dehşet sardı... (s.60)

Beyit (Ar.): ...üzerine **beyitler** düzüyor... (s.44)

Bez (Ar.): ...bir **bezle** bağladılar... (s.104)

Bi'd-duhul (Ar.): ...viraneye **bi'd-duhul** sokaktan... (s.49)

Bi'l-iktifa (Ar.): ...fesini almakla **bi'l-iktifa**... (s.81)

Biaman (Far.+Ar.): ...her ihtiyaçtan **biamandır**... (s.153)

Bicürüm (Far.+Ar.): ...biiştirak ve **bicürüm**... (s.141)

Biçare (Far.): ...**biçare** Ferhat Efendi... (s.35)

Bidayet (Ar.): ...**bidayeten** işin gizli tutulması... (s.96)

Bigânelik (Far.+Tr.): ...aziz **bigâneliğiyle** nazarını... (s.123)

Bihaber (Far.+Ar.): ...endişelerden **bihaber**, mahzun... (s.150)

Bihaberane (Far.+Ar.+Far.): ...dehşetlerinden **bihaberane**... (s.100)

Bihareket (Far.+Ar.): ...öyle **bihareketti**... (s.86)

Bihis (Far.+Ar.): ...tesirine karşı **bihis** bulunan... (s.123)

Bihuş kalmak (Far.+Tr.): ...**bihuş kaldım** bilmiyorum... (s.100)

Bihuşi (Far.): ...o **bihuşisi** arasında... (s.83)

Bihüküm (Far.+Ar.): ...sözleri **bihüküm** bırakıyordu... (s.34)

Biiştirak (Far.+Ar.): ...**biiştirak** ve bicürüm... (s.141)

Bikes (Far.): ...**bikes**, tesadüf zavallılara... (s.147)

Bikri (Ar.): ...**bikri** izale edilmiş... (s.143)

Bilaitiraz (Ar.): ...**bilaitiraz** merakla dinliyordu... (s.146)

Bilaizdivaç (Ar.): ...kızıoğlankızların **bilaizdivaç** gebe kaldıklarını... (s.116)

Bilakesb (Ar.): ...gece **bilakesb** boş dönmek... (s.137)

Bilatekellüm (Ar.): ...tezkereyi okur, **bilatekellüm**... (s.68)

Billahi (Ar.): ...**billahi** bizim Fettah... (s.83)

Billur (Ar.): ...mavi **billur** kubbesinden... (s.122)

Bilyon (Fr.): ...**bilyonlarla** sarı liraların cazibeleri... (s.36)

Bimana (Far.+Ar.): ...aileler için **bimana** idi... (s. 40)

Bimesken (Far.+Ar.): ...**bimesken**, bikes, tesadüf... (s.147)

Binaenaleyh (Ar.): ...**binaenaleyh** sizi tevkife... (s.166)

Binamazlık (Far.+Tr.): ...gaflet ve **binamazlıklarına** Hacı... (s.86)

Binasip (Far.+Ar.): ...insaniyetten **binasip**, vicdansız... (s.39)

Biperva (Far.): ...**biperva** buna cüret edecekler... (s.38)

Bira (İt.): ...kasalarla **biralar** taşınır... (s.41)

Birader (Far.): ...**birader** o kadar sinirlendim... (s.53)

Bitarafılık (Far.+Ar.+Tr.): ...**bitarafılık**, insaf, hakkaniyet gözüyle... (s.141)

Bitesir kalmak (Far.+Ar.+Tr.): ...ihtaratı **bitesir kalıyor**... (s.33)

Bivaye (Far.): ...sokakta kalmış **bivaye**... (s.147)

Bizar etmek (Far.+Tr.): ...halkını **bizar eden**... (s.41)

Bizinet (Fr.): ...**bizinet** ü şeref sayılırlar... (s.125)

Bizzat (Ar.): ...kurbuna **bizzat** gidelim... (s.121)

Bodrum (Yun.): ...**bodrum** merdivenlerine köpekler gibi... (s.152)

Boksör (Fr.): ...bitik bir **boksör** hâlsizliğiyle... (s.90)

Borç (Far.): ...yüz lira mukabilinde **borçludur**... (s.94)

Bostan (Far.): ...haneler **bostanlara**, bostanlar... (s.75)

Bronşit (Fr.): ...bir **bronşitten** mustarip... (s.165)

Budala (Ar.): ...bu **budalanın** koynunda... (s.130)

Budalalık (Ar.+Tr.): ...**budalalığı** hiçbir hayvanda... (s.145)

Buldok (İng.): ...bir **Buldok** vaziyetinde... (s.123)

Bulgur (Far.): ...biraz **bulgur** çorbası... (s.44)

Bumbar (Far.): ...**bumbar** gibi sımsıkı... (s.81)

Bus etmek (Far.+Tr.): ...**bus edecek** gibi... (s.66)

Büfe (Fr.): ...hasır **büfesinde** nefis bonbonlar... (s.132)

Bühtan eylemek (Ar.+Tr.): ...yıldızlara **bühtan eyledi**... (s.50)

Büluğ (Ar.): ...yeni **büluğun** ateşleri... (s.149)

Bünye (Ar.): ...onun **bünyesiyle** tevafuk eder... (s.84)

Bürudet (Ar.): ...tecrübenin **bürudeti** iliklerime... (s.102)

Büyükpeder (Tr.+Far.): ...**büyükpederlik**, kayınpederlik... (s.55)

-C-

Caba (Far.): ...benimki de **caba**... (s.60)

Cadde (Ar.): ...Çapa **Caddesi'ne** çıktılar... (s.87)

Cafer (Ar.): ...Baba **Cafer** Türbesi'ne... (s.116)

Cahil (Ar.): ...**cahil** kafalar hep bildiğine... (s. 33)

Cahilane (Ar.+Far.): ...bu **cahilane** cinayeti... (s.164)

Cahillik (Ar.+Tr.): ...**cahillik**, ben bir tespih... (s.89)

Calip (Ar.): ...nazar-ı dikkati **calip** cümleler... (s.57)

Cam (Far.): ...**camları** kapanmış bir arabanın... (s.82)

Camekân (Far.): ...küçük **camekânın** önünde... (s.114)

Cami (Ar.): ...kalabalık **camî** kapılarına... (s.84)

Cami-i şerif (Ar.): ...bir **camî-i şerife** yetiştiriniz... (s.85)

Can (Far.): ...biz **canımızı** aç kurtlara... (s.37)

Canavar (Far.): ...bazen **canavar** bile... (s.79)

Cani (Ar.): ...bu **cani** Veli'yi... (s.120)

Cariye (Ar.): ...tahammül edemeyeceğim **cariyenizi**... (s.117)

Cavidan (Far.): ...hayat-ı **cavidanisine** remz... (s.122)

Cazibe (Ar.): ...sarı liralara **cazibeleri** önünde... (s.36)

Cebir görmek (Ar.+Tr.): ...maalesef **cebîr görmüş**... (s.151)

Cebr-i iane (Ar.): ...türlü vergiler, **cebrî ianeler**... (s.116)

Cefa (Ar.): ...her **cefaya** dayanırız... (s.160)

Cefakâr (Ar.+Far.): ...binasip **cefakâr** kısmının... (s.146)

Cehalet (Ar.): ...karşı **cehalet** ve sefaletlerini... (s.74)

Cehennem (Ar.): ...bu **cehennem** acısı... (s.55)

Cehil (Ar.): ...kapılırlar ki gülünç **cehildir**... (s.52)

Cehren (Ar.): ...tevahhuşla **cehren** okumaya... (s.47)

Ceket (Fr.): ...**ceket**, yelek, pantolon... (s.79)

Celallenmek (Ar.+Tr.): ...**celallenince** söyler efendim... (s.136)

Celbetmek (Ar.+Tr.): ...felaket **celbetmekten** korkarım... (s.105)

Celb-i merhamet (Ar.): ...**celb-i merhamet** sanatkârlığını... (s.147)

Celbolmak (Ar.+Tr.): ...çabuk hekimler **celbolunur**... (s.94)

Celp (Ar.): ...acilen **celbî**, üç ihtiyarın... (s.71)

Cemaat (Ar.): ...son **cemaat** mahalline... (s.86)

Cemiyet (Ar.): ...**cemiyetin** baş düsturuydu... (s. 39)

Cemiyet-i beşeriyye (Ar.): ...**cemiyet-i beşeriyyeden**... (s.144)

Cenab-ı Hak (Ar.): ...**Cenab-ı Hak'tan** suhulet niyazıyla... (s.70)

Cenab-ı Halik (Ar.): ...Cenab-ı Halik öyle tensip... (s.130)

Cenab-ı Mesih (Ar.): ...Cenab-ı Mesih'in, İncil'in... (s.125)

Cenab-ı pir (Ar.+Far.): ...Cenab-ı pir'e ki İspanyol marazı... (s.47)

Cenap (Ar.): ...endişem Cenab-ı Abdal'a... (s.98)

Cenaze (Ar.): ...hasta ve hatta cenaze olduğunu... (s. 41)

Cennet (Ar.): ...cennet bağına uçar... (s.54)

Cep (Ar.): ...yan cebine birkaç... (s.71)

Cephe (Ar.): ...sonra cepheye müsadif... (s.49)

Cer etmek (Ar.+Tr.): ...cer eden hayvanların... (s.68)

Cereyan (Ar.): ...elektrik cereyanına tutulmuşlar... (s.58)

Cereyan-ı enzar (Ar.): ...açıktan cereyan-ı enzarı... (s.144)

Ceri (Ar.): ...zeki, ceri bir erkek... (s.117)

Cerrah (Ar.): ...cerrah önünde sünneti icra edilen... (s.134)

Cesaret etmek (Ar.+Tr.): ...kalemi cesaret edemez... (s.135)

Cesaretlenmek (Ar.+Tr.): ...anlayınca biraz cesaretlendim... (s.103)

Ceset (Ar.): ...cesetlerin çürümez ruhları... (s.121)

Cesur (Ar.): ...kuvvetli ve cesurdu... (s.77)

Cevab-ı mahsuf (Ar.): ...cevab-ı mahsufunu verir... (s.54)

Cevap (Ar.): ...Münkereyn'e sual **cevabını** âsân... (s.101)

Ceyyit (Ar.): ...ceyyit berrak bir kış... (s.122)

Ceza (Ar.): ...katiller cezadan muafiyet... (s. 39)

Cezbetmek (Ar.+Tr.): ...varlığını **cezbeden** bir... (s.122)

Cezbeye gelmek (Ar.+Tr.): ...bazan cezbeye gelir... (s.49)

Cidar (Ar.): ...sağ taraf cidarına... (s.49)

Cidden (Ar.): ...cidden müstahak-ı muavenet... (s.48)

Ciddi (Ar.): ...ciddi ve samimi olmak... (s.120)

Ciddiyyet-i resmiyye (Ar.): ...ciddiyyet-i resmiyyesini bozmayarak... (s.141)

Cife (Ar.): ...dünya malı cifedir... (s.101)

Cife-i dünya (Ar.): ...cife-i dünyaya çok meyl itmezem... (s.66)

Cihan (Far.): ...iki cihan teşrifatına... (s.101)

Cihannüma (Far.): ...cumbamız, cihannümamız vardı... (s.154)

Cihet (Ar.): ...karıştığı cihete saldırdı... (s.76)

Cilt (Ar.): ...cildi beyaz ve yanakları... (s.123)

Cilve (Ar.): ...Hazret-i Abdal'ın cilveriydi... (s.102)

Cilveger (Ar.+Far.): ...esrar-ı kubur cilveger olur... (s.49)

Cilve-i İlahiyye (Ar.): ...bir cilve-i İlahiyye... (s.95)

Cin (Ar.): ...gece cinlerle konuşurken... (s.89)

Cinayet (Ar.): ...bir cinayet gibi görünür... (s.166)

Cinayet-i beşeriye (Ar.): ...cinayet-i beşeriyyenin çoğunda... (s.141)

Cinayetskârane (Ar.+Far.): ...bu cinayetskârane efal... (s.106)

Cinci (Ar.+Tr.): ...bu cinci ne efsun... (s.76)

Cirit (Ar.): ...orada cirit oynarlar... (s.76)

Cisim (Ar.): ...gölge vardı cisim yoktu... (s.98)

Cismen (Ar.): ...ruhen, cismen idare... (s.120)

Civar (Ar.): ...sirkat edildiği civara... (s.91)

Cumba (İt.): ...cumba cumbaya... (s. 42)

Cübbe (Ar.): ...cübbe gibi topuklarına kadar... (s.69)

Cüce (Far.): ...öteki cüce iki gölge... (s.98)

Cümle (Ar.): ...calip cümleler, kelimeler... (s.57)

Cümle-i menfi (Ar.): ...cümle-i menfisini üç defa... (s.82)

Cümleten (Ar.): ...cümleten Hacı Hurşit'in... (s.70)

Cünbüş-i tezevvuk (Far.+Ar.): ...cünbüş-i tezevvuk iki vücut... (s.99)

Cünha (Ar.): ...ben bir **cünha**... (s.140)

Cüret etmek (Ar.+Tr.): ...buna **cüret edecekler**... (s.38)

Cüretkâr (Ar.+Far.): ...bir **cüretkâr**, bir nim-divane... (s.141)

Cürüm (Ar.): ...benim **cürmüm** de fenalık... (s.141)

Cüsse (Ar.): ...minare **cüsse** iki nöbetçi... (s.49)

Cüzdan (Far.): ...para **cüzdanları** vesaire... (s.92)

Cüzi (Ar.): ...**cüzi** mülahazadan sonra... (s.52)

-Ç-

Çamaşır (Far.): ...iç **çamaşırlarına**, dona, gömleğe... (s.40)

Çare (Far.): ...başka **çare** yoktu... (s.84)

Çaresiz (Far.+Tr.): ...devasız, **çaresiz** elemiyle... (s.39)

Çarşı (Far.): ...Hakkâkler **Çarşısına** gitti... (s.112)

Çehre (Far.): ...somurtkan **çehresi** büsbütün... (s.123)

Çene (Far.): ...iki **çenesinin** takırtısıyla... (s.86)

Çengi (Far.): ...çalgı **çengi**, kıyamet... (s.41)

Çeşme (Far.): ...**çeşmeye** koştu, kol sıvamaya... (s.86)

Çeyrek (Far.): ...bir **çeyrek** sonra... (s.85)

Çınar (Far.): ...çıkıp **Çınar** semtindeki Virancami... (s.49)

Çift (Far.): ...bir **çift** zebani vardı... (s.103)

Çin (Far.): ...şişerek **Çin'den** buraya... (s.116)

Çire-dest (Far.): ...birini **çire-dest** bir... (s.108)

Çirkef (Far.): ...beter olan **çirkef** rezailden... (s.163)

Çirkinlik (Far.+Tr.): ...ne **çirkinlikler**, ne kabalıklar... (s.141)

Çoban (Far.): ...koca sığırın **çobanı** imiş... (s.135)

Çorap (Far.): ...yamalı **çoraplarla** çamurlar içinde... (s.82)

Çorba (Far.): ...bulgur **çorbası** pişiriyordum... (s.44)

Çuval (Far.): ...**çuval** çuval şekerler... (s.37)

Çünkü (Far.): ...söyletmezler **çünkü** damarlarında... (s.39)

-D-

Dadı (Far.): ...sokakta **dadısı** Şehnaz'ın... (s.54)

Dahil (Ar.): ...mücrimler kadar **dahil** ve tesirleri... (s.141)

Dâhiye (Ar.): ...bir **dâhiye**, bir hımbıla... (s.128)

Daima (Ar.): ...zavallıların **daima** burunlarını... (s.41)

Dair (Ar.): ...harike **dair** türlü sözler... (s.86)

Daire-i fahire (Ar.): ...bir **daire-i fahire** doğrusu... (s.98)

Dai-yi ukubat-ı azime (Ar.): ...tetkikat **dai-yi ukubat-ı azime**... (s.50)

Dakika (Ar.): ...Hacı Hurşit on **dakikada**... (s.87)

Dalavere (İt.): ...ne **dalavere** yapıyor... (s.75)

Damat (Far.): ...bu feci hâli **damatlarına**... (s.61)

Damen (Far.): ...çektim taalluk **damenin**... (s.66)

Dane-i manaviyet (Far.+Ar.): ...**dane-i maneviyyetiyle** tık tık... (s.106)

Dantela (İt.): ...güpürler, **dantelalar**, yelpazeler... (s.37)

Darbe (Ar.): ...mevzun **darbelerle** gece... (s.70)

Darb-ı mesel (Ar.): ...**darb-ı meselinin** hükmü... (s.35)

Dava (Ar.): ...kimden **dava** olunacak... (s.138)

Davet (Ar.): ...**davetine** hemen icabet... (s.141)

Davet etmek (Ar.+Tr.): ...faaliyete **davet etmiyoruz**... (s.106)

Davet-i vaki (Ar.): ...**davet-i vaki** kabul ettiğini... (s.68)

Davetname (Ar.+Far.): ...bir **davetname** yazıp zarflayarak... (s.68)

Deccal (Ar.): ...ölüm **deccalı** çıkmış... (s.116)

Def (Ar.): ...ud, **def**, şarkı sesleri... (s.41)

Def (Ar.): ...**def** için şimdi konağın... (s.93)

Defa (Ar.): ...birkaç **defa** tekrar eder... (s.76)

Defaat (Ar.): ...Huriye'ye **defaatle** hikâye... (s.154)

Defetmek (Ar.+Tr.): ...**defetmek** için arkadaşından... (s.77)

Define (Ar.): ...Hacı Hurşit **defineyi** çıkardı... (s.79)

Defne (Yun.) : ...bir **defne** ağacının rutubetli... (s.122)

Defol (Ar.+Tr.): ...kâfir İspanyol, **defol**... (s.108)

Defolmak (Ar.+Tr.): ...hayvanları sürdüler, **defoldular**... (s.79)

Defter (Ar.): ...ölüm **defterinde** beş can... (s.60)

Dehşet (Ar.): ...beynimi **dehşet** sardı... (s.60)

Dehşetli (Ar.+Tr.): ...böyle **dehşetli** bir hükmüne... (s.35)

Dehşetnak (Ar.+Far.): ...latif ve **dehşetnak** manzarayı... (s.99)

Dekolte (Fr.): ...bu **dekolte** kıyafetlerine... (s.87)

Delail (Ar.): ...yeni **delail** arayarak... (s.69)

Delail-i hayrat (Ar.): ...**delail-i hayratı** ararken... (s.56)

Delalet (Ar.): ...şenliklerine **delalet** eden... (s.74)

Delil (Ar.): ...kerametine **delil** tutarak... (s.50)

Delil-i leyli (Ar.): ...iki **delil-i leyli** gibi... (s.98)

Dem (Far.): ...her **dem** taravetli ahiret... (s.122)

Denaet (Ar.): ...rezailimizi, **denaetlerimizi** saklayan... (s.144)

Depo (Fr.): ...bir **depodan** içeri girdi... (s.37)

Der-aguş (Far.): ...bu sıkı **der-aguş** anında... (s.152)

Derdest etmek (Far.+Tr.): ...Nikoli'yi **derdest etmişler**... (s.92)

Derece (Ar.): ...gittikçe **derecesi** artan... (s.58)

Derhâl (Far.+Ar.): ...fakat **derhâl** şek ve şüphenin... (s.71)

Dermeyan (Far.): ...şart **dermeyanına** salahiyetdar... (s.142)

Dersaadet (Far.+Ar.): ...**dersaadet'teki** evliyahullah-ı marufa... (s.70)

Dert (Far.): ...müzmin **dertlerinden** biriydi... (s.35)

Derun (Far.): ...bir kese **derununa** vazolunarak... (s.48)

Deruni (Far.): ...**deruni** bir gurur ve hubur... (s.97)

Derviş (Far.): ...bu nevi **dervişlerin**... (s.125)

Dervişlik (Far.+Tr.): ...memleketlerde pislik, **dervişlik** sayılır... (s.125)

Derya (Far.): ...yağma **deryasından** hanesine... (s.37)

Dest-i adalet (Far.+Ar.): ...Veli'yi **dest-i adalet**e... (s.120)

Dest-i şefkat (Far.+Ar.): ...sıcak **dest-i şefkat** tesiriyle... (s.148)

Dev (Far.): ...biri **dev**, öteki cüce... (s.98)

Devam (Ar.): ...üç gün **devam**... (s.50)

Devam etmek (Ar.+Tr.): ...yoluna **devam ediyordu**... (s.73)

Devasız (Ar.+Tr.): ...**devasız**, çaresiz elemiyle... (s.39)

Deveran etmek (Ar.+Tr.): ...sözler **deveran ediyordu**... (s.86)

Devir (Ar.): ...bir iki **devir** çıktıktan... (s.80)

Devlethane (Ar.+Far.): ...demek **devlethanede** ölüme... (s.59)

Devre-i müstesna (Ar.): ...bir **devre-i müstesnada**... (s.123)

Devr-i sultani (Ar.+Far.): ...**devr-i sultani** soyguncuları... (s.36)

Devriye (Ar.): ...**devriyeler** arabayı bastırarak... (s.92)

Diğer (Far.): ...gazetede ve **diğer** evrak... (s.56)

Dikkat (Ar.): ...hatta **dikkat** edilse... (s.57)

Dikkatli (Ar.+Tr.): ...hakkettirene **dikkatli** baktım... (s.115)

Dil (Far.): ...ölmeye **dil** varmıyor... (s.58)

Dimağ (Ar.): ...**dimağımı** saran dehşetli... (s.150)

Din (Ar.): ...hayvanların **dinleri**, peygamberleri... (s.145)

Dindarane (Far.): ...bu **dindarane** meşguliyete... (s.58)

Dinsizlik (Ar.+Tr.): ...**dinsizlik** etmişsin, dinsizlik... (s.65)

- Dirhemcik (Ar.+Tr.):** ...yüz **dirhemciği** temin... (s.40)
- Divan (Far.):** ...besmeleyle **divanı** açtı... (s.66)
- Divane olmak (Far.+Tr.):** ...zır **divane olursun**... (s.76)
- Diyanet (Ar.):** ...istikametine, **diyanetine** havale... (s.65)
- Diyar-ı baide evliya-yı kiram (Ar.):** ...**diyar-ı baide evliya-yı kiram**... (s.49)
- Diyet (Ar.):** ...ihtarnamedeki **diyet** mi diyelim... (s.94)
- Doktor (Fr.):** ...**doktorlar** telaşı mucip... (s.94)
- Dolap (Ar.):** ...Hazret'in **dolabı**, sandığı... (s.131)
- Dost (Far.):** ...ya **dost!**" nidasıyla gezen... (s.125)
- Dostane (Far.):** ...gayet **dostane** güler... (s.128)
- Dostluk (Far.+Tr.):** ...**dostluk** bugünde belli olur... (s.33)
- Dragon (Lat.):** ...Dübbeyn'in aralarındaki **dragon**... (s.51)
- Dua (Ar.):** ...bir **dua** mırıltısına... (s.75)
- Duş-ı tahammül (Far.+Ar.):** ...**duş-ı tahammüllerine** yüklenerek... (s.89)
- Duvar (Far.):** ...bahçe **duvarları** muttasıl... (s.38)
- Dübbeyn (Ar.):** ...Dübbeyn'in aralarındaki Dragon... (s.51)
- Dübb-i asgar (Ar.):** ...**dübb-i asgarın** kuyruğu... (s.51)
- Dübb-i ekber (Ar.):** ...Dübb-i ekber'in bacağını... (s.51)
- Dükkân (Ar.):** ...**dükkân** bodrumunda yatan... (s.147)
- Dükkânçe-i sanat (Ar.+Far.+Ar.):** ...**dükkânçe-i sanatını** kubbe-i sema... (s.112)
- Dünya (Ar.):** ...**dünyadaki** insanların hepsi... (s.46)
- Dünyalık (Ar.+Tr.):** ...**dünyalık** zuhur etmez... (s.134)
- Düstur (Ar.):** ...cemiyyetin baş **düsturuydu**... (s.39)
- Düşman (Far.):** ...bunlar tatlı **düşmanıdır**... (s.69)
- Düşnam (Far.):** ...**düşnamdan**, kem nazardan... (s.39)

Düvel-i merkezi (Ar.): ...düvel-i merkezî hükümdarlarının... (s.50)

-E-

Ebedî (Ar.): ...bu ebedî hasretin... (s.54)

Ebediyet (Ar.): ...tevekkül ile ebediyetin... (s.121)

Ebeveyn (Ar.): ...her kim ki ebeveyninin... (s.52)

Ebkemiyet (Ar.): ...bir ebkemiyet, bir anutluk... (s.123)

Eblehane (Ar.+Far.): ...böyle eblehane bir oyun... (s.53)

Ecel (Ar.): ...eceli gelen ölmüş... (s.34)

Ecimli (Ar.+Tr.): ...buraları ecimli, hırsız yatağı... (s.83)

Ecir (Ar.): ...gömüleceksin, eciri vardır... (s.101)

Eczacı (Ar.+Tr.): ...eczacılar, doktorlar, icatgerleri... (s.53)

Eda (Ar.): ...bir eda ile bir sıraya... (s.45)

Eda etmek (Ar.+Tr.): ...soğukluğunda eda etti... (s.94)

Edep (Ar.): ...adam gibi edep, erkân... (s.154)

Edip (Ar.): ...bir edip kadar doğru... (s.105)

Edviye (Ar.): ...bazı edviye hakkında... (s.53)

Efal (Ar.): ...kendi efaliyle tayin etsin... (s.118)

Efendi (Yun.): ...kaldırarak efendilere selam... (s.71)

Efendilik (Yun.+Tr.): ...hazeleperverliği, efendiliği vardır... (s.38)

Efendim (Yun.+Tr.): ...efendim, ben ıldırğıç bilmem... (s.103)

Efkâr-ı fukara (Ar.): ...efkâr-ı fukaradan olmuş... (s.74)

Efrad-ı aile (Ar.): ...efrad-ı ailesinin sıhhatleri... (s.34)

Efrat (Ar.): ...aileniz efradından diğerlerinin... (s.58)

Efsun (Far.): ...ne efsun okuyacak... (s.76)

Eğer (Far.): ...bedbahtlar var eğer... (s.141)

Ehemmiyet (Ar.): ...meselenin ehemmiyeti, Veli'ye... (s.65)

Ejderha (Far.): ...bekçisi **ejderha** Hacı Hurşit'in... (s.78)

Ekseri (Ar.): ...viranelerinin **ekserinde** görülen... (s.130)

Ekseriya (Ar.): ...**ekseriya** diyar-ı baide... (s.49)

Ekseriyet (Ar.): ...zenbile atar ve **ekseriyetle**... (s.112)

Elbette (Ar.): ...gelince **elbette** vakayı... (s.93)

Elbise (Ar.): ...**elbiselerini** iç gömleğine... (s.88)

Elektrik (Fr.): ...bir **elektrik** cereyanına... (s.58)

Elem (Ar.): ...çaresiz **elemiyle** yanıyor... (s.39)

Elhamdülillah (Ar.): ...**elhamdülillah** ikisi de yok... (s.69)

Elim (Ar.): ...şu **elim** hâle merhameten... (s.79)

Elmas (Ar.): ...çıkarmak **elmas** mı... (s.72)

Emanet (Ar.): ...Veli'ye **emaneti** teslim edecek... (s.65)

Emare (Ar.): ...bir **emare** elde ederiz... (s.134)

Emin (Ar.): ...kendimden bile **emin** değilim... (s.62)

Emir (Ar.): ...şiddetli bir **emir** suretinde... (s.34)

Emniyet (Ar.): ...hafızasına hiç **emniyeti**... (s.77)

Emniyetli (Ar.+Tr.): ...sakallı, **emniyetli** bir adam... (s.62)

Emniyetsizlik (Ar.+Tr.): ...komiser **emniyetsizlik** gösterdiğine... (s.144)

Emretmek (Ar.+Tr.): ...ecinnilere **emrederek** yerin... (s.75)

Emr-i Hak (Ar.): ...bir **emr-i Hak** vukuu... (s.68)

Emr-i hayır (Ar.): ...bir **emr-i hayra** sarf etmek... (s.163)

Emsal (Ar.): ...arasında **emsaline** tesadüf... (s.105)

Emval (Ar.): ...bütün **emvaliyle** onların... (s. 38)

Emval-i mesruka (Ar.): ...**emval-i mesrukanızın** hepsini... (s.95)

Enam (Ar.): ...bağlayarak **enamını**, misvakını, takvimini... (s.84)

Enayice (Ar.+Tr.): ...pek **enayice** bir dolandırıcılık... (s.52)

Encam-ı kurb-ı makam-ı Abdal (Ar.): ...encam-ı kurb-ı makam-ı Abdal'a... (s.97)

Ender (Ar.): ...o ender haslet zatı... (s.62)

Endişe (Far.): ...Osman'ın endişesi, korkusu... (s.78)

Endişe-i ferda (Far.): ...endişe-i ferdadan azade... (s.36)

Enfes (Ar.): ...enfes yağlarda kızartılmış... (s.41)

Entari (Ar.): ...entariyle, boy kürküyle... (s.46)

Entrika (Fr.): ...entrika mı tasavvur... (s.36)

Envai (Ar.): ...hilekârlığın envai günden... (s.53)

Enzar-ı dikkat (Ar.): ...enzar-ı dikkati celbetmemek... (s.71)

Enzar-ı şefkat (Ar.): ...enzar-ı şefkatleri önünde... (s.87)

Erbab-ı fazl (Ar.): ...bu erbab-ı fazl... (s.39)

Erbab-ı hacat (Ar.): ...erbab-ı hacat eksik... (s.48)

Erkân (Ar.): ...edep, erkân ve selasetle... (s.154)

Erzak (Ar.): ...araba dolusu erzak gelirdi... (s.40)

Esas (Ar.): ...düzeni esasından bozulur... (s.55)

Esbab-ı hakika-i âlem (Ar.): ...esbab-ı hakika-i âlem... (s.51)

Eser-i intibah (Ar.): ...kimsede eser-i intibah görülüyor... (s.33)

Esmâ (Ar.): ...gücendirerek esmayı üstüne... (s.90)

Esmer (Ar.): ...ilk esmer beyazlığını... (s.80)

Esna (Ar.): ...şaklatacağı esnada arkadan... (s.78)

Esnaf (Ar.): ...esnaf kıyafetli, ihtiyarca... (s.135)

Esrar (Ar.): ...mahallin esrarına vukuf... (s.50)

Esraramiz (Ar.+Far.): ...bu esraramiz kâğıdın huzurunda... (s.57)

Esrarengiz (Ar.+Far.): ...böyle esrarengiz zabıta... (s.109)

Esrar-ı alud (Ar+Far.): ...esrar- ı alud bir tesir... (s.122)

Esrar-ı kubur (Ar.): ...**esrar-ı kubur** cilveger olur... (s.49)

Esrarnüma (Ar.+Far.): ...huzurunda **esrarnüma** bir hâl... (s.65)

Esselamu aleyk ya Müslimin (Ar.): ...**Esselamu aleyk ya Müslimin**... (s.69)

Estağfurullah (Ar.): ...**estağfurullah** ne günlere kaldık... (s.45)

Esvap (Ar.): ...güzel **esvaplarınız** neye... (s.157)

Eşcar (Ar.): ...bu **eşcarın** yeşil gölgeleri... (s.122)

Eşhas (Ar.): ...işte aradığımız **eşhastır**... (s.110)

Eşirra (Ar.): ...bu **eşirradan** neye tathir etmiyor... (s.106)

Eşkâl (Ar.): ...harfin **eşkâl** ve meani... (s.57)

Eşya (Ar.): ...eşyalar da hep içinde... (s.95)

Etba (Ar.): ...onun **etbaina** aittir... (s.92)

Etfal-sefile (Ar.): ...yatan **etfal-i sefile** güruhuna... (s.147)

Etibba (Ar.): ...hususunda **etibbanın** vesayası... (s.33)

Etraf (Ar.): ...titreyerek **etrafta** büyük... (s.74)

Evlat (Ar.): ...evladım Hüda'ya yüz bin şükür... (s.87)

Evliya (Ar.): ...koskoca **evliya** yalan... (s.119)

Evliyahullah-ı marufa (Ar.): ...**evliyahullah-ı marufa** cümleten... (s.70)

Evliyalık (Ar.+Tr.): ...herif **evliyalığı** dolandırıcılığa... (s.109)

Evrak (Ar.): ...diğer **evrak** arasında... (s.56)

Evrak-ı muharrere (Ar.): ...bu **evrak-ı muharrere**... (s.50)

Evrat (Ar.): ...nakliyyelerini **evrad** ile... (s.88)

Evsaf (Ar.): ...bu kadar **evsafı** haiz... (s.62)

Evvel (Ar.): ...ayak **evvel** savuşmaya... (s.83)

Evvela (Ar.): ...**evvela** en ziyade sevdiği... (s.62)

Evvelce (Ar.+Tr.): ...**evvelce** Fatih'te çalışıyormuş... (s.114)

Evvelemir (Ar.): ...**evvelemirde** bu hücumdan... (s.79)

Evveliyat (Ar.): ...keyfiyetin **evveliyatına** ben de... (s.93)
Evvelki (Ar.+Far.): ...sönünce **evvelkinden** kesif... (s.100)
Evza (Ar.): ...alelacayip **evza** ile... (s.65)
Eyüp (İbr.): ...kimi **Eyüp**'teki niyet... (s.116)
Eyyam (Ar.): ...o **eyyamda** bu şarlatanlıklara... (s.51)
Eza-ı nefis (Ar.): ...**eza-yı nefis** için bu... (s.125)
Ezan (Ar.): ...akşam **ezandan** sonra yattığı... (s.112)
Ezan-ı Muhammedî (Ar.): ...adedi **ezan-ı Muhammedî** zamanları... (s.50)

-F-

Faaliyet (Ar.): ...zabıtayı **faaliyete** davet etmiyoruz... (s.106)
Facia (Ar.): ...bu **facia**, daha doğrusu... (s.110)
Faddal ya seydi (Ar.): ...**faddal ya seydi**... (s.69)
Fahişe (Ar.): ...sefalet **fahişesine** ne muamele... (s.150)
Fakat (Ar.): ...ibaret **fakat** bu pek... (s.52)
Fakir (Ar.): ...**fakir** fukaradan mahallede... (s.55)
Fakirane (Ar.+Far.): ...**fakirane** lakin temiz... (s.145)
Fal (Ar.): ...bir **fal** kitabı gibi... (s.69)
Fal-i hayır (Ar.): ...işte **fal-i hayr** zuhur... (s.67)
Fanila (İt.): ...iç **fanilasıyla** donunu... (s.79)
Faraziye (Ar.): ...komiserin **faraziyesine** muvafık... (s.115)
Farfara (Ar.): ...**farfara**, acul ve biraz da... (s.61)
Farisi (Far.): ...benzerdi ne **Farisiye**... (s.69)
Fark (Ar.): ...şu **farkı** vardı ki... (s.131)
Fark etmek (Ar.+Tr.): ...takribini **fark etti**... (s.80)
Fasahat (Ar.): ...yüz **fasahat** tuti-i tab'ımda... (s.67)
Fasıl (Ar.): ...kaçıncı **faslında** Hazret-i Abdal... (s.61)

Fatiha (Ar.): ...her mezara **Fatihalar** ihda... (s.68)

Fayda (Ar.): ...ne **fayda** Ahirete giden... (s.56)

Fayrap (İng.): ...fazla **fayrap** edilmiş... (s.37)

Fazilet (Ar.): ...**fazilet** mağlup mevkiinde kalmaz... (s.167)

Fazla (Ar.): ...**fazla** namazına durdu... (s.86)

Fazlaca (Ar.+Tr.): ...**fazlaca** yemek yiyerek... (s.71)

Fecaat (Ar.): ...tekmlil **fecaatiyle** anlattım... (s.151)

Fecayi (Ar.): ...çok **fecayi** gördüm lakin... (s.158)

Feci (Ar.): ...bu **feci** hâli damatlarına... (s.61)

Feda etmek (Ar.+Tr.): ...kendimi **feda ettim** şimdi... (s.144)

Fedakârlık (Ar.+Far.): ...bu kadar **fedakârlık**... (s.117)

Felah bulmak (Ar.+Tr.): ...kimse **felah bulmaz**, sizin iyiliğiniz... (s.136)

Felaket (Ar.): ... mütekarrip **felaketten** kurtarmak... (s.48)

Felaketzede (Ar.+Far.): ...**felaketzede** kalbinde pederlik... (s.55)

Felekiyat (Ar.): ...**felekiyata** atfen şaşaa... (s.50)

Felsefe (Ar.): ...bu **felsefeye** uydurarak... (s.35)

Fena (Ar.): ...ona en **fena** şeyler söylemek... (s.63)

Fenalık (Ar.+Tr.): ...büyük bir **fenalık** var... (s.63)

Fener (Yun.): ...hazırlandı, **fenerleri** yandı... (s.71)

Fen-i tıp (Ar.): ...**fenn-i tıbbın** son... (s.166)

Ferahabad (Ar.+Far.): ...güneşlik, **ferahabad**... (s.41)

Ferişteh (Far.): ...gılmanlar, **ferištehler** görmüş... (s.131)

Ferma (Far.): ...hüküm-**ferma** bir kanun... (s.145)

Ferman (Far.): ...inhidam **fermanını** bekliyordu... (s.121)

Fersude (Far.): ...yanında **fersude** bir zenbil... (s.49)

Feryat (Far.): ...**feryadı** etrafta akisler... (s.80)

Fes (Ar.): ...**fesinden** yeni ayakkabılarına... (s.79)

Fesat (Ar.): ...şek ve **fesat** getirmemeli... (s.49)

Fesuphanallah (Ar.): ...**fesuphanallah** birdenbire sanki... (s.99)

Fetha (Ar.): ...**fethadan** harice çıkılınca... (s.50)

Feveran etmek (Ar.+Tr.): ...samimiyet **feveran ediyordu** ki... (s.144)

Fevka't-tabia (Ar.): ...**fevka't-tabia** şeyler... (s.65)

Fevkalade (Ar.): ...**fevkalade** keyfiyetin suret-i icrasını... (s.75)

Fezleke (Ar.): ...gidecek **fezlekeyi** yapıyoruz... (s.92)

Fıçı (Yun.): ...bir eski **fıçımız** vardı... (s.42)

Fırça (Yun.): ...ressamların **fırçalarından** çıkma... (s.131)

Fırın (Yun.): ...almaya **fırının** önüne çıkan... (s.81)

Fırka (Ar.): ...**fırka** dalaveresiyle katiyen... (s.132)

Fırsat (Ar.): ...ilk **fırsatta** firara kadem... (s.150)

Fısk (Ar.): ...**fısk** ve fücür-ı beşeri... (s.49)

Fıskiye (Ar.): ...tükürük **fıskiyesi** gibi... (s.129)

Fıstık (Ar.): ...bademli, **fıstıklı** Şam baklavası... (s.43)

Fidye-i necat (Ar.): ...**fidye-i necatın** gönderilmemesinden... (s.138)

Figân (Far.): ...bu **figanlarından** zaire... (s.49)

Figüran (Fr.): ...sahnesindeki **figüranlar** gibi... (s.162)

Fiil (Ar.): ...fena **fiillerimiz** vardır... (s.144)

Fikir (Ar.): ...ne akıl kaldı ne **fikir**... (s.60)

Filan (Ar.): ...Kamhiler **filanlar** yanlarında... (s.37)

Filhakika (Ar.): ...sonra **filhakika** duvarda... (s.131)

Filozof (Fr.): ...insani **filozoflarımıza** bile... (s.132)

Filozof-ı kelbi (Fr.+Ar.): ...Yunan **filozof-ı kelbisinin**... (s.131)

Firar etmek (Ar.+Tr.): ...sekenesi **firar etmiş** hâlî... (s.74)

Fıraş-ı mübarek (Ar.): ...fıraş-ı mübarekleri yanında... (s.49)

Firkatzede (Ar.+Far.): ...bir firkatzede valide... (s.97)

Fistanlı (Yun.+Tr.): ...atlas fistanlı tombul... (s.73)

Fitne (Ar.): ...inkılap için fitne düşünüyorlar... (s.36)

Fotoğrafi (Fr.): ...onun fotografisi mi vardı... (s.108)

Frenk gömleği (Fr.+Tr.): ...Frenk gömleği, boyunbağı... (s.79)

Frenk mürekkebi (Fr.+Ar.): ...Frenk mürekkebiyle yazılmıştı... (s.57)

Fuhuş (Ar.): ...ihtiyacıyla fuhuşa o kadar... (s.153)

Fukara (Ar.): ...fakir fukaradan mahallede... (s.55)

Fukara-i sabirin (Ar.): ...fukara-i sabirine tevzi edilecektir... (s.48)

Fukaraperverlik (Ar.+Far.+Tr.): ...fukaraperverliğe her gün... (s.55)

Fücur-Beşeri (Ar.): ...fisk ve fücur-ı beşeri rana... (s.49)

-G-

Gabavet (Ar.): ...bu gabavetine herkesi... (s.77)

Gaflet (Ar.): ...gençlerin gaflet ve binamazlıklarına... (s.86)

Galat (Ar.): ...sanmak galat hissine... (s.104)

Gala-yı taayyüş (Ar.): ...gala-yı taayyüşten dolayı... (s.88)

Galeyan (Ar.): ...bu galeyan devam... (s.164)

Galiba (Ar.): ...galiba Fettah'ın mazeretini... (s.80)

Galiz (Ar.): ...ne galiz mahlûk... (s.135)

Gam (Ar.): ...gamı azalmıyor, artıyordu... (s.56)

Gar (Ar.): ...garın en ileri umkunda... (s.99)

Garabet (Ar.): ...heybet ve garabetinden şaşırarak... (s.49)

Garaip (Ar.): ...cinlikavak garaibine atlayarak... (s.104)

Gardırop (Fr.): ...kasası, gardırobu, kileri... (s.131)

Gar-ı Abdal (Ar.): ...bana gar-ı Abdal'ın medhalini... (s.98)

Garip (Ar.): ...boğmaklı **garip** duayı... (s.76)

Garipsilik (Ar.+Tr.): ...bir **garipsilik**, bir vehim... (s.77)

Gark (Ar.): ...**gark** ve bazen tövbe... (s.38)

Gark etmek (Ar.+Tr.): ...yaldızlara **gark ediyordu**... (s.122)

Gaseyan (Ar.): ...insana **gaseyan** getirecek... (s.36)

Gasil (Ar.): ...beni **gasil** için mi... (s.100)

Gasletmek (Ar.+Tr.): ...su ile **gaslederlerse** ısınırım... (s.101)

Gassal (Ar.): ...şimdi **gassal** gelecek... (s.101)

Gaşy-aver (Ar.+Far.): ...öter, **gaşy-aver** kokular... (s.49)

Gavamız (Ar.): ...okuyuşunda **gavamıza** ereydin... (s.56)

Gayet (Ar.): ...o **gayet** bozuk kaldırımlarda... (s.69)

Gayr-i beşerî (Ar.): ...lahuti **gayr-i beşerî** manalar... (s.57)

Gayr-i maddi (Ar.): ...sanki **gayr-i maddi** iki... (s.98)

Gayr-i memnun (Ar.): ...mütevahhiş ve **gayr-i memnun**... (s.123)

Gayr-i meri (Ar.): ...**gayr-i meri**, fevka't tabia... (s.65)

Gayrimemnun (Ar.): ...mütevahhiş ve **gayrimemnun**... (s.123)

Gayrimenkul (Ar.): ...menkul ve **gayrimenkul** bütün... (s.38)

Gayz (Ar.): ...o **gayz** ile ağızlara... (s.135)

Gaz (Fr.): ...teneke teneke **gazlar**... (s.37)

Gazap etmek (Ar.+Tr.): ...ikisine de **gazap etmiş**... (s.154)

Gazete (Fr.): ...vesayası, **gazetelerin** ihtaratı... (s.33)

Gazeteci (Fr.+Tr.): ...zavallı **gazeteci**, sen... (s.36)

Gazetecilik (Fr.+Tr.): ...muharrirliğe, **gazeteciliğe** özenen... (s.111)

Germ (Far.): ...ziyade **germî** vermeye... (s.55)

Gert (Far.): ...serm ü **gerdiyle** ülfet... (s.123)

Gıda (Ar.): ...bütün **gıda** hissesini... (s.38)

Gılman (Ar.): ...huri ile **gılmanı** başka... (s.103)

Giran (Far.): ...garip ve **giran** gelmekle... (s.120)

Gisu-yı sevda (Far.+Ar.): ...kadının **gisu-yı sevdasını**... (s.120)

Guna (Far.): ...bir **guna** renk... (s.73)

Gurur (Ar.): ...refah ve **gurur** ile... (s.36)

Gussa (Ar.): ...dünya **gussasından** kurtulmak için... (s.56)

Güğüüm (Yun.): ...süt **güğüümleri** gibi... (s.73)

Gül (Far.): ...bolluk, **güllük**, güneşlik... (s.41)

Gümrük (Yun.): ...**gümrük** müstahdemininden Safer Efendi... (s.146)

Günah (Ar.): ...**günahı** sen işledin... (s.56)

Günah-ı kebair (Far.+Ar.): ...şüpheleri **günah-ı kebairden** müthiş... (s.57)

Güpür (Fr.): ...süreler, **güpürler**, dantelalar... (s.37)

Gürbüz (Far.): ...fakat **gürbüz** çocuktur... (s.163)

Güruh (Far.): ...etfal-i sefile **güruhuna** karışmışlar... (s.147)

Güya (Far.): ...hususiyetlerinde **güya** sofiyane... (s.69)

Güzergâh (Far.): ...**güzergâhımızda** makabire müsadif... (s.97)

Güzide (Far.): ...kısm-ı kalil ve **güzidesine** rahat... (s.145)

-H-

Habaset (Ar.): ...bu **habaset** tekrar... (s.54)

Habbe (Ar.): ...bir **habbe** vermemiş... (s.154)

Habe kaymak (Ar.+Tr.): ...öyle **habe kayarlar** ki... (s.69)

Haber (Ar.): ...nasıl **haber**in olmaz... (s.63)

Haber vermek (Ar.+Tr.): ...bize **haber verdi**... (s.110)

Habis (Ar.): ...kalkan **habis**, sözüm ona... (s.53)

Hac (Ar.): ...benim **hac** yoldaşım... (s.67)

Hacet (Ar.): ...çıkarmaya **hacet** yoktu... (s.86)

Hacı (Ar.): ...mübarek bir **hacı**, diğeri... (s.39)

Hacılık (Ar.+Tr.): ...tezyin eden **Hacılık**, Hafızlık... (s.39)

Hacıyane (Ar.+Far.): ...hemen **hacıyane**, ihvanane... (s.70)

Had (Ar.): ...tefsirata **had** ve nihayet... (s.87)

Hadd-i insaf (Ar.): ...**hadd-i insaf** ve insaniyeti... (s.35)

Hadi (Ar.): ...**hadi** dit, iştemem... (s.133)

Hadim (Ar.): ...tenvire **hadim** hiçbir şey... (s.133)

Hadise (Ar.): ...**hadise** daha feci safhalara... (s.120)

Hafakan (Ar.): ...saraya, **hafakana** birebirmiş... (s.112)

Hafız (Ar.): ...**Hafız** İshak Efendi... (s.46)

Hafıza (Ar.): ...**hafızasını** mahvetmiş gibiydi... (s.55)

Hafız-ı kelam (Ar.): ...muhterem bir **hafız-ı kelam**... (s.39)

Hafızlık (Ar.+Tr.): ...**hafızlık** unvanları bir müddet... (s.39)

Hafi (Ar.): ...işin **hafi** tutulacak... (s.96)

Hafif (Ar.): ...dakika kadar **hafif** köşklü... (s.84)

Hafta (Far.): ...hakkâk üç **hafta** evvelki... (s.115)

Haiz (Ar.): ...kudret ve harikasını **haizdi**... (s.38)

Hak (Ar.): ...bunlardan **hak** ve insaniyete... (s.39)

Hak (Ar.): ...kalbini **Hakk'a** tevcih... (s.56)

Hakça (Ar.+Tr.): ...ötekilere **hakça** taksim... (s.141)

Hak-ı hayat (Ar.): ...**hak-ı hayatlarını** çalanlar... (s.74)

Hakikat (Ar.): ...bir **hakikat** varsa o da... (s.61)

Hakikaten (Ar.): ...takırdısıyla **hakikaten** leylek... (s.86)

Hâkim (Ar.): ...devirde **hâkim** bir... (s.35)

Hakimane (Ar.+Far.): ...bu **hakimane** sözleriyle... (s.118)

Hakir (Ar.): ...bu **hakir** ile meşgul... (s.142)

Hakkâk (Ar.): ...kıyafetle **Hakkâklar** Çarşısı'na... (s.112)

Hakkâklık (Ar.+Tr.): ...bu **hakkâklık**, kazancı... (s.113)

Hakkaniyet (Ar.): ...insaf, **hakkaniyet** gözüyle... (s.141)

Hakke (Ar.): ...zihnine **hakke** uğraşıyordu... (s.70)

Hakketmek (Ar.+Tr.): ...bunu **hakkeden** Yakup'u... (s.112)

Hakkettirilmek (Ar.+Tr.): ...mühr-i Süleyman **hakkettirilmiş**... (s.107)

Hakkettirmek (Ar.+Tr.): ...mühür **hakkettirdiler** de altı... (s.113)

Hakkı (Ar.): ...beklemeye **hakkı** olamaz... (s.142)

Hakk-ı zekâ (Ar.): ...Avrupalının **hakk-ı zekâsına** karşı... (s.88)

Hakkında (Ar.+Tr.): ...araba **hakkında** malumatım yok... (s.91)

Haklı (Ar.+Tr.): ...bazı mertebe **haklıydı**... (s.35)

Hâl (Ar.): ...gülünç **hâller** çoktu... (s.77)

Hâlâ (Ar.): ...içinde **hâlâ** Hacı'nın kaybolduğu... (s.75)

Halas (Ar.): ...insaniyetin **halası** şerefine... (s.145)

Halavet (Ar.): ...makamın **halaveti**, heybeti... (s.97)

Hâlbuki (Ar.+Tr.+Far.): ...**hâlbuki** Abdal Veli'nin... (s.109)

Hâlde (Ar.+Tr.): ...o **hâlde** bunun İspanyol hastalığı... (s.126)

Halel (Ar.): ...bir **halel** gelip gelmediğini... (s.82)

Hâlet-i nez (Ar.): ...açlıktan **hâlet-i neze** gelmiş... (s.167)

Hâlet-i ruhiyye (Ar.): ...**hâlet-i ruhiyyesi** anlaşılmaz ki... (s.46)

Halita (Ar.): ...bu **halitayı** hazma... (s.125)

Halk (Ar.): ...aç **halk** birbirini didiklerken... (s.36)

Hallesmek (Ar.+Tr.): ...bazen şöyle **hallesirlerdi**... (s.42)

Halletmek (Ar.+Tr.): ...bir surette **halleder**... (s.91)

Hâlsiz (Ar.+Tr.): ...ben şu **hâlsiz** yatan... (s.45)

Hâlsizlik (Ar.+Tr.): ...boksör **hâlsizliğiyle** Hacı... (s.90)

- Halt etmek (Ar.+Tr.):** ...habis **halt etmiş** hepsi... (s.118)
- Hamam (Ar.):** ...sıcak **hamama** sokarlar... (s.90)
- Hamel (Ar.):** ...sevır böğürdü, **hamel** beledi... (s.51)
- Hami (Ar.):** ...büyük bir **haminin** iltiması... (s.146)
- Hamil (Ar.):** ...komiserini **hamil** şık bir... (s.121)
- Hamil-i emanet (Ar.):** ...**hamil-i emanet** ol... (s.49)
- Hamiyet (Ar.):** ...vatanperverlik ve **hamiyetini**... (s.35)
- Hamle (Ar.):** ...yorulmaz **hamlelelerle** üzerine... (s.149)
- Hamur (Far.):** ...**hamur** merdanesi gibi... (s.80)
- Hamurkâr (Far.):** ...çıkan **hamurkârlar** gibi... (s.81)
- Han (Far.):** ...**han**, külhan, sokak... (s.125)
- Hançere (Ar.):** ...**hançeresinin** var kuvvetiyle... (s.80)
- Hane (Far.):** ...mebni **hanesinden** her... (s.68)
- Hap (Ar.):** ...onların **hapları**, tozları... (s.53)
- Hapishane (Ar.+Far.):** ...**hapishaneler** mektep olur... (s.167)
- Harabe (Ar.):** ...cami **harabesine** baktı... (s.75)
- Haraç (Ar.):** ...**haraç** mezat satıyorlar... (s.40)
- Haraççı (Ar.+Tr.):** ...başımızda **haraççı** ölümler... (s.116)
- Harap (Ar.):** ...işkencesiyle **harap** oluyor... (s.62)
- Hararet (Ar.):** ...bu ne **hararet**, ateş... (s.64)
- Hararet-i gariziye (Ar.):** ...**hararet-i gariziyyeleri** arttı... (s.152)
- Harcıâlem (Ar.+Far.):** ...müptezel ve **harcıâlem** metalar... (s.117)
- Hareket (Ar.):** ...sıkıntılı **hareketten** vücudu... (s.80)
- Hareket-i bedeniyye (Ar.):** ...oynatarak **hareket-i bedeniyyesine**... (s.82)
- Hareketli (Ar.+Tr.):** ...seri **hareketli**, tetik gözlü... (s.139)
- Hareketsiz (Ar.+Tr.):** ...yine **hareketsiz** kaldı... (s.83)

Harem (Ar.): ...**haremler** selamlıklar, hanımlar... (s.41)

Harf (Ar.): ...her **harfin** eşkâl ve meani... (s.57)

Harfiyen (Ar.): ...ahkâmını **harfiyen** icraya memur... (s.166)

Haricî (Ar.): ...duvarlarının **haricî** bir... (s.149)

Hariç (Ar.): ...zahireleri **haricinde** bâtını... (s.57)

Harik (Ar.): ...viranede, **harikten** kalma bir... (s.48)

Harika (Ar.): ...kudret ve **harikasını** haizdi... (s.38)

Harikulade (Ar.): ...böyle **harikulade** bir keyfiyete... (s.61)

Harikzede (Ar.+Far.): ...hani ya **harikzedeler** için... (s.147)

Harim (Ar.): ...onları **harimime** sokacaktım... (s.150)

Harp (Ar.): ...geçenler **harp**, kıtlık... (s.41)

Has (Ar.): ...ırkına **has** bir saffet... (s.103)

Hasbellüzum (Ar.): ...muhavereyi **hasbellüzum** tekrar... (s.59)

Hasbelmeslek (Ar.): ...**hasbelmeslek** çok fecayi... (s.158)

Hasbelvazife (Ar.): ...bugün **hasbelvazife**, iffetsiz... (s.167)

Hasbelzaman (Ar.): ...beraber **hasbelzaman** dardayım... (s.146)

Hasebülvazife (Ar.): ...bilmezin **hasebül-vazife** elinden... (s.36)

Hasenat (Ar.): ...seyyiattan **hasenat** doğuyor... (s.140)

Hasep (Ar.): ...rahvanlığı **hasebiyle** evvela... (s.87)

Hasıl (Ar.): ...mecmuasından **hasıl** olan... (s.75)

Hasır (Ar.): ...bu **hasır** torba... (s.131)

Haslet (Ar.): ...ender **haslet** zatı... (s.62)

Haspa (Ar.): ...söyle **haspam** bakayım... (s.64)

Hasret (Ar.): ...ebedî **hasretin** ateşiyle... (s.54)

Hasretmek (Ar.+Tr.): ...ibadete **hasretmek** ister... (s.56)

Hasr-ı vücut (Ar.): ...fuhşa **hasr-ı vücut** ettiğini... (s.143)

Hasr-ı zaman (Ar.): ...size **hasr-ı zamanla** davanızı... (s.142)

Hassa (Ar.): ...bu **hassanın** bir makineye... (s.112)

Hassas (Ar.): ...pek **hassas** yüksek... (s.140)

Hasta (Far.): ...komşularda **hasta** ve hatta... (s.41)

Hastalanmak (Far.+Tr.): ...Narin Hanım **hastalanmış**... (s.93)

Hastalık (Far.+Tr.): ...yorulan **hastalık** ve ölüm... (s.53)

Hastane (Far.): ...**hastaneden** çıkmışlar zannedenler... (s.88)

Haşerat (Ar.): ...bazı **haşeratın**, meyveler... (s.38)

Haşir (Ar.): ...kıyamet ve **haşir** neşir... (s.116)

Haşişi (Ar.): ...Hasan Sabbah'ın **haşişi** gibi... (s.39)

Haşmet-i maneviyye (Ar.): ...o **haşmet-i maneviyye** ile... (s.98)

Haşr u neşir (Ar.): ...bu **haşr u neşri** seyrediyorlar... (s.36)

Hat (Ar.): ...bir **hat** ve söz başları... (s.57)

Hata (Ar.): ...küfür ve **hatanın** yoluna... (s.56)

Hatır (Ar.): ...tabirlerince **hatır** sormaya... (s.33)

Hatıra (Ar.): ...evvelki **hatırasını** yoklar... (s.115)

Hatır-ı nişan (Ar.+Far.): ...Hacı Hurşit'in **hatır-ı nişanıydı**... (s.70)

Hatîf (Ar.): ...güya **hatîften** kulağına... (s.66)

Hatire (Ar.): ...türbe **hatirelerinin** demir... (s.74)

Hatta (Ar.): ...**hatta** bugün cemiyet... (s.38)

Hav (Ar.): ...henüz **havı** üzerinde... (s.139)

Hava (Ar.): ...fakat **hava** sabaha... (s.79)

Havale (Ar.): ...sıtmaya, **havaleye**, saraya... (s.112)

Havale etmek (Ar.+Tr.): ...beni-nevine **havale ediyor**... (s.140)

Havasız (Ar.+Tr.): ...en **havasız**, en karanlık... (s.36)

Havf (Ar.): ...birer **havf** ve teessürle... (s.58)

- Havl (Ar.):** ...can **havliyle** “iri çukur” duasını... (s.78)
- Havuç (Far.):** ...çiğ **havuçla** şalgamı... (s.132)
- Hayâ (Ar.):** ...insaf mı ettiler, **hayâ** mı... (s.79)
- Hayal (Ar.):** ...maneviyat **hayali** oynatan... (s.116)
- Hayalat (Ar.):** ...kokular tüter, **hayalat** gezinir... (s.49)
- Hayâsız (Ar.+Tr.):** ...arsız, **hayâsız** oluyorduk... (s.160)
- Hayat (Ar.):** ...ıstıraplı ve **hayatı** için... (s.80)
- Hayat-ı cavidani (Ar.+Far.):** ...cennet **hayat-ı cavidanisine** remz... (s.122)
- Hayat-ı sefile (Ar.):** ...o **hayat-ı sefilenin** çekilmez... (s.150)
- Haydut (Ar.):** ...yoksa **haydutlar** yatağına mı... (s.71)
- Haydutluk (Ar.+Tr.):** ...pek bahir **haydutluk** Abdal Veli... (s.106)
- Hayır (Ar.):** ...**hayır**, hüviyetini tanımıyorum... (s.115)
- Hayır (Ar.):** ...bu **hayrın** sonundan... (s.151)
- Hayli (Far.):** ...bir **hayli** mesafe... (s.71)
- Hayret (Ar.):** ...karşı **hayretleri** artan... (s.127)
- Hayrete düşmek (Ar.+Tr.):** ...bir **hayrete düştü**... (s.81)
- Hayrola (Ar.+Tr.):** ...**hayrola** birader, ne var... (s. 46)
- Hayvan (Ar.):** ...bindiler, **hayvanları** sürdüler... (s.79)
- Hayvanat (Ar.):** ...bütün **hayvanat** arasında... (s.145)
- Hayvanat-ı vahşiiye (Ar.):** ...altında **hayvanat-ı vahşiiye** inine... (s.122)
- Hayvani (Ar.):** ...kalınlı **hayvani** bir sada... (s.134)
- Hayvaniyet (Ar.):** ...bir **hayvaniyetten** başka... (s.126)
- Hayvanlık (Ar.+Tr.):** ...insanlıkla **hayvanlık** arasında... (s.123)
- Haz (Ar.):** ...galiba pek **haz** ettiği bir... (s.126)
- Hazeleperverlik (Ar.+Far.+Tr.):** ...bir kadirşinaslığı, **hazeleperverliği**... (s.38)

Hazer (Ar.): ...taklidinden **hazer** oluna... (s.53)

Hazer-i emir (Ar.): ...düşmekten **hazer-i emr** ve... (s.60)

Haz-ı tufulane (Ar.): ...aynı **hazz-ı tufulane** gülüyordu... (s.127)

Hazım (Ar.): ...bu halitayı **hazma**, ancak... (s.125)

Hazır (Ar.): ...Methi Beyler de **hazır**... (s.97)

Hazırın (Ar.): ...Komiser Bey **hazırundan** müsaade... (s.108)

Hazin (Ar.): ...pek **hazin** bir lahin... (s.98)

Hazine-i kayıp (Ar.): ...hangi **hazine-i gaybeden** tedarik... (s.40)

Hazire (Ar.): ...Virancami **haziresine** muttasıl... (s.49)

Hazret (Ar.): ...Abdal Veli **hazretlerinin** himmetlerine... (s.47)

Hecin (Ar.): ...böyle **hecın** devesi... (s.75)

Hedef olmak (Ar.+Tr.): ...dedikodulara **hedef oluyordu**... (s.35)

Hediyeten (Ar.): ...kışmını **hediyeten** zat-ı keramet... (s.117)

Hekim (Ar.): ...çabuk **hekimler** celbolunur... (s.94)

Hela (Ar.): ...bu sefer **helalar** tarafına... (s.149)

Helalleşmek (Ar.+Tr.): ...birer birer **helalleşir**... (s.68)

Helecan (Ar.): ...ihtiyarda **helecandan** çene atar... (s.84)

Helezon (Ar.): ...zikzakları, **helezonları** seyir... (s.163)

Helva (Ar.): ...baklavalar, **helvalardan** tüten kokulu... (s.41)

Hem (Far.): ...kazarım **hem** daha âlâsını... (s.113)

Hemahenk (Far.): ...hoşnutsuzluğuyla **hemahenk** bir somurtkanlık... (s.123)

Hemen (Far.): ...müteakiben **hemen** hacıyane... (s.70)

Hemşire (Far.): ...sonra **hemşiren** Narin Hanım'ın... (s.118)

Hengâme (Far.): ...bu **hengâmeyi** seyrederek... (s.36)

Henüz (Far.): ...ne olduğunu, **henüz** unutacak... (s.59)

Hep (Far.): ...kafalar **hep** bildiğine... (s.33)

Her (Far.): ...kapısına **her** ay başında... (s.40)

Hercümerç (Far.): ...bu **hercümerç** harp vukua... (s.51)

Hergele (Far.): ...atlar, **hergeleler** içinde... (s.78)

Herif (Ar.): ...bu huddamlı **herif**... (s.75)

Herkes (Far.): ...seyyanen **herkesi** mümkün...(s.141)

Hesap (Ar.): ...bir **hesabım**, günahım... (s.143)

Hesaplamak (Ar.+Tr.): ...olan mesafelerini **hesaplıyordu**... (s.78)

Heybet (Ar.): ...halaveti, **heybeti** kalbimi sardı... (s.97)

Heyet (Ar.): ...hem iaşe **heyetinin** rüknüdür... (s.38)

Heyet-i içtimai (Ar.): ...**heyet-i içtimaimiz** içindeki... (s.132)

Heyet-i mecmua (Ar.): ...servilerinin **heyet-i mecmuasından** hasıl... (s.75)

Heyet-i murahhasa (Ar.): ...küçük **heyet-i murahhasanın** avdetini... (s.90)

Heyhat (Ar.): ...**heyhat**, çaresiz, bu sıkleti... (s.87)

Heykel (Ar.): ...ubuset **heykeli** gibi... (s.126)

Hezeyan (Ar.): ...edeceğim **hezeyanları** Hazret-i Abdal... (s.60)

Hezeyanname (Ar.+Far.): ...tarifeli **hezeyannameyi** götürüp... (s.53)

Hıfza (Ar.): ...sıkarak, **hıfza** çalışır gibi... (s.70)

Hıfz etmek (Ar.+Tr.): ...şimdilik aklında **hıfzeder**... (s.107)

Hıfzü's-sıhha (Ar.): ...gezerek **hıfzü's-sıhhaca** tabiata... (s.131)

Hırçın (Far.): ...bu asabi, **hırçın**, şımarık... (s.62)

Hırka (Ar.): ...mundar **hırkalar** giydirdiler... (s.158)

Hırpani (Ar.): ...bir **hırpani** gibi soğuktan... (s.82)

Hırs (Ar.): ...çıkarabilmek **hırsı**, ikisinde de... (s.75)

Hırs-ı cah (Ar.): ...**hırs-ı cah** hiç aklına... (s.132)

Hırsız (Ar.+Tr.): ...iffetsiz, **hırsız**, serseri... (s.167)

Hırsızlık (Ar.+Tr.): ...hariçte bir **hırsızlık** olmuş... (s.106)

- Hısım (Ar.):** ...âdeta **hısım** akraba... (s.146)
- Hıyanet (Ar.):** ...kişiyle **hıyanet** görüyor... (s.117)
- Hiç (Far.):** ...hırs-ı cah **hiç** aklına... (s.132)
- Hiçbir (Far.+Tr.):** ...budalalığı **hiçbir** hayvanda... (s.145)
- Hiddetlenmek (Ar.+Tr.):** ...kalmadığına âdeta **hiddetlendiler**... (s.87)
- Hiddetli (Ar.+Tr.):** ...bazen **hiddetli** taraflarına... (s.41)
- Hikâye etmek (Ar.+Tr.):** ...bertafsil **hikâye edeceklerdir**... (s.93)
- Hikmet (Ar.):** ...Rabb'im! **hikmetine** akıl ermez... (s.45)
- Hikmet-i idare (Ar.):** ...bu **hikmet-i idarenin** zıddına... (s.35)
- Hikmet-i zamane (Ar.):** ...tabiiyet, **hikmet-i zamane** sayılır... (s.35)
- Hilaf (Ar.):** ...Abdal'ın emri **hilafına**... (s.105)
- Hilal (Ar.):** ...takvimini, **hilalini**, misvakini... (s.68)
- Hile (Ar.):** ...şaka, **hile** götürür... (s.120)
- Hilekâr (Ar.+Far.):** ...dolandırıcılığın, **hilekârlığın** envaı... (s.53)
- Hilkat (Ar.):** ...bir **hilkat** ve terbiyede... (s.118)
- Himaye (Ar.):** ...kanunun **himayesiyle** irtikâp... (s.164)
- Himmet (Ar.):** ...hazretlerinin **himmetlerine** her... (s.47)
- Himmet-i maneviyye (Ar.):** ...Abdal'ın **himmet-i maneviyyesiyle** yakayı... (s.137)
- Hindi (Far.):** ...kızartılmış **hindiler**, börekler... (s.41)
- Hindistan (Far.):** ...şeker yerim **Hindüstan**... (s.66)
- His (Ar.):** ...düşünmek **hissi** var ki... (s.133)
- Hisse (Ar.):** ...bir **hisse** yok mu... (s.72)
- Hissetmek (Ar.+Tr.):** ...anın tehlikesini **hissetti**... (s.78)
- Hiss-i makus (Ar.):** ...ne **hiss-i makus** bir burnu... (s.131)
- Hissiyat (Ar.):** ...temaslarından **hissiyat-ı cinsiyyenin**... (s.152)

Hissiyat-ı cinsiyye (Ar.): ...temaslarından **hissiyat-ı cinsiyyenin** erken...
(s.152)

Hitam (Ar.): ...vazifemiz **hitam** buldu... (s.101)

Hitan (Ar.): ...sanki **hitan** hitam bulur... (s.135)

Hitap (Ar.): ...üzeri kendisine **hitaptı**... (s.58)

Hizmet (Ar.): ...hayvanlığı **hizmetini** gören... (s.88)

Hizmet-i sefarete (Ar.): ...bir **hizmet-i sefarete** tayininden... (s.71)

Hizmet-i tevdiye (Ar.): ...**hizmet-i tevdiyyem** hitam buldu... (s.99)

Hizmetkâr (Ar.+Far.): ...Osman ile **hizmetkâr** Fettah'a... (s.73)

Hoca (Far.): ...emir **hocası** bana bir dua... (s.76)

Hodbin (Far.): ...genç, **hodbin**, hodkâm... (s.122)

Hodkâm (Far.): ...hodbin, **hodkâm**, polis komiseri... (s.122)

Hokkabaz (Ar.+Far.): ...bir **hokkabaz** maharetiyle... (s.108)

Horoz (Far.): ...pek genç bir **horoz** çırpınmaları... (s.149)

Hoşbeş (Far.): ...bir iki **hoşbeşten** sonra... (s.69)

Hoşnut (Far.): ...yine **hoşnut** kalmazlar... (s.46)

Hoşnutsuzluk (Far.+Tr.): ...gözlerinin **hoşnutsuzluğuyla** hemahenk...
(s.123)

Hubur (Ar.): ...gurur ve **hubur** ile titredim... (s.97)

Hudakârlık (Far.+Tr.): ...ziyade **hudakârlığa** benzeyen... (s.54)

Huddamlı (Ar.+Tr.): ...bu **huddamlı** herif... (s.75)

Hudut (Ar.): ...karışarak hepsinin **hududu**... (s.75)

Hukuk (Ar.): ...hayvanların **hukukunu** üzerinden... (s.68)

Hukuk-ı nakliyye (Ar.): ...Fettah'ın **hukuk-ı nakliyyelerini** evrad... (s.88)

Humma (Ar.): ...nöbet artar, **humma** yükselir... (s.54)

Hun-ı iffet (Far.+Ar.): ...masumcağızın **hun-ı iffetini** kimden... (s.151)

Hurda (Far.): ...şekli **hurda** tetkikatla... (s.108)

- Huri (Ar.):** ...kokuları almış, **huriler**, gılmanlar... (s.131)
- Hurşit (Far.):** ...**Hurşit** Efendi servilerin... (s.103)
- Husule getirebilmek (Ar.+Tr.):** ...imtizac-ı elvanı **husule getirebilmek** için... (s.141)
- Husumet (Ar.):** ...nefret ve **husumetin** sebebi... (s.35)
- Husus (Ar.):** ...mühim **hususu**, mahalle... (s.42)
- Hususi (Ar.):** ...komiseriyle **hususi** mülakat... (s.139)
- Hususiye (Ar.):** ...ahval-i **husussiyyelerini** yakından... (s.111)
- Hususiyet (Ar.):** ...ahval-i **husussiyyemden** bahsetmek... (s.120)
- Huşu (Ar.):** ...kemal-i huzu ve **huşuyla**... (s.49)
- Hut (Ar.):** ...**Hut**, Seratan'ı yutmak istedi... (s.51)
- Huylanmak (Far.+Tr.):** ...birdenbire **huylanarak** ağzı köpüre... (s.133)
- Huysuzluk (Far.+Tr.):** ...birdenbire **huysuzluğu** tutmuş... (s.85)
- Huzur (Ar.):** ...rahat ve **huzur** içinde... (s.36)
- Huzur (Ar.):** ...kâğıdın **huzurunda** el pençe divan... (s.57)
- Hücre (Ar.):** ...bu **hücre** ve تنها viraneler... (s.77)
- Hücum (Ar.):** ...bu **hücumdan** maksat ne... (s.79)
- Hüda (Far.):** ...evladım **Hüda**'ya yüz bin... (s.87)
- Hükkâm (Ar.):** ...davalar **hükkâm** önüne... (s.143)
- Hükm-i nizam (Ar.):** ...buyurunuz, **hükm-i nizam**... (s.143)
- Hükûmet (Ar.):** ...her **hükûmet** adamı benim gibi... (s.167)
- Hüküm (Ar.):** ...bir **hükümüne** uğradı... (s.35)
- Hükümdar (Far.):** ...büyük **hükümdarların** nedimleri... (s.125)
- Hülasaten (Ar.):** ...kati meali **hülasaten** şu idi... (s.58)
- Hüma-tab (Far.+Ar.):** ...ben **hüma-tab**'ım gıda besdir... (s.66)
- Hür (Ar.):** ...zelil fakat **hür** bir hayata... (s.150)

Hürmet (Ar.): ...emirlerine **hürmetle** boyun eğdiler... (s.58)

Hürmeten (Ar.): ...abit zata **hürmeten** arabacının... (s.68)

Hürmetsizlik (Ar.+Tr.): ...gösterdiği **hürmetsizlik** ve itikatsızlığın... (s.57)

Hürriyet (Ar.): ...müsavat, **hürriyet** iddiaları yok... (s.145)

Hüsn-i istimal (Ar.): ...için **hüsn-i istimale** uğraşalım... (s.127)

Hüsn-i nazar (Ar.): ...hakkındaki **hüsn-i nazarınızı** biraz... (s.106)

Hüsn-i niyet (Ar.): ...cüretimi **hüsn-i niyetime** bağışlayınız... (s.120)

Hüsn-i tesir (Ar.): ...Cenab-ı Hak **hüsn-i tesirini** halk... (s.61)

Hüsn-i tesirat (Ar.): ...tütsülerin **hüsn-i tesiratına** da mânidir... (s.50)

Hüviyet (Ar.): ...ismi, **hüviyeti** katiyen... (s.137)

Hüzün (Ar.): ...gecenin **hüznünü** ve cin peri... (s.77)

-I-

İrk (Ar.): ...uşağı **ırkına** has bir... (s.103)

İslah etmek (Ar.+Tr.): ...azgınları **ıslah et** ya Rabb'im... (s.45)

İspanak (Far.): ...patates kabukları, **ıspanak** sapları... (s.134)

İsrar etmek (Ar.+Tr.): ...almakta **ısrar etti**... (s.87)

İtlak (Ar.): ...emrediyor, vicdanım **ıtlakınızı**... (s.167)

İttiratsızlık (Ar.+Tr.): ...şeklî **ittiratsızlıktan** bunun... (s.107)

İzdirap çekmek (Ar.+Tr.): ...bir **ıstırap çekiyor** gibi kıvrım... (s.63)

İztırar (Ar.): ...mukabele etmek **ıztırarında** kaldı... (s.78)

-İ-

İade etmek (Ar.+Tr.): ...mührü **iade ederek**... (s.114)

İade-i şeref (Ar.): ...**iade-i şeref** ve insaniyet... (s.36)

İane (Ar.): ...için toplanan **ianeler**... (s.147)

İaşe (Ar.): ...hem **iaşe** heyetinin... (s.38)

İaşeten (Ar.): ...zamanda **iaşeten**, kalben, ruhen... (s.120)

- İbadet (Ar.):** ...vaktini **ibadete** hasretmek... (s.56)
- İbare-i garibe (Ar.):** ...**ibare-i garibesi** yazılmış... (s.108)
- İbaret (Ar.):** ...bundan **ibaret** fakat bu... (s.52)
- İbret almak (Ar.):** ...bana bak da **ibret al**... (s.61)
- İcabet etmek (Ar.+Tr.):** ...davetine hemen **icabet edemezdi**... (s.141)
- İcap etmek (Ar.+Tr.):** ...kazdırmak **icap etti** de hakkâki... (s.113)
- İcar (Ar.):** ...hane **icarı** yok, parayı... (s.134)
- İcat etmek (Ar.+Tr.):** ...cezasını **icat edenlere** hak... (s.135)
- İcatger (Ar.+Far.):** ...doktorlar, **icatgerleri** olan... (s.53)
- İcbar (Ar.):** ...cinsinin **icbarı** her şeyden... (s.153)
- İcra (Ar.):** ...isticvaplarını **icradan** sonra... (s.92)
- İcra etmek (Ar.+Tr.):** ...ne ise **icra ediniz**... (s.143)
- İdare (Ar.):** ...hiçbir **idare**, bendelerini... (s.38)
- İddia (Ar.):** ...benimdir, **iddiasına** kalktılar... (s.87)
- İdlal (Ar.):** ...sizi **ıdlal** ve iğvaya şeytan... (s.60)
- İdman (Ar.):** ...yemeye **idman** peyda etmiş... (s.125)
- İdrak (Ar.):** ...izanı, **idraki** var demek... (s.126)
- İfa (Ar.):** ...her hâlde **ifayı** salat... (s.86)
- İfade (Ar.):** ...terakki **ifadesinin** inkâr... (s.38)
- İfakat (Ar.):** ...tamamıyla **ifakat** bulamadığını... (s.165)
- İfa-yı vaat (Ar.):** ...**ifa-yı vaatteki** isabetini... (s.138)
- İffet (Ar.):** ...kazazede **iffetinin** en müellim... (s.163)
- İffetsiz (Ar.+Tr.):** ...hasbelvazife, **iffetsiz**, hırsız... (s.167)
- İfrazat (Ar.):** ...taşan **ifrazat-ı** vechiyyesinin... (s.123)
- İfrazat-ı vechiyye (Ar.):** ...Abdal'ın **ifrazat-ı vechiyyesiyle** salçalanan... (s.127)

- İfrit (Ar.):** ...iki **ifrit** rüyetinden... (s.100)
- İfsat (Ar.):** ...fakat **ifsada** pek kısa... (s.149)
- İfsat etmek (Ar.+Tr.):** ...umumiyyeyi **ifsad eder**... (s.144)
- İfşaat (Ar.):** ...olan **ifşaatı** aynı aynına... (s.120)
- İfşa-yı hakikat (Ar.):** ...mısrayla **ifşa-yı hakikatte** büyük... (s.59)
- İftihar (Ar.):** ...müht-i **iftihar** ve tasdikinden... (s.151)
- İftirak (Ar.):** ...her **iftirakında** bu ihtiyata... (s.68)
- İğva (Ar.):** ...ıdlal ve **iğvaya** şeytan... (s.60)
- İham (Ar.):** ...arifane **ihamdan** teyakkuz... (s.59)
- İhbar (Ar.):** ...hakkâkin **ihbarı** bu zannının... (s.115)
- İhbar-ı arifane (Ar.):** ...deyiniz, **ihbar-ı arifane** deyiniz... (s.60)
- İhda etmek (Ar.+Tr.):** ...Fatıha-yı Şerife **ihda ederek**... (s.97)
- İhdas (Ar.):** ...Fatıha **ihdasına** herkes... (s.122)
- İhlal etmek (Ar.+Tr.):** ...sükûtu **ihlal edilen**, ruhu... (s.123)
- İhtar (Ar.):** ...için **ihtarımıza** acilen... (s.48)
- İhtar etmek (Ar.+Tr.):** ...merkezine **ihtar ediniz**... (s.109)
- İhtarat (Ar.):** ...dehşetli **ihtaratına** muhatap... (s.58)
- İhtarname (Ar.+Far.):** ...biz **ihtarnameyi** şimdi... (s.62)
- İhtarname-i hazret (Ar.):** ...**ihtarname-i hazret**, talik kırması... (s.57)
- İhtarname-i mukaffa (Ar.):** ...oldukları **ihtarname-i mukaffanın** her... (s.69)
- İhtilaç (Ar.):** ...gibi **ihtilaçlar** içinde... (s.127)
- İhtilat (Ar.):** ...derecesinde **ihtilattan** sakınılması... (s.33)
- İhtilat-ı halk (Ar.):** ...**ihtilat-ı halktan** çektim... (s.66)
- İhtimal (Ar.):** ...hemen **ihtimali** yoktu... (s.78)
- İhtimam (Ar.):** ...sıhhiyeye **ihtimamı** ziyadeleştirdi... (s.34)
- İhtiram (Ar.):** ...hatıra-yı **ihtiramında** bu ismin... (s.70)

İhtirazlı (Ar.+Tr.): ...zannolunacak **ihtirazlı** ağır... (s.77)

İhtisas (Ar.): ...ihtisası kadın hastalıklarındaymış... (s.112)

İhtiyac-ı ferda (Ar.+Far.): ...yine **ihtiyac-ı ferdayı** düşünmek... (s.133)

İhtiyaç (Ar.): ...bütün **ihtiyaçlarını** aynı tonoz... (s.130)

İhtiyarlamak (Ar.+Tr.): ...küçülerek **ihtiyarlamaktan** muafiyet... (s.123)

İhtiyat (Ar.): ...bu **ihtiyata** riayet... (s.68)

İhtizar (Ar.): ...mevt-i içtimai **ihtizarını** asırlarla... (s.121)

İhvanane (Ar.+Far.): ...hacıyane, **ihvanane** sarmaş... (s.70)

İhya etmek (Ar.+Tr.): ...derecesinde **ihya eder**... (s.38)

İka (Ar.): ...tehdidini **ikaa** kadir olduğunu... (s.60)

İkna (Ar.): ...etrafı **iknaya**, temine... (s.94)

İksir (Ar.): ...bir **iksir** vardı... (s.39)

İktidar (Ar.): ...yazabilmek **iktidarı** şöyle... (s.112)

İlaç (Ar.): ...tabip, **ilaç**, tedavi derken... (s.54)

İlan (Ar.): ...zaferlerini **ilanla** yıldızlara... (s.50)

İlan-ı velayet (Ar.): ...sağlığında **ilan-ı velayet** muvaffakiyeti... (s.124)

İlave edilmek (Ar.+Tr.): ...tebdil ve **ilave edilmiş**... (s.58)

İlla (Ar.): ...ökçe **illa** o çorapların inceliği... (s.45)

İllet (Ar.): ...illetten, marazdan kurtulur... (s.47)

İltica etmek (Ar.+Tr.): ...ölüme mi **iltica** eyliyordu... (s.97)

İlticaen (Ar.): ...merhametine **ilticaen** söylüyorum... (s.102)

İltihak etmek (Ar.+Tr.): ...bize **iltihak etti**, Abdal Veli'nin... (s.165)

İltihap (Ar.): ...sızıntılar, **iltihaplar**, taharrüşlerle... (s.151)

İltimas (Ar.): ...haminin **iltiması** lazım... (s.146)

İltiyam (Ar.): ...çoğu **iltiyama** yüz tutardı... (s.167)

İmaen (Ar.): ...olmadığını **imaen** tebessümle... (s.52)

İman etmek (Ar.+Tr.): ...velayetine **iman ettiler** emirlerine... (s.58)

İman-ı kavi (Ar.): ...hakkındaki **iman-ı kavilerine** rağmen... (s.71)

İmanlı olmak (Ar.+Tr.): ...**imanlı olan**, adap gözeten... (s.49)

İmaret (Ar.): ...keşköl **imaretlere**, konaklara... (s.125)

İmdat (Ar.): ...kayıpların **imdatlarına** ne... (s.78)

İmkân (Ar.) : ...evler ile **imkân** derecesinde... (s.33)

İmtihan (Ar.): ...bu bir **imtiandır**... (s.89)

İmtiyaz (Ar.): ...muafiyet **imtiyazıyla** serefraz... (s.39)

İmtizac-ı elvan (Ar.): ...o **imtizac-ı elvanı** husule... (s.141)

İmza (Ar.): ...üzerinde **imzam** var... (s.115)

İnayet (Ar.): ...kerametlerinden, **inayetlerinden** bahsolundu... (s.70)

İnayeten (Ar.): ...suallerime **inayeten** ve tenezzülen... (s.117)

İnbisat (Ar.): ...suyun **inbisat** edeceğini... (s.112)

İncil (Ar.): ...Mesih'in, **İncil'in** hangi... (s.125)

İncir (Far.): ...üzüm ve **incirleri**, sepetlerden... (s.40)

İnfisah (Ar.): ...inkisam ve **infisahından** evvel... (s.51)

İnhidam (Ar.): ...büsbütün **inhidam** fermanını... (s.121)

İnkâr (Ar.): ...ifadesinin **inkâr** olunamaz... (s.38)

İnka-yı salih (Ar.): ...bir **inka-yı salih** düşünedurunuz... (s.62)

İnkılap (Ar.): ...yeni bir **inkılap** için... (s.36)

İnkisam (Ar.): ...**inkisam** ve infisahından... (s.51)

İnsafa gelmek (Ar.+Tr.): ...bu defa **insafa gelerek**... (s.90)

İnsafsız (Ar.+Tr.): ...ne **insafsızdı** insanın... (s.79)

İnsan (Ar.): ...cin miydi, **insan** mı... (s.78)

İnsani (Ar.): ...ilahi, **insani** mukaddesat... (s.137)

İnsaniyet (Ar.): ...insaf ve **insaniyeti** geçiyordu... (s.35)

İnsaniyetperver (Ar.+Far.): ...en **insaniyetperver**, namuskâr... (s.39)

İnsanlık (Ar.+Tr.): ...kaldırırsak **insanlığımızdan**, kendi... (s.144)

İnsanoğlu (Ar.+Tr.): ...bu **insanoğlu** ne insafsızdı... (s.79)

İnşirah (Ar.): ...ben o **inşirahta** iken... (s.99)

İntihap (Ar.): ...yazmak için **intihab** ettikleri... (s.108)

İntikal (Ar.): ...bâtıniyyelerine **intikale** kudret ister... (s.51)

İntizar etmek (Ar.+Tr.): ...şiddetle **intizar ederler**... (s.69)

İntizaren (Ar.): ...neticeye **intizaren** komiser... (s.146)

İnzimam (Ar.): ...sallanması **inzimam** edince... (s.88)

İpka edilmek (Ar.+Tr.): ...daima **ipka edilmek** suretiyle... (s.146)

İptida (Ar.): ...**iptidadan** pek basit gördüğü... (s.139)

İptila (Ar.): ...kadına **iptila** hastalığı... (s.128)

İrade (Ar.): ...onun **iradesine** karşı... (s.35)

İrade-yi İlâhi (Ar.): ...bunlar **irade-yi İlâhi**'ye de razı... (s.46)

İrat (Ar.): ...**iradlarının** bir kısım-ı mühimmi... (s.35)

İrfan (Ar.): ...anlamaya **irfan** lazımdır... (s.51)

İrsal (Ar.): ...istirhamnamenin **irsalinden** iki... (s.117)

İrtihal (Ar.): ...pederin **irtihalinden** sonra... (s.164)

İrtikap (Ar.): ...himayesiyle **irtikap** olunanlardır... (s.164)

İrtikap etmek (Ar.+Tr.): ...dolandırıcılığı **irtikap ettim**... (s.163)

İsabet (Ar.): ...vaatteki **isabetini**, katiyetini... (s.138)

İskelet (Fr.): ...camiin **iskelet** kalmış... (s.75)

İskemle (Yun.): ...bir **iskemle**, küçük bir... (s.112)

İsnat etmek (Ar.+Tr.): ...**isnat ettiği** bu hasır... (s.131)

İspat (Ar.): ...aidiyet **ispatı** muamelesini... (s.92)

İspat etmek (Ar.+Tr.): ...dehşetle **ispat etti**... (s.60)

- İsraf etmek (Ar.):** ...yerlere **israf edilen**... (s.163)
- İstiaze (Ar.):** ...bir **istiaze** tavrıyla... (s.59)
- İstical (Ar.):** ...bir **istical** ile gözden... (s.118)
- İsticvap (Ar.):** ...şeriri, **isticvaplarını** icradan... (s.92)
- İstifade (Ar.):** ...**istifade** yolu keşfedebilmek... (s.112)
- İstifanname (Ar.+Far.):** ...aidine **istifanamemi** takdim... (s.167)
- İstifham (Ar.):** ...sen misin, **istifhamıyla**... (s.148)
- İstifsar (Ar.):** ...sevgilisini **istifsara** gitmeden... (s.164)
- İstiğfar (Ar.):** ...tahatturla **istiğfar** ettiler... (s.71)
- İstiğna (Ar.):** ...paraya **istiğna** gösteriyor... (s.134)
- İstiğrak (Ar.):** ...gözler **istiğrakta**, parmaklar... (s.96)
- İstiğrap (Ar.):** ...Hacı Efendi **istiğrapla** kaşlarını... (s.46)
- İstihfaf (Ar.):** ...hakkında **istihfafla** cahilane... (s.106)
- İstihkar-ı menfaat (Ar.):** ...**istihkar-ı menfaat**, bitarafılık... (s.141)
- İstihracat (Ar.):** ...ve o **istihracatın** hep... (s.50)
- İstihracat-ı nücumiyye (Ar.):** ...Hazret-i Abdal **istihracat-ı nücumiyyede**... (s.51)
- İstihraç (Ar.):** ...meal **istihracı** kabil... (s.107)
- İstihza (Ar.):** ...büyük bir **istihza** ile... (s.89)
- İstikamet (Ar.):** ...vicdanına, **istikametine**, diyanetine... (s.65)
- İstikbal (Ar.):** ...hâl mesut, **istikbal** memun... (s.36)
- İstikrah (Ar.):** ...sürmek **istikrahına** katlanmaktan... (s.133)
- İstiksar (Ar.):** ...birader, **istiksar** ve tereddüt... (s.59)
- İstila etmek (Ar.):** ...koku **istila eder** ki... (s.130)
- İstima (Ar.):** ...o akşamki **istimada** komiserin... (s.97)
- İstimal (Ar.):** ...bir **istimalden** bazı... (s.151)

- İstimdat (Ar.):** ...maneviyetinden **istimdat** için... (s.48)
- İstinaf (Ar.):** ...mahkemesinin **istinaf** kabul... (s.35)
- İstinsah (Ar.):** ...bir suretini **istinsahtan** sonra... (s.116)
- İstirahat (Ar.):** ...kadar **istirahatlerine** müsaade... (s.96)
- İstirahat-i mutlaka (Ar.):** ...uykuya, **istirahat-i mutlakaya**... (s.90)
- İstirham (Ar.):** ...cevap **istirhamıyla** bir... (s.120)
- İstirhamname (Ar.+Far.):** ...bu **istirhamnamenin** irsalinden... (s.117)
- İsyân (Ar.):** ...re'sime **isyânı** derhâl... (s.100)
- İşar görmek (Ar.+Tr.):** ...başka bir **işar görülmez**... (s.96)
- İşarat-ı bâtinîyye (Ar.) :** ...manadan **işarat-ı bâtinîyyelerine**... (s.51)
- İşaret (Ar.) :** ...Abdal'ın **işaretini** tahattura... (s.56)
- İşaret etmek (Ar.+Tr.):** ...Abdal'ın medhalini **işaret ettiler**... (s.98)
- İşaret-i manevîyye (Ar.):** ...**işaret-i manevîyyeye** tevfikân... (s.48)
- İşaret-i tedibîyye (Ar.):** ...bu **işaret-i tedibîyye** benim... (s.99)
- İşgal etmek (Ar.+Tr.):** ...ziyade **işgal eden** mühim... (s.139)
- İşkembe-i kübra (Far.+Ar.) :** ...hep **işkembe-i kübradan** olduğu... (s.50)
- İşkence (Far.):** ...verdiği **ışkence** tarif olunamaz... (s.41)
- İşrap etmek (Ar.+Tr.):** ...meali **ışrap eder** birer... (s.71)
- İşret (Ar.) :** ...**ışret** mutadım değildir... (s.142)
- İştibah (Ar.):** ...hakkında **ıştibahı** tehlikeli... (s.96)
- İштиha (Ar.):** ...açların **ıştiharına** verdiği... (s.41)
- İştirak (Ar.):** ...katiyen **ıştirakimiz** yoktur... (s.165)
- İtaat etmek (Ar.+Tr.):** ...derhâl emrime **itaat ettiler**... (s.150)
- İtap (Ar.):** ...dinsizlik etmişsin, **itabında** bulunduktan... (s.65)
- İtibar (Ar.):** ...akçeye zerrece **itibarı** yoktur... (s.48)
- İtibaren (Ar.):** ...sokaktan **itibaren** sayarak... (s.49)

- İtikad-ı amiyane (Ar.):** ...**itikad-ı amiyanesine** kapılırlar... (s.52)
- İtikat etmek (Ar.):** ...onlar hiç **itikat etmezler**... (s.61)
- İtikat-ı tam (Ar.):** ...ve **itikat-ı tam**, şifayı... (s.50)
- İtikatsız (Ar.+Tr.):** ...biraz da **itikatsızdırlar**... (s.61)
- İtikatsızlık (Ar.+Tr.) :** ...böyle **itikatsızlık** ettiği... (s.35)
- İtiraf etmek (Ar.+Tr.):** ...beyefendi **itiraf edelim** ki... (s.120)
- İtiraz (Ar.) :** ...huylanırım **itirazında** bulundu... (s.85)
- İtiraz etmek (Ar.+Tr.):** ...teshine **itiraz etmek** için... (s.83)
- İtmam (Ar.):** ...cehlinin **itmamına** da izn-i Hak... (s.70)
- İttilahname (Ar.+Far.) :** ...müthiş **ittilahnameyi** beyinin... (s.118)
- İttihat (Ar.):** ...**ittihat** ve Terakki ifadesinin... (s.38)
- İttihatçı (Ar.+Tr.):** ...**ittihatçıların** hepsi insaniyetten... (s.39)
- İttihaz etmek (Ar.+Tr.):** ...tedbir **ittihaz etmesi** mahallede... (s.34)
- İyadet (Ar.):** ...ziyarete, **iyadete**, kendi... (s.33)
- İzac etmek (Ar.+Tr.):** ...zavallıyı çok **izac ettik**... (s.135)
- İzah etmek (Ar.+Tr.):** ...nasıl **izah** ve tefsir **ederler**... (s.132)
- İzale etmek (Ar.+Tr.):** ...bikri **izale edilmiş** bir kızın... (s.143)
- İzam (Ar.):** ...semt-i meçhule **izamı**...(s.71)
- İzamkâr (Ar.+Far.):** ...kadar **izamkâr** bir itikat... (s.104)
- İzan (Ar.):** ...aklını, **izanını**, mülahaza... (s.55)
- İzbe (Rus.):** ...müştemilatın **izbe** duvar... (s.148)
- İzhar etmek (Ar.+Tr.):** ...suretiyle **izhar ettiği** kerameti... (s.65)
- İzhar-ı keramet (Ar.):** ...velayet ve **izhar-ı keramet**... (s.68)
- İzn-i Hak (Ar.):** ...itmamına da **izn-i Hak** ile... (s.70)
- İzzetüikram (Ar.) :** ...böyle **izzetüikramla** nereye... (s.72)

-K-

- Kabahatli (Ar.+Tr.):** ...**kabahatli**leri mükâfatlandırmak cemiyetin... (s.39)
- Kabil (Ar.):** ...meram anlatması **kabil** mi... (s.93)
- Kabir (Ar.):** ...ıssız **kabir**ler kadar تنها... (s.78)
- Kable'l-vuku (Ar.):** ...şahıs, **kable'l-vuku** bu üç mevti... (s.138)
- Kablü's-seher (Ar.):** ...takva-mutat, **kablü's-seher** yola çıkıp... (s.49)
- Kabristan (Ar.+Far.):** ...kuvvetiyle **kabristan**lar arasındaki... (s.69)
- Kabul (Ar.):** ...olduğunu **kabule** yanaşmaktan... (s.139)
- Kabul etmek (Ar.+Tr.):** ...davetinizi **kabul edemem** fakat... (s.142)
- Kabzetmek (Ar.+Tr.):** ...ruhlarını da **kabzetmesi** istirhamında... (s.54)
- Kadar (Ar.):** ...diyecek **kadar** basiretkâr olanlara... (s.34)
- Kadayıf (Ar.):** ...yassı **kadayıfı** vermişler... (s.44)
- Kadeh (Ar.):** ...ilk bira **kadehlerini** ellerine... (s.145)
- Kadem (Ar.):** ...firara **kadem** basarlar... (s.150)
- Kadı (Ar.):** ...sarıksız bir **kadı** vakarı... (s.68)
- Kadife (Ar.):** ...yumuşak **kadife** minderleri... (s.82)
- Kadim (Ar.):** ...**kadim** servet, şeref... (s.74)
- Kadir (Ar.):** ...nelere **kadir** değilsin... (s.55)
- Kadirşinaslık (Ar.+Far.+Tr.):** ...bir **kadirşinaslığı**, hazoleperverliği... (s.38)
- Kadit (Ar.):** ...bu **kadit** cami kabristanının... (s.75)
- Kafa (Ar.):** ...taş **kafasını** açabilmek için... (s.127)
- Kafes (Far.):** ...onu adalet **kafesine** tıkabilirsiniz... (s.144)
- Kaf-ı uzlet (Ar.):** ...**kaf-ı uzlette** bana simurg... (s.66)
- Kâfi (Ar.):** ...**kâfi**, zihnindeki muammanın... (s.165)
- Kâfir (Ar.):** ...buna en **kâfir**ler bile... (s.60)
- Kafiye (Ar.):** ...ne vezin var ne **kafiye**... (s.110)

Kâğıt (Far.): ...için **kâğıdı** açar, okur... (s.56)

Kâğıtçık (Far.+Tr.): ...memhur **kâğıtçıklar** gönderilir... (s.50)

Kahve (Ar.): ...hep **kahvenin** önüne... (s.87)

Kaim (Ar.): ...bu **kaim**, mail, yıkık, yazılı... (s.121)

Kaime (Ar.): ...liralık bir **kaime** leffederek... (s.117)

Kâinat (Ar.): ...**kâinatın** bütün gıda hissesini... (s.38)

Kal' Ameliye (Ar.): ...devamlı bir **kal' ameliyesi** yapmaktı... (s.151)

Kalabalık (Ar.+Tr.): ...sokaklar **kalabalıklaşınca** tımarhane... (s.84)

Kalben (Ar.): ...iaşeten, **kalben**, ruhen, cismen... (s.120)

Kalb-i beşer (Ar.): ...bazen **kalb-i beşeri** de beraber... (s.140)

Kalem (Ar.): ...bir **kalemin** cebrî... (s.57)

Kalp (Ar.): ...için **kalbini** Hakk'a tevcih... (s.56)

Kamet (Ar.): ...ezanlar, **kametler**, tekbirler... (s.121)

Kanarya (İsp.): ...böyle **kanarya** sarısı... (s.45)

Kanava (İt.): ...kanuniyet **kanavasına** yalnız... (s.141)

Kandil (Ar.): ...**kandil** gecelerinde kalabalık... (s.84)

Kanepe (Fr.): ...dökerek **kanepenin** üzerine... (s.63)

Kani (Ar.): ...olduğuna **kaniydi** fakat hakkâkın... (s.115)

Kanser (Fr.): ...bu **kanser** üzerinde... (s.151)

Kanun (Ar.): ...biliyorum, **kanun** beni... (s.140)

Kanun-ı tabiat (Ar.): ...bu **kanun-ı tabiatı** tashihe... (s.145)

Kanuniyet (Ar.): ...işlenmiş **kanuniyet** kanavasına... (s.141)

Kaparozcı (İt.+Tr.): ...ittihat **kaparozcularının** veleh... (s.36)

Kapüşon (Fr.): ...muşambamın **kapüşonu** başıma... (s.148)

Kâr (Far.): ...mevcudun **kârı**, yok olmak... (s.121)

Karar (Ar.): ...bu **kararını** şiddetli... (s.34)

- Karip (Ar.):** ...civara **karib** merkezler... (s.91)
- Karirü'l ayn (Ar.):** ...ziyaretle **karirü'l-ayn** olacaktı... (s.70)
- Kârize (Ar.):** ...olduğu **kârize** dönünüz... (s.150)
- Karnaval (Fr.):** ...korkunç **karnaval** yüzlüğü... (s.165)
- Karun (Ar.):** ...**Karunlardan** daha zengin oluyor... (s.77)
- Karyola (İt.):** ...aynalar, **karyolalar**, döşemeler... (s.158)
- Kasa (İt.):** ...rakılar, **kasalarla** biralar taşınır... (s.41)
- Kasap (Ar.):** ...bakkala, **kasaba** borcunu... (s.88)
- Kâse (Far.):** ...kaymaklar, **kâse** kâse yoğurtlar... (s.40)
- Kasir (Ar.):** ...o pek **kasir** an-ı tenvirinde... (s.99)
- Kâşane (Far.):** ...bu **kâşanesi** yatak odası... (s.130)
- Kati (Ar.):** ...zahiri ve **kati** meali... (s.58)
- Katil (Ar.):** ...dört beş **katilin** peşlerine... (s.39)
- Katiyen (Ar.):** ...Veli hazretlerine **katiyen** taalluku... (s.48)
- Katiyet (Ar.):** ...isabetini, **katiyetini** kaybediyor... (s.138)
- Katrani (Ar.):** ...kesif **katrani** bir daire-i fahire... (s.98)
- Kavaf (Ar.):** ...fakat **kavaf** işi yeni... (s.81)
- Kavga (Far.):** ...seninle **kavga** ettirmek... (s.63)
- Kavi iman (Ar.):** ...doğan bu **kavi iman** ile... (s.65)
- Kavi olmak (Ar.+Tr.):** ...pek **kavi olmakla** beraber... (s.34)
- Kavil (Ar.):** ...küllü müneccimün küzzab **kavli**... (s.50)
- Kavis (Ar.):** ...**Kavs'ın** yayı layetenahiye... (s.51)
- Kaybetmek (Ar.+Tr.):** ...asaletlerini **kaybederek** dakikada... (s.110)
- Kaybolmak (Ar.+Tr.):** ...karanlığın kesafeti içinde **kayboldu**... (s.75)
- Kaydetmek (Ar.+Tr.):** ...muhtırasına hayli şey **kaydetti**... (s.105)
- Kayınpeder (Tr.+Far.):** ...bizim **kayınpederden** bir hayli... (s.93)

Kayıp (Ar.): ...bu **kayıpların** imdatlarına... (s.78)

Kayıtsızlık (Ar.+Tr.): ...hakkındaki **kayıtsızlığı** yalnız... (s.132)

Kayme (Ar.): ...liralık **kaymeleri** acaba... (s.130)

Kayyum (Ar.): ...çıkarmayınız **kayyumlar** duymasınlar... (s.159)

Kaza (Ar.): ...şükür namazımı **kazaya** bırakmadım... (s.85)

Kazazede (Ar.+Far.): ...**kazazede** iffetinin en müellim... (s.163)

Kazevi (Ar.): ...şekerler, **kazevilerle** pirinçler... (s.37)

Kazmir (Fr.): ...külotuyla **kazmir** paltosundaydı... (s.159)

Keder (Ar.): ...bir **keder** yoktur, korkmamalı... (s.49)

Kederlenmek (Ar.+Tr.): ...**kederlenme** evlat, Hazret-i Abdal şimdi... (s.89)

Kedersiz (Ar.+Tr.): ...sonra **kedersizce** mallarının sahibi... (s.35)

Kedi (Ar.): ...bir **kedi** nasıl çırpınırsa... (s.105)

Kefaf-ı nefis (Ar.): ...tanesiyle **kefaf-ı nefis** eder... (s.48)

Kefaret (Ar.): ...zenbile **kefareti** budur deyip... (s.61)

Kefen (Ar.): ...seni saracak **kefenimiz** yok... (s.101)

Kehle (Ar.): ...**kehle** bu nevi dervişlerin... (s.125)

Kel (Far.): ...**kelin** medarı olsa kendi... (s.34)

Kelam (Ar.): ...dünya **kelamı** almamak için... (s.75)

Kelbiyun (Ar.): ...rağmen **Kelbiyun'dandı**... (s.131)

Kelepçe (Far.): ...**kelepçelerden**, bukağılardan kurtulurdu... (s.167)

Kelime (Ar.): ...her **kelime** ve her satırındaki... (s.107)

Kelp (Ar.): ...görünmez **kelpler** ürüyorlar... (s.97)

Kem (Far.): ...**kem** nazardan muhafaza etti... (s.39)

Kemal (Ar.): ...**Kemal** hazreti teferrüsten... (s.52)

Kemal-i hayret (Ar.): ...satırları **kemal-i hayret** ve... (s.47)

Kemal-i huzu (Ar.): ...nazar etmeksizin **kemal-i huzu**... (s.49)

Kemal-i ihtimam (Ar.): ...ikisi de **kemal-i ihtimamla**... (s.57)

Kemal-i mutavaat (Ar.): ...**kemal-i mutavaatla** boynunu... (s.143)

Kemal-i saffet (Ar.): ...Fettah, **kemal-i saffetiyle** beraber... (s.78)

Kemal-i sürat (Ar.): ...**kemal-i sürat** ve dehşetle... (s.60)

Kenar (Far.): ...bu **kenarlara** doğru... (s.74)

Kepaze (Far.): ...illetlerin en **kepazesini**... (s.47)

Keramet (Ar.): ...velayet ve **kerametinden** ikisi de... (s.65)

Keramet-simat (Ar.): ...zat-ı **keramet-simatınıza** takdime... (s.117)

Kerih (Ar.): ...**kerih** bir koku sardı... (s.100)

Kerime (Ar.): ...rüyada **kerimesi** Nermin'e görünmek... (s.65)

Kesafet (Ar.): ...karanlığın **kesafeti** içinde... (s.75)

Kese (Far.): ...yeşil bir **kese** derununa... (s.48)

Kesif (Ar.): ...daha **kesif** katrani bir... (s.98)

Kesp (Ar.): ...kâr ve **kesb** düşünmez... (s.132)

Keşfedebilmek (Ar.+Tr.): ...**keşfedebilmek** de zekâyâ... (s.112)

Keşfetmek (Ar.+Tr.): ...mevte nasıl **keşfediyor**... (s.138)

Keşif (Ar.): ...gözler **keşiften** âciz... (s.133)

Keşke (Far.): ...ah **keşke** dursa da camiin... (s.86)

Keşkül (Far.): ...elindeki **keşkül** imaretlere... (s.125)

Keşkül-i fukara (Far.+Ar.): ...**keşkül-i fukara** yerdim... (s.73)

Ketm-i teessür (Ar.): ...**ketm-i teessürde** gösterdikleri... (s.153)

Ketum olmak (Ar.+Tr.): ...pek **ketum olmanız** şartıyla... (s.109)

Keyf tayyip (Ar.): ...Faddal ya seydi, **Keyf tayyip**... (s.69)

Keyfiyet (Ar.): ...hastalık ve ölüm **keyfiyetidir**... (s.53)

Keyif (Ar.): ...seyrederek **keyif** çatıyorlar... (s.36)

Kıbal (Ar.): ...kıbalde gözüdürler bazen... (s.76)

Kible (Ar.): ...**kibleye** doğru abidane kaldırarak... (s.89)

Kıraat (Ar.): ...Hacı Ferhat Efendi **kıraatini**... (s.52)

Kıranta (İt.): ...**kıranta** bir adam oturuyordu... (s.158)

Kırmızı (Ar.): ...**kırmızı** Frenk mürekkebiyle... (s.57)

Kısım (Ar.): ...geçirebildiğim **kısmını** hediyeten... (s.117)

Kismet olmak (Ar.+Tr.): ...yemek **kismet olacak** mı... (s.43)

Kısm-ı kalil (Ar.): ...**kısm-ı kalil** ve güzidesine... (s.145)

Kısm-ı kesir (Ar.): ...**kısm-ı kesirini** hemen hayvanlara... (s.145)

Kısm-ı mühim (Ar.): ...bir **kısm-ı mühimmi** Sultan Hamit... (s.35)

Kıta (Ar.): ...monokl **kıtasında** bir pertavsız... (s.108)

Kıtlık (Ar+Tr.): ...harp, **kıtlık**, hastalık... (s.41)

Kıyafet (Ar.): ...musallinin **kıyafetine** ve titremesine... (s.86)

Kıyamet (Ar.): ...gafletle **kıyamete** kadar... (s.56)

Kıyas etmek (Ar.+Tr.): ...bulunacakları **kıyas edilebilir**... (s.131)

Kıymet (Ar.): ...damadı **kıymet** ve kadir... (s.37)

Kıymet-i mukaddereli (Ar.): ...**kıymet-i mukaddereli** olmayarak... (s.138)

Kıymettar (Ar.+Far.): ...hayatlarından **kıymettar** mıdır... (s.59)

Kibar (Ar.): ...bu **kibarların** mutfaklarından... (s.41)

Kibrit (Ar.): ...zinhar **kibrit** çakmak, şem'a... (s.50)

Kifayet etmek (Ar.+Tr.): ...anlar **kifayet ediyor**... (s.149)

Kiler (Far.): ...gardırobu, **kileri**, her şeysiydi... (s.131)

Kilit (Far.): ...muammanın **kilidini** açmak... (s.165)

Kisve-i mübalağa (Ar.): ...bir **kisve-i mübalağa** ilavesiyle... (s.116)

Kitabullah (Ar.): ...**Kitabullah**'ı zihnine nakşetmiş... (s.39)

Kiyaset (Ar.): ...**kiyaseti** eseriyle olduğunu... (s.97)

Kiyaset-i eser (Ar.): ...polis komiserinin **kiyaset-i eseriyle**... (s.97)

- Koçan (Slav.):** ...lahana **koçanları**, ıspanak kökleri... (s.131)
- Kokana (Yun.):** ...**kokana** desem, bunların yanında... (s.45)
- Kolera (Yun.):** ...haneme **kolera**, veba ve belki... (s.150)
- Kolonya (Fr.):** ...**kolonyalar**, lavantalar vesaire... (s.37)
- Komedy (Yun.):** ...menfaat **komedyasını** oynayan... (s.137)
- Komiser (Fr.):** ...**Komiser**, derhâl arabanın... (s.91)
- Komisyon (Fr.):** ...**komisyonda** mühim bir mevki... (s.37)
- Konsol (Fr.):** ...**konsollar**, aynalar, karyolalar... (s.158)
- Kontrol (Fr.):** ...**kontrol** ile çok uğraştı... (s.139)
- Kordon (Fr.):** ...saat **kordonları**, para cüzdanları... (s.92)
- Kör (Far.):** ...bir **kör** çakıdan başka... (s.78)
- Köşe (Far.):** ...odasında **köşe** yastığının... (s.56)
- Köşklü (Far.+Tr.):** ...hafif **köşklü** yürüyüşü gittikten... (s.84)
- Kubbe (Ar.):** ...**kubbesinden** altın kargılarını... (s.122)
- Kudret (Ar.):** ...intikale **kudret** ister, arifanı... (s.51)
- Kudsi (Ar.):** ...**kudsi**, lahuti gayr-i beşerî... (s.57)
- Kudsiyet (Ar.):** ...**kudsiyetinden** şüpheye düşmek... (s.99)
- Kudüm (Ar.):** ...**kudumuna** şiddetle intizar... (s.69)
- Kulübe (Far.):** ...küçüle küçüle **kulübeleşiyordu**... (s.74)
- Kumanda (Fr.):** ...vapur gibi **kumanda** almıyordu... (s.100)
- Kumaş (Ar.):** ...pamuklar, **kumaşlar** işaret ettiği... (s.37)
- Kumpanya (İt.):** ...Ahmet **kumpanyasından** derdest edilen... (s.137)
- Kundura (İt.):** ...**kundura**, iki çift potin... (s.92)
- Kupa (Yun.):** ...mükemmel, geniş bir **kupa**... (s.91)
- Kur'an-ı Kerim (Ar.):** ...**Kur'an-ı Kerim** sadası doldururken... (s.98)
- Kurb (Ar.):** ...Viran Cami **kurbunda** Harabe-nişin... (s.52)

- Kurban vermek (Ar.+Tr.):** ...hatanın yoluna üç **kurban verdin**... (s.56)
- Kurb-ı abdal (Ar.):** ...**kurb-ı Abdal**'a vusulünde... (s.73)
- Kurnazlık etmek (Far.+Tr.):** ...bir **kurnazlık edemez** miyiz... (s.72)
- Kurun-ı vusta (Ar.):** ...kurulmuş **kurun-ı vusta** mabutlarına... (s.124)
- Kuruş (Alm.):** ...yüzlük, **kuruşluk**, onluk gayet... (s.134)
- Kusur etmemek (Ar.+Tr.):** ...**kusur etmemeye** uğraşıyordu... (s.34)
- Kutup Yıldızı (Ar.+Tr.):** ...**Kutup Yıldızı**'na müteveccih... (s.51)
- Kuvve-i ceriyye (Ar.):** ...telin **kuvve-i ceriyyesiyle** o koca... (s.88)
- Kuvve-i hafıza (Ar.):** ...**kuvve-i hafızasına** hiç emniyeti... (s.77)
- Kuvve-i kudsîye (Ar.):** ...**kuvve-i kudsiyyesiyle** civarını... (s.106)
- Kuvvet (Ar.):** ...selamları **kuvvetiyle** kabristanlar... (s.69)
- Kuvvetli (Ar.+Tr.):** ...bu azgın, **kuvvetli** ellerin... (s.79)
- Kuyud-u müekke (Ar.):** ...**kuyud-u müekkedesiyle** bir davetname... (s.68)
- Kuyut (Ar.):** ...hayatın **kuyudundan** azade kalamazlar... (s.130)
- Küfeci (Yun.+Tr.):** ...Emine isminde bir **küfeci** kızı... (s.147)
- Küfek (Yun.):** ...çiçekli **küfeki** taşlarının... (s.121)
- Küfretmek (Ar.+Tr.):** ...üzerine **küfreden**, hayvandan... (s.137)
- Küfür (Ar.):** ...azim **küfür** ve hatanın yoluna... (s.56)
- Külhan (Far.):** ...**külhan**, sokak, mezbele demez... (s.125)
- Küllü müneccimün küzzab (Ar.):** ...**Küllü müneccimün küzzab** kavli... (s.50)
- Külöt (Fr.):** ...**külotuyla** kazmir paltosundaydı... (s.159)
- Küp (Ar.):** ...uydurarak **küplerini** doldurmayı... (s.35)
- Kürsü (Ar.):** ...Gar-ı Abdal, **kürsü** gibi taşın... (s.122)

-L-

- Lafız (Ar.):** ...lafzı bu aileler için... (s.40)
- Lağım (Ar.):** ...kapalı lağımlar yapıyorlar... (s.143)
- Lahana (Yun.):** ...öküz gibi lahana koçanı... (s.134)
- Lahin (Ar.):** ...bir lahin ile... (s.98)
- Lahuti (Ar.):** ...kudsi, lahuti gayr-i beşerî... (s.57)
- Lakap (Ar.):** ...bu viran lakabını taşımaktan... (s.75)
- Lakin (Ar.):** ...boyun eğdiler lakin Hazret'in... (s.58)
- Lal (Far.):** ...mürekkebi lal olarak kabul... (s.57)
- Lamba (Yun.):** ...Komiser Bey lambaya yaklaşıyor... (s.108)
- Lanet (Ar.):** ...otolobiline de lanetler ettim... (s.46)
- Latif (Ar.):** ...latif ve dehşetnak manzarayı... (s.99)
- Laubali (Ar.):** ...gördüğü laubali tarzda... (s.114)
- Lavanta (İt.):** ...kolonyalar, lavantalar vesaire vardı... (s.37)
- Layetenahi (Ar.):** ...Kavs'ın yayı layetenahiye fırladı... (s.51)
- Layık (Ar.):** ...ağına layık, lezzeti damaklarında... (s.44)
- Lazım (Ar.):** ...arifanı anlamaya irfan lazımdır... (s.51)
- Lazıme-i adalet (Ar.):** ...lazıme-i adalet ne ise... (s.143)
- Ledünniyat-ı ahval (Ar.):** ...sokması ledünniyat-ı ahvalden... (s.52)
- Leffetmek (Ar.+Tr.):** ...bir kaime leffederek gönderdi... (s.117)
- Leh (Ar.):** ...kendi lehlerine lütfettiği... (s.38)
- Lehü'l hamd (Ar.):** ...Lehü'l hamd İstanbul'un son... (s.88)
- Lerzan (Far.):** ...uzatılan zarfı lerzan eliyle... (s.58)
- Levazım (Ar.):** ...biri levazıma yerleşti öteki... (s.37)
- Levazım-ı askeriye (Ar.):** ...levazım-ı askeriyyeye bir vech-i lüzumu... (s.37)
- Levha (Ar.):** ...matemli levhalarıyla gözlerim... (s.147)

- Levs (Ar.):** ...manevi o **levs**, o süfliyet... (s.150)
- Levsiyat (Ar.):** ...çünkü o **levsiyatın** açıktan... (s.144)
- Leylek (Far.):** ...aşağı inince **leylek** bacakları... (s.86)
- Leylekvari (Far.):** ...çenesinin **leylekvari** takırdısından başka... (s.90)
- Leziz (Ar.):** ...bir yudum **leziz** şeyi o acı... (s.41)
- Lezzet (Ar.):** ...layık, **lezzeti** damaklarında kalmış... (s.44)
- Lezzet-i cinsiye (Ar.):** ...bir **lezzet-i cinsiye** duymaksızın... (s.143)
- Libas (Ar.):** ...kışın **libasından** soyunmayan... (s.122)
- Lira (İt.):** ...on bin **lirası** olana... (s.73)
- Lisan (Ar.):** ...masum **lisanında** İspanyo demek... (s.136)
- Lisanen (Ar.):** ...babasına **lisanen** değil... (s.63)
- Lisan-ı samimiyyet (Ar.):** ...**lisan-ı samimiyyet** ile görüşürlerdi... (s.69)
- Lisan-ı tenkit (Ar.):** ...büyüğü **lisan-ı tenkit** ve teşniini... (s.35)
- Lokanta (İt.):** ...konaklara, **lokantalara** her yere... (s.125)
- Lokma (Ar.):** ...ihtiyara bir **lokmacık** tatlı bulamam... (s.45)
- Loş (Far.):** ...odanın **loş** köşelerinde... (s.66)
- Lüle (Far.):** ...bir gör **lüle** lüle, böyle... (s.45)
- Lütfen (Ar.):** ...kurtarınız yahut **lütfen** hemşirem... (s.117)
- Lütfetmek (Ar.+Tr.):** ...lehlerine **lütfettiği** bir hadise... (s.38)
- Lütuf (Ar.):** ...efendim, **lütfunuza** teşekkürler ederim... (s.107)
- Lütufdide (Ar.+Far.):** ...Sultan Hamit **lütufdidelerinin**... (s.35)
- Lütufkârlık (Ar.+Far.+Tr.):** ...iade etmek **lütufkârlığında** bulunmuşlar... (s.81)
- Lüzum (Ar.):** ...huzuru **lüzumunu** bildirdi... (s.97)
- Lüzumsuzluk (Ar.+Tr.):** ...araması **lüzumsuzluğunu** anladığı günü... (s.131)

-M-

- Maada (Ar.):** ...soyduktan **maada** altlarındaki... (s.91)
- Maalesef (Ar.):** ...gösterdik **maalesef**, cebir görmüş... (s.151)
- Maayip (Ar.):** ...**maayibimizi**, rezailimizi, denaetlerimizi... (s.144)
- Maazallah (Ar.):** ...altıya, **maazallah** daha ziyadeye... (s.116)
- Mabut (Ar.):** ...kurun-ı vusta **mabutlarına** benziyor... (s.124)
- Macera (Ar.):** ...buradaki **macerayı** memleketinin... (s.104)
- Maceraperest (Ar.+Far.):** ...bir **maceraperest**, bir cüretkâr... (s.141)
- Macun (Ar.):** ...**macunları** gibi Hazret-i Abdal'ın... (s.53)
- Macuncu (Ar.+Tr.):** ...lakin **Macuncu** abdalını hatırlayamadı... (s.70)
- Maddi (Ar.):** ...gözleriyle **maddi** manevi o levs... (s.150)
- Maddiyet (Ar.):** ...maneviyatla **maddiyete** ayrılarak... (s.121)
- Maddiyetperest (Ar.+Far.):** ...polis komiseri **maddiyetperest** olmakla... (s.122)
- Mademki (Ar.+Far.):** ...çare yok **mademki** buraya... (s.133)
- Madik (Erm.):** ...hisseme **madik** etme yarı yarıya... (s.76)
- Mafsal (Ar.):** ...vücudunun **mafsallarını** oynatarak... (s.82)
- Mafüv (Ar.):** ...mazur ve **mafüvv** lakin kanun... (s.166)
- Mağara (Ar.):** ...**mağara** medhalini andıran... (s.122)
- Mağdur-ı tali (Ar.):** ...**mağdur-ı tali**, bu masum bokesleri... (s.151)
- Mağfiret (Ar.):** ...dünyanın **mağfiret** ve rahatına... (s.101)
- Mağlup (Ar.):** ...müسابakadan **mağlup** çıkmış bitik... (s.90)
- Mahafet (Ar.):** ...**mahafet** veren esrar-ı kubur... (s.49)
- Mahal (Ar.):** ...gidilecek **mahal** en ince... (s.73)
- Mahallat (Ar.):** ...**mahallat** sekenesinin hak-ı hayatlarını... (s.74)
- Mahalle (Ar.):** ...husus, **mahalle** ahalisinden her... (s. 42)

- Maharet (Ar.):** ...maharetle ve çapraz bağlamışlardı... (s.79)
- Mahaza (Ar.):** ...mahaza anlatınız, hikâye tamam... (s.164)
- Mahcubane (Ar.+Far.):** ...Methi mahcubane mendile bakarak... (s.63)
- Mahcubiyet (Ar.):** ...mahcubiyetinden, arından kızardı... (s.150)
- Mahdum (Ar.):** ...agzeb eden şey mahdumum Enver... (s.53)
- Mahfil (Ar.):** ...kuytu yerleri, mahfil merdiven... (s.148)
- Mahfuz (Ar.):** ...uğramaksızın bizde mahfuzdur... (s.91)
- Mahir (Ar.):** ...gayet mahir bir avcı gibi... (s.106)
- Mahiyet (Ar.):** ...maneviyetinde mahiyetleri değiştiren... (s.39)
- Mahkeme (Ar.):** ...altı ay mahkemelere gidip... (s.113)
- Mahkeme-i insaniyyet (Ar.):** ...mahkeme-i insaniyyet ve medeniyyete... (s.74)
- Mahkemelik (Ar.+Tr.):** ...bunda mahkemelik bir iş yok... (s.113)
- Mahkûm (Ar.):** ...taşımaya mahkûmdular fakat taşımak... (s.87)
- Mahlas (Ar.):** ...isim ve mahlasını tasrih... (s.52)
- Mahlûk (Ar.):** ...iki cennet mahlûkunun şeffaf... (s.99)
- Mahrem (Ar.):** ...en mahrem aile işlerimize... (s.119)
- Mahrum (Ar.):** ...sıcaklığından mahrum bu sefil... (s.152)
- Mahrumiyet (Ar.):** ...mahrumiyetler, ölümler, matemler... (s.41)
- Mahsul (Ar.):** ...bir elin mahsulü bir yazı... (s.107)
- Mahtume (Ar.):** ...muharrere ve mahtumeden birer... (s.50)
- Mahvetmek (Ar.+Tr.):** ...hafızasını mahvetmiş gibiydi... (s.55)
- Mahzen (Ar.):** ...karanlık mahzenin içine tıklandı... (s.103)
- Mahzun (Ar.):** ...kızcağız pek mahzun bir eda... (s.153)
- Mahzuz (Ar.):** ...kendi midelerine çevirmek kabil... (s.38)
- Mail (Ar.):** ...seyyiata mail beni-nevine... (s.140)

- Maişet (Ar.):** ...böyle bir **maişet** cehenneminde... (s.40)
- Maişet-i umumiyye (Ar.):** ...**maişet-i umumiyyede** müzayaka... (s.52)
- Maiyet (Ar.):** ...kumandan **maiyetine** vur emrini... (s.167)
- Makabir (Ar.):** ...güzergâhımızda **makabire** müsadif... (s.97)
- Makam (Ar.):** ...Hazret'in **makamını** görür... (s.49)
- Makam-ı aidine (Ar.):** ...şimdi **makam-ı aidine** istifanamemi... (s.167)
- Makam-ı aziz (Ar.):** ...bu **makam-ı azizin** muhafazasına... (s.49)
- Makam-ı gaip (Ar.):** ...Hazret'in “**makam-ı gaibi**” diyorsunuz... (s.60)
- Makam-ı şerif (Ar.):** ...**makam-ı şerifleri** ziyaretgâh-ı enamdır... (s.48)
- Makam-ı teşekkür (Ar.):** ...Nüzhet Ulvi, **makam-ı teşekkürde**... (s.144)
- Makber-i dünyevi (Ar.):** ...Hazret'in **makber-i dünyevisine** erişir... (s.49)
- Makbul (Ar.):** ...müracaatlar **makbul** ve mesmu... (s.48)
- Makine (İt.):** ...bir **makine** gibi damarlarını patlatır... (s.37)
- Maksad-ı dindarane (Ar.+Far.):** ...**maksad-ı dindaranesiyle** fukaraperverliğe... (s.55)
- Maksat (Ar.):** ...hücumdan **maksat** ne olduğunu... (s.79)
- Makûs (Ar.):** ...vahimleştiren **makûs** bir tesir... (s.96)
- Mal (Ar.):** ...geçirdikten sonra **mallarının** sahibi... (s.35)
- Mal olmak (Ar.+Tr.):** ...seyretmek bana kaç **mal oldu**... (s.46)
- Malik (Ar.):** ...kuvve-i kudsiyyeye **malik**... (s.120)
- Malik-i hazain-i ledün (Ar.):** ...zira o, **malik-i hazain-i ledündür**... (s.48)
- Malul kalmak (Ar.+Tr.):** ...taharrüşlerle **malul kalmış** olduğunu... (s.151)
- Malum (Ar.):** ...**malum** adrese beş yüzer... (s.58)
- Malum olmak (Ar.+Tr.):** ...bana şimdi **malum oldu**... (s.95)
- Malumat (Ar.):** ...hakkında **malumatım** yok... (s.91)
- Mamure (Ar.):** ...**mamurelerin** istikballerini gördüğü... (s.122)

- Mana (Ar.):** ...gayr-i beşerî **manalar** arayarak... (s.57)
- Mandıra (Yun.):** ...neredeki **mandırasından** güğüm... (s.40)
- Manevi (Ar.):** ...maddi **manevi** o levs... (s.150)
- Maneviyat (Ar.):** ...orada **maneviyatla** maddiyete ayrılarak... (s.121)
- Maneviyet-i hakirane (Ar.):** ...**maneviyet-i hakiranem** meyane-i büructa... (s.51)
- Mangal (Ar.):** ...halısını, **mangalını** satanlar sattı... (s.40)
- Mâni (Ar.):** ...nasıl **mâniler** geçiyordu... (s.148)
- Mansıp (Ar.):** ...mansıba giden sarıksız... (s.68)
- Manyetizmacı (Fr.+Tr.):** ...bir **manyetizmacı** gibi gözleri... (s.39)
- Manzara (Ar.):** ...bu **manzaraya** diğer mana... (s.99)
- Maraz (Ar.):** ...hangi evde **maraz** zuhur ederse... (s.33)
- Maren (Fr.):** ...Mustafacığın **maren** yakalı esvabı... (s.155)
- Mariz (Ar.):** ...yakılarak **mariz** tütsülenecektir... (s.50)
- Maruz kalmak (Ar.+Tr.):** ...evvel **maruz** kalacakların... (s.165)
- Masa (Yun.):** ...arkasına yahut **masanın** altına... (s.127)
- Masarif (Ar.):** ...fedakârlık ve **masarife** rağmen... (s.117)
- Masiyet (Ar.):** ...bir **masiyet**, belki bir ar... (s.99)
- Maskara (Ar.):** ...**maskara** olmadan bir ayak... (s.85)
- Maskaralık (Ar.+Tr.):** ...hezeyan, **maskaralık** kalmaz... (s.125)
- Maslahat (Ar.):** ...**maslahatın** bir ehemmiyeti... (s.52)
- Masraf (Ar.):** ...elbise **masrafı**, hane icarı... (s.134)
- Massederek (Ar.+Tr.):** ...**massederek** biraz ısınmıştı... (s.85)
- Masum (Ar.):** ...**masumları** ezmek, yükseltmek... (s.39)
- Masumiyet (Ar.):** ...bir **masumiyet**, nazarlarında... (s.150)
- Masun kalmak (Ar.+Tr.):** ...uzanabilmesinden **masun kaldılar**... (s.39)

Maşa (Far.): ...maşa gibi değnekler... (s.133)

Maşrapa (Ar.): ...maşrabasının içinde kaynattı... (s.161)

Maşrık (Ar.): ...yüzüm maşrıka müteveccih... (s.98)

Matem (Ar.): ...bu matemden mahalleli içten... (s.55)

Matemzar (Ar.+Far.): ...konak bir matemzara döner... (s.54)

Mavera-yı cihan (Ar.): ...diğeri mavera-yı cihan esrarına... (s.121)

Mavi (Ar.): ...semanın mavi billur kubbesinden... (s.122)

Mayıs (Yun.): ...ılık bir mayıs havasıyla... (s.40)

Mayi (Ar.): ...koyu bir mayi gördüler... (s.132)

Mazanne (Ar.): ...bitsiz mazanneler, nişansız vükela... (s.125)

Mazannelik (Ar.+Tr.): ...mazanneliğiyle beraber zamparalığı... (s.136)

Mazeret (Ar.): ...Fettah'ın mazeretini anladılar... (s.80)

Mazlum (Ar.): ...mazlumlara, masumlar bulunduğunu... (s.140)

Mazruf (Ar.): ...mazrufu masanın üzerine... (s.57)

Mazrufen (Ar.): ...böyle mazrufen buraya başka... (s.107)

Mazur (Ar.): ...mazur ve mafüvv lakin... (s.166)

Meal (Ar.): ...rağmen bu meali işrap eder... (s.71)

Meani-i zahire (Ar.): ...meani-i zahireleri haricinde... (s.57)

Mebadi-i inkişaf (Ar.): ...daha mebadi-i inkişafında fakat... (s.147)

Mebhut kalmak (Ar.+Tr.): ...dudaklarda mebhut kaldılar... (s.96)

Meblağ-ı matluba (Ar.): ...meblağ-ı matluba vuku bulacak... (s.48)

Mebni (Ar.): ...ihtimaline mebni hanesinden... (s.68)

Mebus (Ar.): ...hem mebus hem iâşe... (s.38)

Mebzulen (Ar.): ...süprüntülükte mebzulen bulunur... (s.134)

Mebzuliyet (Ar.+Tr.): ...bir mebzuliyetle bu evlere... (s.40)

Mecbur kalmak (Ar.+Tr.): ...Hacı'ya arz etmeye mecbur kaldı... (s.87)

Mecidiye (Ar.): ...tuhaftı, **Mecidiye** büyüklüğünde... (s.107)

Meclis-i sohbet (Ar.): ...bir **meclis-i sohbet** kurmuşlardı... (s.145)

Meclup (Ar.): ...kadına **meclup**, Aman ya Rabbi... (s.128)

Mecmua (Ar.): ...**mecmualarda** dakikada on mısra... (s.110)

Mecruh olmak (Ar.+Tr.): ...habis, **mecruh olarak** arabacı... (s.92)

Meczip (Ar.): ...bir **meczip**, bir serseri tanıyor... (s.109)

Meçhul (Ar.): ...meşkûk ve **meçhulün** bira davetine... (s.141)

Medar (Ar.): ...kelin **medarı** olsa kendi... (s.34)

Medeniyet (Ar.): ...insaniyyet ve **medeniyete** karşı... (s.74)

Medhal (Ar.): ...Abdal'ın **medhalini** işaret ettiler... (s.98)

Medhaldar (Ar.+Far.): ...soyca bu işte **methaldarsınız**... (s.142)

Medrese (Ar.): ...merdiven altları, **medrese**, türbe... (s.148)

Meduv (Ar.): ...arayarak **meduvvün** kudumuna şiddetle... (s.69)

Medyun (Ar.): ...karşı ahirette **medyun** yatmak istemezdi... (s.88)

Mefret (Ar.): ...o koca **mefret** ayı gibi homur... (s.45)

Mehip (Ar.): ...Abdal'ın menfez-i **mehibi** karşıma... (s.98)

Meks (Ar.): ...yedinci adımda **meksinden** sonra... (s.49)

Mektep (Ar.): ...bizimkilerle beraber **mektebe** verdik... (s.151)

Mektup (Ar.): ...bir **mektup** bırakıldığı zaman... (s.110)

Melanet (Ar.): ...irinden, **melanetten** satırlar nakşettirdiler... (s.36)

Melce bulmak (Ar.+Tr.): ...ufak bir **melce** bulmaya geldim... (s.140)

Melek (Ar.): ...onlar yalnız **meleklerdir** ki yemezler... (s.130)

Meleke (Ar.): ...ona **meleke** gelmişti... (s.154)

Melike (Ar.): ...memleketler **melikesi** muazzam bir... (s.74)

Meluf (Ar.): ...vahdetle **meluf** bir aziz bigâneliğiyle... (s.123)

Melun (Ar.): ...diğer bir **melun** mudur... (s.53)

Memba-ı tecelli (Ar.): ...bir **memba-ı tecelliden** vuslatyab... (s.98)

Memen (Ar.): ...**memenleri** olmayan irili ufaklı... (s.152)

Memhur (Ar.): ...bahşlarıyla **memhur** kâğıtçıklar... (s.50)

Memleket (Ar.): ...neşefeza bir **memlekette** sınırlar... (s.41)

Memnu (Ar.): ...fener yakmak **memnudur**... (s.50)

Memnun etmek (Ar.+Tr.): ...Abdal'ı **memnun etsin** cümledenizi... (s.61)

Memnun olmak (Ar.+Tr.): ...bu muvaffakiyetine **memnun oldu**... (s.108)

Memnunen (Ar.): ...öleceğim ve **memnunen** öleceğim... (s.64)

Memul (Ar.): ...insaniyet için ne şeref **memuldür**... (s.143)

Memun (Ar.): ...istikbal **memun**, bu hengâmeyi... (s.36)

Memur (Ar.): ...muhafazasına **memur**, uzun ve siyah... (s.49)

Memuriyet (Ar.): ...bir **memuriyete** girmek için... (s.146)

Menba (Ar.): ...sızan iki **menba** gibi akları... (s.123)

Mendil (Ar.): ...büyük bir **mendili** gömleğinin üzerinden... (s.84)

Menetmek (Ar.+Tr.): ...tetkikatı şiddetle **menediyorlar**... (s.105)

Menfaat (Ar.): ...**menfaat** ağının kördüğömleri... (s.38)

Menfez (Ar.): ...dünyaya çıkmak **menfezi** kadında... (s.130)

Menfi (Ar.): ...bu **menfi** cevap karşısında... (s.82)

Menhus (Ar.): ...müthiş hâl, **menhus** bir rüya... (s.55)

Menkıbe (Ar.): ...nevinden **menkıbelerini** musavver... (s.131)

Menkûham (Ar.): ...kapatmalarım da **menkûham** kadar... (s.120)

Menkul (Ar.): ...İstanbul **menkul** ve gayrimenkul... (s.38)

Mensup (Ar.): ...sebepledır ki **mensupları** onun... (s.38)

Menzil (Ar.): ...her **menzilde** beygir değiştiren... (s.87)

Merak (Ar.): ...bir **meraka** düştüğümüzü... (s.72)

Merak etmek (Ar.+Tr.): ...çok **merak ettim**; birdenbire... (s.103)

- Meram (Ar.):** ...anaya babaya **meram** anlatması... (s.93)
- Merasim (Ar.):** ...adap ve **merasimi** ezberliyordu... (s.73)
- Merbutiyet (Ar.):** ...kerametlerine sıdk ile **merbutiyetim**... (s.60)
- Merdane (Far.):** ...hamur **merdanesi** gibi çamurları... (s.80)
- Merdiven (Far.):** ...camiin **merdivenine** yanaştı... (s.85)
- Merhale (Ar.):** ...**merhalede** bir kisve-i mübalağa... (s.116)
- Merhamet (Ar.):** ...elim hâle **merhameten** kendine... (s.79)
- Merhum (Ar.):** ...**merhumların** ruhlarını şad etmek... (s.55)
- Merkep (Ar.):** ...bir **merkep** yanmış bir kötürüm... (s.86)
- Merkez (Ar.):** ...Aksaray **merkezi** karakolu önüne... (s.73)
- Merkûp (Ar.):** ...bu ikinci **merkûbun** sırtı etli... (s.85)
- Mersul (Ar.):** ...veliden **mersul**, bu muzlim... (s.57)
- Mertebe (Ar.):** ...muahazeler bazı **mertebe** haklıydı... (s.35)
- Mertebe-i iğna (Ar.):** ...bu **mertebe-i iğna** varamamıştır... (s.38)
- Mertlik (Far.+Tr.):** ...bir saffet ve **mertlikle** başladı... (s.103)
- Mesafe (Ar.):** ...uzakça bir **mesafede** durdu... (s.75)
- Mesağ (Ar.):** ...müdavat-ı tıbbiyyeye **mesağ** gösterdim... (s.166)
- Mesai (Ar.):** ...uzun **mesaiye** muhtaçtır... (s.149)
- Mesaip (Ar.):** ...arız olan **mesaipten** sekenesi... (s.74)
- Mescit (Ar.):** ...öyle cami, **mescit** ve tekkeleri... (s.68)
- Mesela (Ar.):** ...maslahat değil **mesela** ısıtılınca... (s.112)
- Mesele-i irsal (Ar.):** ...paranın **mesele-i irsali**, adres tayini... (s.53)
- Mesken (Ar.):** ...güzel bir **mesken** edindi... (s.146)
- Meslek- i veliyane (Ar.+Far.):** ...**meslek-i veliyanesi** icabı doğru... (s.117)
- Meslek-i felsefi (Ar.):** ...hâl ve **meslek-i felsefisini** okumadan... (s.131)
- Meslek-i sefalet (Ar.):** ...**meslek-i sefalette** tecrübe-dide... (s.147)

Mesmu olmak (Ar.+Tr.) : ...makbul ve **mesmu olamaz...** (s.48)

Mesmuum (Ar.): ...**mesmuum** olan Şehnaz'ın bu cahilane... (s.164)

Mest (Far.): ...içinde de **mest**, kundura... (s.92)

Mesuliyet (Ar.): ...ehemmiyet ve **mesuliyetinden** bahsetmeli... (s.119)

Mesut (Ar.): ...bu iki **mesut** hanede daima... (s.41)

Meşak (Ar.): ...zavallıların **meşakından** alıp ötekilere... (s.141)

Meşam (Ar.): ...sadası doldururken **meşamıma**... (s.98)

Meşbu (Ar.): ...mayıs havasıyla **meşbu** bulunurdu... (s.40)

Meşe (Far.): ...koca koca **meşe** kütükleri... (s.40)

Meşgul (Ar.): ...onlar zevkleriyle **meşguldür**... (s.41)

Meşgul olmak (Ar.+Tr.): ...bu hakir ile **meşgul oluyor**... (s.142)

Meşguliyet (Ar.): ...dindarane **meşguliyete** o kadar... (s.58)

Meşhur (Ar.): ...sabıkalı **meşhur** Uçurtma Ahmet... (s.92)

Meşhut (Ar.): ...etrafımda **meşhudum** olan latif... (s.99)

Meşkhane (Ar.+Far.): ...musiki **meşkhanesine** benzer... (s.41)

Meşkûk (Ar.): ...ahvali **meşkûk** ve meçhulün bira... (s.141)

Meşrutiyet (Ar.): ...**meşrutiyet** fırtınasını geçirdikten sonra... (s.35)

Meta (Ar.): ...müptezel ve harcıâlem **metalar**... (s.117)

Metanet (Ar.): ...korkmamalı, **metanetle** durmalı yalnız... (s.49)

Metelik (Fr.): ...filozoflarımıza bile **metelik** veren... (s.132)

Meth (Ar.): ...anlatarak kendini **methe** başladı... (s.113)

Methal (Ar.): ...garın **methalinde** karşı karşıya... (s.100)

Methi (Ar.): ...Komiser, **Methi** Bey'e ufak... (s.107)

Metin (Ar.): ...**metin**, derin, hakimane sözler... (s.117)

Metres (Fr.): ...bir zevcesiyle üç **metresi** yok... (s.132)

Mevcudiyet (Ar.): ...uşağın **mevcudiyetinden** bir müddet... (s.58)

Mevcut (Ar.): ...hakikaten **mevcut** mudur... (s.53)

Meveddet (Ar.): ...taşkın **meveddet** der-aguşlarına... (s.151)

Mevki (Ar.): ...mühim bir **mevki** tuttu... (s.37)

Mevkif (Ar.): ...tramvay **mevkifine** yakın... (s.114)

Mevla (Ar.): ...ah **Mevla'm**, yedi mahallenin... (s.45)

Mevlüt (Ar.): ...dualar, **mevlutlar** dinlemiş, o yıkık... (s.121)

Mevrut (Ar.): ...Abdal'dan **mevrut** mektubu... (s.105)

Mevsim (Ar.): ...**mevsimin** tesirine karşı... (s.123)

Mevt (Ar.): ...bu üç **mevti** nasıl keşfediyor... (s.138)

Mevt-i içtimai (Ar.): ...müstehaseleri, **mevt-i içtimai** ihtizarını... (s.121)

Mevzun (Ar.): ...ağır ve **mevzun** darbelerle... (s.70)

Meyan (Ar.): ...bu eşya **meyanında** bazen... (s.37)

Meyane-i büruç (Ar.+Far.): ...**meyane-i büructa** seyran eder... (s.51)

Meydan (Ar.): ...zaman araba **meydanda** yoktu... (s.90)

Meyil (Ar.): ...tatlı **meyilden** aşağı gidebildikleri... (s.87)

Meyl-i cinsîye (Ar.): ...**meyl-i cinsîye** ve sevda ameliyesine... (s.130)

Meyus (Ar.): ...dalgın, **meyus** fakat büyük... (s.154)

Meyve (Far.): ...**meyveler** üzerine kendi kendilerine... (s.38)

Mezar (Ar.): ...diriler **mezarlarıyla** dolmuştu... (s.74)

Mezarcı (Ar.+Tr.): ...bizi gömen ilk **mezarcılarımızdır**... (s.130)

Mezarlık (Ar.+Tr.): ...veya bir **mezarlığa** gönderiyorlar... (s.72)

Mezat (Ar.): ...haraç **mezat** satıyorlar ve ancak... (s.40)

Mezbele (Ar.): ...külhan, sokak, **mezbele** demez... (s.125)

Meze (Far.): ...önündeki birayı, **mezeleri** unutuyor... (s.158)

Mısra (Ar.): ...birinci **mısradan** okumaya başladı... (s.66)

Mide (Ar.): ...boş **mideli** bu sefalet yavrularına... (s. 41)

Mihnet (Ar.): ...çekilmez **mihnetleri**, mahrumiyetleri... (s.150)

Mihr-i muaccel (Ar.): ...sekiz kuruş **mihr-i muaccel** aldığını... (s.152)

Mihver-i arz (Ar.): ...olan **mihver-i arz** istikametini... (s.51)

Miktar (Ar.): ...münkeşif olmuş ve ol **miktar**... (s.48)

Millet (Ar.): ...asırlarla çeken **milletler** gibi... (s.121)

Minare (Ar.): ...mescitlerin **minare** merdivenlerine... (s.149)

Minder (Far.): ...sen de **minder** gibi yere... (s.73)

Minnettâr (Ar.+Far.): ...ebedî **minnettârı** ve şükürgüzarıdır... (s.39)

Minnettârane (Ar.+Far.): ...delikanlı **minnettârane** bir sada... (s.144)

Misafir (Ar.): ...**misafirine** sigara verdi... (s.108)

Misal (Ar.): ...önünde **misal**, mostra ben... (s.61)

Misk (Ar.): ...duydum, a **misk** gibi şey kokuyor... (s.43)

Misk ü Anber (Ar.): ...Hacı Hurşit **misk ü anber** rayihasını... (s.126)

Miskin (Ar.): ...yıkık evler, **miskin** haneler... (s.74)

Misvak (Ar.): ...enamını, **misvakını**, takvimini, tespini... (s.84)

Mizan (Ar.): ...**mizan** muvazenesini kaybetti... (s.51)

Model (Fr.): ...misaller, **modeller** bulmak, sonra... (s.149)

Monokl (Fr.): ...cebinden **monokl** kıtasında bir... (s.108)

Mor (Erm.): ...**mor**, sarı, yeşil, kırmızı... (s.73)

Mortocu (İt.+Tr.): ...**mortocuyu** Eyüp'ten aldın... (s.69)

Mostra (İt.): ...misal, **mostra** ben, bana... (s.61)

Muaf (Ar.): ...maskaralık kalmaz, **muaf** görülürler... (s.125)

Muafiyet (Ar.): ...cezadan **muafiyet** imtiyazıyla serefraz... (s.39)

Muahaze (Ar.): ...müntekimane **muahazeler** ile oh çekiyorlar... (s.55)

Mualece (Ar.): ...tabip celbi ve **mualece** ahzi... (s.50)

Mualla (Ar.): ...en **mualla**, en muhteşem... (s.36)

Muamele (Ar.): ...ispatı **muamelesini** bize bırakarak... (s.92)

Muamma (Ar.): ...ziyarete geldik, **muammanın** anahtarını... (s.124)

Muanaka (Ar.): ...meleklerin **muanakaları** latifti ama... (s.100)

Muanber (Ar.): ...yumuşak, **muanber** bir el sağ omzuma... (s.98)

Muaveneten (Ar.): ...Hacı Ferhat Efendi'ye **muaveneten**... (s.106)

Muavin (Ar.): ...hariçten **muavin** eller olmadıkça... (s.79)

Muayene (Ar.): ...dikkatle **muayeneden** sonra... (s.119)

Muayene etmek (Ar.+Tr.): ...zarfın damgalarını **muayene etti**... (s.107)

Muazzam (Ar.): ...**muazzam** bir beldenin kucağında... (s.74)

Mucib-i ukubet (Ar.): ...sizin için **mucib-i ukubet** olabilir... (s.60)

Mucibince (Ar.+Tr.): ...teşrifat-ı masraha **mucibince** liraları... (s.60)

Mucip olmak (Ar.+Tr.): ...**mucip olacağı** müthiş akıbetleri... (s.71)

Mucize (Ar.): ...**mucize** düşünür gibi duruyordu... (s.113)

Mudhike (Ar.): ...doğrusu **mudhikelerin** mürettibi işte... (s.110)

Mugayir (Ar.): ...insaniyete **mugayir** ne zille... (s.39)

Muğber olmak (Ar.+Tr.): ...müdahalemden pek **muğber oldu**... (s.149)

Muğlak (Ar.): ...oldukça **muğlak** bir mesele... (s.120)

Muhabbet (Ar.): ...babalık **muhabbeti**, ateşi yanıyordu... (s.55)

Muhabere (Ar.): ...telefon **muhaberesine** girer... (s.91)

Muhafaza etmek (Ar.+Tr.): ...kem nazardan **muhafaza etti**... (s.39)

Muhakeme (Ar.): ...mülâhaza, **muhakeme** ve hafızasını... (s.55)

Muhakkak (Ar.): ...vukuunu **muhakkak** gören Methi Bey... (s.119)

Muhal (Ar.): ...tesadüf olunmak **muhal** bir... (s.105)

Muharebe (Ar.): ...ummuyorum, **muharebe** bitecek... (s.43)

Muharip (Ar.): ...kalan **muharib** bir asker gibi... (s.166)

Muharrer (Ar.): ...nisarlarıyla **muharrer** ve mühr-i şifa... (s.50)

Muharrir (Ar.): ...**muharrir** mütezayit bir teessürle... (s.140)

Muharrirlik (Ar.+Tr.): ...**muharrirliğe** süluküm pek de kendi... (s.146)

Muhatap olmak (Ar.): ...**muhatap olacaklarını** kestiremedikleri için... (s.58)

Muhavere (Ar.): ...bir **muhavereyi** hasbellüzum tekrar etmek... (s.59)

Muhayyel (Ar.): ...büsbütün **muhayyel** bir zat-ı... (s.112)

Muhit (Ar.): ...fakat **muhitimizin** büyük adamlar... (s.132)

Muhtaç (Ar.): ...uzun mesaiye **muhtaçtır**... (s.149)

Muhtasar (Ar.): ...kurtulmak için **muhtasar**, müfit... (s.76)

Muhtasaran (Ar.): ...damat Bey, **muhtasaran** Fettah'ı... (s.91)

Muhtefi (Ar.): ...izhar eden o **muhtefi** şahıs... (s.138)

Muhtelif (Ar.): ...üç **muhtelif** noktada müteharrik... (s.78)

Muhterem (Ar.): ...**muhterem** bir hafız-ı kelam... (s.39)

Muhterik (Ar.): ...işlerine, **muhterik** mescitlerin... (s.149)

Muhteşem (Ar.): ...en mualla, en **muhteşem** kâşanelerine... (s.36)

Muhteviyat (Ar.): ...yarışır **muhteviyatını** diktikten sonra... (s.145)

Muhtıra (Ar.): ...Şinasi Bey **muhtırasına** hayli... (s.105)

Muin olmak (Ar.+Tr.): ...bana **muin olan** talihim... (s.166)

Mukabele etmek (Ar.+Tr.): ...**mukabele etmek** ıztırarında kaldı... (s.78)

Mukabeleten (Ar.): ...şimdi **mukabeleten** sizden insaniyet... (s.144)

Mukabil (Ar.): ...menetmeme **mukabil** siz bana... (s.59)

Mukaddes (Ar.): ...mübareği benim için **mukaddesti**... (s.98)

Mukaddesat (Ar.): ...**mukaddesattan** bir şey açar gibi... (s.57)

Mukaddesat-ı diniyye (Ar.): ...**mukaddesat-ı diniyye** üzerine... (s.135)

Mukarrer (Ar.): ...gizli tutulması **mukarrer** idiyse... (s.96)

Mukavemet (Ar.): ...son **mukavemetine** kadar istimal... (s.90)

Mukayyet (Ar.): ...beş can **mukayyet**, üçü... (s.60)

Mukbil (Ar.): ...zamanın **mukbilleri**, polis komiserleri... (s.131)

Muktezi (Ar.): ...yılanması **muktezi** uzuvlarını... (s.86)

Mumya (Ar.): ...olmadıkça o **mumya** sargılarının içinden... (s.79)

Mundar (Far.): ...onun **mundar** vücuduna el sürmek... (s.133)

Munislendirmek (Ar.+Tr.): ...mezczubu **munislendirmek** için gayet... (s.128)

Munsif (Ar.): ...çekiyorlar ve bazı **munsifler** de... (s.55)

Muntazam (Ar.): ...hanelere alıp da **muntazam** maişet... (s.150)

Muntazır olmak (Ar.+Tr.): ...vefatlarına la-şek **muntazır olunuz**... (s.58)

Murat (Ar.): ...sözden **muradım** Hazret'in maneviyeti... (s.60)

Musallat (Ar.): ...şeytan aleyhillane **musallat** oldu... (s.60)

Musalli (Ar.): ...bundan **musalli**, bhusus bundan... (s.67)

Musanna (Ar.): ...o **musanna** dolandırıcılık keyfiyeti... (s.137)

Musap (Ar.): ...aşılanmış bu iki **musabı**, deşilmiş... (s.150)

Musarraḥ (Ar.): ...talebi için **musarraḥ** şeraite muvafık... (s.117)

Musavver (Ar.): ...menkıbelerini **musavver**, en büyük... (s.131)

Musır olmak (Ar.+Tr.): ...hayvan kadar **musır olurlar**... (s.126)

Musırrane (Ar.): ...kulağına **musırrane** bir şeyler... (s.89)

Musiki (Ar.): ...ev de **musiki** meşkhanesine... (s.41)

Mustarip (Ar.): ...bronşitten **mustarip** olduğunu biliyordum... (s.165)

Muşamba (Ar.): ...kara **muşamba** kaplı koca... (s.162)

Muştalamak (Far.+Tr.): ...kendimi dürttüm, **muştaladım**... (s.100)

Mutaarrız (Ar.): ...müsellah **mutaarrızın** suratına şaklatacağı... (s.78)

Mutanassıḥ olmak (Ar.+Tr.): ...sözleriyle **mutanassıḥ olacak** bir... (s.118)

Mutat (Ar.): ...bu ihtiyata riayet **mutadıdır**... (s.68)

Mutbah (Ar.): ...kanunlarda **mutbahlarından** tavan aralarına... (s.40)

Muteber (Ar.): ...semitten **muteber** bir zata... (s.92)

Mutfak (Ar.): ...yine **mutfağa** ocağın başına... (s.45)

Muti (Ar.): ...edince **muti** merkûb sertleşerek... (s.88)

Mutlak (Ar.): ...için **mutlak** onların yanından... (s.100)

Mutlaka (Ar.): ...yürüyemeyerek **mutlaka** binecek... (s.82)

Muttasıl (Ar.): ...haziresine **muttasıl** viraneye bi'd-duhul... (s.49)

Muvaffak olmak (Ar.+Tr.): ...beraber firara **muvaḥḥak olmuşlar**... (s.92)

Muvaffakiyet (Ar.): ...ilan-ı velayet **muvaḥḥakiyeti** buna... (s.124)

Muvafık (Ar.): ...tabiata **muvaḥḥak** yaşardı... (s.131)

Muvazene (Ar.): ...mizan **muvaḥḥenesini** kaybetti... (s.51)

Muzip (Ar.): ...kavga ettirmek için **muzip** arkadaşlardan... (s.63)

Muzlim (Ar.): ...bu **muzlim**, bu esrar-amiz... (s.57)

Muzlime-i makam (Ar.): ...fetha-yı **muzlime-i makamdan** girerek... (s.49)

Muzmir (Ar.): ...tuti-i tab'ımda **muzmirdir** veli... (s.67)

Mübahase (Ar.): ...**mübahaseler** arasında böyle bir... (s.86)

Mübalağakâr (Ar.+Far.): ...**mübalağakâr** taassubuyla zihninden... (s.74)

Mübarek (Ar.): ...yüz sürmüş **mübarek** bir hacı... (s.39)

Mücadele (Ar.): ...müşkûlat ve **mücadele** ile kâğıdın... (s.107)

Mücazat etmek (Ar.+Tr.): ...caniye **mücazat ederken** bazen... (s.140)

Mücerrep olmak (Ar.+Tr.): ...**mücerrep** olan maneviyetinden... (s.48)

Mücrim (Ar.): ...meselede **mücrim**, şart dermeyanına... (s.142)

Müctenip (Ar.): ...gülmekten **müctenip** görünürler... (s.55)

Müdafaa-i maneviyye (Ar.): ...**müdafaa-i maneviyyesine** havale ile... (s.78)

Müdahale (Ar.): ...bu **müdahalemden** pek muğber oldu... (s.149)

Müdavat (Ar.): ...ihtimamlar ile **müdavata** başlanır... (s.94)

Müdavat-ı tıbbiyye (Ar.): ...celbine ve **müdavat-ı tıbbiyyeye** mesağ... (s.166)

Müdde-i umumi (Ar.): ...**müdde-i umumiliğin** talepnameşiyle... (s.137)

- Müddet (Ar.):** ...bir **müddet** sokak veyahut virane... (s.75)
- Müdekkik (Ar.):** ...en **müdekkik** bir nazar bunu... (s.123)
- Müdevvir (Ar.):** ...bir sath-ı **müdevvirin** ortasına bir... (s.107)
- Müellim (Ar.):** ...pek **müellim** bir nedametle... (s.57)
- Müessif (Ar.):** ...**müessif** hâllere tesadüf ederiz... (s.164)
- Müessir (Ar.):** ...öyle **müessir** bir samimiyet... (s.144)
- Müessirat (Ar.):** ...**müessiratına** uzun senelerden beri... (s.121)
- Müfit (Ar.):** ...muhtasar, **müfit** hemen şu... (s.76)
- Mühim (Ar.):** ... taraflarında **mühim** bir sirkat... (s.91)
- Mühlike (Ar.):** ...biz bu **mühlikeden** çıkamayacağız... (s.61)
- Mühmil (Ar.):** ...tevzi-i maaşta **mühmil** davranıyor... (s.46)
- Mühür (Far.):** ...şekerci **müührüne** benzeyen bu... (s.108)
- Müjde (Far.):** ...efendim, **müjde**; araba geldi... (s.95)
- Mükaap (Ar.):** ...küçük bir **mükaab** camekândan... (s.112)
- Mükâfatlandırmak (Ar.+Tr.):** ...**mükâfatlandırmak** cemiyetin baş... (s.39)
- Mükatebe etmek (Ar.+Tr.):** ...**mükatebe** etmeye vesile bulmak için... (s.138)
- Mükemmel (Ar.):** ...Avrupakâri, **mükemmel**, geniş bir... (s.91)
- Mükeyyifat (Ar.):** ...**mükeyyifattan** yalnız çay içmenin... (s.97)
- Mülahaza (Ar.):** ...izanını, **mülahaza**, muhakeme ve... (s.55)
- Mülakat (Ar.):** ...hususı **mülakat** talebinde bulunur... (s.139)
- Mülaki olmak (Ar.+Tr.):** ...Hacı, **mülaki olacağı** cinlerden... (s.77)
- Mülhit (Ar.):** ...hiçbir **mülhidin** kalemi cesaret... (s.135)
- Mültefit (Ar.):** ...gayet **mültefit** ve güler... (s.133)
- Mümkün olmak (Ar.+Tr.):** ...rabıalarını kırmak **mümkün olmaz**... (s.38)
- Münasebet (Ar.):** ...nerededir, **münasebetleri** ne zamandan beridir... (s.117)
- Münavebe yapmak (Ar.+Tr.):** ...bir yüke **münavebe yaparak**... (s.85)

Münavebet (Ar.) : ...kendine **münavebeten** binek hayvanlığı... (s.88)

Münceli (Ar.): ...münkeşif ve **münceliydi**... (s.51)

Münebbihli (Ar.+Tr.): ...**münebbihli** bir saat vardı... (s.94)

Münhasır (Ar.): ...zamanlarına **münhasır** değildir... (s.41)

Münhemik (Ar.): ...su-i efale **münhemik**, kusurlu... (s.140)

Münkereyn (Ar.): ...**Münkereyn**'e sual cevabım kolaylaşsın... (s.101)

Münkeşif (Ar.): ...kendilerine **münkeşif** ve münceliydi... (s.51)

Münşerih (Ar.): ...sefarete tayininden pek **münşerihti**... (s.71)

Müntakim (Ar.): ...**müntakim** gözler, allı pullu... (s.94)

Münteha (Ar.): ...bir çöl **müntehasından** beliren... (s.75)

Müntekimane (Ar.+Far.): ...kabilinden **müntekimane** muahazeler... (s.55)

Münteşir (Ar.): ...Avrupa'da **münteşir** polise ait... (s.105)

Münzele (Ar.): ...kütüb-i **münzeleleri**, mürettep... (s.145)

Müptezel (Ar.): ...**müptezel** ve harcıâlem metalar... (s.117)

Müracaat (Ar.): ...bulacak **müracaatlar** makbul... (s.48)

Müreffeh (Ar.): ...bu iki **müreffeh**, kibar... (s.39)

Müreffehen (Ar.): ...memlekette **müreffehen** yaşarlar... (s.35)

Mürettep (Ar.): ...**mürettep** kanunları, adalet namına... (s.145)

Mürettip (Ar.): ...mudhikelerin **mürettibi** işte o... (s.110)

Mürselün-ileyhine (Ar.): ...mektubu **mürselün-ileyhine** teslim... (s.138)

Mürtekip olmak (Ar.+Tr.): ...hırsız, **mürtekip oldukları** şu zamanda... (s.65)

Mürtesem kalmak (Ar.+Tr.): ...hafızanızda **mürtesem kaldı**... (s.103)

Müsaade (Ar.): ...dört saat **müsaadesi** var... (s.62)

Müsaade etmek (Ar.+Tr.): ...dinlenmesine **müsaade ettikten** sonra... (s.102)

Müsabaka (Ar.): ...söylemek **müsabakaları** kuruldu... (s.110)

Müsadif (Ar.): ...cepheye **müsadif** cihete el... (s.49)

- Müsavat (Ar.):** ...meşrutiyetleri, **müsavat**, hürriyet... (s.145)
- Müsellah (Ar.):** ...bu **müsellah** mutaarrızın suratına... (s.78)
- Müselles-i mütesavi'l-adla (Ar.):** ...**müselles-i mütesavi'l-adladan**... (s.108)
- Müsin (Ar.):** ...abdestli abit ve **müsinnce** bir zatın... (s.48)
- Müslim (Ar.):** ...bir **Müslim'in** değil, hiçbir... (s.135)
- Müstacel (Ar.):** ...mühim, **müstacel** ve gayr-i kabil-i... (s.67)
- Müstahak-ı muavenet (Ar.):** ...cidden **müstahak-ı muavenet** olan... (s.48)
- Müstahdem (Ar.):** ...gümrük **müstahdemininden** Safer Efendi... (s.146)
- Müstantiklik (Ar.+Tr.):** ...talepnamesiyle **müstantikliğe** sevk... (s.137)
- Müstehase (Ar.):** ...hayvanat **müstehaseleri**, mevt-i içtimai... (s.121)
- Müstekrehat (Ar.):** ...**müstekrehat** analiz eden doktorlar... (s.132)
- Müşahede etmek (Ar.+Tr.):** ...saniye-i rüyette **müşahede ediyor**... (s.99)
- Müşarünileyh (Ar.):** ...Abdal **müşarünileyh** haklarında tecessüsat... (s.50)
- Müşkül (Ar.):** ...tayin namı **müşkül**... (s.94)
- Müşkülât (Ar.):** ...bin **müşkülâtla** Horhor'u bulurlar... (s.89)
- Müşteki (Ar.):** ...karşı **müşteki**, serzenişkâr o... (s.147)
- Müştemilat (Ar.):** ...türbe gibi **müştemilatın** izbe... (s.148)
- Müşteri (Ar.):** ...hakkâk, **müşteri** geldi zannıyla... (s.113)
- Mütala (Ar.):** ...çoğunu **mütalaa** ile tevsi-i malumat... (s.105)
- Müteaffin (Ar.):** ...keyfiyeti bu **müteaffin** ve karanlık... (s.137)
- Müteakiben (Ar.):** ...**müteakiben** hemen hacıyane... (s.70)
- Mütecessis (Ar.):** ...pek **mütecessis** bir nazarla... (s.109)
- Mütehhil (Ar.):** ...bendeniz **mütehhilim**, biri kız... (s.146)
- Müteellim olmak (Ar.+Tr.):** ...için **müteellim olduğunuz** vaki... (s.140)
- Müteessir etmek (Ar.+Tr.):** ...muhatabını **müteessir etmek** için... (s.147)
- Mütefekkir (Ar.):** ...büyük **mütefekkirlerin**, pek hassas... (s.140)

- Mütehammil (Ar.):** ...bir muameleye **mütehammil** değildi... (s.151)
- Müteharrik (Ar.):** ...**müteharrik** ziya parçaları atarak... (s.71)
- Mütehayyir olmak (Ar.+Tr.):** ...bağlılığına **mütehayyir olur** kalır... (s.56)
- Mütekarrip (Ar.):** ...**mütekarrip** felaketten kurtarmak için... (s.48)
- Mütemmim (Ar.):** ...bacağının **mütemmimi**, müttekası... (s.37)
- Müteselli etmek (Ar.+Tr.):** ...biraz **müteselli ediyordu**... (s.82)
- Müteşennic (Ar.):** ...insaniyetin **müteşennic** yaralarından... (s.167)
- Mütevahhiş (Ar.):** ...**mütevahhiş** ve gayr-i memnun... (s.123)
- Mütevakkıf (Ar.):** ...sevda ameliyesine **mütevakkıftır**... (s.130)
- Müteveccih olmak (Ar.+Tr.):** ...Kutup Yıldızı'na **müteveccih olan**... (s.51)
- Mütevekkil olmak (Ar.+Tr.):** ...Rabb'ime **mütevekkil olmayıp** da... (s.35)
- Mütevellit (Ar.):** ...hareketten **mütevellit** elim vakalar... (s.33)
- Mütezayit (Ar.):** ...muharrir **mütezayit** bir teessürle... (s.140)
- Müthiş (Ar.):** ...bu **müthiş** hâl, menhus... (s.55)
- Müttaki (Ar.):** ...musalli, **müttaki**, abit, zahit... (s.62)
- Mütteka (Ar.):** ...mütemmimi, **müttekası**, bastonu idi... (s.37)
- Müvezzi (Ar.):** ...**müvezzilerini** kontrol ile... (s.139)
- Müzahrefat (Ar.):** ...**müzahrefatı** akıtmak için neden... (s.143)
- Müzakere (Ar.):** ...meseleyi **müzakereye** giriştiler... (s.75)
- Müzayaka (Ar.):** ...**müzayaka** çok arttı, kimse... (s.52)
- Müze (Fr.):** ...**müzelerdeki** hayvanat müstehaseleri... (s.121)
- Müzmin (Ar.):** ...bugünün **müzmin** dertlerinden biriydi... (s.35)

-N-

- Nabaliğ (Ar.):** ...**nabaliğ** masumcağızın hun-ı iffetini... (s.151)
- Nabedit olmak (Ar.+Tr.):** ...önünden **nabedid olması** Fettah'la... (s.75)
- Naçar (Far.):** ...**naçar** orada oturdu etrafa... (s.80)

- Nadire-i dirayet (Ar.):** ...muhal bir **nadire-i dirayet** ve zekâ... (s.105)
- Nadiren (Ar.):** ...paralarını **nadiren** kovuktaki zenbile... (s.112)
- Nafiz (Ar.):** ...en **nafiz** gözler keşiften âciz... (s.133)
- Nahak (Far.):** ...avuç avuç **nahak** yerlere israf... (s.163)
- Nahoş (Far.):** ...**nahoş** tesiriyle Nüzhet Ulvi... (s.142)
- Nakarat (Ar.):** ...ve **nakaratıyla** hastanın hizmetinde... (s.33)
- Nakd-i mevcut (Ar.):** ...kasanın, **nakd-i mevcudunu** versen... (s.47)
- Nakıs (Ar.):** ...pek **nakıs** olarak tedarik edebiliyorlardı... (s.40)
- Nakil (Ar.):** ...ait kısmını **nakil** nöbeti... (s.103)
- Nakşetmek (Ar.+Tr.):** ...zihnine **nakşetmiş** muhterem bir... (s.39)
- Nakşettiren (Ar.+Tr.):** ...döktürtecek satırlar **nakşettiren** kundakçılar... (s.36)
- Nal (Ar.):** ...Şam **nalınlarından** yüksek, ikişer... (s.45)
- Nam (Far.):** ...virane **namı** verilemeyecek bir boşluk... (s.75)
- Namaz (Far.):** ...abdesti, **namazı**, niyazı makbul... (s.124)
- Namaz kılmak (Far.+Tr.):** ...fazla **namaz kıldı**, evrad çekti... (s.70)
- Nam-ı velayet (Ar.):** ...bunun **nam-ı velayetine** âlemi... (s.134)
- Namuskâr (Ar.+Far.):** ...insaniyetperver, **namuskâr**, afif adamları... (s.39)
- Namzet (Far.):** ...veliyullah **namzedi** bir adamsın... (s.96)
- Narin (Far.):** ...uzatan **narin**, serefraz servilerin... (s.122)
- Nasayih (Ar.):** ...bu **nasayihin** zıddına hareketten... (s.33)
- Nasır (Ar.):** ...iri ve **nasırlı** bir elin dört parmağı... (s.104)
- Nasip (Ar.):** ...öldüğünü **nasibin** kendi lehlerine... (s.38)
- Naz (Far.):** ...ciddiden ziyade **naza**, meraka benzeyen... (s.93)
- Nazar (Ar.):** ...seri bir **nazarla** etrafına bakındı... (s.78)
- Nazaran (Ar.):** ...anlayışına **nazaran** muhakeme ediyor... (s.42)
- Nazar-ı beşer (Ar.):** ...hayatta **nazar-ı beşer** hemen bir... (s.99)

Nazar-ı dehşet (Ar.): ...kulakları **nazar-ı dehşetim** önünden... (s.100)

Nazar-ı dikkat (Ar.): ...söz başları, **nazar-ı dikkati** calip... (s.57)

Nazar-ı insaf (Ar.): ...olduğunu **nazar-ı insafa** almazlar... (s.41)

Nazım (Ar.): ...nazmın da, **nazımın** da necabeti... (s.110)

Nazır (Ar.): ...paşa, **nazır**, mebus oldular... (s.39)

Nazif (Ar.): ...tahir, **nazif**, sakallı, emniyetli... (s.62)

Nazik (Far.): ...bu **nazik** işi vicdanına, istikametine... (s.65)

Nazlanmak (Far.+Tr.): ...erkeğe okumaz, **nazlanırmış**... (s.112)

Nebi (Ar.): ...veli ve **nebi** de olsalar... (s.130)

Necabet (Ar.): ...nazımın da **necabeti** bozuldu... (s.110)

Nedamet (Ar.): ...pek büyük **nedametle** tövbeler eder... (s.56)

Nedim (Ar.): ...hükümdarların **nedimleri**, dalkavukları... (s.125)

Nefer (Ar.): ...polis **neferi** mührü aldı bir... (s.114)

Nefis (Ar.): ...sokaklara taşan **nefis** yemek... (s.41)

Nefret (Ar.): ...bu **nefret** ve husumetin sebebi... (s.35)

Neft (Far.): ...koşulu, içi **neftî** kadife... (s.91)

Nefy işareti (Ar.+Tr.): ...başıyla **nefy işareti** vererek... (s.82)

Nehir (Ar.): ...bir **nehir** akmaya başladı... (s.37)

Nemli (Far.+Tr.): ...yastıksız, **nemli** topraklara uzanıp... (s.152)

Nermin (Far.): ...ateşiyle yanan **Nermin** Hanım... (s.116)

Neşe (Ar.): ...kapıları kapanır, **neşesi** söner... (s.55)

Neşefeza (Ar.+Far.): ...ferahabad, **neşefeza** bir memlekette... (s.41)

Neşelendirmek (Far.+Tr.): ...**neşelendirmek** için bu içkiden... (s.97)

Neşir (Ar.): ...kıyamet ve haşir **neşir** alametleriydi... (s.116)

Neşvelenmek (Ar.+Tr.): ...kerametinden ikisi de **neşvelendiler**... (s.65)

Netame (Ar.): ...değildir sonra **netamesini** çekersiniz... (s.135)

Netameli (Ar.+Tr.): ...bu **netameli** yerden bir ayak... (s.83)

Netice (Ar.): ...yolun varacağı **neticeyi** göremediler... (s.39)

Netice-i taharri (Ar.): ...**netice-i taharrileri** böyle akim... (s.133)

Nevahi (Ar.): ...o **nevahiden** bir polis... (s.113)

Nevha (Ar.): ...valide **nevhası** duydum, durdum... (s.97)

Nezafet (Ar.): ...iman **nezafetten** geliyorsa... (s.125)

Nezaket (Ar.): ...büyük bir **nezaket** gösteriyor... (s.59)

Nezd-i ali (Far.+Ar.): ...**nezd-i alilerinde** erbab-ı hacat... (s.48)

Nezd-i ilahi (Far.+Ar.): ...meczuplar da **nezd-i ilahide** öyledir... (s.125)

Nezd-i velayet (Far.+Ar.): ...hazretlerinin **nezd-i velayetlerine** izam... (s.90)

Nezle (Ar.): ...İspanyol **nezlesinden** öleceksin... (s.109)

Nısfü'l-leyl (Ar.): ...Hacı Hurşit **nısfü'l-leyl**den sonra... (s.70)

Nida (Ar.): ...**nidasıyla** yürüdüm, garın sağ taraf... (s.99)

Nihal (Far.): ...ailenin üç **nihalini** budadıktan... (s.54)

Nihayet (Ar.): ...alır ve **nihayet** ağır mülahazalar... (s.57)

Nihayetsiz (Ar.+Tr.): ...sebepe olacağı **nihayetsiz** âlâmı... (s.61)

Nikat-ı nazar (Ar.): ...birçok **nikat-ı nazardan** o da... (s.131)

Nim-bihuş (Far.): ...kolları arasına **nim-bihuş** devrildi... (s.82)

Nim-divane (Far.): ...bir cüretkâr, bir **nim-divane** olabilirdi... (s.141)

Nimet (Ar.): ...ağızlarındaki **nimeti** yemeye uğraşarak... (s.41)

Nim-üryan (Far.): ...o **nim-üryan** erkek, dişi vücutların... (s.152)

Nisa (Ar.): ...yokuş yukarı **Nisa** Hastanesine... (s.73)

Nispet (Ar.): ...zamanlara **nispet** kabul etmez... (s.40)

Nişan almak (Far.+Tr.): ...kardeşine **nişan alırken** kurşunu... (s.167)

Niyaz (Far.): ...namazı, **niyazı** makbul olur mu... (s.124)

Niyazkâr (Far.): ...**niyazkâr** ve müteellim bir tavırla... (s.142)

Niyet (Ar.): ...Eyüp'teki **niyet** kuyusunun suyu... (s.116)

Nizam (Ar.): ...bitmez tükenmez süs, **nizam**... (s.45)

Nokta (Ar.): ...üç muhtelif **noktada** müteharrik... (s.78)

Nöbet (Ar.): ...şimdi **nöbet** iç çamaşırlarına... (s.40)

Nöbetçi (Ar.+Tr.): ...böyle yangın **nöbetçisi** adımı... (s.84)

Nöbet-i merkûbiyyet (Ar.): ...**nöbet-i merkûbiyyette** Osman bulunuyordu... (s.85)

Nukudu zenbil (Ar.): ...besmeleyle **nukudu zenbile** koymalı... (s.49)

Nur (Ar.): ...yakın **nur** gibi pak iki... (s.150)

Nübüvvet-i hüviyet (Ar.): ...gılmanın **nübüvvet-i hüviyeti** hakkında... (s.111)

Nübüvvet-i velayet (Ar.): ...bu **nübüvvet-i velayet** ve kerametinden... (s.65)

-O-

Okka (Ar.): ...yarım **okka** vesika ekmeğini... (s.113)

Otomobil (Fr.): ...kapısı önüne **otomobil** gelmiş... (s.44)

-Ö-

Ömür (Ar.): ...**ömrün** sonu, cihanın nasibi... (s.122)

-P-

Paça (Far.): ...zamanlarında **paçaları** çemrenmiş hamallar... (s.81)

Paçavra (Yun.): ...el sürülmez **paçavralardan** başka... (s.133)

Padişah (Far.): ...**padişahı** eğlendirmek için huzurda... (s.125)

Pak (Far.): ...zahit, **pak**, tahir, nazif... (s.62)

Palto (Fr.): ...ceketler, **paltolar**, saat kordonları... (s.92)

Pamuk (Far.): ...entariler, **pamukları** çıkmış... (s.158)

Pandomima (Yun.): ...bu küçücük **pandomimadan** sonra... (s.75)

Pantolon (Fr.): ...çift potin, **pantolonlar**, ceketler... (s.92)

Papaz (Yun.): ...uğraşan **papazların** çoğu da... (s.125)

- Papuç (Far.):** ...**papuçlarımızı** giyip konaklardan... (s.46)
- Para (Far.):** ...kordonları, **para** cüzdanları vesaire... (s.92)
- Paratoner (Fr.):** ...birer **paratoner** gibi kendilerini... (s.39)
- Parça (Far.):** ...müteharrik ziya **parçaları** atarak... (s.71)
- Partal (Far.):** ...çiviye asılmış **partal** bir... (s.131)
- Patates (Yun.):** ...ceplerinden **patates** kabukları, ıspanak... (s.134)
- Pay (Far.):** ...çokça **pay** verecekler miydi... (s.79)
- Paye (Far.):** ...velayet **payesi** vererek tapınmak... (s.137)
- Pazar (Far.):** ...bize **pazarlardan**, zerzevatçılardan... (s.160)
- Pazarlık (Far.+Tr.):** ...**pazarlığı** uyar, derhâl Edirnekapı... (s.68)
- Peder (Far.):** ...**pederlik**, büyükpederlik, kayınpederlik... (s.55)
- Pejmürde (Far.):** ...aralık **pejmürde**, esnaf kıyafetli... (s.135)
- Pekâlâ (Tr.+Ar.):** ...**pekâlâ** bu huri ile gılmanı... (s.103)
- Pelerin (Fr.):** ...işlemeli **pelerinlerimiz**, Mustafacığın maren... (s.155)
- Pembe (Far.):** ...bingıl bingıl **pembe** teni... (s.123)
- Pencere (Far.):** ...gurur ile **pencerelerinden** bu... (s.36)
- Pençe (Far.):** ...el **pençe** divan durur gibi... (s.57)
- Peri (Far.):** ...cin **peri** korkusunu zihninden... (s.77)
- Pertavsız (Far.):** ...Komiser Bey cebinden **pertavsızını** çıkardı... (s.111)
- Peyda olmak (Far.+Tr.):** ...hâller **peyda olunca** genç... (s.84)
- Peygamber (Far.):** ...dinleri, **peygamberleri**, kütüb-i münzeleleri... (s.145)
- Peynir (Far.):** ...kurtlara, **peynir** tulumlarını kedilere... (s.37)
- Pırasa (Yun.):** ...**pırasa** ile çorba, tatlı ile... (s.125)
- Pilav (Far.):** ...lapa değil **pilav** olmuş... (s.45)
- Pirinç (Far.):** ...kazevilerle **pirinçler**, balya balya... (s.37)
- Pis (Far.):** ...**pisti** ki ellerini sürmekte... (s.131)

- Pislik (Far.+Tr.):** ...memleketlerde **pislik**, dervişlik... (s.125)
- Pişman olmak (Far.+Tr.):** ...dönünüz, **pişman oldum** sizi himaye... (s.150)
- Piyano (İt.):** ...**piyano**, ud, def, şarkı sesleri... (s.41)
- Piyasa (İt.):** ...çızıktırınca **piyasadaki** eşyanın tekmlini... (s.38)
- Piyes (Fr.):** ...bir **piyeste** maharet peyda... (s.154)
- Polis (Fr.):** ...ancak **polis** komiserinin kiyaseti... (s.97)
- Ponje (Fr.):** ...olunamayan **ponjeler**, süreler, güpürler... (s.37)
- Posta (İt.):** ...tetkik ve **posta** şubelerini... (s.139)
- Postacı (İt.+Tr.):** ...şimdi **postacı** getirdi, cevabını... (s.58)
- Postahane (İt.+Far.):** ...Topkapı **Postahanesi'nden** gönderilmişti... (s.107)
- Postal (Far.):** ...bu **postala**, bu küçük sefalet... (s.150)
- Potin (Fr.):** ...iki çift **potin**, pantolonlar... (s.92)
- Pösteki (Far.):** ...sırtta **pösteki**, yağlı saçları... (s.125)
- Protesto (İt.):** ...ağır cezalara karşı **protestolarını**... (s.140)
- Pul (Far.):** ...bahusus **pullayan**, şube mührüyle... (s.138)
- Pürnur olmak (Far.+Ar.+Tr.):** ...gönlüm **pürnur oluyordu**... (s.98)
- Pür-teessür (Far.+Ar.):** ...karara karara **pür-teessür** ve... (s.147)

-R-

- Rab (Ar.):** ...sakın iki gözüm **Rabb'im**... (s.116)
- Rabıta (Ar.):** ...bütün **rabıtalarını** kırmak mümkün... (s.38)
- Rad (Ar.):** ...berk ile **rad** vuku buldu... (s.99)
- Radde gelmek (Ar.+Tr.):** ...dayanılmaz bir **raddeye geliyordu**... (s.158)
- Rağbet etmek (Ar.):** ...kimse **rağbet etmez** olur... (s.55)
- Rağmen (Ar.):** ...iman-ı kavilerine **rağmen** bu meali... (s.71)
- Rahat (Ar.):** ...azade, **rahat** ve huzur içinde... (s.36)
- Rahatsız (Ar.+Tr.):** ...ziyade **rahatsız**; Abdal'ın emri... (s.105)

Rahman (Ar.): ...bana **Rahman** mı, yoksa... (s.163)

Rahmet vermek (Ar.+Tr.): ...Allah ne **rahmet verirse** hem... (s.42)

Rahm-i mader (Ar.+Far.): ...mezarı **rahm-i maderdir**, binaenaleyh... (s.130)

Rahvan gitmek (Far.+Tr.): ...âdeta **rahvan gidiyor** denebilirdi... (s.85)

Rahvanlık (Far.+Tr.): ...yumuşaklığı ve **rahvanlığı** hasebiyle... (s.87)

Rakam (Ar.): ...iki üç **rakam** çıztırtınca piyasadaki... (s.38)

Rakı (Ar.): ...hasırlılarla **rakılar**, kasalarla... (s.41)

Rakip (Ar.): ...Fettah **rakibini** sarsmadan o kadar... (s.85)

Rânâ (Ar.): ...fisk ve fücür-ı beşeri **rânâ** görür... (s.49)

Rast gelmek (Far.+Tr.): ...mezbele demez, **rast geldiği** yerde... (s.125)

Raşe (Ar.): ...vücuduna bir **raşe** yayılır... (s.56)

Raşedar (Far.): ...**raşedar** parmaklarıyla mazrufu... (s.47)

Ravza-yı Nebi (Ar.): ...biri **Ravza-yı Nebi'ye** yüz sürmüş... (s.39)

Rayiha (Ar.): ...anber **rayihasını** bu herifin... (s.126)

Razı (Ar.): ...zarurete **razı** idik, ölmek... (s.160)

Raz-ı nihan (Far.): ...izhar edem **raz-ı nihan**... (s.67)

Re's (Ar.): ...ayaklarımın **re'sime** isyanı... (s.100)

Redingotsuz (Fr.+Tr.): ...karşısına **redingotsuz** çıkılamazken... (s.101)

Ref (Ar.): ...üzerinden **ref** için tespîh çekmeye... (s.68)

Refah (Ar.): ...verdiği **refah** ve gurur ile pencerelerinden... (s.36)

Refakat (Ar.): ...Hacı **refakatiyle** giden hizmetkâr... (s.71)

Refakat etmek (Ar.+Tr.): ...kendine **refakat ettiğini** anladı... (s.108)

Refeylemek (Ar.+Tr.): ...memleketimizin üzerinden **refeylesin**... (s.53)

Refik (Ar.): ...merhametle hac **refikine** dikerek... (s.90)

Rehaya (Ar.): ...ölümlerden **rehaya**, can başına... (s.47)

Reis (Ar.): ...aile **reislerinin** isimlerini tezyin eden... (s.39)

Remiz (Ar.): ...bazılarını izhara bir **remizdir**... (s.52)

Rencide etmek (Far.+Tr.): ...akidenizi **rencide etmek** istemem... (s.106)

Renk vermek (Far.+Tr.): ...harice **renk vermeyeceğiz**... (s.62)

Repertuvar (Fr.): ...lisanlardaki **repertuarları** tükenirdi... (s.69)

Resmen (Ar.): ...hakkında **resmen** bendenizi... (s.106)

Resmî (Ar.): ...cebrî ianeler, **resmî** soygunculuklar... (s.116)

Resm-i takdim (Ar.): ...**resm-i takdime** başlayarak... (s.153)

Resmiyet (Ar.): ...bir **resmiyetle** telakki edemem... (s.106)

Ressam (Ar.): ...en benam **ressamların** fırçalarından... (s.131)

Revani (Far.): ...**revani**, kaç sene oldu bilmem... (s.43)

Reviyet (Ar.): ...umurundaki **reviyeti**, kârşinaslığı... (s.37)

Revolver (Fr.): ...birkaç el **revolver** teatisinde... (s.92)

Rezail (Ar.): ...çirkef **rezailden** kurtarmak için... (s.163)

Rezzak-ı Âlem (Ar.): ...mümkün değil, **rezzak-ı âlem** bile... (s.46)

Rihlet (Ar.): ...**rihletinden** sonra bu üç canın... (s.47)

Rıza (Ar.): ...kesesini çıkarmaya **ırza** kabil olmaz... (s.134)

Rızık (Ar.): ...mahallenin **rızkını** toplayıp... (s.45)

Riayet (Ar.): ...bu ihtiyata **riayet** mutadıdır... (s.68)

Rica etmek (Ar.+Tr.): ...bırakıp gelmenizi **rica ederiz**... (s.67)

Rikkat (Ar.): ...sefalet hüznü, **rikkatlerine** dokundu... (s.122)

Rol (Fr.): ...velayetle **rolü** oynatan, istediğini... (s.143)

Rub (Ar.): ...vücudunun üç **rubu** boğulmuş... (s.123)

Rugan (Far.): ...yakalı esvabı, **ruganı**, potinleri... (s.155)

Ruh (Ar.): ...şimdi bütün **ruhuyla** iman getirir... (s.57)

Ruhen (Ar.): ...kalben, **ruhen**, cismen idare... (s.120)

Ruşen-i re'y (Far.+Ar.): ...**ruşen-i re'yi** visal himetem Hurşit san... (s.67)

Rutubet (Ar.): ...taşlarının **rutubetleri** üzerinde... (s.74)

Rücu etmek (Ar.+Tr.): ...bahse **rücu edelim**, bu facia... (s.110)

Rükûp (Ar.): ...hayvan gibi **rükûbu** tuhaflığını... (s.87)

Rükün (Ar.): ...hem iâşe heyetinin **rüknüdür**... (s.38)

Rüya (Ar.): ...hep **rüyalarında** görüyor, kadayıfın... (s.44)

Rüyet (Ar.): ...iki ifrit **rüyetinden** bu hâle... (s.100)

Rüzgâr (Far.): ...hava **rüzgâr** ve soğuktu... (s.148)

-S-

Saadet (Ar.): ...kısm-ı kalilin **saadetlerini** temin... (s.145)

Saat (Ar.): ...ceketler, paltolar, **saat** kordonları... (s.92)

Sabah (Ar.): ...bir **sabah** Hafız İshak Efendi... (s.46)

Sabıkalı (Ar.+Tr.): ...**sabıkalı** meşhur Uçurtma Ahmet... (s.92)

Sabır (Ar.): ...bir **sabır** ve tevekkül ile... (s.121)

Sabi (Ar.): ...pek **sabi** bulunduğu için... (s.101)

Sabit olmak (Ar.+Tr.): ...koşamayacağı **sabit oldu** fakat... (s.84)

Sabretmek (Ar.+Tr.): ...belasını vermiş, **sabrediniz** cezasını... (s.118)

Sabun (Ar.): ...odun yok, **sabun** yok... (s.42)

Sada (Ar.): ...bir **sada** ile: Şimdi bendenize... (s.144)

Sadaka (Ar.): ...kapatmak için **sadakalar** dağıtıyor... (s.55)

Sadakat (Ar.): ...zevcem **sadakatimden** şüpheye düşer... (s.119)

Sadakatsizlik (Ar.+Tr.): ...bu üçüyle **sadakatsizlik** ediyorsa... (s.117)

Sade (Ar.): ...gördüğümüz bu **sade** ve hemen... (s.133)

Sadık (Ar.): ...vazifeme **sadığım** fakat vicdanımı... (s.167)

Sadra (Ar.): ...ağızdan **sadra** şifa verecek... (s.71)

Saf olmak (Ar.+Tr.): ...uşağıydı **saf olduğu** kadar kuvvetli... (s.77)

Safa-yı hatır (Ar.): ...efendim, **safa-yı hatırla** oturunuz... (s.46)

Saffet (Ar.): ...bütün **saffeti** ve can havliyle... (s.78)

Safha (Ar.): ...daha feci **safhalara** girmeden bu... (s.120)

Safvet (Ar.): ...samimiyet ve **safvet** bana... (s.163)

Sahabet-i maneviyye (Ar.): ...sahabet-i **maneviyyenin** böyle zıddı... (s.138)

Sahan (Ar.): ...tenceresini, **sahanımı**, halısını, mangalını... (s.40)

Sahibe (Ar.): ...ev **sahibesinin** o iki uyuz sokak... (s.153)

Sahib-i hayır (Ar.): ...her **sahib-i hayır** bunun içine... (s.125)

Sahife (Ar.): ...sağ **sahifenin** ilk mısrasından... (s.66)

Sahip (Ar.): ...hane **sahibi** Hacı Ferhat... (s.90)

Sahne (Ar.): ...facia **sahnesindeki** figüranlar gibi... (s.162)

Sahte (Far.): ...bu **sahte** evliya, bu canı herifin... (s.119)

Sahtekâr (Far.): ...hatta yabancı **sahtekâr** bir elin... (s.107)

Sahtekârlık (Far.+Tr.): ...bir **sahtekârlığıyla** yazılmış olduğunu... (s.57)

Saika (Ar.): ...merak **saikasıyla** kendine refakat... (s.108)

Saika-i tecessüs (Ar.): ...kayıp ve **saika-i tecessüsle** etrafa nazar... (s.49)

Sail (Ar.): ...**sailin** yüzüne bakarak şüphelendi... (s.113)

Sakit (Ar.): ...ölüler **sakit**, mehip sokağa... (s.74)

Salah (Ar.): ...insaf ve **salahta** adeta birer... (s. 36)

Salahiyetdar (Ar.+Far.): ...dermeyanına **salahiyetdar** mıdır... (s.142)

Salat (Ar.): ...her hâlde ifayı **salat** lazımdı... (s.86)

Salat ü selam (Ar.): ...tekbir getirerek, **salat ü selam** çekerek... (s.68)

Salavat (Ar.): ...iki **salavatla** arz-ı şükrandan sonra... (s.85)

Salçalanmak (İt.+Tr.): ...vechiyyesiyle **salçalanan** bu gülüşüne... (s.127)

Salih (Ar.): ...emin, **salih**, abit, zahit... (s.60)

Salon (Fr.): ...yatak odası, **salon**, mutfak... (s.130)

Saman (Far.): ...sefaletzedeler **samanlı**, kepekli... (s.42)

- Samatya (Yun.):** ...**Samatya** Posta Şubesi... (s.138)
- Sami (Ar.):** ...dinlemeden **samilerin** de gözleri... (s.153)
- Samimi (Ar.):** ...**samimi** bir meclis-i sohbet... (s.145)
- Samimiyet (Ar.):** ...bir **samimiyet** ve teklifsizlikle... (s.146)
- Samimiyet-i tufulane (Ar.+Far.):** ...**samimiyet-i tufulanesiyle** anlatarak... (s.152)
- Samiya (Ar.):** ...**samiya** Kur'an-ı Kerim sadası... (s.98)
- Samiyin (Ar.):** ...bir odasında **samiin** toplanır... (s.97)
- Sanat (Ar.):** ...büyük bir **sanattır**... (s.113)
- Sanatkâr (Ar.+Far.):** ...oynayan bir **sanatkâr** var... (s.137)
- Sanatkârlık (Ar.+Far.+Tr.):** ...merhamet **sanatkârlığını** peyda... (s.147)
- Sandık (Ar.):** ...dolabı, **sandığı**, kasası, gardırobu... (s.131)
- Sanih (Ar.):** ...Abdal'ın velayetinden **sanih** oldu... (s.166)
- Saniya (Ar.):** ...çıkacak bir **saniadır**... (s.143)
- Saniye (Ar.):** ...nazarı **saniyede** odanın her... (s.139)
- Saniye-i rüyet (Ar.):** ...şeyleri bir **saniye-i rüyette** müşahede... (s.99)
- Saniyen (Ar.):** ...**saniyen** Hazret'in makam-ı gaibi... (s.60)
- Sanki (Ar.):** ...**sanki** gayr-i maddi iki mahlûk... (s.98)
- Sara (Ar.):** ...acaba **sarası** mı tuttu... (s.126)
- Sarhoş (Far.):** ...iki zebani epeyce **sarhoştular**... (s.165)
- Sari (Ar.):** ...maddi manevi **sari** her şey... (s.151)
- Sarik (Ar.):** ...**sariklerin** insaniyeten bırakmış... (s.84)
- Sathi (Ar.):** ...haşa insan **sathi** nazardır... (s.99)
- Sath-ı müdevvirin (Ar.):** ...bir **sath-ı müdevvirin** ortasına... (s.107)
- Satır (Ar.):** ...kavli her **satırında** ayan... (s.50)
- Savlet (Ar.):** ...şiddetle **savleti** efendinin merakını... (s.34)

Sayede (Far.+Tr.): ...o **sayede** ne tulumbacılar efendi... (s.39)

Sayfa (Ar.): ...ellinci **sayfa** çıktı, birinci... (s.66)

Sayha (Ar.): ...**sayhasını** koparmaktan kendini... (s.65)

Sebep (Ar.): ...husumetin **sebebi** bugünün... (s.35)

Sebil (Ar.): ...ne yağı kaldı ne suyu ne **sebili**... (s.40)

Sebke (Ar.): ...şimdi **sebkeden** tecrübesi... (s.83)

Sebük-pa (Far.): ...vücut ve **seyk-pa** olarak yalın... (s.84)

Secde (Ar.): ...duyunca **secdede** kaskatı donarak... (s.87)

Secde-i şükran (Ar.): ...hemen **secde-i şükran**a kapanarak... (s.96)

Sedir (Ar.): ...karşıda bir **sedire** dizildiler... (s.153)

Sefa (Ar.): ...zevkleri, **sefaları**, beş altı yaşında... (s.77)

Sefahat (Ar.): ...Allah onun zevk ve **sefahat**... (s.118)

Sefalet (Ar.): ...bu **sefalet** yavrularına iri... (s.41)

Sefaletzede (Ar.+Far.): ...şeklinden çıkmış bu **sefaletzedeler**... (s.42)

Sefer (Ar.): ...bu **sefer** helalar tarafına gittik... (s.149)

Sefil (Ar.): ...pek **sefil** bir Kurun-ı Vusta hayatı... (s.74)

Sekene (Ar.): ...mahallat **sekenesinin** hak-ı hayatlarını... (s.74)

Sekene-i cennet (Ar.): ...iki **sekene-i cennetten** başka iki... (s.99)

Sel (Ar.): ...aşağı akan **sel** ile katıla... (s.56)

Selam vermek (Ar.+Tr.): ...efendilere **selam verdi**... (s.71)

Selamet (Ar.): ...bütün **selametini** iri çukur... (s.78)

Selamlık (Ar.+Tr.): ...boy kürküyle **selamlığa** çıktı... (s. 46)

Selaset (Ar.): ...erkân ve **selasetle** başladı... (s.154)

Sema (Ar.): ...uzak olanlar **semada** hakikaten... (s.52)

Semer (Ar.): ...bir **semer** gibi dolgun, ılık... (s.85)

Semere vermek (Ar.): ...bu ne az **semere verir**, uzun... (s.149)

- Semt (Ar.):** ...sizin **semtin** pek yabancı... (s.111)
- Semt-i meçhul (Ar.):** ...bir **semt-i meçhule** izamı... (s.71)
- Sene (Ar.):** ...doğduğu **sene**, ay, gün... (s.52)
- Sepet (Far.):** ...incirleri, **sepetlerden** düşen... (s.40)
- Seratan (Ar.):** ...Hut, **Seratan'ı** yutmak istedi... (s.51)
- Serbest (Far.):** ...kadar **serbest** fikirli olsa... (s.121)
- Serefraz olmak (Far.+Tr.):** ...imtiyazıyla **serefraz oldular**... (s.39)
- Sergüzeşt (Far.):** ...bির **sergüzeştleri** vardı fakat sırası... (s.83)
- Seri (Ar.):** ...seri bir nazarla etrafına bakındı... (s.78)
- Serian (Ar.):** ...herifin **serian** derdestiyle adalet... (s.119)
- Serm ü gerd (Far.):** ...tabiatın **serm ü gerd**yle ülfet etmiş... (s.123)
- Sermaye (Far.):** ...iş tutmak için **sermaye** ister... (s.146)
- Serrişte (Far.):** ...uzanabilecek bir **ser-rişte** bıraksın... (s.134)
- Serseri (Far.):** ...bir meczup, bir **serseri** tanıyor... (s.109)
- Serserilik (Far.+Tr.):** ...o **serseriliğin** tadını tatmış çocukları... (s.150)
- Servet (Ar.):** ...büyük **servetlerin** verdiği refah... (s.36)
- Servi (Far.):** ...serefraz **servilerin** arasına sıkışmış... (s.122)
- Serzenişkâr (Far.):** ...müşteki, **serzenişkâr** o küçük siyah... (s.147)
- Sevap (Ar.):** ...sana bin **sevap** yazılır... (s.89)
- Sevda (Ar.):** ...meyl-i cinsîye ve **sevda** ameliyesine... (s.130)
- Sevir (Ar.):** ...sevir böğürdü, Hamel beledi... (s.51)
- Sevk olunmak (Ar.+Tr.):** ...müstantikliğe **sevk olunan** üç sarikin... (s.137)
- Seyahat (Ar.):** ...uzun bir **seyahat** addettiğinden evdeki... (s.68)
- Seyir (Ar.):** ...helezonları **seyir** ile sanki... (s.163)
- Seyran etmek (Ar.+Tr.):** ...büructa **seyran eder** iken gördüm... (s.51)
- Seyretmek (Ar.+Tr.):** ...rükûbu tuhaflığını **seyrediyorlardı**... (s.87)

Seyyanen (Ar.): ...bedbahtlar var eğer **seyyanen** herkesi... (s.141)

Seyyiat (Ar.): ...öyle **seyyiata** mail beni... (s.140)

Seyyie (Ar.): ...hâlâ **seyyie** galip, fazilet... (s.167)

Sıdk (Ar.): ...niyet ve **sıdk** ile müracaatın... (s.90)

Sıfat (Ar.): ...sami **sıfatından** diğer türlü... (s.106)

Sıfat-ı resmiyye (Ar.): ...buna **sıfat-ı resmiyyesi** de mâniydi... (s.141)

Sıfır (Ar.): ...**sıfır** tükettim; sesim kesildi... (s.105)

Sıhhat (Ar.): ...efrad-ı ailesinin **sıhhatleri** üzerine... (s.34)

Sıhhat-i umumiyye (Ar.): ...**sıhhat-i umumiyeyi** ifsad eder... (s.144)

Sıhhiyyun-ı etibba (Ar.): ...bilmem **sıhhiyyun-ı etibba** bu... (s.132)

Sıklet (Ar.): ...açlıktan **sıkletlerinin** hemen yarısını... (s.42)

Sınıf (Ar.): ...hâkim **sınıflar** samimi olmadıkları... (s.146)

Sır (Ar.): ...bu **sır**, gizli ısıtma gibi... (s.62)

Sıra (Yun.): ...hiçler adam **sırasına** geçtiler... (s.39)

Sıyanet (Ar.): ...Rabb'im hepimizi **sıyanet** buyursun... (s.53)

Sia-yı hâl (Ar.): ...bir **sia-yı hâl** içinde bulunmadığı... (s.141)

Sicim (Moğ.): ...salyaları **sicim** gibi sarktı... (s.123)

Sigara (İt.): ...şimdi **sigaralarını** yaktılar... (s.36)

Silah (Ar.): ...başka üzerinde **silah** yoktu... (s.78)

Sima (Ar.): ...kadit, hazin bir **sima**... (s.147)

Simat (Ar.): ...keramet-**simatınıza** takdime hazırım... (s.117)

Simsiyah (Tr.+Far.): ...pilav olmuş, **simsiyah** dibi tutmuş... (s.45)

Simurg (Far.): ...bana **simurg** nisbet aşıyan... (s.66)

Sine (Far.): ...acı ile **sine** döverken arkasından... (s.54)

Sine-i ihtiram (Far.+Ar.): ...koynundan, **sine-i ihtiramından** zarfı... (s.57)

Sipariş (Far.): ...kazdırtmasını **sipariş** ettim... (s.142)

Sirayet (Ar.): ...götürürse **sirayet** tehlikesine... (s.165)

Sirkat (Ar.): ...bu **sirkatler** makam-ı Abdal'ın haricinde... (s.106)

Sivil (Fr.): ...komiser, **sivil** kıyafetle Hakkâkler... (s.112)

Siyah (Far.): ...geniş **siyah** paltosuyla arz-ı endam... (s.69)

Siyanet (Ar.): ...nezleden **siyaneten** yalnız fesini... (s.81)

Siyaset (Ar.) ...kesb düşünmez, **siyaset** nedir... (s.132)

Soba (Mac.): ...mükemmel **sobalı**, soğuk senin... (s.45)

Sofa (Ar.): ...**sofadaki** antika yerli saat... (s.70)

Sofiyane (Ar.+Far.): ...güya **sofiyane** böyle bir... (s.69)

Sofra (Ar.): ...vakitlerinde **sofralar** kurulsa... (s.55)

Sofuluk (Ar.+Tr.): ...türlü **sofuluk** âdetlerinden biri... (s.88)

Sokak (Ar.): ...müddet **sokak** veyahut virane... (s.75)

Sual (Ar.): ...hikmetinden **sual** olmaz ama... (s.45)

Suhulet (Ar.): ...Cenab-ı Hak'tan **suhulet** niyazıyla... (s.70)

Su-i efal (Ar.): ...Allah **su-i efale** münhemik... (s.140)

Su-i emsal (Ar.): ...her tarafta **su-i emsal** dopdoludur... (s.149)

Su-i netice (Ar.): ...böyle bir **su-i neticeye** çıkmasına... (s.90)

Sukut-ı ahlaki (Ar.): ...Huriye'deki **sukut-ı ahlakinin** cismen... (s.151)

Suleha (Ar.): ...şimdi **sulehadan** musalli, müttaki... (s.62)

Sur emini (Ar.): ...Hurşit Efendi **sur emini** çalımıyla... (s.71)

Surat (Ar.): ...muhababının **suratına** doğru alelacayip... (s.65)

Suret-i icra (Ar.): ...keyfiyetin **suret-i icrasını** görmek... (s.75)

Suret-i irsal (Ar.): ...akçenin **suret-i irsal** ve tevdi... (s.48)

Suret-i istimal (Ar.): ...tütsülerin **suret-i istimali** paranın... (s.53)

Suretü'l-felak (Ar.): ...**suretü'l-Felak** tilavetini işittim... (s.98)

Süfliyet (Ar.): ...o **süfliyet** içinde yine güzeldi... (s.150)

Sükunet (Ar.): ...oranın **sükûnetine** esrar-alud... (s.122)
Sükunet-i leyliyye (Ar.): ...zulmet ve **sükûnet-i leyliyye** içinde... (s.49)
Sükut (Ar.): ...Hafız'a **sükût** işareti verdi... (s.66)
Süluk (Ar.): ...muharrirliğe **süluküm** pek de... (s.146)
Sünnet (Ar.) ...önünde **sünneti** icra edilen... (s.134)
Sürat (Ar.): ...araba **süratle** kaçamamış, yayla... (s.92)
Süre (Fr.): ...ponjeler, **süreler**, güpürler... (s.37)
Süvari (Far.): ...zavallı delikanlı, **süvarisini** binek... (s.85)

-Ş-

Şafak atmak (Ar.+Tr.): ...kafasında derhâl **şafak attı**... (s.142)
Şahadet etmek (Ar.+Tr.): ...lehime **şahadet eden** canlı... (s.140)
Şahıs (Ar.): ...o muhtefi **şahıs**, kable'l-vuku... (s.138)
Şahıs-ı muhayyel (Ar.): ...Abdal Veli **şahıs-ı muhayyel** midir... (s.53)
Şahit (Ar.): ...hayatınızda **şahidi** olduğunuz fecayiden... (s.140)
Şair (Ar.): ...kolaylaştıkça **şair** çoğaldı... (s.110)
Şairiyetlerince (Ar.+Tr.): ...kendi **şairiyetlerince** ağızlarını... (s.73)
Şairlik (Ar.+Tr.): ...mahallenizde **şairliğe**, muharrirliğe... (s.111)
Şaka (Ar.): ...Fettah, **şaka** istemez... (s.80)
Şakirt (Far.): ...içinde **şakird** gibi... (s.73)
Şalgam (Far.): ...havuçla **şalgamı** tenavül buyurduktan... (s.132)
Şalvar (Far.): ...mundar bir **şalvarın** içinde... (s.123)
Şam (Ar.): ...ayaklarında **Şam** nalınlarından yüksek... (s.45)
Şamar (Far.): ...patlangıcıyla bir **şamar** indi... (s.103)
Şarık (Ar.): ...şarık **şarık**, bir şey şakladı... (s.99)
Şark (Ar.): ...arasından **şarka** teveccüh edince... (s.49)
Şarkı (Ar.): ...piyano, ud, def, **şarkı** sesleri... (s.41)

Şarlatanca (Fr.+Tr.): ...bir nevi **şarlatanca** dolandırıcılık... (s.52)

Şarlatanlık (Fr.+Tr.): ...eyyamda bu **şarlatanlıklara** gülerdi... (s.51)

Şart (Ar.): ...olmanız **şartıyla** şimdi merakınızı... (s.109)

Şaşaa (Ar.): ...atfen **şaşaa** ve zaferlerini... (s.50)

Şatafatlı (Ar.+Tr.): ...**şatafatlı** ilanlar tertip ve tabettirirler... (s.53)

Şayan-ı memnuniyet (Far.+Ar.): ...**şayan-ı memnuniyet** bir surette... (s.91)

Şayia-ı velayet (Ar.): ...Abdal'ın **şayia-ı velayeti** önüne... (s.137)

Şedit (Ar.): ...bu pek **şedit** acıdan mahallelinin... (s.55)

Şefaaf (Ar.): ...şifa, **şefaaf** ummak, bizim... (s.137)

Şeffaf (Ar.): ...mahlûkunun **şeffaf** vücutları... (s.99)

Şehir (Far.): ...hâlî bir **şehre** benziyordu... (s.74)

Şek (Ar.): ...**şek** ve şüphenin mucip olacağı... (s.71)

Şeker (Far.): ...çekilen **şekerler**, unlar, yağlar... (s.40)

Şekil (Ar.): ...insan **şeklinden** çıkmış bu... (s.42)

Şekl-i maruf (Ar.): ...ettikleri bir **şekl-i maruftur**... (s.108)

Şem'a (Ar.): ...kibrit çakmak, **şem'a** veya fener... (s.50)

Şer (Ar.): ...dirilerin **şerlerinden** nerelere... (s.116)

Şerafet (Ar.): ...Hacı'nın **şerafet** isnat ettiği... (s.131)

Şerait (Ar.): ...musarrah **şeraite** muvafık bir... (s.117)

Şerbet (Ar.): ...olduğu şurupla **şerbet** yapmışlar... (s.164)

Şeref (Ar.): ...kadim servet, **şeref** ve şenliklerine... (s.74)

Şerif (Ar.): ...Virancamii **şerifinde** Hacı Hurşit... (s.137)

Şerik (Ar.): ...şubemiz ve **şerikimiz** yoktur... (s.52)

Şerir (Ar.): ...üç **şeriri**, isticvaplarını icradan... (s.92)

Şeş-i beş (Far.+Tr.): ...ne **şeşi beş** gören acayip... (s.131)

Şevahit (Ar.): ...davanın **şevahidi**, vesai ki olur... (s.144)

- Şevk (Ar.):** ...aşk ile **şevk** ile vecd ile... (s.58)
- Şey (Ar.):** ...bir **şeyler** yaptı; iki... (s.45)
- Şeyh (Ar.):** ...kürsü **şeyhleri** gibi koynuna... (s.84)
- Şeytan (Ar.):** ...cine, **şeytana** karşı beniâdem... (s.77)
- Şık (Fr.):** ...gayet **şık** bir kadın mendili... (s.63)
- Şiddet (Ar.):** ...pek **şiddetle** sarsılarak... (s.79)
- Şifa (Ar.):** ...tam, **şifayı** acil temin eder... (s.50)
- Şiir (Ar.):** ...bizde **şiir** kolaylaştıkça şair... (s.110)
- Şikâyet (Ar.):** ...başka talep ve **şikâyet** bilmiyorlar... (s.74)
- Şilte (Far.):** ...parçalarından **şiltelerimiz** vardı lazım... (s.160)
- Şimşir (Far.):** ...taflanlar ve **şimşirlerin**, kışın... (s.122)
- Şinasi (Ar.):** ...Komiser **Şinasi** Efendi ince... (s.106)
- Şirk (Ar.):** ...ona **şirk** koşmuş gibi olur... (s.34)
- Şişe (Far.):** ...birlikte iki **şişe** bira içmeye... (s.141)
- Şoför (Fr.):** ...Osman'ın **şoföre** işareti üzerine... (s.121)
- Şom (Far.):** ...o **şom** ağızları kapatmak için... (s.55)
- Şöhret (Ar.):** ...Abdal Veli'nin **şöhreti** bizim... (s.109)
- Şua (Ar.):** ...hazin **şuaları** altında ısınmaya... (s.114)
- Şube (Ar.):** ...posta **şubesine** bırakanı yakalamak... (s.138)
- Şurup (Ar.):** ...götürmüş olduğu **şurupla** şerbet... (s.164)
- Şükran (Ar.):** ...hemen secde-i **şükрана** kapanarak... (s.96)
- Şükür (Ar.):** ...**şükür** ki bu cehlinin itmamına... (s.70)
- Şükürgüzar (Ar.+Far.):** ...ebedî minnettarı ve **şükürgüzarıdır**... (s.39)
- Şüphe (Ar.):** ...kalbimize **şüphe** getirip sızlanmadan... (s.61)
- Şüphelenmek (Ar.+Tr.):** ...sailin yüzüne bakarak **şüphelendi**... (s.113)
- Şüpheli (Ar.+Tr.):** ...dikkatli ve **şüpheli** bir nazarla... (s.89)

-T-

- Taabbüt almak (Ar.+Tr.):** ...tavr-ı huşu ve **taabbüd alırlar**... (s.57)
- Taaccüp (Ar.):** ...**taaccüple** sordum... (s.100)
- Taaccüp etmek (Ar.+Tr.):** ...unutmuş olduğuna **taaccüp eder**... (s.56)
- Taaffün (Ar.):** ...yestehleyen, **taaffünden** yanına... (s.137)
- Taaffün-i ahlaki (Ar.):** ...lakin **taaffün-i ahlaki** ne çabuk... (s.149)
- Taalluk (Ar.):** ...hazretlerine katiyen **taalluku** yoktur... (s.48)
- Taam (Ar.):** ...akşam **taamından** sonra konağın... (s.97)
- Taammuk etmek (Ar.+Tr.):** ...görür, **taammuk edemez**... (s.99)
- Taarruz (Ar.):** ...hırsızların **taarruzlarından** kurtardı... (s.165)
- Taassup (Ar.):** ...mübalağakâr **taassubuyla** zihninden... (s.74)
- Taat (Ar.):** ...salatla, **taatile** bir alışverişleri olmayan... (s.81)
- Tabaka-yı süfliye (Ar.):** ...sokağın ve **tabaka-yı süfliyenin**... (s.150)
- Tabetmek (Ar.+Tr.):** ...tertip ve **tabettirirler**... (s.53)
- Tabiat (Ar.):** ...birincisi için **tabiatta** güzel... (s.149)
- Tabii (Ar.):** ...orada bulunmaları **tabiidir**... (s.110)
- Tabiiyet (Ar.):** ...ona **tabiiyet**, hikmet-i zamane... (s.35)
- Tabip (Ar.):** ...hamama sokarlar, **tabip** celbederler... (s.90)
- Tabir (Ar.):** ...habaset **tabirini** istimal hürmetsizliğinde... (s.59)
- Tablo (Fr.):** ...çıkma **tablolar** görüldüğü hâlde... (s.131)
- Tabut (Ar.):** ...camiin **tabutluğuna** bıraksak, biz sırtımız... (s.86)
- Tadil-i hüznün (Ar.):** ...sanki **tadil-i hüzne** uğraşıyorlardı... (s.163)
- Tadil-i meşak (Ar.):** ...tadil-i **meşakkına** uğraşır gibi... (s.146)
- Taflan (Ar.):** ...büyümüş **taflanlar** ve şimşirlerin... (s.122)
- Tafsil (Ar.):** ...bir nedametle **tafsile** başlar... (s.57)
- Tafsilat (Ar.):** ...ince **tafsilatıyla** tarif edilmişti... (s.73)

Tagaddi (Ar.): ...kanıyla **tagaddi** eden böceklerin... (s.125)

Tahakkuk etmek (Ar.): ...şu **tahakkuk etti** ki o musanna... (s.137)

Tahammül (Ar.): ...ârâma **tahammül** bırakmıyordu... (s.75)

Tahammül etmek (Ar.+Tr.): ...midesi **tahammül edebilir**... (s.125)

Taharri (Ar.): ...bu **taharri** esnasında koca Veli... (s.134)

Taharrüş (Ar.): ...iltihaplar, **taharrüşlerle** malul... (s.151)

Tahattur (Ar.): ...işaretini **tahattura** uğraşır... (s.56)

Tahayyül etmek (Ar.+Tr.): ...renkler içinde **tahayyül ediyordu**... (s.77)

Tahinî (Ar.): ...içinde **tahinî** rengi pek fena... (s.132)

Tahir (Ar.): ...pak, **tahir**, nazif, sakallı, emniyetli... (s.62)

Tahkik (Ar.): ...bu **tahkik**, neticeten komiserin... (s.115)

Tahkik etmek (Ar.+Tr.): ...ne güzel **tahkik etmiş**... (s.53)

Tahkikat (Ar.): ...uzadıya **tahkikata**, tetkikata kalkışır... (s.54)

Tahkim-i iman (Ar.): ...Veli hakkında **tahkim-i iman** ettikten... (s.67)

Tahkir (Ar.): ...isyana, **tahkire** kalkarlar... (s.61)

Tahkiren (Ar.): ...tazib edenleri **tahkiren** morara... (s.135)

Tahlis-i hayat (Ar.): ...**tahlis-i hayat** akçesi mi... (s.94)

Tahmin etmek (Ar.+Tr.): ...olduklarını **tahmin edenler** bile... (s.88)

Tahril (Ar.): ...iri **tahrilli** ela gözleriyle... (s.150)

Tahripkâr (Ar.+Far.): ...konaktan **tahripkâr** ayağını çeker... (s.54)

Tahriren (Ar.): ...hakkında **tahriren** bir zayıf... (s.52)

Taht (Far.): ...mahlûk, **tahtı** üzerine kurulmuş... (s.124)

Tahta (Far.): ...topladıkları **tahta** ve kâğıt parçalarından... (s.152)

Taht-ı tasarruf (Far.+Ar.): ...lütüfidelerinin **taht-ı tasarruflarındadır**... (s.35)

Takallüs (Ar.): ...bir alın **takallüsü** ve göz... (s.115)

- Takat (Ar.):** ...Hacı'yı taşıyacak **takat** kalmaz... (s.90)
- Takdim (Ar.):** ...keramet-simatınıza **takdime** hazırım... (s.117)
- Takdim etmek (Ar.+Tr.):** ...istifanamemi **takdim** ediyorum... (s.167)
- Takdir buyurmak (Ar.+Tr.):** ...böyle **takdir buyurdu** ne çare... (s.84)
- Takdir-i ezeli (Ar.):** ...vermemiş **takdir-i ezeli** böyle... (s.46)
- Takdis (Ar.):** ...müddet **takdisi** vacip bu... (s.39)
- Takiben (Ar.):** ...küçük hanımı **takiben** aynı marazdan... (s.116)
- Takip (Ar.):** ...adım adım **takip** ederek... (s.137)
- Takip etmek (Ar.+Tr.):** ...birbirini **takip etti**, matemle... (s.55)
- Takke (Ar.):** ...içlik **takkesini** değiştirir... (s.68)
- Taklit (Ar.):** ...**taklidinden** hazer oluna... (s.53)
- Takrip (Ar.):** ...doğru **takribini** fark etti... (s.80)
- Taksim etmek (Ar.):** ...hakça **taksim etmek** lazım... (s.141)
- Taksirat (Ar.):** ...Allah **taksiratını** af ve Münkereyn... (s.101)
- Takvim (Ar.):** ...misvakını, **takvimini**, tespihini... (s.84)
- Talep (Ar.):** ...yardım **talebi** için havaya... (s.92)
- Talep etmek (Ar.+Tr.):** ...teslimini sizden **talep ederim**... (s.119)
- Talepname (Ar.+Far.):** ...müdde-i umumiliğin **talepnamesiyle**... (s.137)
- Talih (Ar.):** ...**talih** yardım etti zorbaların içinde... (s.37)
- Talihname (Ar.+Far.):** ...adrese **talihname** gönderilir... (s.52)
- Talihsiz (Ar.+Tr.):** ...**talihsiz** kız heyet-i içtimaiyyemiz... (s.151)
- Talik (Ar.):** ...bu **talik** kırmasının her kelime... (s.107)
- Talika (Ar.):** ...dikkat edilse **talika** yabancı... (s.57)
- Talim etmek (Ar.+Tr.):** ...Efendizadelere dilenme **talim etmiş**... (s.147)
- Talim olunmak (Ar.+Tr.):** ...Efendi'ye bir bir **talim** olundu... (s.70)
- Talimatta bulunmak (Ar.+Tr.):** ...pek sıkı **talimatta** bulundular... (s.71)

Talip olmak (Ar.): ...her kim ki **talip olur**... (s.47)

Taltif (Ar.): ...gözdelerini **taltifte** bu mertebe-i iğnaya... (s.38)

Tam (Ar.): ...ama daha **tam** bir itikat... (s.34)

Tamir (Ar.): ...bir **tamir** ile kurtulamamış olan... (s.75)

Tan (Ar.): ...**tan** ve telinleri bazen hadd-i insaf... (s.35)

Tandırname (Far.): ...bu **tandırname** sözleri bihüküm... (s.34)

Tane (Far.): ...zeytin **tanesiyle** kefaf-ı nefis... (s.48)

Tantana (Ar.): ...isimleriyle **tantanadar** bu semtler...(s.74)

Tanzim (Ar.): ...kanun **tanzime** çalışıldığı... (s.146)

Tanzim edilmek (Ar.+Tr.): ...nazarından **tanzim ediliyor** çünkü... (s.145)

Taraf (Ar.): ...her **taraf**ta yok olan... (s.40)

Taraftar (Ar.+Far.): ...tespihle ödemek **taraf**tarıydı... (s.88)

Taravet (Ar.): ...renginin o **taraveti** iğrenç... (s.123)

Taravetli (Ar.+Tr.): ...her dem **taravetli** ahiret ve cennet... (s.122)

Tarif edilmek (Ar.+Tr.): ...ince tafsilatıyla **tarif** edilmişti... (s.73)

Tarife (Ar.): ...uzun uzadıya **tarifeler**, şatafatlı... (s.53)

Tarih (Ar.): ...unuttuk lakin **tarih** sayfalarına... (s.36)

Tarz (Ar.): ...laubali **tarzda** müracaata aynı... (s.114)

Tarz-ı meşiyet (Ar.): ...bir **tarz-ı meşiyet** değildi... (s.80)

Tasarruf (Ar.): ...onların **tasarruflarına** geçmedi... (s.38)

Tasavvur olunmak (Ar.+Tr.): ...lüzumu **tasavvur olunamayan**... (s.37)

Tasdik (Ar.): ...mühr-i iftihar ve **tasdikinden**... (s.151)

Tashih (Ar.): ...tabiatı **tashihe** uğraşmak budalalığı... (s.145)

Tasni etmek (Ar.+Tr.): ...hâlbuki **tasni ettiğim**, bu... (s.166)

Tasrih (Ar.): ...mahlasını **tasrih** ve doğduğu sene... (s.52)

Tatbik etmek (Ar.+Tr.): ...nefsimize **tatbik etmek** ne müşküldür... (s.149)

Tatbik-i hareket (Ar.): ...kanuna **tatbik-i hareket** edersiniz... (s.140)

Tathir (Ar.): ...çabuk **tathir** ve tedavi etti... (s.151)

Tathir etmek (Ar.+Tr.): ...eşirradan neye **tathir etmiyor**... (s.106)

Tavaliü'l-müluk (Ar.): ...zayıçe-i âlem **Tavaliü'l-müluk** sahibi... (s.50)

Tavazzuh etmek (Ar.+Tr.): ...kendi kendine **tavazzuh etti**... (s.139)

Tavır (Ar.): ...gösterir bir **tavırla** ellerini ovuşturarak... (s.105)

Tavr-ı huşu (Ar.): ...birer **tavr-ı huşu** ve taabbüd... (s.57)

Tavsif buyrulmak (Ar.+Tr.): ...mukaffada **tavsif buyrulduğu**... (s.97)

Tayin (Ar.): ...akçesi mi; **tayin** namı müşkül... (s.94)

Tayin etmek (Ar.+Tr.): ...kendi efaliyle **tayin etsin**... (s.118)

Tayin ettirmek (Ar.+Tr.): ...suhuletle **tayin ettirmek** için... (s.81)

Tayinat (Ar.): ...Bahriye **tayinatından** her ay aldığı... (s.36)

Tazip etmek (Ar.+Tr.): ...kendini **tazib edenleri** tahkiren... (s.135)

Tazyik (Ar.): ...iplerin **tazyikinden** henüz adale... (s.85)

Teahhur (Ar.): ...tereddüdün, **teahhurun** sebep olacağı... (s.61)

Teati (Ar.): ...revolver **teatisinde** Uçurtma Ahmet... (s.92)

Teati-i selam (Ar.): ...usulde **teati-i selamı** müteakiben... (s.70)

Tebdil (Ar.): ...bazı mısralar **tebdil** ve ilave... (s.58)

Teber (Far.): ...elde **teber** belde tığ... (s.125)

Teberruan (Ar.): ...musalli zata **teberruan** tespihini... (s.81)

Tebessüm (Ar.): ...bir **tebessümle**: Akidenizi rencide etmek... (s.106)

Tebeyyün etmek (Ar.): ...şimdi **tebeyyün etti**... (s.50)

Tebliğat (Ar.): ...bu suretle **tebligatta** bulunmanızı... (s.110)

Tebliğ-i mühim (Ar.): ...bu **tebliğ-i mühim** karşısında... (s.65)

Tebşir (Ar.): ...gönderiyorum **tebşirinde** bulundular... (s.95)

Tecessüsat (Ar.): ...haklarında **tecessüsat**, tahkikat... (s.50)

Tecrübe (Ar.): ...sebkeden **tecrübesi** delaletiyle... (s.83)

Tecrübe-dide (Ar.): ...meslek-i sefalette **tecrübe-dide**... (s.147)

Tecrübe-i cinsiye (Ar.): ...sıkıştırmış, **tecrübe-i cinsiyyeye** yeni... (s.149)

Tedarik (Ar.): ...hazine-i gaybeden **tedarik** olunuyordu... (s.40)

Tedavi (Ar.): ...o kadar **tedavi** fayda vermez... (s.54)

Tedbir (Ar.): ...şiddetli **tedbir** ittihaz etmesi... (s.34)

Tediye (Ar.): ...evrad ile **tediye** için tespini... (s.88)

Teeddüp (Ar.): ...tereddüdüm **teeddübümden** ileri... (s.98)

Teessüf (Ar.): ...uzun bir **teessüf** ahı çekerek... (s.86)

Teessür (Ar.): ...havf ve **teessürle** mazrufu... (s.58)

Teferrüs (Ar.): ...Kemal hazreti **teferrüsten** uzak... (s.52)

Tefeül etmek (Ar.+Tr.): ...oradan **tefeül ederiz**, hangi isim... (s.66)

Tefsir (Ar.): ...bu hâli **tefsir** için birbirine... (s.127)

Tefsirat (Ar.): ...uğradıkları **tefsirata** had... (s.87)

Tehdit (Ar.): ...vicdanımın **tehditleri** ortasına... (s.166)

Tehditname (Ar.+Far.): ...beriye **tehditname** yazabilmek iktidarı... (s.112)

Tehi-dest (Far.): ...bazı günler **tehi-dest** dönmek tehlikesine... (s.42)

Tehlike (Ar.): ...anın **tehlikesini** hissetti... (s.78)

Tehlikeli (Ar.+Tr.): ...hayatı için **tehlikeli** olacaktı... (s.80)

Tehlil (Ar.): ...tespih ve **tehlil** ile meşgul olur... (s.49)

Tekâlif-i harbiye (Ar.): ...elinde **Tekâlif-i Harbiye** kamçısıyla... (s.37)

Tekâsül (Ar.): ...şubelerin **tekâsülü** görülüyor... (s.119)

Tekayyüdat (Ar.): ...son **tekayyüdatla** meşgul iken... (s.96)

Tekayyüdat-ı sıhhiye (Ar.): ...**tekayyüdat-ı sıhhiye** ihtimamı... (s.34)

Tekbir (Ar.): ...birkaç **tekbir** getirdi... (s.75)

Tekerrür etmek (Ar.+Tr.): ...ya bu habaset **tekerrür ederse**... (s.59)

Tekke (Ar.): ...mescit ve **tekkeleri** dolaşmaksızın... (s.68)

Teklif (Ar.): ...bu **teklifimi** kabule bilmem... (s.148)

Teklif etmek (Ar.+Tr.): ...arkadaşlarına salat **teklif etti**... (s.86)

Tekmil (Ar.): ...eşyanın **tekmilini** kaldırabilmek... (s.38)

Tekrar (Ar.): ...sonra **tekrar** aşağı yuvarlanıyordu... (s.80)

Teksir (Ar.): ...üzerlerinden **teksirine** uğraşırlar... (s.125)

Telaffuz (Ar.): ...bir **telaffuzla** birkaç defa... (s.78)

Telaki (Ar.): ...göz ilk **telakide** anlaşır gibi... (s.139)

Telaş (Ar.): ...Hafız İshak Efendi **telaşla**... (s.46)

Telefon (Fr.): ...Komiser **telefonu** kapadıktan sonra... (s.92)

Telehhüf (Ar.): ...yavruların çekti, **telehhüfleriyle** dövünür... (s.56)

Telgraf (Fr.): ...Posta ve **Telgraf** merkezine ihtar ediniz... (s.109)

Telin (Ar.): ...tan ve **telinleri** bazen hadd-i insaf... (s.35)

Telkin eylemek (Ar.+Tr.): ...adab-ı tevdiyyeyi **telkin eyle**... (s.60)

Temas (Ar.): ...şiddetle **temaslarından** hissiyat-ı cinsiyyenin... (s.152)

Temaşa (Far.): ...hadise gibi **temaşadan** belki mahzuz... (s.38)

Tembih (Ar.): ...şahsı yakalatmak için **tembihlidir**... (s.119)

Temenna (Ar.): ...bir **temenna** ile kayboldu... (s.114)

Temenni (Ar.): ...fakat bu **temennileri** kabul olunmaz... (s.54)

Temenni etmek (Ar.+Tr.): ...halasını **temenni ediyorsunuz**... (s.145)

Temin (Ar.): ...etrafı iknaya, **temine** uğraşırlar... (s.94)

Temin etmek (Ar.+Tr.): ...şifayı acil **temin eder**... (s.50)

Temiz (Ar.): ...arkasındakilerin **temiz** oldukları... (s.131)

Ten (Far.): ...olduğu gibi **tenleri** görünüyor... (s.45)

Tenavül (Ar.): ...şalgamı **tenavül** buyurduktan sonra... (s.132)

Tencere (Far.): ...koştum **tencerenin** kapağını açtım... (s.45)

Teneke (Far.): ...otları **teneke** maşrabasının... (s.161)

Teneşir (Far.): ...burası **teneşir** mi... (s.100)

Tenezzül etmek (Ar.): ...almaya **tenezzül etmedikleri** yamalı... (s.82)

Tenezzülen (Ar.): ...inayeten ve **tenezzülen** cevap verirsiniz... (s.117)

Tenha (Far.): ...bu hücre ve **tenha** viraneler... (s.77)

Tenhalık (Far.+Tr.): ...bu gece **tenhalığında** arabayı... (s.75)

Tensip (Ar.): ...Cenab-ı Halik öyle **tensip** ve tertip... (s.130)

Tensip etmek (Ar.+Tr.): ...Topkapı Caddesi'ne çıkmayı **tensib ettiler**... (s.84)

Tenvir (Ar.): ...olduğundan **tenviri** hususu bizim... (s.93)

Terakki (Ar.): ...İttihat ve **Terakki** ifadesinin... (s.38)

Terakki-i sin (Ar.): ...hafızası **terakki-i sin** ile gereği... (s.70)

Terakkiyat (Ar.): ...son **terakkiyatından** olan elektrikli... (s.88)

Terbiye (Ar.): ...bir hilkat ve **terbiyede** değildi... (s.118)

Terbiyeli (Ar.+Tr.): ...tavırları **terbiyeli** idi ki... (s.153)

Tercih etmek (Ar.+Tr.): ...ölümü hayata **tercih ederek**... (s.54)

Tercihen (Ar.): ...vazolunarak, **tercihen** sakallı, abdestli... (s.48)

Tercüme-i hâl (Ar.): ...Diyogen'in **tercüme-i hâl** ve meslek... (s.131)

Tereddüt (Ar.): ...bir dakikalık **tereddüdün**... (s.61)

Tereddüt etmek (Ar.+Tr.): ...bile imanda **tereddüt etmezler**... (s.60)

Terfik etmek (Ar.+Tr.): ...bir de hizmetkâr **terfik edildi**... (s.71)

Terk etmek (Ar.+Tr.): ...istirahat-i mutlakaya **terk ederler**... (s.90)

Tertibat (Ar.): ...bir depo soymak **tertibatıyla**... (s.137)

Tertip (Ar.): ...şatafatlı ilanlar **tertip** ve tabettirirler... (s.53)

Tertip etmek (Ar.+Tr.): ...velisi tarafından **tertip edilemez**... (s.137)

Terzi (Far.): ...ailemizin bir **terzisi** vardı... (s.164)

Tesadüf etmek (Ar.+Tr.): ... taraflarına **tesadüf ederse** boş mideli... (s.41)

- Teselli (Ar.):** ...Hafız İshak, **teselli** ve teşci... (s.59)
- Tesir (Ar.):** ...hiçbir **tesiri** olmadığını ve olamayacağını... (s.78)
- Tesir etmek (Ar.+Tr.):** ...samimiyet komisere **tesir etti**... (s.141)
- Tesirat-ı mucizekârane (Ar.+Far.):** ...**tesirat-ı mucizekâranesi** mücerrep... (s.48)
- Teskere (Ar.):** ...örtülü **teskere** içinde eve... (s.154)
- Teskin (Ar.):** ...hıçkırıklarını **teskin** ile... (s.158)
- Teslim (Ar.):** ...akçenin **tesliminden** bir gün sonra... (s.50)
- Teslim etmek (Ar.+Tr.):** ...Fettah'a **teslim ettim**... (s.91)
- Teslim-i nefis (Ar.):** ...size **teslim-i nefse** geldim... (s.140)
- Teslimiyet (Ar.):** ...ebedî **teslimiyetini** salıverdi... (s.65)
- Tespih (Ar.):** ...ben bir **tespih** çekerim, sana... (s.89)
- Testere (Far.):** ...bir taşı **destere** gibi kullanarak... (s.82)
- Testi (Far.):** ...ağzı kırık **testilerimiz**, çanaklarımız... (s.160)
- Tesviye (Ar.):** ...üzerinde **tesviyeye** mecbur kalıyorlardı... (s.130)
- Teşci (Ar.):** ...teselli ve **teşci** için komşusunun... (s.59)
- Teşeffi etmek (Ar.+Tr.):** ...mahalleli içten içe **teşeffi eder**... (s.55)
- Teşekkür etmek (Ar.+Tr.):** ...yağmadığına **teşekkür edelim**... (s.45)
- Teşfi (Ar.):** ...**teşfileriyle** açılır; müntakim gözler... (s.94)
- Teşhir (Ar.):** ...sefaletlerini **teşhirden** başka... (s.74)
- Teşhis (Ar.):** ...hastalığın **teşhisi** yine o... (s.54)
- Teşkil etmek (Ar.+Tr.):** ...belki bir ar **teşkil edebilirdi**... (s.99)
- Teşni (Ar.):** ...tenkit ve **teşniini** bu eve uzatıyordu... (s.35)
- Teşrif (Ar.):** ...gönderirim, **teşrif buyurursunuz**... (s.93)
- Teşrif buyurmak (Ar.+Tr.):** ...bizzat rüyamı **teşrif buyurarak**... (s.95)
- Teşrifat (Ar.):** ...cihan **teşrifatına** da vâkıf kimseler... (s.101)

Teşrifat-ı Masraha (Ar.): ...**teşrifat-ı masraha** mucibince liraları... (s.60)

Teşyian (Ar.): ... Hacı'yı **teşyian** sokak kapısına... (s.71)

Tetkik (Ar.): ...gelenleri **tetkik** ve posta şubelerini... (s.139)

Tetkik etmek (Ar.+Tr.): ...dikkatle okur, hattı **tetkik eder**... (s.107)

Tetkikat (Ar.): ...tahkikata, **tetkikata** kalkışır... (s.54)

Tetkik-i mesele (Ar.): ...tetkik-i **mesele** edeceğiz... (s.134)

Tevafuk (Ar.): ...bünyesiyle **tevfuk** eder bir... (s.84)

Tevahhuş (Ar.): ...adeta **tevahhuş** geldi ama... (s.52)

Tevahhuş etmek (Ar.+Tr.): ...bile yapmaktan **tevahhuş ederdi**... (s.79)

Tevcih (Ar.): ...Hakk'a **tevcih** ve bütün vaktini... (s.56)

Tevdi etmek (Ar.+Tr.): ...havale, **tevdi edecek** bir adam... (s.65)

Teveccüh (Ar.): ...şarka **teveccüh** edince Hazret'in... (s.49)

Teveccüh etmek (Ar.+Tr.): ...daha sağa **teveccüh etti**... (s.81)

Tevekkül (Ar.): ...sabır ve **tevekkül** ile ebediyetin... (s.121)

Teveşül (Ar.+Tr.): ...çarelerine **teveşülden** geri durulmadı... (s.166)

Tevfikan (Ar.): ...işaret-i maneviyyeye **tevfikan** şu zaruret... (s.48)

Tevfik-i hareket (Ar.): ...ihtarımıza acilen **tevfik-i hareket**... (s.48)

Tevkif (Ar.): ...binaenaleyh sizi **tevkife** mecburum... (s.166)

Tevkif ettirmek (Ar.+Tr.): ...zaman getireni **tevkif ettirsinler**... (s.110)

Tevsi-i malumat (Ar.): ...mütalaa ile **tevsi-i malumat** etmiş... (s.105)

Tevsi-i ticaret (Ar.): ...yüzünden **tevsi-i ticaret** etmek için... (s.120)

Tevzi etmek (Ar.+Tr.): ...fukara-i sabirine **tevzi edilecektir**... (s.48)

Tevzi-i maaş (Ar.): ...bugünlerde **tevzi-i maaşta** mühmil... (s.46)

Teyakkuz etmek (Ar.): ...ihamdan **teyakkuz etmelisiniz**... (s.59)

Tez (Far.): ...tez elden olan tahkikatımız... (s.112)

Tezat (Ar.): ...sıhhiyyun-ı etibba bu **tezadı**... (s.132)

- Tezauf (Ar.):** ...bu **tezaufü** tasavvurdan kendini... (s.122)
- Tezauf etmek (Ar.+Tr.):** ...ayrılarak **tezauf ediyor**... (s.121)
- Tezkere (Ar.):** ...bu **tezkereyi** aldığınız anda... (s.67)
- Tezvirat (Ar.):** ...çevirdiği **tezvirat** dolabının koluna... (s.38)
- Tezyin (Ar.):** ...cinleriyle **tezyin** edemediği için... (s.104)
- Tezyin etmek (Ar.+Tr.):** ...isimlerini **tezyin eden** hacılık... (s.39)
- Tıbbiye (Ar.):** ...müdavat-ı **tıbbiye** ve verilen... (s.116)
- Tığ (Far.):** ...belde **tığ**, sırtta pösteği... (s.125)
- Tılsım (Ar.):** ...hokkabazların **tılsımlı** değnekleri... (s.37)
- Tımarhane (Far.):** ...kalabalıklaştınca **tımarhane** düşündü... (s.84)
- Ticaret (Ar.):** ...öyle bir **ticarete** koyuldular ki milyonlar... (s.37)
- Tilavet (Ar.):** ...lahin ile “Suretü’l-Felak” **tilavetini** işittim... (s.98)
- Tonoz (Yun.):** ...ihtiyaçlarını aynı **tonoz** altındaki aynı... (s.130)
- Torba (Far.):** ...bu hasır **torba**, o kadar... (s.131)
- Tövbe (Ar.):** ...gark ve bazen **tövbe** yoksulu olmak... (s.38)
- Tramvay (Fr.):** ...elektrikli **tramvaylara** da yetişti... (s.88)
- Tufulane (Ar.+Far.):** ...**tufulane** bir mülahazadan sonra... (s.148)
- Tuğla (Yun.):** ...geçirmek için bir **tuğla** parçası ısıtacak... (s.40)
- Tuğyan (Ar.):** ...karşı protestolarını, **tuğyanlarını** görüp... (s.140)
- Tuhaf (Ar.):** ...**tuhaf** şey; eczacılar, doktorlar... (s.53)
- Tuhaflık (Ar.+Tr.):** ...rükûbu **tuhaflığını** seyrediyorlardı... (s.87)
- Tulumba (İt.):** ...**tulumba** mutfağın yanında... (s.44)
- Tulumbacı (İt.+Tr.):** ...o sayede ne **tulumbacılar** efendi... (s.39)
- Turp (Far.):** ...Cenab-ı Abdal **turp** ile... (s.132)
- Turuncu (Far.):** ...ayaklarımın arasına dolan, **turunculu**... (s.73)
- Tuti-i tab (Far.+Ar.):** ...fasahat **tuti-i tab’ında** muzmirdir... (s.67)

Tüccar (Ar.): ...en büyük **tüccarlar**, Kamhiler... (s.37)

Türab-ı mübarek (Ar.): ...bir karış **türab-ı mübareği** benim için... (s.98)

Türbe (Ar.): ...mescit, tekke, **türbe** hatirelerinin... (s.74)

Türbedar (Ar.+Far.): ...Hazret-i Halid'in **türbedarları** meyanında... (s.62)

-U-

Ubuset (Ar.): ...kaşlar çatık, **ubuset** heykeli gibi... (s.126)

Ud (Ar.): ...piyano, **ud**, def, şarkı sesleri... (s.41)

Ufki (Ar.): ...bunun kapısı **ufki** yatırılmış... (s.49)

Ufuk (Ar.): ...benzer **ufku** büyük bir çukurun... (s.122)

Ufunet (Ar.): ...bu iki **ufuneti** evime götürüyordum... (s.150)

Uhreviyet (Ar.): ...o **uhreviyet**, etraftaki fakr u sefalet... (s.122)

Umuk (Ar.): ...garın **umkunda** görmüş olduğunuz... (s.103)

Umur (Ar.): ...levazım **umurundaki** reviyeti... (s.37)

Urba (İt.): ...bütün **urbamızı**, saat kordonumuzu... (s.89)

Ustalık (Far.+Tr.): ...görünmesi **ustalık** bir saniadır... (s.146)

Usul (Ar.): ...bu **usulde** teati-i selamı müteakiben... (s.70)

Usul-i tayin (Ar.): ...bu **usul-i tayini** Hafız İshak... (s.66)

Usul-i teshin (Ar.): ...Hacı bu **usul-i teshine** itiraz etmek... (s.83)

Uzlet-güzin (Ar.+Far.): ...Virancami kurbunda **uzlet-güzin**... (s.118)

Uzuv (Ar.): ...yılanması muktezi **uzuvlarını**... (s.86)

-Ü-

Ücret (Ar.): ...yüz lira **ücretle** kazanılmak istenilen... (s.138)

Ücret-i tahlisiye (Ar.): ...yüz lira **ücret-i tahlisiyenin** Abdal Veli... (s.48)

Ülfet (Ar.): ...halk ile **ülfete** mail değildir... (s.48)

Ümit (Far.): ...gaslederlerse ısınırım **ümidiyle** intizarım... (s.101)

Ünvan (Ar.): ...Hacılık, Hafızlık **ünvanları** bir müddet... (s.39)

Üryan (Ar.): ...minderleri o **üryanlığa** karşı zavallı... (s.82)

-V-

Vaat-i sadakat (Ar.): ...bir erkek, **vaat-i sadakat** aldığı... (s.117)

Vaaz (Ar.): ...tespihini **vaaza** giden kürsü... (s.84)

Vaaz etmek (Ar.+Tr.): ...**vaaz eder** gibi besmeyleyle... (s.97)

Vacip (Ar.): ...takdisi **vacip** bu iki unvanın...(s.39)

Vaha (Ar.): ...beliren bir **vaha** gibi gözüksü... (s.75)

Vahdet (Ar.): ...ruhu **vahdetle** meluf bir aziz... (s.123)

Vahimleştirmek (Ar.+Tr.): ...daha **vahimleştiren** makûs bir tesir... (s.96)

Vaka (Ar.): ...elim **vakalar** birbirini velyediyor... (s.33)

Vakar (Ar.): ...minare-cüsse iki nöbetçi **vakarıyla** durur... (s.49)

Vâkıf (Ar.): ...evveliyatına ben de pek **vâkıf** değilim... (s.93)

Vaki (Ar.): ...müteellim olduğunuz **vaki** değil... (s.140)

Vakit (Ar.): ...beş **vakit** yakılarak mariz... (s.50)

Valide (Ar.): ...çocuğun **validesi** Sadiye hastalanır... (s.54)

Vantuz (Fr.): ...arkalarına **vantuzlar** ururlar... (s.90)

Vapur (Fr.): ...bir **vapur** gibi kumanda almıyordu... (s.100)

Varakpare (Ar.+Far.): ...işbu **varakparelerin** suret-i istimalleri... (s.50)

Varidat-ı hazıra (Ar.): ...kimse **varidat-ı hazırasıyla** geçinemiyor... (s.52)

Vasıl olmak (Ar.+Tr.): ...makam-ı Abdal'a **vasıl olduk**... (s.97)

Vasıta (Ar.): ...ne **vasıta** ile tetkik-i mesele... (s.134)

Vasi (Ar.): ...**vasi** bostanlar, meydanlar, viraneler... (s.85)

Vatan (Ar.): ...sıcak **vatanlarına** avdet ederken... (s.81)

Vatanperverlik (Ar.+Far.+Tr.): ...**vatanperverlik** ve hamiyetini... (s.35)

Vaveyla (Ar.): ...bir çocuk **vaveylasıyla** ağlamaya başlar... (s.134)

Vazgeçmek (Far.+Tr.): ...adam, **vazgeçiniz**, nenize lazım... (s.54)

Vazıhan (Ar.): ...kayınpederine **vazıhan** anlattı... (s.97)

Vazife (Ar.): ...asker gibi **vazifemle** vicdanımın... (s.166)

Vazifedar (Ar.+Far.): ...teslim etmekle **vazifedarız**... (s.138)

Vazife-i insaniyye (Ar.): ...çıksın **vazife-i insaniyyemizi** nihayete... (s.151)

Vaziyet (Ar.): ...yüzükoyun yatmak **vaziyetinden** fırladı... (s.63)

Vazolunmak (Ar.+Tr.): ...bir kese derununa **vazolunarak**... (s.48)

Ve (Ar.): ...enseme **ve** başparmağı da gırtlığıma... (s.104)

Veba (Ar.): ...kolera, **veba** ve belki daha müthiş... (s.150)

Ve bal (Ar.): ...şüpheyeye düşmek azim **ve baldır**... (s.48)

Vech-i lüzum (Ar.): ...**vech-i lüzumu** tasavvur... (s.37)

Vechile (Ar.+Tr.): ...tarifleri **vechile** araba viraneye... (s.75)

Vecih (Ar.): ...**vechimi** kibleye döndüm, yürüdüm... (s.97)

Vect (Ar.): ...aşk ile şevk ile **vecd** ile... (s.58)

Vefat (Ar.): ...Hacı'nın **vefatı** Fettah'ın pek... (s.82)

Vefat etmek (Ar.+Tr.): ...üçüncü günü **vefat eder**... (s.116)

Vefeyat (Ar.): ...**vefeyat** bu iki adedinde duracak... (s.116)

Vefk (Ar.): ...üfürükçülerin üzerine **vefk** yazmak... (s.108)

Vehham (Ar.): ...iki **vehham** ihtiyarın, korkudan... (s.58)

Vehim (Ar.): ...bir garipsilik, bir **vehim**... (s.77)

Velayet (Ar.): ...Abdal'ın **velayet**ine iman ettiler... (s.58)

Velayet payesi (Ar.): ...birer **velayet payesine** erdiler... (s.36)

Velayet vakası (Ar.): ...bu **velayet vakası** cereyan etmemiş... (s.166)

Velayet-penah (Ar.): ...bulama, **velayet-penah** efendimiz... (s.132)

Veleh (Ar.): ...kaparozcularının **veleh** ve nefretten insana... (s.36)

Veli (Ar.): ...bir **veliden** mersul, bu muzlim... (s.57)

Veliyullah (Ar.): ...bir **veliyullah** makamına mı gidiyordu... (s.71)

- Velvle (Ar.):** ...semtlere kadar **velvle** saldı... (s.109)
- Velvle-i felekiyye (Ar.):** ...bir **velvle-i felekiyye** oldu... (s.51)
- Vely (Ar.):** ...elim vakalar birbirini **velyediyor**... (s.33)
- Vesaik (Ar.):** ...her davanın şevahidi, **vesaiki** olur... (s.144)
- Vesaire (Ar.):** ...para cüzdanları **vesaire** bulunmuş... (s.92)
- Vesatet (Ar.):** ...bir zatın **vesatetiyle** gönderilmelidir... (s.48)
- Vesaya (Ar.):** ...hususunda etibbanın **vesayası**... (s.33)
- Vesika (Ar.):** ...yarım okka **vesika** ekmeğini... (s.113)
- Vesika-yı resmiye (Ar.):** ...bir **vesika-yı resmiyye** adıyla... (s.107)
- Vesile bulmak (Ar.+Tr.):** ...mükatebe etmeye **vesile** bulmak için... (s.138)
- Veyahut (Ar.+Far.):** ...sokak **veyahut** virane namı verilemeyecek... (s.75)
- Vezin (Ar.):** ...şiirlerde ne **vezin** var ne kafiye... (s.110)
- Vicdan (Ar.):** ...gözleri, **vicdanları**, basiretleri bağlardı... (s.39)
- Viran (Far.):** ...araba **viran** şehrin vasi harabelerinde... (s.73)
- Virane (Far.):** ...kabristanının yanındaki **viranede** idi... (s.75)
- Vird-i zeban (Ar.+Far.):** ...hayrette zikrindir bana **vird-i zeban**... (s.66)
- Visal (Ar.):** ...ruşen-i re'yi **visal** himetem... (s.67)
- Vuku bulmak (Ar.+Tr.):** ...sonra **vuku bulacak** müracaatlar... (s.61)
- Vukua gelmek (Ar.+Tr.):** ...haylice uzağında **vukua geldi**... (s.165)
- Vukuf (Ar.):** ...mahallin esrarına **vukuf** için... (s.50)
- Vusul (Ar.):** ...Abdal'a **vusulünde** ifa edeceği... (s.73)
- Vücut (Ar.):** ...hareketten **vücudu** ısındı âdeta terliyordu... (s.80)
- Vükela (Ar.):** ...nişansız **vükela** gibi bizinet ü şeref... (s.125)

-Y-

- Yabancı (Far.+Tr.):** ...**yabancı** bir kalemin cebrî... (s.57)
- Yabani (Far.):** ...sathını **yabani** yeşillikler bürümüş... (s.121)

Yağmakerlik (Far.+Tr.): ...gaseyan getirecek **yağmakerliklerinden...** (s.36)

Yahut (Ar.): ...özenen **yahut** o yolda temin-i maişete... (s.111)

Yani (Ar.): ...**yani** günde beş vakit yakılarak... (s.50)

Yâr (Far.): ...en samimi **yâr-ı** vefalarıdır... (s.125)

Yardım (Far.): ...Fettah'ın **yardımıyla** Hacı, arabacının... (s.84)

Yardım etmek (Far.+Tr.): ...talih **yardım etti...** (s.37)

Yar-ı vefa (Ar.): ...dervişlerin en samimi **yâr-ı vefalarıdır...** (s.125)

Yaveguluk (Far.+Tr.): ...muhitin **yaveguluğu** tesiriyle belki... (s.110)

Yed-i keramet-nisar (Ar.+Far.): ...**yed-i keramet-nisarlarıyla** muharrer... (s.50)

Yed-i zapt (Ar.): ...sonra her dakika sizin **yed-i zaptınızdayım...** (s.143)

Yegâne (Far.): ...budur **yegâne** çare, ölümlerden rehaya... (s.47)

Yeis (Ar.): ...zavallı kadın **yeisinden** kan kusuyor... (s.63)

Yekdiğer (Far.): ...ruhlarının **yekdiğerine** savleti fark... (s.99)

Yetim (Ar.): ...küçük iki **yetim** kardeşini beslemek... (s.143)

Yevmiye (Ar.): ...çıkan sütün **yevmiye** yüz dirhemciği... (s.40)

-Z-

Zaaf (Ar.): ...çok **zaaf**, densizlik... (s.153)

Zabıt (Ar.): ...bu **zabıt**, bir kâğıdın üzerine... (s.38)

Zabıta (Ar.): ...sonra **zabıta** uzun uzadıya... (s.54)

Zabit (Ar.): ...ikisini de birer **zabite** verdi... (s.37)

Zafer (Ar.): ...şaşaa ve **zaferlerini** ilanla... (s.50)

Zahip (Ar.): ...kurtulduklarına **zahib** olanlar... (s.88)

Zahir (Ar.): ...girer **zahir**, cayır cayır... (s.118)

Zahire (Ar.): ...bu **zahire** yoksuzluğunda... (s.46)

Zahirî (Ar.): ...tehditnamenin **zahirî** ve kati... (s.58)

Zahit (Ar.): ...abit, **zahit**, pak, tahir... (s.62)

Zair (Ar.): ...sonra **zairlerine** bir tebessüm-i kabul... (s.94)

Zaire (Ar.): ...figanlarından **zaire** bir keder... (s.49)

Zalim (Ar.): ...kurtardık **zalim** elinden... (s.47)

Zaman (Ar.): ...sel **zamanlarında** paçaları çemrenmiş... (s.81)

Zaman-ı teşekkül (Ar.): ...**zaman-ı teşekkülünden** beri birtakım... (s.145)

Zampara (Far.): ...seksen **zampara** ile boynuz... (s.118)

Zamparalık (Far.+Tr.): ...beraber **zamparalığı** da var... (s.136)

Zan (Ar.): ...bu **zannının** zıddını gösterdi... (s.115)

Zannetmek (Ar.+Tr.): ...çıkışlar **zannedenler**, tımarhaneden... (s.88)

Zannolunmak (Ar.+Tr.): ...çekinir **zannolunacak** ihtirazlı ağır... (s.77)

Zapt (Ar.): ...ikisini de **zapta** uğraştı... (s.51)

Zarar (Ar.): ...hiçbir ziruha **zarar** etmezler... (s.49)

Zarar etmek (Ar.+Tr.): ...hiçbir ziruha **zarar etmezler**... (s.49)

Zarf (Ar.): ...irice bir **zarf** ilişir... (s.56)

Zarflamak (Ar.+Tr.): ...yazıp **zarflayarak** uşağın... (s.68)

Zaruret (Ar.): ...zaruretle bunalan bazı... (s.40)

Zaruret-i umumiyye (Ar.): ...şu **zaruret-i umumiyye** hengâmesinde... (s.48)

Zat (Ar.): ...bir **zata** ve eşyalar da onun... (s.92)

Zaten (Ar.): ...götürdüklerini **zaten** biliyordu... (s.79)

Zat-ı ali (Ar.): ...**zat-ı alinizi** buradan alırım... (s.144)

Zat-ı manevi (Ar.): ...bir **zat-ı manevi** değilmiş... (s.112)

Zat-ı salih (Ar.): ...emanet ol **zat-ı salih** makamın... (s.49)

Zat-ı şerif (Ar.): ...bu **zat-ı şerifi** nerede bulabiliriz... (s.67)

Zat-ı takva-mutat (Ar.): ...**zat-ı takva-mutat**, kablü's-seher... (s.49)

Zat-ı velayet-penah (Ar.+Far.): ...oturan da **zat-ı velayet-penahileri...**
(s.122)

Zatürre (Ar.): ...soğuk alarak **zatürreye** tutulduğunu... (s.165)

Zavallı (Ar.): ...**zavallı** gazeteci, sen bunlardan... (s.36)

Zaviye (Ar.): ...iki **zaviyesi** arasında küçücük... (s.111)

Zayıf (Ar.): ...için en **zayıf** damarıma... (s.53)

Zayıçe (Ar.): ...hakkında **zayıçe** talebi... (s.117)

Zayıçe-i arifane (Ar.+Far.): ...bu **zayıçe-i arifanelerindeki** zahirî... (s.51)

Zebani (Ar.): ...iki de cehennem **zebanisi** gördüm... (s.99)

Zebun (Far.): ...birtakım fenalıkların **zebunudur**... (s.145)

Zehir (Far.): ...hakikaten **zehirli** bir akreple... (s.52)

Zekâ (Ar.): ...nadire-i dirayet ve **zekâ** idi... (s.105)

Zeki (Ar.): ...memurunun **zeki** yüzünde... (s.108)

Zelil (Ar.): ...sefil, **zelil** fakat hür bir... (s.150)

Zelle (Ar.): ...bir **zelle**, bir masiyet, belki... (s.99)

Zelzele-i felekiyye (Ar.): ...bu azim **zelzele-i felekiyyede**... (s.51)

Zembil (Ar.): ...bu kırıntıları **zenbiline** saklıyor... (s.133)

Zembil-i şerif (Ar.): ...**zenbil-i** şeriften ekmek kırıntıları... (s.131)

Zemin (Far.): ...aynı **zeminin** üzerinde tesviyeye... (s.130)

Zenbil-i mübarek (Ar.): ...yedincide **zenbil-i mübareği** buldum... (s.99)

Zenbil-i şerif (Ar.): ...bu **zenbil-i şerifin** içinde... (s.131)

Zendost (Far.): ...Cenab-ı Abdal pek **zendostmuş**... (s.112)

Zengin (Far.): ...çok **zenginlerin** kasalarını dolduran... (s.164)

Zerre (Ar.): ...akçeye **zerrece** itibarı yoktur... (s.48)

Zerzevatçı (Far.+Tr.): ...pazarlardan, **zerzevatçılardan** soğan... (s.160)

Zeval (Ar.): ...o **zavallıların** daima... (s.41)

Zevce (Ar.): ...çarçabuk **zevcesiyle** kızcağızının... (s.54)

Zevk (Ar.): ...yıkılsa onlar **zevkleriyle** meşguldür... (s.41)

Zeytin (Ar.): ...bir **zeytin** tanesiyle kefaf-ı nefis... (s.48)

Zıt (Ar.): ...hikmet-i idarenin **zıddına** gidenler... (s.35)

Zıvana (Far.): ...aklım **zıvanasından** oynadı... (s.103)

Zıya-ı mulim (Ar.): ...**zıya-ı mulim** o kadar çabuk... (s.55)

Zihin (Ar.): ...benim **zihnim** şimdi seninkinden... (s.60)

Zihniyet (Ar.): ...biri kendi **zihniyetine**, varışına... (s.42)

Zikir (Ar.): ...hayrette **zikrindir** bana... (s.66)

Zikretme (Ar.+Tr.): ...yemek yiyerek **zikretmesinden** başka... (s.71)

Zille sadir olmak (Ar.+Tr.): ...mugayir ne **zille sadir olabilir**... (s.39)

Zillet (Ar.): ...ne **zilletir** fakat mesele şimdi... (s.120)

Zinhar (Far.): ...vukuf için **zinhar** kibrit çakmak... (s.50)

Zira (Far.): ...**zira** o, malik-i hazain-i ledündür... (s.48)

Ziya (Ar.): ...bir **ziya** kaldırım taşlarının... (s.74)

Ziyade (Ar.): ...seninkinden **ziyade** karıştı... (s.60)

Ziyadeleşmek (Ar.+Tr.): ...hastalığı birdenbire **ziyadeleşir**... (s.96)

Ziyafet (Ar.): ...böyle **ziyafet** zamanlarına... (s.41)

Ziyan (Far.): ...zarar ve **ziyan** kimden dava... (s.138)

Ziyaret (Ar.): ...an-ı **ziyarete** ağzına dünya... (s.75)

Ziyaretgâh-ı enam (Ar.+Far.): ...şerifleri **ziyaretgâh-ı enamdır**... (s.48)

Zor (Far.): ...pek **zor**, dün bir parça... (s.42)

Zorba (Far.): ...**zorbaların** içinde kulaç... (s.37)

Zuhur (Ar.): ...hastalığın **zuhurundan** sonra... (s.48)

Zuhur etmek (Ar.+Tr.): ...cin **zuhur ederse** ne yapacaktı... (s.77)

Zulmet (Ar.): ...Hazret-i Abdal **zulmet** ve sükûnet... (s.49)

Zulmet-i hayret (Ar.): ...zulmet-i hayrette zikrindir... (s.66)

Züvvar (Ar.): ...züvvarı görüyor gibiydiler... (s.121)

1.3. Deyimler

Aksoy, deymi: “Bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümce.”(Aksoy, 1993) olarak açıklamaktadır. Korkmaz: “Gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan ve çekici bir anlatım özelliğine sahip olan kelime öbeği...” (Korkmaz, 1992) olarak açıklar. Püsküllüoğlu 2002 yılında yayınlanan *Öz Türkçe Sözlük*’te: “Genellikle kendi öz anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış söz; en az iki sözcükle kurulur ve sözdizimi değiştirilemez, kısa ve özlü anlatım aracıdır.” (Püsküllüoğlu, 2002:165) tanımını yapmaktadır. TDK güncel sözlükte “Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği; tabir.” (TDK EVDS, 2026) tanımına yer verilir. Farklı akademisyenlerin deyimle ilgili benzer açıklamaları bulunmaktadır. Bu açıklamalardan hareketle; deyim, kendine has yapısı ve kuralları olan öğelerdir. Deyimler, bir toplumun geçmişinden bugüne birikimlerini yansıtan, toplumun kültüründen doğan, her topluma has özellikler barındıran bir yapı göstermektedir. Kimi zaman yargı bildiren kimi zaman çoğunlukla söz öbeğinden oluşan, anlamı pekiştiren, dile çekicilik, esneklik, edebi ve sanatsal haz katan bir yapısı bulunmaktadır. Deyimler aynı zamanda en az iki kelimeden oluşan ve genellikle mecaz anlamda kullanılan, zaman ve çekim unsurları geniş anlatım aracıdır.

Aksan: “Bir dildeki deyimler de söz varlığı içinde yer alır. Dili konuşan toplumun anlatımındaki gücünü ve başarısını benzetmeye, nükteye olan eğilimini ortaya koyan önemli öğelerdir.” (Aksan, 2021) görüşündedir. Toplumun gelişmiş bir dil yapısının olup olmadığını anlamak için anlatım gücünü artırmak adına bünyesinde neler barındırdığına bakmak gereklidir. Deyimler vesilesi ile birtakım benzetmeler yaparak, dilin inceliklerini kullanarak, düşündürücü aynı zamanda gülünç öğelerle süsleyerek dil, zengin bir anlatım aracına dönüşmektedir. Mecazlarla yüklü mesajlar barındıran deyimler, ifade etmek istenilen duygu ve düşünceleri kısa ve öz şekilde muhatabına bildirmektedir.

Deyimlerle ilgili Aksan: “Deyimler kimi zaman yüzyıllar boyunca hiç değişmeden kimi zaman sözcüklerinde yenilemelerle yaşamakta yeni deyimlerde aktarılabilmektedir.” (Aksan, 2021) ifadesini kullanmaktadır. Deyimlerin söz sıralaması değişmez ve deyimler kalıplaşmış sözlerden oluşmuştur. Fakat deyimler tarihsel süreçte kullanım sıklığının azalması, kelimelerin

yerine farklı kelimelerin geçmesi veya benzer anlamdaki deyimlerin çokluğu, kültürel etkileşim ve farklılıklar nedeniyle popülerliğinin artması veya azalması gibi faktörlerle biçimsel değişimlere uğrayabilmektedir.

Her toplumun kendine mahsus deyimleri vardır. Bir toplumun söz varlığında bulunan deyim, farklı bir dilde kullanıldığında bağlam, anlam ve işlev bakımından uyumlu olmayabilmektedir. Bununla ilgili olarak Zülfikar, *Türk Dili ve Kompozisyon* adlı eserinde: “Deyimlerin en önemli özelliklerinden biri aynen tercüme edilememesidir. Bir başka dile tercüme edilen deyimler anlamından ve şekil özelliklerinden çok şey kaybeder. Çevrildiği dildeki karşılık genellikle bu kavramın bir açıklamasıdır.” (Zülfikar, 2007) ifadelerini kullanmıştır. Çünkü her toplumun kendine has yapısı ve anlayışı kendi toplumunun sosyal, ekonomik, kültürel vb. yapısına göre şekillenmektedir. Her toplumun kendine has özellikleri olduğu için bir toplumda var olan deyim başka bir topluma aktarılmaya çalışıldığında işlevsiz kalacaktır. Bu nedenle de aktarılan dilde anlamsal, biçimsel ve işlevsel açıdan yetersizlik oluşacaktır.

Deyimler anonim özellik göstermektedir. Bir deyim oluşabilmesi için uzun bir süre geçmesi, toplumun bu deymi kabul etmesi yani içselleştirmesi, toplum tarafından genel kabul görmesi ve toplumun bu deymi kullanma arzusunda olması gerekmektedir. Deyimler toplumun yüzyıllar boyunca biriktirdiği kültürel miras üzerine kuruludur. Toplumun kullandığı dilin anlatım gücünü, etkililiğini, zenginliğini artıran bu deyimler ait olduğu toplumun karakterini de yansıtmaktadır. Deyimler; bir durumu, kavramı, tecrübeyi, olayı belirtmek veya göstermek amacıyla üretilmiş özel kalıplardır. Amacı duygu, düşünce ve ifadeyi anlamlı kılmak, zenginleştirmektir. Bir toplumun kullandığı dilin gelişmişlik düzeyi söz varlığının zenginliği ile ölçülmektedir. Deyimler de söz varlığının bir parçası olarak dilin gelişmişlik göstergesidir.

Aksoy, deyim ve atasözü arasındaki farkla ilgili olarak: “Deyim, bir kavramı belirtmek için bulunmuş özel bir anlatım kalıbıdır; düstur niteliğinde bir söz değildir. Deyimi atasözünden ayıran en önemli vasıf budur.” (Aksoy, 1963) görüşünü savunmaktadır. Deyimler soyut veya somut bir kavramı, duyguyu, durumu en az iki kelime ile karşılayan söz öbeğiiken atasözleri bir yargı, kural veya öğüt barındırmaktadır.

Aşağıda Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın *Hakka Sığındık* adlı eserinde geçen deyimler alfabetik olarak sıralanmıştır. Ayrıca tümce sonunda sayfa numarası da parantez içerisinde gösterilmiştir. Deyimin geçtiği tümce tamamen alınmamış olup bağlamdan yararlanılarak bir kısmı gösterilmiştir. Söz varlığı ögesi olarak nitelendirilen deyim koyu ve kalın (bold)

biçiminde yazılmıştır. Deyimler sınıflandırılırken TDK Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü kaynak olarak kullanılmıştır.

-A-

Acı duymak: ...ne kadar **acı duysak**, dişimizi... (s.62)

Adı kalmak: ...yalnız ağzımızda **adı kaldı**... (s.44)

Ağza alınmaz: ...mukaddesata karşı **ağza alınmaz** küfürler... (s.123)

Ağzı köpürmek: ...gözleri süzüldü, **ağzı köpürdü**... (s.126)

Ağzı sulanmak: ...şairiyetlerince **ağızlarını sulandıra sulandıra**... (s.73)

Ağzına bir parmak bal çalmak: ...ağzına birer parmak bal **çaldılar**... (s.42)

Ağzından çıkanı kulağı işitmek: ...ağzından çıkanı kulağın **işitsin**... (s.118)

Ağzından söz almak: ...ağzından söz **alabilmek** kabil mi... (s.126)

Akıp gitmek: ...tarafa **akıp gidiyordu**... (s.37)

Aklı karışmak: ...görsen **aklın** işte orana **karışır**... (s.76)

Aklını başına toplamak: ...vaktimiz yok **aklını başına topla**... (s.60)

Alet etmek: ...dolandırıcılığa **alet edinerek** oradan... (s.109)

Aman vermek: ...ölümün **aman vermez** pençelerinden... (s.40)

Arkasını sıvamak: ...komşusunun **arkasını sıvayıp** yüzünü... (s.59)

Aşağı kalmamak: ...ondan pek **aşağı kalmaz**... (s.68)

Ayağına gelmek: ...o kendi **ayağıyla geldi**... (s.142)

Ayağına kapanmak: ...ben ayaklarına **kapanarak**... (s.65)

Ayaza çekmek: ...sabaha karşı **ayaza çekti**... (s.79)

-B-

Bağrına basmak: ...Mustafa'yı **bağrına bastırdı**... (s.155)

Başa kalmak: ...oğlan hasta, iş **başına kaldı**... (s.42)

Başı dönmek: ...karşısında **başım döndü**, maneviyetim bulandı... (s.149)

Başına dert almak: ...başına pek büyük bir dert aldığı... (s.150)

Başına taş yağmak: ...başlarımıza taş yağmadığına... (s.45)

Berhudar ol: ...berhudar olunuz komşum... (s.57)

Beti benzi uçmak: ...çarpıntısı tuttu; beti benzi uçtu... (s.84)

Boş dönmek: ...bila-kesb boş dönmek için... (s.137)

Boyu devrilsin: ...herifin boyu devrilsin... (s.35)

Boyunduruk altına girmek: ...terbiye boyunduruğu altına sokunca... (s.150)

-C-

Canı yanmak: ...cayır cayır canım yanıyor... (s.118)

Ceza çekmek: ...işledin, cezasını yavruların çekti... (s.56)

-D-

Dallanıp budaklanmak: ...o kadar dallandı budaklandı tanınmaz... (s.116)

Dava etmek: ...hun-ı iffetini kimden dava edecektik... (s.151)

Davet etmek: ...görmeye davet ediyorum... (s.141)

Davete icabet etmek: ...meçhulün bira davetine hemen icabet edemezdi... (s.141)

Demeye kalmamak: ...ağırlaşıyor ağırlaştı demeye kalmaz... (s.54)

Derdest etmek: ...Ahmet kumpanyasından derdest edilen... (s.137)

Dili varmak: ...ölmeye dil varmıyor aşikâre... (s.58)

Düşünceye dalmak: ...derin bir düşünceye daldım... (s.150)

-E-

El pençe divan: ...huzurunda el pençe divan durur... (s.57)

Elde etmek: ...bir emare elde ederiz... (s.134)

Eli ermez gücü yetmez: ...elim ermez, gücüm yetmez... (s.105)

Elinden kurtulmak: ...bugün elimizden kurtulamazsın... (s.123)

Eline su dökemez: ...sizin elinize su dökemez... (s.117)

Eline tutuşturmak: ...beyinin **eline tutuşturarak**... (s.118)

Eliyle koymuş gibi: ...dolaşmaksızın **eliyle koymuş gibi**... (s.68)

Emin olmak: ...**emin olunuz** Komiser Bey... (s.141)

Evlere şenlik: ...evlere **şenlik** sekiz on... (s.54)

-F-

Farkına varmak: ...bir şeyin **farkına varamadım**... (s.110)

Feda etmek: ...kendimi **feda ettim** şimdi... (s.144)

Fenalık gelmek: ...birdenbire **fenalık geldi**... (s.156)

Fırsat bulmak: ...lakin **fırsat bulunca** çift... (s.152)

-G-

Geviş getirmek: ...İşpanyol deyince **geviş getiriyor**... (s.134)

Gidip de gelmemek var, gelip de bulmamak var: ...**gidip gelmemek var, gelip de bulmamak var**... (s.68)

Göğüs geçirmek: ...derin, **göğüs geçire geçire**... (s.161)

Gözleri açılmak: ...şimdi **gözleri açılan** mahkûmlar... (s.146)

Gözleri kararmak: ...**gözlerim, gönlüm karara karara**... (s.147)

Gözleri sulanmak: ...samilerin de **gözleri sulandı**... (s.153)

Gözleri süzölmek: ...Abdal Veli'nin **gözleri süzöldü**... (s.126)

Gözö ısırmak: ...gözleri **gözlerim hemen ısırdı**... (s.147)

Gözö üzerinde olmak: ...**gözö bizim üstümüzde** keşke... (s.64)

Gözünü dikmek: ...**gözlerini** odanın boşluklarına **dikti**... (s.65)

Günah işlemek: ...**günahı** sen **işledin**... (s.56)

-H-

Haber almak: ...bütün **haber alıyordunuz**... (s.165)

Haber vermek: ...eşkâlini bize **haber verdi**... (s.110)

Haberi olmak: ...bir müddet **haberleri olamadı**... (s.58)

Hali kalmamak: ...ne **hâlim kaldı** ne canım... (s.42)

Halt etmek: ...habis **halt etmiş**, hepsi hezeyan... (s.118)

Haraca kesmek: ...ortalığı **haraca kesmiş** yüz lira... (s.116)

Hararet basmış: ...hastayı ziyade **hararet basmış**... (s.164)

Hatır sormak: ...tabirlerince **hatır sormaya** koşuyorlar... (s.33)

Hesap vermek: ...bir **hesabım**, günahım yoktur... (s.143)

Hızını alamamak: ...haykırmak **hızını alamaz** kendini... (s.135)

Hüküm vermek: ...aleyhimde **hüküm vermeyiniz**... (s.143)

-I-

Israr etmek: ...olarak almakta **ısrar etti**... (s.87)

-İ-

İçi almamak: ...açtı ama **ichi almıyordu**... (s.156)

İçi çekmek: ...o kadar **ichim çekti**... (s.43)

İçi geçmek: ...biraz **ichim geçmiş**... (s.42)

İçine dert olmak: ...içime dert olacak... (s.44)

İhtiyaç duymak: ...sarılmak **ihtiyacını duyarlar**... (s.152)

İki eliniz kızıl kanda olsa: ...iki eliniz kızıl kanda olsa... (s.67)

İleri gitmemek: ...görmekten **ileri gidemedi**... (s.137)

İmdatı yetişmek: ...maneviyeti **imdadıma yetişir**... (s.107)

İnsafa gelmek: ...bu defa **insafa gelerek**... (s.90)

İpliği pazara çıkmak: ...ipliğimi pazara **çıkardı**... (s.166)

İstirham etmek: ...gelmenizi **istirham ediyorum**... (s.144)

İş görmek: ...gümrükte **iş görürken**, düşmüş... (s.154)

İş tutmak: ...bir **iş tutmak** için sermaye... (s.146)

-K-

Kaleminden çıkmak: ...bu gencin **kaleminden çıkmadır**... (s.110)

Kaşı çatılmak: ...Komiserin **kaşları** birden **çatıldı**... (s.141)

Kaşla göz arasında: ...ölüm **kaş ile gözün arasında**... (s.68)

Kendi yağında kavrulmak: ...zar zor **kendi yağıyla kavrulabilir**... (s.40)

Kıyamet kopmak: ...çalgı çengi, **kıyamet kopar**... (s.41)

Kızılca kıyamet kopmak: ...bir kızılca **kıyamettir koptu**... (s.118)

Kulak vermek: ...tehdidine **kulak vermeyenleri** hakikaten... (s.109)

Kurban olmak: ...uğruna kul, **kurban olurlar**... (s.38)

Kurban vermek: ...yoluna üç **kurban verdin**... (s.56)

Küçük dilini yutmak: ...insana, **küçük dilini yutturacak**... (s.44)

Küpünü doldurmak: ...uydurarak **küplerini doldurmayı** bilenler... (s.35)

-M-

Madik etmek: ...hissemi **madik etme** yarı... (s.76)

Malum olmak: ...bana şimdi **malum oldu**... (s.95)

Martaval atmak (Okumak): ...birtakım **martavallar okuyor**... (s.62)

Mecbur kalmak: ...üzerinde tesviyeye **mecbur kalıyorlardı**... (s.130)

Metelik vermemek: ...bile **metelik veren** var mı... (s.132)

Meydan açmak: ...türlü tefsirata **meydan açmış**... (s.96)

Meydan okumak: ...yumruğuma **meydan okuyarak** bana... (s.149)

Mümkün olmak: ...rabitalarını kırmak **mümkün olmaz**... (s.39)

Müsaade buyurmak: ...müsaade **buyurunuz**, pek ketum... (s.109)

-N-

Ne günlere kaldık: ...estağfurullah, **ne günlere kaldık**... (s.45)

Nefes çekmek: ...iki **nefes çektiği** sigarası... (s.157)

Neye uğradığını anlamamak: ...adam **neye uğradığını anlayamadı**... (s.55)

-O-

Omuz öpüşmek: ...iki aile **omuz öpüşürler**... (s.38)

-Ö-

Ödü kopmak: ...İspanyol nezlesinden **ödü kopuyor...** (s.93)

Önüme katmak: ...onları **önüme kattım** semte... (s.150)

-P-

Paye vermek: ...velayet **payesi vererek** tapınmak... (s.137)

Peyda etmek: ...maharet **peyda eden** bir sanatkâr... (s.154)

-R-

Rağbet etmek: ...kimse **rağbet etmez** olur. (s.55)

Rahat etmek: ...vücudu üzerinde **rahat etti...** (s.85)

Rahata ermek: ...rahatına **ermek** istiyordum... (s.101)

Ruhunu teslim etmek: ...düşmüş, **ruh teslim etmiş** efendim... (s.154)

-S-

Sıfırı tüketmek: ...titredim titredim, **sıfırı tükettim...** (s.105)

Sicim gibi: ...salyaları **sicim gibi** sarktı... (s.123)

Sipariş etmek: ...kazdırtmasını **sipariş ettim...** (s.142)

Sokağa atmak: ...kollarından tutup **sokağa atamadı...** (s.151)

Sokakta kalmak: ...cascavlak **sokak ortasında kaldı...** (s.89)

Soyup soğana çevirmek: ...zavallıları **soyup soğana çevirdikten** sonra...
(s.137)

-Ş-

Şafak atmak: ...kafasında derhâl **şafak attı...** (s.142)

Şamar patlatmak: ...bir **şamar patlatarak** onu defettim... (s.149)

Şirk koşmak: ...ona **şirk koşmuş** gibi olur... (s.34)

Şüphe etmek: ...bundan **şüphe eder misin...** (s.94)

Şüpheye düşmek: ...velayetinden **şüpheye düşerek** kimseyi... (s.107)

-T-

Tafsilata girmek: ...birçok **tafsilata girişmek** istedi... (s.104)

Takati kalmamak: ...taşıyacak **takat kalmaz**... (s.90)

Talim etmek: ...dilenme **talim etmiş**... (s.147)

Telaşa düşmek: ...herkesi meraka, **telaşa düşürür**... (s.90)

Teslim etmek: ...mahalline **teslim ettiler mi**... (s.94)

Toka etmek: ...misafiriyle **toka ederek**... (s.145)

-Ü-

Üste vermek: ...yeni potinlerimizi **üste verdik**... (s.89)

Üstüne varmak: ...biraz daha **üstüne varınca** Hazret... (s.134)

-V-

Vuku bulmak: ...ne hâl **vuku buldu**... (s.94)

-Y-

Yakayı ele vermek: ...maneviyyesiyle **yakayı ele vermişlerdir**... (s.137)

Yalın ayak başı kabak: ...yalın ayak başı kabak pis bir dilenci... (s.160)

Yerinden fırlamak: ...kaçırmamak için **yerinden fırladı**... (s.142)

Yurt tutmak: ...gizli yerlerde **yurt tuttuğuna** ben şaşıyordum... (s.148)

Yüreği rahatlamak: ...kemirsem de **yüreğim rahat olsa**... (s.64)

Yüreğine su serpmek: ...söz **yüreğine** biraz **su serpti**... (s.64)

Yüz sürmek: ...makamına **yüz sürmeye** gideceği... (s.68)

Yüz tutmak: ...gereği gibi zevale **yüz tutmuştu**... (s.70)

-Z-

Ziyafet çekmek: ...başkasına **ziyafet çekecek** kadar... (s.141)

1.4. Atasözleri

Güncel TDK sözlükte atasözü ile ilgili olarak: “Uzun deneme ve gözlemlere dayanarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz; deme, mesel, sav, darbimesel.” (TDK EVDS, 2026) tabiri kullanılmıştır. Bir başka tanımda atasözleri için: “Atalarımızın, uzun denemelere dayanan yargılarını, genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran, kültürel birliktelik ve sosyal olarak bir arada yaşama ilkelerine dönüştüren ve kalıplaşmış şekilleri bulunan, sosyal ve kültürel olarak benimsenmiş ve meşruiyeti tartışmasız kabul gören özlü sözlerdir.” (Çobanoğlu, 2004) ifadesi kullanılmaktadır. Aksoy ise: “Atalarımızın, uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözler.” (Aksoy, 1988) olduğunu dile getirmektedir. Bu tanımlardan yola çıkarak atasözlerinin bazı farklı görüşlere rağmen birçok benzer özelliğinin olduğu görülmektedir. İfade edilen düşüncelerden hareketle: Bir toplumun başlangıcından bugüne hayat tecrübelerini gelecek nesillere aktaran, kendine has kuralları ve üslubu olan, yargı bildiren söz varlığı öğeleridir. Bir milletin kültürünü, değerlerini, düşüncelerini, kurallarını yansıtmaktadır. Kalıplaşmış bir yapısı olan ve sanatsal, edebi öğelerle örülü sözler olarak nitelendirilmektedir. Atasözleri geçmişten bugüne toplumun başından geçen olaylar, durumlar, tecrübeler, düşünceler, göçler, savaşlar, geçim kaynakları, yaşam tarzı, sözlü veya yazılı kültür öğeleri etrafında örülmüştür. Her bir atasözünde bir tecrübe bulunmaktadır. Toplum bu tecrübeleri nesiller boyunca dil vasıtasıyla yeni nesillere taşımış, bu sözleri içselleştirerek kabul etmiştir. Toplum atalarından gelen bu kültürel mirası sorgulamadan duygu ve düşünce dünyasına dâhil etmiştir.

Aksoy: “Atasözleri geniş halk yığınlarının yüzyıllar boyunca geçirdikleri denemelerden ve bunlara dayanan düşüncelerden doğmuşlardır. Ulusun ortak düşünüşünü kanılarını ve tutumunu belirtir; bize yol gösterirler. Bir atasözü ile belgelendirilen tutumun doğruluğu herkesçe kabul edilir. Anlaşmazlıklarda bir atasözü, en büyük yargıdır.” (Aksoy, 2017) yorumunu yapar. Atasözlerinin toplumda kabul görmesi için öncelikle toplumun yüzyıllar boyunca birlikte yaşaması, ortak bir kültür oluşturmaları, bu tecrübelerle örülü atasözlerinin toplumun bir bölümüne veya tümüne yayılmış olması, toplumun bu sözleri kabul etmesi, dilden dile aktarması ve bu söze inanıp değer vererek anlam yüklemesi gerekmektedir. Bu sözlerin içerisinde tecrübe bulunduğu için öğreticilik yönü de ağır basmaktadır. Bu vesileyle genellikle öğüt ve yol gösterme amaçlı ifadelerde kullanılmaktadır.

Atasözleri konu kapsamını şekillendiren unsurlar: Afetler, savaşlar, tecrübeler, olaylar, gözlemler, toplumun analizi, gelenek ve görenekler, inanışlar, çevre, batıl inançlar veya

herhangi bir durum olabilmektedir. Atasözleri bir düşünceyi kanıtlamak ya da pekiştirmek, düşüncenin etkili ve inandırıcı olmasını sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Söylenen sözün sadece bireyin kendisine değil topluma ait olduğunu kanıtlama amacı gütmektedir. Bu sayede duygu ve düşüncelerin meşruluğu vurgulanmaktadır. Bir konuda uzun uzadıya anlatılan düşüncelerin bir özetlemesi yapılmaktadır. Bazen de çok söz söylemek istenilmediğinde atasözleri vesilesiyle duygu ve düşünceleri kısa ve öz bir şekilde ifade etmeye yaramaktadır. Kişi kendi duygu ve düşüncelerini karşısındakine inandırma kaygısıyla ortak bir değer yaratma amaçlı olarak atasözlerini kullanmaktadır.

Atasözleri toplumun kimliğini taşımaktadır. Bir toplum birçok farklı özellikle diğer toplumlardan ayrılmaktadır. Bazı toplumlar; nüfus, askeri güç, dil, kültür, edebiyat, felsefe, eğitim, sanat, teknoloji vb. birçok alanda gelişmiştir. Bazı toplumlar ise bu sayılan özelliklerin bazılarını taşımakta bazılarını taşımamaktadır. Gelişmiş bir toplumda söz varlığının zenginliği, dilin kıvraklığı, sanatsal derinliği, dilin işleyişi ve işlevi, çok yönlülüğü ile ölçülmektedir. Atasözleri de toplumun gelişmişlik düzeyi ve söz varlığı zenginliği hakkında bilgi vermektedir. Söz varlığı zengin toplumlarda bu ögeyi oluşturan unsurların herbiri gelişmiş bir yapıya sahiptir.

Sözlü kültür ürünü olan atasözleri, çeşitli nedenlerle günlük hayatta kullanılmaktadır. Yaman, *Terminoloji, Tanım ve Tasnif Bağlamında Atasözleri Üzerine Bir Değerlendirme* adlı çalışmasında: “Atasözleri, halk edebiyatının konuşmalık türlerinden biridir.” (Yaman, 2025) ifadelerini kullanmıştır. Birey; düşüncesinin güvenilirliğini sağlamak, bir otorite oluşturmak veya bir dayanak inşa etmek amaçlı konuşmalarında atasözlerine yer vermektedir. Atasözleri karşısındaki kişileri ikna etmek, iletişimi güçlü tutmak amaçlı kullanılmaktadır. Bunun yanında az sözle çok şey anlatmak istenildiğinde de atasözlerine başvurulmaktadır. Bir duygu, düşünce, durum karşısında kendini etkili bir şekilde ifade etmek ve kamuoyunu oluşturmak için de atasözlerine müracaat edilmektedir.

Atasözleri yüzyıllar boyunca sözlü gelenek yoluyla bu güne kadar aktarılmıştır. Bunun yanında Türk toplumunun yazılı olarak ilk atasözlerine Orhun Yazıtlarında raslanılmaktadır. Bu hususla ilgili olarak Yaman: “Türkçe yazılı kaynaklarda, Türk atasözlerine ilk olarak Köktürk dönemi eserlerinden Orhun Yazıtlarında rastlarız.” (Yaman, 2025) bilgisini paylaşmıştır. Divânu Lugâti't-Türk, Kutadgu Bilig, Atabetü'l-Hakayık, Dede Korkut Hikâyeleri, Durûb-ı Emsâl-i Osmaniyye gibi eserlerde de atasözlerine yer verilmiştir.

Aşağıda Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Hakka sığındık adlı eserinde geçen atasözleri alfabetik olarak sıralanmıştır. Atasözünün geçtiği tümce tamamen alınmamış olup bağlamdan

yararlanılarak bir kısmı gösterilmiştir. Söz varlığı ögesi olarak nitelendirilen atasözü koyu ve kalın (bold) biçiminde yazılmıştır. Atasözleri sınıflandırılırken TDK Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü kaynak olarak kullanılmıştır.

-B-

Bal tutan parmağını yalar: ...devr-i Hamidî'nin bal tutup da parmak yalayanlarındandır... (s.35)

Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar: ...biri yer, biri bakar, kıyamet ondan kopar.” darb-ı meselinin... (s.35)

-D-

Dilenci bir olsa şekerle beslenir: ...ya kardeş, dilenci bir olsa şekerle beslenir... (s.159)

-E-

Ecele çare bulunmaz: ...ecele çare olmaz o cahillere... (s.34)

-G-

Gidip de gelmemek var, gelip de bulmamak var: ...gidip gelmemek var, gelip de bulmamak var... (s.68)

-H-

Hikmetinden sual olunmaz: ...hikmetinden sual olmaz ama... (s.45)

-İ-

İyilik et denize at, balık bilmezse Halik bilir: ...iyilik et denize atalım, balık bilmezse Halik bilir... (s.46)

-K-

Kelin medarı olsa kendi başına olur: ...kelin medarı olsa kendi başına olur... (s.34)

Kırk yıl kıran olmuş, eceli gelen ölmüş: ...kırk yıl kıran olmuş, eceli gelen ölmüş... (s.34)

1.5. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)

Bir duygu, düşünce veya görüşü en kısa ve etkili bir biçimde ifade etmek, en az çaba ile söylemde bulunmak için atasözü, deyim, kalıp sözler vb. kullanılmaktadır. Bu gibi kalıplaşmış sözler yazılı veya sözlü iletişimde; ortama, şartlara, bağlama uygun olarak kullanılmaktadır. Birey; kutlamadan, taziye, hasta ziyaretinden herhangi bir karşılıklı diyalog anına kadar sayısız farklı durumda bunun yanı sıra; duygu, düşünce aktarma anında kalıplaşmış sözlerle başvurur. Karşılaşılan anlık herhangi bir durum, duygu, düşünce veya diyalogda sıfırdan bir cümle kurmak yerine kalıplaşmış sözlerle yer verilmektedir. Bu sözler her ortama uyumu kolaylaştıran ve mesajı uzatmadan en doğru, pratik, ekonomik şekilde iletmeyi sağlayan yapıdadır. Bu gibi kalıplaşmış sözler iletişim zorluğunu veya iletişim çatışması yaşanmasını engellemektedir.

Kalıplaşmış sözler içerisinde yer alan kalıp sözler diğer bir tabirle ilişki sözleri, bir veya daha fazla kelimedenden oluşan iletişimin bağlamına ve ortamına uygun kullanılan yapıdadır. Biçimsel açıdan sabit, genellikle gerçek anlamda, kültürel özelliklere haiz kısa ve pratik sözlerdir. Aksan: “Söz varlığını oluşturan öğeleri tanıtırken değindiğimiz gibi dil bilimde kalıp sözler ya da ilişki sözleri adı verilen öğeler -tıpkı deyimler ve atasözleri gibi- bir dili konuşan toplumun kültürüne ışık tutmakta onun inançlarını, insan ilişkilerindeki ayrıntıları, gelenek ve göreneklerini yansıtmaktadır.” (Aksan, 2021) söyleminde bulunmaktadır. Bulut ise: “Kalıp sözler de tıpkı deyimler ve atasözleri gibi, toplumun kültürünü, inançlarını, insan ilişkilerindeki ayrıntıları, gelenek ve görenekleri yansıtan sözlerdir. Aynı dili konuşan bir toplumun kültürüne ışık tuttuğu, onun inançlarını, insan ilişkilerindeki ayrıntıları, gelenek ve görenekleri yansıttığı görülmektedir.” (Bulut, 2012) şeklinde açıklamaktadır.

Bireyler bulundukları toplumda diğer bireylerle iletişim ve etkileşim halinde bulunmaktadır. Günlük hayatta diğer bireylerle iletişim kurarken, sürdürürken veya sonlandırırken birtakım kalıp sözler ifade etmektedir. Geleneksel ve kültürel hazinenin ürünü olan bu kalıp sözlerin kendine has bir yapısı, kuralı, işlevi, anlamı ve bağlamı vardır. Her kalıp söz ortamına veya bağlamına uygun kullanılmak zorundadır. Aksi halde; yanlış anlaşılmalara, uyumsuzluk, nezaketsizlik, yadırganma, dışlanma ve hatta gülünç duruma düşme ortaya çıkmaktadır.

İletişim ve etkileşim sürecinde zihne yerleşen kalıp sözler bir toplumun dünden bugüne kültürel birikimlerinin eseri olduğu için topluma has özellikler göstermektedir. Bir toplumdaki kalıp sözler farklı toplumlarda bir anlam ifade etmeyebilir. Kalıp sözler mecaz anlamda kullanılmadığı için genellikle gerçek anlamda kullanılmaktadır. Bazen tek bir kelime bazen bir söz öbeği bazen de belli kuralları olan tümcelerden oluşmaktadır. Kalıp sözler günlük hayatta kullanım alanlarına, yerlerine, durumlarına göre farklılıklar göstermektedir. Toplumun kültüründen, geleneklerinden, göreneklerinden, ahlaki yapısından, dini anlayışından, toplumsal örf ve adetlerinden etkilenecek kendi iç ve dış yapısını oluşturmaktadır.

Özdemir, kalıp sözlerin önemi dair: “Toplumsal hayata ait unsurlar içermesi, dinî inançları yansıtmaması, söyleyen kişinin iç dünyasına özgü ipuçlarını vermesi, bünyesinde kültürel değerleri barındırması kalıp sözlerin dil açısından önemini ortaya koymaktadır. Zengin bir içeriğe sahip olması, konuşma dilinde sık sık kullanılmasını sağlar.” (Özdemir, 2015) söyleminde bulunmuştur. Gökdayı, *Türkçede Kalıp Sözler* adlı çalışmada kalıp sözlerin özelliklerine değinerek: “Bu sözlerden bahseden kaynaklarda verilen kalıp söz örnekleri incelendiğinde, gerçekten de kalıp sözleri öteki kalıplaşmış dil birimlerinden ayıran yapı, işlev, anlam ve bağlam özellikleri olduğu görülmüştür.” (Gökdayı, 2008) yorumunu yapmıştır. Kalıp sözler yapı bakımından incelendiğinde, kelimelerin yerleri değiştirilememektedir. Fakat kelimeye gelen ekleri özellikle de çekim eklerini alabilmektedir. Bunun yanında tek bir sözcükten oluşabileceği gibi bir söz öbeğinden veya bir tümceden de teşekkül edebilmektedir. Konu ile ilgili olarak Gökdayı: “Allah rahmet eylesin kalıp sözü, *Rahmet Allah eylesin* veya *Allah rahmet kılsın* biçimlerine dönüştürülemez. Bir kısım kalıp sözler de, çoğu deyim ve bazı ikilemeler gibi ad çekim, kip ve kişi ekleri alabilmekte, konuşan ve dinleyen kişilere göre yeni dilbilgisel yapılara bürünebilmektedir.” (Gökdayı, 2008) görüşünü ifade etmiştir. Ayrıca Kalıp sözlerin tümce halinde bulunan yapıları için Gökdayı: “Kalıp sözler incelendiğinde, bunların tümce halinde olanlarının, atasözleri ve bazı deyimler gibi basit (Ağzını hayra aç), bileşik (Allah tuttuğunu altın etsin), sıralı (Bugün git yarın gel) veya eksilteli tümce (Canımız feda [olsun], Allah’ına kurban [olayım]) dizilişine sahip olduğu anlaşılmaktadır.” (Gökdayı, 2008) ifadelerini kullanmıştır. İşlev açısından bakıldığında kalıp sözleri; atasözü, deyim, ikileme gibi kalıplaşmış sözlerden ayıran en önemli fark özel durumlarda veya anlarda en pratik iletişim kurma biçimi olmasıdır. Anlam bakımından incelendiğinde kalıp sözlerin gerçek anlamda kullanıldığı görülmektedir. Bağlama uygun şekilde kalıp sözlerin kullanımına bakıldığında duruma, yere, mekâna, iletişim türüne göre sınırlandırıldığı göze çapmaktadır. Gökdayı: “Söz gelimi günaydın, insanların sadece sabahleyin karşılaştıklarında söyledikleri bir kalıp sözdür.

Değişmece anlamı kastedilmediği sürece, bu söz, öğleyin veya akşam kesinlikle kullanılmaz. Yine, yeni evlenenlere söylenen Allah bir yastıkta kocatsın kalıp sözünün, yeni arkadaş olanlara söylenmesi hiçbir şekilde kabul edilemez.” (Gökdayı, 2008) görüşünü savunmaktadır. Bununla birlikte Gökdayı: “Bu tür sözler, çoğunlukla insanlar hakkında olumlu düşünceler içeren, onların iyiliğini isteyen (Maşallah, Allah muhtaç etmesin, Allah daim etsin, Allah mesut etsin, vb.), kötülükleri defetmeye çalışan (Hayrolsun, Allah korusun, Hafazanallah, Allah esirgesin, Allah dert göstermesin, vb.)” (Gökdayı, 2008) düşüncesini dile getirmiştir.

Kalıp sözler, konuşulan dilde iletişim türüne, mekâna, zamana ve bağlama uygun olarak tasarlanmış hazır sözler olup dilin üretim ve anlamlandırma görevini ekonomik ve pratik bir şekilde tamamlayan, destekleyen bir özellik arz etmektedir.

Aşağıda Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Hakka sığındık adlı eserinde geçen kalıp sözler (ilişki sözleri) alfabetik olarak sıralanmıştır. Kalıp sözlerin geçtiği tümce tamamen alınmamış olup bağlamdan yararlanılarak bir kısmı gösterilmiştir. Söz varlığı ögesi olarak nitelendirilen kalıp söz koyu ve kalın (bold) biçiminde yazılmıştır. Ayrıca tümce sonunda sayfa numarası da parantez içerisinde gösterilmiştir.

-A-

Affedersiniz: ...affedersiniz beyim, sabaha karşı... (s.93)

Ah rabbim: ...ah Rabb'im, büyüsun pek büyüsun... (s.55)

Aleykümesselam: ...ve aleykümesselam ya Hacı Hurşit... (s.69)

Alimallah: ...Arap'ı beyaz ediyor Alimallah... (.45)

Allah bilir: ...biz mi? Allah bilir... (s.120)

Allah kerim: ...Allah kerim, dedim... (s.148)

Allah ne rahmet verirse: ...Allah ne rahmet verirse hem içeceğiz... (s.42)

Allah saklasın: ...Allah saklasın, hastalanan olsa... (s.62)

Allah sizden razı olsun: ...Allah sizden razı olsun dünya malı... (s.101)

Allah'a emanet: ...Allah'a emanet, niye çıldıracaksınız... (s.64)

Aman ya Rabbi: ...aman ya Rabbi iki ifrit... (s.100)

Amenna ve saddakna: ...tekrar amenna ve saddakna fakat... (s.96)

Ay dur: ...**ay dur**, lakırdımı şaşıyorum... (s.45)

-B-

Bakayım: ...**bakayım**, çoluk çocuğumun içinde... (s.62)

Baş üzere: ...emriniz **başım üzerine**, lakin... (s.105)

Başları yerlerde sayılsın: ...torunlarının **başları yerlerde sayılsın**... (s.35)

Bendeniz: ...efendim, **bendeniz** Komiser Bey'in... (s.106)

Berhudar olunuz: ...**berhudar olunuz** komşum... (s.57)

Billahi: ...**billahi** bizim Fettah doğru... (s.83)

Buyurunuz: ...**buyurunuz** efendim, safa-yı hatırla... (s.46)

-C-

Canım: ...sizi kim soydu **canım**... (s.95)

-Ç-

Çok şükür: ...Hakk'a **çok şükür** namazımı... (s.85)

-D-

Doğrusu: ...**doğrusu** Hazret-i Halid'in türbedarları... (s.62)

-E-

Efendim: ...**efendim**, bendenizce mesele... (s.110)

Elhamdülillah: ...**elhamdülillah** ikisi de yok... (s.69)

Emin olunuz: ...**emin olunuz** her zaman... (s.147)

Eminnetullah: ...ibadet edelim **eminnetullah**... (s.85)

Esselamu Aleyk Ya Müslimin: ...üzerine kavuşturarak: **Esselamu aleyk ya Müslimin**... (s.69)

Estağfurullah: ...alimallah öyy **estağfurullah**... (s.45)

Eyvallah: ...onlara **eyvallah** diyerek... (s.42)

-F-

Fesüphanallah: ...fesüphanallah, meydanda gölge vardı... (s.98)

-G-

Gözüm: ...merhaba **gözüm** buyurunuz... (s.114)

-H-

Haşa sümme haşa: ...titreyerek: **Haşa sümme haşa**... (s.59)

Haşa: ...haşa insan sathi nazardır... (s.99)

Hayrola: ...hayrola birader, ne var... (s.46)

Heyhat: ...heyhat, çaresiz, bu sıkleti... (s.87)

-İ-

İlahi: ...ilahi, o Hacı Ferhat denen... (s.35)

İşte bak: ...işte bak ne güzel söylüyorsun... (s.61)

-K-

Kaderullah: ...nasıl oldu, oldu **Kaderullah**... (s.95)

-M-

Maazallah: ...aleyhinde **maazallah** şek ve şüpheyeye... (s.60)

-N-

Ne Çare: ...takdir buyurdu **ne çare**... (s.84)

Nelere kadir değilsin: ...pek büyüksün **nelere kadir değilsin**... (s.55)

-O-

Onu dört kollu ile hacılar götürsün: ...onu dört kollu ile hacılar götürsün...
(s.35)

-Ö-

Öyle değil mi: ...ne var **öyle değil mi**... (s.125)

Öyle olsun: ...Komiser gülerek: **Öyle olsun**... (s.145)

-P-

Pek ziyade: ...bu aralık **pek ziyade** yorgun... (s.104)

Pekâlâ: ...**pekâlâ** bu huri ile gilmanı... (s.103)

-R-

Rabb'imın gücüne gider: ...öyle söylemeyiniz. **Rabb'imın gücüne gider...**
(s.34)

Rabb'imın takdiri ne ise o olur: ...sağlık Allah'tan. **Rabb'imın takdiri ne ise o olur...** (s.34)

Rabbim kabul eylesin: ...**Rabb'im kabul eylesin**, güzergâhımızda... (s.97)

-S-

Salamünaleyküm: ...**Salamü aleyküm** Abdal hazretleri sen... (s.123)

-Ş-

Şeytan aleyhillane: ...iğvaya **şeytan aleyhillane** musallat... (s.60)

-T-

Teşekkür ederim: ...**teşekkür ederim**, beş yüz lirayı... (s.61)

1.6. Terimler

Terimlerle ilgili olarak Aksan: “Terim (terme, term Fachausdruck), genel olarak özel alanların kavramlarına verilen addır. Bu alanlar bilim, teknik, sanat, zanaat, spor, tecim gibi, birbirinden çok ayrı olabilir. Örneğin kimya dalındaki radyum, baryum maddeleri gibi.” (Aksan, 1982) açıklamasında bulunmuştur. Korkmaz ise: “Bilim, teknik, sanat, spor, zanaat gibi çeşitli uzmanlık alanlarının kavramlarına verilen sınırlı ve özel anlamdaki ad: radyo, televizyon, bilgisayar, dil bilimi, yüklem, benzeşme, özgül ağırlık, dörtgen, atardamar, yer çekimi vb.” (Korkmaz, 1992) ifadelerini kullanmıştır. Farklı bir tanımda Zülfikar: “Anlamları dar ve sınırları olan terimler, bilim dallarının, sanat ve meslek kollarının mensupları arasında kısa yoldan anlaşmayı sağlayan sözlerdir. Eskiden "ıstılah" adıyla adlandırılan bu söz, umumî veya adî kelimelerden farklı kelimeler.” (Zülfikar, 2025) görüşünü aktarmıştır.

Tek bir karşılığı bulunan ve genellikle gerçek anlamda kullanılan terimler, birçok farklı bilim dalına ait özel kavramları karşılamaktadır. Bir kavramın terim olarak adlandırılabilmesi

için bilim, sanat, edebiyat gibi bilimsel ve sanatsal bir alanla ilişkili olması, kesinlik içermesi, yan ve mecaz anlamlar barındırmaması, bir uzmanlık alanı içerisinde bağlama uygun olarak değerlendirilmesi gereklidir. Terimler, belli bir alanla ilgili tüm bireylerde aynı anlamı çağrıştırmaktadır. Terimlerin toplum tarafından günlük hayatta kullanım alanları dardır. Genellikle terimler uluslararası nitelik taşıyarak her topluma özgü dil yapılarına göre türetilmekte veya çevrilmektedir. Terimler bir toplumun gelişmişlik göstergesidir. Toplumun bilim, sanat, kültür vb. alanlarda ürettiği terimlerin zenginliği ne kadar fazla ise o toplumun uluslararası alanda saygınlığı o derece fazla olacaktır.

Toplumun çeşitli alanlardaki veya doğadaki gözlemleri neticesinde isimlendirdiği nesneler, kavramlar, durumlar vb. terim olarak adlandırılabilir. Zülfikar bu hususla ilgili: “Terimler, genel olarak halkın söz varlığında yer almaz ama halk ağzında kullanılıp da sonradan terim özelliği kazanmış kelimeler vardır.” (Zülfikar, 2025) görüşünü ifade eder. Başka bir örnekte: “Öte yandan halk arasında el emeğiyle birtakım ürünler ortaya koyan kunduracı, demirci, kuyumcu gibi çeşitli sanat erbabının kullandığı özel sözler vardır. Onların kelime dağarcığında sakladıkları, işleriyle ilgili bu özel sözler de aslında birer terimdir.” (Zülfikar, 2025) yorumunu yapmaktadır. Terimler bu vesile ile yalnız bilimsel çalışmalara göre değil aynı zamanda toplumun gündelik hayatındaki tecrübeleri, toplumun doğayla ilişkisi ile de oluşturulabilmektedir.

Aşağıda Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Hakka Sığındık adlı romanında geçen terimlere yer verilmiştir. Terimler alfabetik olarak sıralanmış olup metinde birden fazla kez geçen terimler yalnızca bir defa gösterilmiştir. Terimin geçtiği tümce tamamen alınmamış olup bağlamdan yararlanılarak bir kısmı gösterilmiştir. Söz varlığı ögesi olarak nitelendirilen terim koyu ve kalın (bold) biçiminde yazılmıştır.

-A-

Abdal: ...orası **Abdal**’ın makamı... (s.99)

Abdest: ...emaneti **abdestli** mübarek eliyle... (s.62)

Abit: ...salih, **abit**, zahit, sakallı... (s.60)

Acı: ...bu **acı** ile sine döverken... (s.54)

Ahiret: ...karşı **ahirette** medyun yatmak... (s.89)

Ahlak: ...afif adamları **ahlak** uçurumlarına... (s.39)

Aile: ...**ailesi** mahallede iyi bir göz... (s.35)
Asker: ...bir **asker** gibi vazifemle... (s.166)
Aşçı: ...beylerden **aşçısına**, işçisine varıncaya... (s.34)
Aşk: ...**aşk** ile şevk ile vecd... (s.58)
Ateş: ...çocuk **ateşler** içinde eve... (s.54)
Avrupa: ...**Avrupalının** hakk-ı zekâsına karşı... (s.89)

-B-

Belediye: ...bunları **belediyeye** teslim edelim... (s.157)
Beyin: ...**beynimi** dehşet sardı... (s.60)
Boğmaca: ...**boğmaca** öksürüğünden, aslını sorarsan... (s.162)
Boksör: ...bir **boksör** hâlsizliğiyle Hacı... (s.90)
Buldok: ...bir **Buldok** vaziyetinde iki... (s.123)

-C-

Cadde: ...**caddenin** sol tarafındaki dükkânları... (s.114)
Cami: ...öyle **camî**, mescit ve tekkeleri... (s.68)
Cehennem: ...bu **cehennem** acısı, aklını... (s.55)
Cemaat: ...**cemaat** dağıldı, Hacı camiden... (s.86)
Cemiyet: ...hükûmet ya bir **cemiyet** peyda... (s.42)
Cenaze: ...hasta mı var, **cenaze** mi... (s.69)
Cennet: ...pırr **cennet** bağına uçar... (s.54)
Ceza: ...katiller **cezadan** muafiyet imtiyazıyla... (s.39)
Cihannüma: ...cumbamız, **cihannümamız** vardı... (s.154)
Cumba: ...**cumbamız**, cihannümamız vardı... (s.154)

-Ç-

Çocuk: ...mahallenin **çocukları** aç hayvan... (s.40)
Çöl: ...bir **çöl** müntehasından beliren... (s.75)

-D-

Damar: ...çünkü **damarlarında** dolaşan kanları... (s.39)

Deva: ...kıtlığın insafsız, **devasız**, çaresiz... (s.39)

Devriye: ...başlayınca **devriyenin** şüphesi artmış... (s.92)

Divan: ...Fuzuli **Divan'ı** duruyor oradan... (s.66)

Doktor: ...eczacılar, **doktorlar**, icat-gerleri... (s.53)

Dua: ...tekbirler, **dualar**, mevlutlar dinlemiş... (s.121)

Duvar: ...kalmış **duvarları** ve minaresiyle... (s.75)

Dükkân: ...**dükkânının** altındaki bodrumu bir... (s.161)

-E-

Eczacı: ...tuhaf şey; **eczacılar**, doktorlar... (s.53)

Emir: ...bir **emir** suretinde hane... (s.34)

Ezan: ...birçok **ezanlar**, kametler, tekbirler... (s.121)

-F-

Fatiha: ...onlara bir **Fatiha** ihdasına... (s.122)

Felsefe: ...bu **felsefeye** uydurarak küplerini... (s.35)

Frenk mürekkebi: ...kırmızı **Frenk mürekkebiyle** yazılmıştı... (s.57)

-G-

Gaz: ...teneke teneke **gazlar**, çuval çuval... (s.37)

Gebe: ...doğuramayan **gebe** kadınları... (s.112)

Gılman: ...huri ile **gılman** hayalat... (s.102)

Gırtlak: ...herkesin **gırtlaklarını** dağılayan... (s.40)

Gök: ...**gökte** yıldızlar bana yolumu... (s.97)

Gözyaşı: ...beşeriyet-i atıyyeye **gözyaşları** döktürtecek... (s.36)

Gümrük: ...**gümrükte** iş görürken... (s.155)

Günah: ...bakışmak **günahından** kendilerini... (s.71)

Güneş: ...kış **güneşinin** kuvvetsiz, hazin şuaları... (s.114)

-H-

Hafız: ...**Hafız**, koynundan, sine-i ihtiramından... (s.57)

Hak: ...**Hak** böyle takdir buyurdu... (s.84)

Hakkâk: ...**Hakkâk**, müşteri geldi zannıyla... (s.113)

Halk: ...aç **halk** birbirini didiklerken... (s.36)

Han: ...**han**, külhan, sokak, mezbele demez... (s.125)

Hapishane: ...ilerleyeydi **hapishaneler** mektep olur... (s.167)

Harem: ...Hacı Ferhat Efendi hareme gider... (s.62)

Hasta: ...ne yavrular, ne **hastalar** ölüyordu... (s.40)

Hastalık: ...**hastalık** zuhur eden... (s.33)

Hat: ...bir **hat** ve söz başları, nazar... (s.57)

Hava: ...**hava** bulutsuz, ceyyit berrak... (s.122)

Havale: ...sıtmaya, **havaleye**, saraya, hafakana... (s.112)

Hecin devesi: ...böyle **hecin devesi** gibi... (s.75)

Hekim: ...o olur, **hekimler** ne biliyormuş... (s.34)

Humma: ...nöbet artar, **humma** yükselir. (s.54)

Huri: ...biri gılman, biri **huri**... (s.99)

Hükûmet: ...varayım, **hükûmete** haber vereyim... (s.162)

Hükümdar: ...büyük **hükümdarların** nedimleri... (s.125)

-İ-

İlaç: ...tabip, **ilaç**, tedavi derken biçare... (s.54)

İman: ...velayetine **iman** ettiler... (s.58)

İmaret: ...keşkül **imaretlere**, konaklara, lokantalara... (s.125)

İmza: ...çünkü üzerinde **imzam** var... (s.115)

İrin: ...ateşten, kandan, **irinden**, melanetten... (s.36)

İspanyol nezlesi: ...galiba **İspanyol nezlesine** okurmuş... (s.93)

İşçi: ...aşçısına, **işçisine** varıncaya kadar... (s.34)

-K-

Kâfir: ...buna en **kâfirler** bile imanda... (s.60)

Kafiye: ...ne vezin var ne **kafiye**... (s.110)

Kaime: ...ellilik **kaimeyi** yeşil bir... (s.71)

Kamet: ...ezanlar, **kametler**, tekbirler, dualar... (s.121)

Kan: ...ateşten, **kandan**, irinden, melanetten... (s.36)

Kanun: ...daima **kanunun** fevkinde ya bir... (s.42)

Karagöz perdesi: ...önüne **Karagöz perdesi** kurarak bu... (s.137)

Keramat: ...izhar ettiği **kerameti** anlattı... (s.65)

Kış: ...ceyyit berrak bir **kış** günüydü. (s.122)

Kıtlık: ...mahalle **kıtlığın** insafsız, devasız... (s.39)

Komiser: ...**Komiser** telefonu kapadıktan sonra... (s.92)

Komisyon: ...hangi **komisyonda** mühim bir... (s.37)

Konak: ...imaretlere, **konaklara**, lokantalara her... (s.125)

Koşma: ...dakikada bir **koşma** söyleyen... (s.110)

Kundakçı: ...yangının **kundakçılarından** birtakımları... (s.36)

Kuruş: ...üzerinde yedi **kuruş** otuz paradan... (s.134)

Küfür: ...müthiş birer **küfür** sayıyorlardı... (s.57)

Külhan: ...han, **külhan**, sokak, mezbele demez... (s.125)

-L-

Lira: ...mucibince **liraları** ma kam-ı Hazret'e... (s.61)

Lokanta: ...konaklara, **lokantalara** her yere... (s.125)

-M-

Mahalle: ...**mahalleye** türlü türlü dedikodu... (s.116)

- Mahkeme:** ...tandırname **mahkemesinin** istinaf kabul... (s.35)
- Mahkûm:** ...lakin kanun nazarında **mahkûmsunuz**... (s.166)
- Manav:** ...bir **Manav** Hasan vardı... (s.161)
- Matem:** ...konağın içini **matemle** beraber... (s.116)
- Mecmua:** ...**mecmualarda** dakikada on mısra... (s.110)
- Medrese:** ...**medrese** duvarı kenarında bir... (s.113)
- Mektep:** ...Vefa ile Melek **mektepten** geldiler... (s.151)
- Mektup:** ...bu **mektup** yine Samatya'dan... (s.119)
- Melek:** ...**meleklerin** muanakaları latifti ama... (s.100)
- Mescit:** ...cami, **mescit** ve tekkeleri dolaşmaksızın... (s.68)
- Mest:** ...**mestlerini** birbirine sürterek... (s.97)
- Mevlüt:** ...dualar, **mevlutlar** dinlemiş, o yıkık... (s.121)
- Mezbele:** ...sokak, **mezbele** demez, rast geldiği... (s.125)
- Mısra:** ...on **mısra** söylemek müsabakaları... (s.110)
- Minare:** ...duvarları ve **minaresiyle**, mezarlık... (s.75)
- Muharip:** ...kalan **muharib** bir asker... (s.166)
- Muharrir:** ...**muharrirlik** benim gibileri için... (s.146)
- Mühr-i Süleyman:** ...Komiser **mühr-i Süleyman'ı** göstererek... (s.113)
- Münkereyn:** ...**Münkereyn'e** sual cevabım kolaylaşsın... (s.101)

-N-

- Namaz:** ...sabah **namazım** geçecek haydi... (s.85)
- Nazım:** ...lakin **nazmın** da, nazımın da... (s.110)
- Nezle:** ...iki gündür **nezleden** burnum tıkanmış... (s.43)
- Nöbet:** ...o akşam **nöbet** artar, humma... (s.54)

-O-

Okka: ...okkası elliye çıkan sütün... (s.40)

Omuz: ...saçlarını **omuzlarından** aşağı salkım... (s.63)

-Ö-

Ölüm: ...açlığın, **ölümün** aman vermez... (s.40)

-P-

Paşa: ...çok sevmiş **Paşa'dan** istemiş... (s.154)

Posta: ...bir de Samatya **Posta** ve Telgraf... (s.109)

-R-

Rahman: ...viranede rahmet-i **Rahman'a** ermiş... (s.147)

Refah: ...verdiği **refah** ve gurur ile... (s.36)

Ruh: ...çürümez **ruhları** etrafı dinliyor... (s.121)

-S-

Sabır: ...tükenmez bir **sabır** ve tevekkül... (s.121)

Saç: ...saçlarını omuzlarından aşağı salkım... (s.63)

Salih: ...emin, **salih**, abit, zahit, sakallı... (s.60)

Sancı: ...kanepenin üzerine **sancısı** varmış... (s.63)

Sara: ...havaleye, **saraya**, hafakana birebirmiş... (s.112)

Sıtma: ...gizli **ısıtma** gibi aramızda kalacak... (s.62)

Siyaset: ...düşünmez, **siyaset** nedir bilmez... (s.132)

Sokak: ...külhan, **sokak**, mezbele demez... (s.125)

-Ş-

Şair: ...şiir kolaylaştıkça **şair** çoğaldı... (s.110)

Şefa: ...keramet, şifa, **şefa** ummak... (s.137)

Şeyh: ...kavuklu bir **Şeyh** Efendi geldi... (s.65)

Şeytan: ...cine, **şeytana** karşı beniâdem... (s.78)

Şiir: ...**şiiirlerde** ne vezin var ne... (s.110)

Şimşek: ...hemen bir **şimşek** çaktı... (s.99)

-T-

Tabip: ...**tabip**, ilaç, tedavi derken... (s.54)

Tahkikat: ...elden olan **tahkikatımız** bu... (s.112)

Talik kırması: ...ihtarname-i hazret, **talik kırması** bir hat... (s.57)

Tedavi: ...tabip, ilaç, **tedavi** derken biçare... (s.54)

Tekbir: ...birkaç **tekbir** getirdi ve sonra... (s.75)

Tekke: ...mescit ve **tekkeleri** dolaşmaksızın... (s.68)

Telgraf: ...Posta ve **Telgraf** Merkezine... (s.109)

Telkin: ...adab-ı tevdiyyeyi **telkin** eyle... (s.60)

Tevekkül: ...bir sabır ve **tevekkül** ile... (s.121)

Tevkif: ...kanun sizi **tevkifimi** emrediyor... (s.167)

Ticaret: ...kamçısıyla bir **ticaret** evinden... (s.37)

Tramvay: ...**tramvay** mevkifine yakın... (s.114)

Türbe: ...medrese, **türbe** gibi müştemilatın... (s.148)

Türbedar: ...Hazret-i Halid'in **türbedarları** meyanında... (s.62)

-U-

Uşak: ...**uşak** elindeki iri zarfı uzatarak... (s.58)

-V-

Vaaz: ...**vaaz** eder gibi besmeleyle... (s.97)

Veli: ...bir **veliden** mersul, bu muzlim... (s.57)

Vezin: ...şiiirlerde ne **vezin** var ne... (s.110)

Vicdan: ...gözleri, **vicdanları**, basiretleri... (s.39)

-Y-

Yağmur: ...bir parça **yağmur** çizelediydi... (s.42)

Yangın: ...büyükçe bir **yangın** oldu... (s.87)

Yatsı: ...**Yatsıdan** sonra o taraftan geçen... (s.76)

Yıldırım: ...**yıldırımın** o pek kasir an-ı tenvirinde... (s.99)

Yıldız: ...**yıldız** pırıltılarından başka ışıık... (s.75)

-Z-

Zabıta: ...makam-ı teşekkürde **zabıta** memurunun... (s.144)

Zahit: ...abit, **zahit**, sakallı, abdestli... (s.60)

Zebani: ...ahirette **zebanilerin** ellerinde... (s.100)

Zihin: ...**zihnim** çok karışık, unuttum... (s.59)

Zikir: ...mühim karşısında **zikreder** gibi... (s.65)

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İnsanların iletişim kurmak amacıyla oluşturduğu ortak kodlar, semboller ve seslerden oluşan, bunun yanında bir anlaşma vasıtası olan dilin, her topluma özgü yapısal özellikleri bulunmaktadır. Dil kendi içerisinde çok boyutlu yapısal özellikleri olan, sürekli gelişen ve değişen bir düzene sahiptir. Toplumun bir parçası olan birey, doğumla birlikte biyolojik olarak öncelikle birtakım sesler çıkarmaya başlar. Başta anlamsız seslerle örülü yapı, bireyin gelişimiyle birlikte, aile bireylerinden ve yakın çevresinden öğrendiği anadili vasıtasıyla anlamlı bir biçim kazanır. Kısaca gelişimle birlikte sesler hecelere, heceler sözcüklere, sözcükler tümcelere dönüşür. Bunun dışında bireyin diğer bireylerle; farklı zamanlarda, mekânlarda ve durumlarda sergilediği ya da gözlemlediği davranışlar da bireyin söz varlığına katkı sağlar. Bunun yanı sıra sosyal medya, telefon, televizyon vb. tüm iletişim ve etkileşim araçları da farklı kültürleri bir arada sunarak bireyin söz varlığının zenginleşmesine vesile olur.

Söz varlığı çok yönlü bir yapıya sahip olması sebebiyle bireyin anadilinden, kültürel yapısından, gelenek ve göreneklerinden, dil özelliklerinden, inanç sistemlerinden vb. etkilenmektedir. Birey bu vesile ile söz varlığını bu yapıya uygun olarak şekillendirmektedir. Toplumlar da bireyler gibi kendi iç dinamiklerinden ve çevresinde bulunan diğer toplumlardan etkilendiği için her toplumda az ya da çok bir kelime alışverişi gerçekleşmektedir.

Dünyanın her bir köşesindeki toplumların; kendine has özellikleri, yaşama şekilleri, geçim kaynakları, inançları, kültürel özellikleri, ihtiyaçları vardır. Bir toplumda var olan bu gibi özellikler diğer toplumlarda olmayabilir. Bu farklılaşmalar, çeşitli nedenlerin bir araya gelmesi, toplumların iletişim ve etkileşim kurmasına vesile olduğunda söz varlığına yeni kavramların, kelimelerin, duyuların vb. girişi de kaçınılmaz olmaktadır.

Söz varlığı bir toplumun geçmişten bugüne kültürel mirasından gücünü alarak, toplumun dilini zenginleştiren, kendine has dil yapılarını yansıtan, bir toplumun kültürünü, örf ve adetlerini ifade eden, toplumun hayat tecrübelerinden ve diğer toplumlarla olan ilişkisinden beslenen söz dizgesidir. Bir toplumun dilinde yer alan yerli kelimeler, yabancı sözcükler, atasözleri, deyimler, kalıp (ilişki) sözleri, terimler, özlü sözler, ikilemeler, tamlamalar vb. birçok kavram dilin söz varlığını oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Hakka Sığındık* adlı eserinin söz varlığı öğeleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Eserde hangi söz varlığı öğeleri kullanılmış, söz varlığı unsurlarının sınıflandırılması sonucunda ne gibi sonuçlar ortaya çıkmış bunun tespiti

yapılmıştır. Eserde yer alan söz varlığı ögeleri ile yazarın üslubu arasındaki ilişki nasıl sorusuna cevap aranmıştır.

Söz varlığı ögeleri belirlenirken Prof. Dr. Doğan Aksan'ın *Türkçenin Sözvarlığı* adlı eserinde yer alan sınıflama dikkate alınmıştır. Sırasıyla: Temel söz varlığı, yabancı sözcükler, deyimler, atasözleri, kalıp sözler (ilişki sözleri) ve terimler sınıflandırılmıştır. Söz varlığı ögeleri alt başlıklar halinde sıralanmış olup her bir söz varlığı ögesi alfabetik şekilde listelenmiştir. Söz varlığının geçtiği tümce sayfa numarası ile birlikte alınarak öge kalın yazı ile (bold) verilmiş ayrıca tümce sonunda sayfa numarası parantez içerisinde gösterilmiştir.

Söz varlığının tespitine öncelikle temel söz varlığı ögelerinin analiziyle başlanmıştır. Hakka Sığındık adlı eserde yer alan kahraman kadrosundaki tipler incelendiğinde yazar sıradan halkın diyaloglarında daha çok Türkçe kökenli ve temel söz varlığına yönelik kelimeleri tercih etmiştir. Bu da halk deyişlerinde daha yalın bir üslup kullandığının göstergesidir. Yine eserde belli bir zümreyi veya meslek grubunu temsil eden tiplere de yer verilmiştir. Bu tiplerin diyaloglarında daha çok yabancı sözcüklerin ağırlıklı olduğu gözlemlenmiştir.

Türkçe yapısı bakımından sınıflandırıldığında eklemeli bir dil yapısına sahip olduğu görülmektedir. Türkçenin bu özelliği sebebiyle bünyesine hangi yabancı kelimeyi alırsa alsın o kelimeyi Türkçeleştirme eğilimi vardır. Örneğin metinde geçen “*Abdal'ın velayetine iman ettiler.*” cümlesinde yer alan *velayet* sözcüğü yapı bakımından incelendiğinde: *velayet* (Ar.) (İsim Kökü) + -i (3. Tekil Şahıs İyelik Eki) + -n- (Zamir n'si) + -e (Yönelme Durum Eki) şeklinde bir ayırım yapılmaktadır. Burada geçen *velayet* sözcüğü Arapça kökenlidir fakat Türkçenin eklemeli yapısı sebebiyle bu kelimeye getirilen eklerin tümü Türkçenin yüzyıllardır kullandığı isim çekim ekleridir. Yani bu kelime her ne kadar Arapça kökenli olsa da Türkçe, yapısı gereği bu kelimeyi yerelleştirmiştir. Bu ve benzeri kelimelerin varlığı da kapsama dâhil edildiğinde eserde geçen kelimelerin çoğunun temel söz varlığına ait olduğu ifade edilmektedir.

Eserde kullanılan yabancı kelimeler; yalın halde, türemiş, birleşik kelime veya terkip şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Söz varlığı ögelerinden biri olan yabancı kökenli kelimelere bakıldığında eserde: 1988 Arapça, 297 Farsça, 28 İtalyanca, 67 Fransızca, 33 Yunanca, 2 Latince, 1 Soğdca, 2 İngilizce, 1 İbranice, 1 Moğalca, 2 Ermenice, 1 Macarca, 1 Rusça, 1 İspanyolca, 1 Almanca ve 1 Slavca olmak üzere toplamda 2427 yabancı kökenli kelime kullanılmıştır.

Birleşik kökenli kelimelerin oluşum biçimlerine bakıldığında: Arapça isim kökenli bir kelime ile Türkçe yardımcı eylemden oluşan birleşik kelime sayısı 247 olarak tespit edilmiştir.

Bir Arapça kelime ve bir Farsça kelimenin birleşiminden oluşan birleşik kelime sayısı 40 olarak belirlenmiştir. Farsça isim kökenli bir kelime ile Türkçe yardımcı eylemden oluşan birleşik kelime sayısı 18, bir Türkçe bir Farsça kelimedenden oluşan birleşik kelime sayısı 2, bir İtalyanca bir Farsça kelimedenden oluşan birleşik kelime sayısı 1, birer Farsça-Arapça-Türkçe kelimedenden oluşan kelime sayısı 1, bir Fransızca bir Türkçe kelimedenden oluşan birleşik kelime sayısı 1, bir İtalyanca bir Farsça kelimedenden oluşan birleşik kelime sayısı 1, bir Türkçe bir Arapça kelimedenden oluşan birleşik kelime sayısı 1, bir Farsça bir Arapça kelimedenden oluşan birleşik kelime sayısı 1, Farsça birleşik kelime sayısı 5, Arapça birleşik kelime sayısı 9 olmak üzere toplamda kullanılan 327 birleşik kelime kullanılmıştır.

En az iki kelimenin belirli kurallar dâhilinde bir araya gelmesi neticesinde oluşan gruba tamlama veya terkip denmektedir. Eserde tespit edilen Arapça terkip sayısı 325, Farsça terkip sayısı 7, Arapça-Farsça terkip sayısı 23, Farsça-Arapça terkip sayısı 16, Arapça-Türkçe terkip sayısı 1, Farsça-Türkçe terkip sayısı 1, Fransızca-Arapça terkip sayısı 2, Fransızca-Türkçe terkip sayısı 1, olmak üzere toplamda 376 terkip olduğu tespit edilmiştir.

Yabancı kelimelerin eserde kullanımına bakıldığında, sıradan şahıs tiplerinin konuşmalarında geçen yabancı kökenli kelime ve terkip sayısının belli bir zümre ve meslek grubu tipine ait şahısların kullandığı yabancı kelime veya terkip sayısına göre çok daha az olduğu tespit edilmiştir. Hüseyin Rahmi Gürpınar bu eserinde geçen şahıs kadrosunun dilini; sosyal çevre, eğitim durumları ve toplumdaki statülerine göre belirlemiştir. Kullanılan yabancı sözcüklerin birçoğu günlük hayatta kullanılabilmektedir. Aynı zamanda günümüzde kullanılmayan eskimiş yabancı kelimelere de eserde yer verilmiştir. Yabancı kökenli kelimeleri tercih ederken özellikle Türkçede bulunan yardımcı eylemlerle kullanımı tercih edilmiştir. Bunun dışında Arapça ve Farsça kelimelerde yazar terkip kurmaya da özen göstermiştir.

Yabancı kelimelerin kullanımında özellikle Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin sayısının fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bunun sebepleri; dini inanç, coğrafi olarak toplumların yakın olması ve özellikle bilim, sanat ve edebiyat konularında bu toplumlardan etkilenilmesidir.

Edebi eserlerde yazar üslubunu belirlerken, çeşitli yöntemler kullanmaktadır. Bazen sade bir dil bazen de yabancı sözcüklerle örülü bir anlatım yolu benimsemekte veya halk deyişlerinden faydalanabilmektedir. Yazarın bu eserdeki üslubuna bakıldığında çoğunlukla yabancı kökenli kelimeleri, daha çok birleşik kelimeler oluşturarak veya tamlamalar kurarak kullandığı görülmektedir. Yazar eserde mizahi unsurlara yer vermiş, toplumun gerçekliklerini hiciv ağırlıklı bir üslupla anlatmıştır. Toplumun aksayan yanları, toplumsal bozulma, çeşitli

sorunlar mizahi ögelerden yararlanılarak aktarılmıştır. Olayların ve durumların abartılarak, ironiden yararlanarak verilmesi sürükleyici ve etkileyici bir anlatım sağlamıştır.

Söz varlığının önemli ögelerinden biri olan ve dile bir estetik, akıcılık, zenginlik katan deyim ve atasözleri de bu çalışmada duygu ve düşünceleri pekiştiren bir unsur olarak görülmektedir. Bu çalışmada TDK Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü'nde geçen 148 deyim ve **10** atasözü tespit edilmiştir. Farklı kaynakların veya yazarların deyimler ve atasözleri sözlükleri çalışmaya dâhil edilmemiştir. Yazar eserinde, deyimleri ve atasözlerini daha çok anlatımı tekdüzelikten kurtarıp anlatıma bir canlılık, zenginlik kazandırmak amacıyla kullanmıştır. Özellikle karşılıklı diyaloglarda ve anlamı pekiştirmek amaçlı kurulan cümlelerde deyimlere ve atasözlerine yer verilmiştir. Sıradan halka ait tiplerin konuşmalarında inandırıcılığı artırmak ve düşünceyi pekiştirmek amaçlı deyimler ve atasözleri sıkça kullanılmıştır. Yazar belli bir zümreye veya belli bir meslek koluna ait tiplerde ise yabancı kökenli kelimelere ve özellikle terkipleri yer vermiştir.

Birey farklı zamanlarda, durumlarda veya mekânlarda kalıplaşmış çeşitli söz ve söylemlerde bulunur. Bir taziye yerinde, kutlama alanında, buluşmada ya da sokakta yürürken rastladığı bir iletişim ortamında toplumun kültürel mirası olan ve nesiller boyunca değişmeden bugüne aktarılmış birtakım ilişki sözleri (kalıp sözler) kullanmaktadır. Taziye evinde acılı tarafa *başınız sağ olsun*, kutlamada *tebrikler*, bir buluşmada *merhaba* ya da sokakta yürürken tanıdığı bir esnafa *hayırlı işler* denilmesi söz varlığı içerisinde ilişki sözleri olarak nitelendirilmektedir. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın bu eserine bakıldığında yazar 53 adet kalıp söze (ilişki sözleri) yer vermiştir. Kullanılan ilişki sözlerine bakıldığında, yazarın iyi bir gözlemci olduğu, diyaloglara önem verdiği, eserde yer alan tipleri ekonomik, sosyal ve kültürel yapılarına uygun ilişki sözleriyle temsil ettiği göze çarpmaktadır.

Uzmanlık gerektiren alanlar başta olmakla birlikte, özellikle edebiyat, sanat, felsefe, din, astronomi ya da herhangi bir bilim dalıyla ilgili özel kavramlara terim denilmektedir. Bunun yanı sıra farklı uzmanlık alanları ile ilgili bu terimler, bir olay çevresinde gelişen metinlerde de kullanılmaktadır. Bilgilendirici ve açıklayıcı metinlerde daha çok bir uzmanlık alanıyla ilgili terimlere yer verilirken roman gibi anlatmaya bağlı metinlerde olayın akışına göre birden fazla uzmanlık alanına yönelik terimler kullanılabilir. Bu eserde geçen terimler incelenmiş ve 172 adet terim tespit edilmiştir. *Hakka Sığındık* adlı eserde birçok farklı alanla ilgili terimlere yer verilmiştir. Kullanılan terimler analiz edildiğinde dini terimlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bunun dışındaki terimlerin daha çok günlük hayatla ilgili kavramlara yönelik olduğu görülmüştür.

Bu çalışma bundan sonraki süreçte yapılacak olan söz varlığına yönelik akademik çalışmalara önyak olması amacıyla oluşturulmuştur. Söz varlığı üzerine yapılan çalışmalar değişim, gelişim ve farklılıkları belirlemek, analiz etmek, karşılaştırmak ve bir sentez oluşturmak amacıyla yapılmaktadır. Türk edebiyatı başlangıcından bugüne birçok döneme ayrılmaktadır. Bu vesileyle her dönemin dil özellikleri ve söz varlığının belirlenmesi akademik camia için faydalı olacaktır. Her dönemin kendine has söz varlığı öğeleri, zenginlikleri, farklılıkları olduğu için bu konuda karşılaştırmalı çalışmalar akademik literatüre katkı sağlayacaktır. Çünkü hiçbir dönem çağının gereklerinden, kültürel unsurlarından ve bağlamdan ayrı değerlendirilemez.

Eserde kullanılan Atasözü, deyim ve kalıp sözler; duygu, düşünce veya hisseleri ekonomik ve pratik bir şekilde en az çaba ilkesine bağlı olarak ve bağlama uygun şekilde ifade etmeyi sağlayan kalıplaşmış sözlerdir. Özellikle anlatıma bir canlılık, dinamizm ve güç katan bu sözlere Türkçe öğretiminde özellikle de yabancılara Türkçe öğretiminde, edebi eserlerden veya kısa metinlerden yararlanarak hedef dilin zenginliği ve Türk milletinin zihin dünyası doğrudan aktarılabilir. Okuma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde kalıp sözlere daha çok yer verilebilir. Yine yabancılara Türkçe öğretiminde kalıp sözlere yer verilerek günlük hayatta karşılaşılan durumlara, olaylara karşı, bağlama ve ortama uygun kısa ve öz tepkiler, sergileme becerisi kazandırılabilir. Kalıp sözlerin eğitim öğretim faaliyetlerinde daha fazla kullanımıyla dilin sadece gramer kuralları değil aynı zamanda toplumun değerleri ve kültürü de etkili bir biçimde ve doğrudan aktarılabilir.

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinde ve edebi anlayışında görülen Realist-Naturalist çizgi de söz varlığı üzerine yapılacak çalışmalar için kaynak niteliği taşımaktadır. Çalışmada *Hakka Sığındık* adlı eserin seçilmesinin en önemli nedeni söz varlığı çalışmalarına uygun bir zemin ve zengin bir malzeme sunmasıdır. Hüseyin Rahmi'nin edebi kişiliği ve eserlerinin içeriği değerlendirildiğinde hemen hemen tüm eserlerinin söz varlığı unsurları bakımından zengin olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Ahioğlu Lindberg, E. (2011). Piaget ve Ergenlikte Bilişsel gelişim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 1-2.
- Aksan, D. (1979). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim-I*. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Aksan, D. (1982). *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim-3*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Aksan, D. (2021). *Türkçenin Sözvarlığı*. Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Aksoy, Ö. A. (1963). Atasözleri, Deyimler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 10, 131-166.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri Sözlüğü* (5). İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü* 1-2 (5). İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Aksoy, Ö. A. (1993). *Deyimler Sözlüğü* (6). İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Altıntop, K. (2019). *Bütün Yönleriyle Hüseyin Rahmi Gürpınar*. Ezr Yayıncılık, İstanbul.
- Banguoğlu, T. (1974). *Türkçenin Grameri*. Baha Matbaası, İstanbul.
- Bulut, S. (2012). *Anadolu Ağzlarında Kalıp Sözler ve Kullanım Özellikleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ordu.
- Çobanoğlu, Ö. (2004). *Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü* (1). Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara.
- Çotuksöken, Y. (1994). *Deyimlerimiz*. Özgül Yayınları, İstanbul.
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Basım, İstanbul.
- Gencan, T.N. (1979). *Dil Bilgisi*, Türk Dil Kurumları Yayınları, Ankara.
- Google. (2026). *Gemini Yapay zekâ modeli*. Erişim: (26 Ağustos 2026). <https://gemini.google.com/app/8ebc326ded37215f?hl=tr>
- Gökdayı, H. (2008). Formulaic Expressions in Turkish. *Bilig*, 44, 89-110.
- Johanson, L. (2007). *Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler* (Çev. N. Demir). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karahan, L. (2010). *Türkçede Söz Dizimi*. Akçay Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumları Yayınları, Ankara.
- Levend, A. S. (1964). *Hüseyin Rahmi Gürpınar*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Nemutlu. Ö. (2022). Romanla Edebiyat Eleştirisi Yapmak: İffet, Metres ve Cehennemlik Romanları. *Erciyes Akademi*, 36(Özel Sayı - Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu), 1511-1528.

- OpenAI. (2026). *ChatGPT Yapay zekâ modeli*. (Erişim: 26 Ağustos 2026).
<https://chatgpt.com/c/6a16188e-ef38-83eb-aedc-3818722a765d>
- Özbalcı. M. (2014). Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Bazı Romanlarında Ferdi ve Sosyal Tenkit. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 213-226.
- Özdemir. C. (2015). Bir Kültür Unsuru Olarak Âşık Edebiyatında Kalıp Sözler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(28), 286.
- Püsküllüoğlu, A. (2002). *Öz Türkçe Sözlük*. Arkadaş yayınevi, Ankara.
- Şenyıldız, N. (2022). Temel Söz Varlığı ve Deyimler Açısından Okuma Kavramı. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 11-20.
- Turp Kaya, D. (2021). Hüseyin Rahmi GÜRPINAR Hakk'a Sığındık. TDK Yayınları, Ankara.
- Türk Dil Kurumu. (2026). *Atasözü*. (Erişim: 10 Mayıs 2026).
<https://sozluk.gov.tr/?ara=atas%C3%B6z%C3%BC>
- Türk Dil Kurumu. (2026). *Deyim*. (Erişim: 30 Nisan 2026). <https://sozluk.gov.tr/?ara=deyim>
- Türk Dil Kurumu. (2026). *Söz varlığı*. Erişim: (24 Nisan 2026).
<https://sozluk.gov.tr/kelime/s%C3%B6z%20varl%C4%B1%C4%9F%C4%B1>
- Ünalın, Ş. (2012). *Dil ve Kültür*. Eskiyei yayınları, Ankara.
- Yaman, S. (2025). Terminoloji, Tanım ve Tasnif Bağlamında Atasözleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Avrasya Terim Dergisi*, 13(1), 8-23.
- Zülfıkar, H. (2007). *Türk Dili ve Kompozisyon*. Ekin Yayınevi, Ankara.
- Zülfıkar, H. (2025). *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*. TDK Yayınları, Ankara.